

samstøfur seinar eða skjótar

Ein etterrøknad av trykk- og kvantitetstilhøve
i skaldeversemålet *dróttkvætt*

Klaus Johan Myrvoll

Masteroppgåva i norrøn filologi

Institutt for lingvistiske og nordiske studium

Universitetet i Oslo

Våren 2009

*Takk til Bernt,
for lånet av hytta*

Innhald

Um tilvisingar, avstyttingar og metriske teikn	7
1 Innleiðing	9
2 Forskingshistoria	21
2.1 Snorri Sturluson	22
2.2 Eduard Sievers	28
2.3 William A. Craigie	30
2.4 Hans Kuhn	36
2.5 Kristján Árnason	43
2.6 Kari Ellen Gade	46
3 Tekstrettingar	53
3.1 Reine rettingar	55
3.2 Elisjon	60
3.3 Strjúking av uturvande ord	66
3.4 Eldre former av ord	70
4 Analyse av dei ujamne versi i <i>dróttkvætt</i>	77
4.1 Type A	77
4.2 Type B	90
4.3 Type C	95
4.4 Type D	105
4.5 Type E	107
4.5.1 Type E med finitt verb i fjerde posisjon	108
4.5.2 Type E med substantiv i fjerde posisjon	113
4.5.3 Type E med pronomén i fjerde posisjon	117
4.5.4 Type E med adverb i fjerde posisjon	122
4.5.5 Type E med umfram staving	125
4.6 Umetriske vers	127
4.7 Uppsummering	128
5 Analyse av dei jamne versi i <i>dróttkvætt</i>	131
5.1 Gamle typar med upptakt (B og C)	131
5.2 Type A	133
5.3 Type D	141
5.4 Type E	146
5.4.1 Type E med finitt verb i fjerde posisjon	146
5.4.2 Type E med substantiv i fjerde posisjon	149
5.4.3 Type E med pronomén i fjerde posisjon	154
5.4.4 Type E med adverb eller konjunksjon i fjerde posisjon	158
5.4.5 Type E med umfram staving	160
5.5 Umetriske vers	160

5.6 Uppsummering.....	162
6 Dryfting av hypotesane.....	165
6.1 Typevariasjon	165
6.1.1 Dei ujamne versi.....	166
6.1.2 Dei jamne versi.....	168
6.2 Uppløysing i hevjing.....	169
6.1.1 Dei ujamne versi.....	170
6.1.2 Dei jamne versi.....	172
6.3 Uppløysing i senking	173
6.1.1 Dei ujamne versi.....	174
6.1.2 Dei jamne versi.....	175
6.4 Tunge senkingar	177
6.5 Den metriske strukturen i <i>dróttkvætt</i>	179
7 Konklusjonar.....	185
Litteraturlista.....	189

Um tilvisingar

Alle siterte skaldevers er attgjevne etter Finnur Jónssons utgåva, fyrste bandet (*Skj.* A og B). Det same gjeld alle variantar der det er oppgjeve. I dømi gjev eg fyrst att den diplomatariske A-utgåva, so til høgre for eit er-lik-teikn eller ei pil den normaliserte B-teksti; '=' tyder at det ikkje er gjort nokon substansielle endringar frå A- til B-tekst (frårekna elisjonar), medan '>' tyder at det er gjort tekstrettingar (emendasjonar). Parantesar og skiljeteikn i B-teksti er tekne med i den mun dei gjeld innanfor lina. Der eg vik av frå Finnurs B-tekst, gjeng det fram av teksti ikring. Ved tilvising til skaldevers nyttar eg formelen «Eg 7,4.2», der «Eg» stend for Egill, 7-talet viser til det sjuande kvædet eller strofesamlingi i *Skj.*, i dette tilfelle *lausavísur*, 4-talet viser til den fjorde strofa i den bolken, og 2-talet til det andre verset i denne strofa. Det gjeld både fyre siterte vers og i tilvisingar i noteapparatet. I tilfelle der det er berre éi deild strofor (t.d. *lausavísur*) for skalden i *Skj.*, vert det berre tvo tal, t.d. «GSúrs 4.2», der det fyrste viser til strofa og det andre til vers.

Eddavers er attgjevne etter utgåva åt Hans Kuhn (1962).

Avstytingar

Arn = Arnórr Þórðarson jarlaskáld
Bragi = Bragi enn gamli Boddason
Eg = Egill Skallagrímsson
Eil = Eilífr Goðrúnarson
eng. = engelsk
ESk = Einarr Skúlason
Eskál = Einarr Helgason skálaglamm
Eyv = Eyvindr Finnsson skáldaspillir
Gör I = *Guðrúnarkviða in fyrsta*
Gmlkan = Gamli kanóki
got. = gotisk
gr. = græsk
GSúrs = Gísli Súrsson
Hfr = Hallfrøðr Óttarsson vandræðaskáld
Hharð = Haraldr hardráði
Hornkl = Þórbjörn hornklofi

Ht = *Háttatal*
Korm = Kormákr Ögmundarson
Lex.poet. = *Lexicon poeticum* (sjå litt.lista)
n. = (fot)note
nisl. = nýislensk
norr. = norrøn(t)
Ótt = Óttar svarti
pst. = prosent
Rv = Rognvaldr jarl kali Kolsson
Sigv = Sigvatr Þórðarson
Skj. = *Skjaldedigtning* I (sjå litt.lista)
str. = strofa
s.v. = *sub voce*, under det (uppslags)ordet
tl. = tillagt
ty. = tysk
Þjóð = Þjóðólfr ór Hvini

ÞjóðA = Þjóðólfr Arnórsson

ÞKolb = Þórður Kolbeinsson

Þorm = Þórmóður Kolbrúnarskáld

ul. = utelate

v. = vers

Vsp = *Vǫluspá*

Metriske teikn

- ˊ lang staving med hovudtrykk
- ˋ lang staving med sidetrykk
- lang staving utan umsyn til trykk
- ˊ stutt staving med hovudtrykk
- ˋ stutt staving med sidetrykk
- ˋ stutt staving utan umsyn til trykk
- ˊ lang eller stutt staving med hovudtrykk
- ˋ lang eller stutt staving med sidetrykk
- ˋ lang eller stutt staving utan umsyn til trykk
- ˊ lang eller oppløyst (stutt + lett) posisjon med hovudtrykk
- × staving utan trykk (senking)
- | cæsur eller skil millom versføter
- || sterkare skil (fyre kadense eller verspargrensa)
- * rekonstruert form eller mogeleg (konstruert) form
- † fiktiv eller umogeleg (konstruert) form
- ' (fyre ord eller ordlekk) hovudtrykk utan stavrim
- " (fyre ord eller ordlekk) hovudtrykk med stavrim
- ˋ (fyre ord eller ordlekk) sidetrykk

1 Innleiðing

Med metrikk er meint musikalsk eller rytmisk regulering av språket i litterære verk. Det kann vera ymis regulering alt etter kva tradisjon og kva type litteratur ein hev med å gjera, men metrikken byggjer alltid på uppattaking av visse fonologisk definerte storleikar. På øvste nivå hev me *metriske heilskapar*, t.d. verslinor eller strofor, som er avgrensa med pause eller lineslutt. Desse heilskapane kann delast upp i einskilde *metriske element*, t.d. lange og stutte stavingar, som vidare kann vera sette saman til større *metriske sekvensar*, t.d. versføter. Det kann vera uppattaking på alle desse nivå. Uppattaking av ein metrisk heilskap vert kalla *ytre responsjon*, medan uppattaking av metriske element eller sekvensar innanfor ein metrisk heilskap vert kalla *indre responsjon* (jf. Maas 1962, s. 23).

Den største metriske heilskapen i det norrøne skaldeversemålet *dróttkvætt*, som er emnet for denne oppgåva, er strofa (norr. *vísa* eller *ørendi*), som er delt inn i tvo (*vísu*)*helmingar* (langlinepar), som atter er delte inn i tvo *ffórðungar* (langlinor), kvar på tvo *vísuorð* (vers). Den heimlege terminologien er etter Snorri Sturluson i *Edda* (Faulkes 1991) og syner at strofa (*vísa*) og verset (*vísuorð*) vart sedde på som dei grunnleggjande einingane – den største og den minste. Men dei tvo nivå imillom lét seg òg avgrensa som metriske heilskapar: Tvo og tvo vers er bundne saman med stavrim til det som i germansk metrikk vert kalla *langlinor* (ty. *Langzeile*, jf. Sievers 1893, § 18), og tvo og tvo langlinor utgjer ei syntaktisk avgrensa eining, ein *helming*. Ordstillingi i *dróttkvætt* er svært fri, soleis at setningslekkar som høyrer i lag, kann koma i kvar sin ende av ein helming, men aldri soleis at ein tarv ganga utanum denne helmingen for å få syntaksen til å ganga upp. Hans Kuhn (1983, s. 187) skriv at halvstrofa (helmingen) i motsetnad til vers og verspar (langlina) ikkje er nokor metrisk eining, men i staden «die feste syntaktische Grundeinheit, über die zwar oft ein Satzgefüge hinübergreift, aber kaum einmal ein Einzelsatz». Um ein definerer metrikk strengt fonologisk, hev Kuhn sjølv sagt rett, men um ein vil kartleggja dei metriske heilskapane i *dróttkvætt*-diktingi, kjem ein ikkje utanum at både halvstrofa og strofa er faste einingar som kjem att (ytre responsjon).

Um me gjeng frå metriske heilskapar til metriske element og sekvensar, og frå ytre til indre responsjon, vert det strakst eit spursmål um kva for element den aktuelle diktingi byggjer på. Det finst ulike typar av metrisk oppbyggjing i ulike tradisjonar og språksamfund. Ei vanleg innbolking som *Encyclopædia Britannica* gjev (bd. 8, s.v. **metre**), skil millom (1) kvantiterande vers, som i klassisk græsk og latin, (2) stavingsteljande vers, som i romanske språk og japansk, (3) aksentuerande vers, som i gamalgermansk dikting, og (4) ein kombinasjon av aksentuerande og stavingsteljande vers, som i moderne tradisjonar på germansk område.

Som Trygve Skomedal peikar på i ein artikkel um strukturen i norrøn metrikk (Skomedal 1992, s. 293), er ikkje alt sagt med å setja den norrøne metriken i lag med onnor gamalgermansk allittererande dikting i båsen for aksentuerande versemål. Stavingskvantitet spelar ei viss rolla i norrøn dikting, og då serskilt i skaldediktingi. Frå eddadiktingi veit me at det er eit krav til den serskilde *ljóðabátt*-lina at ho skal enda på lang (trykksterk) staving (˘) eller ein kombinasjon av stutt staving og trykklett (˘×).¹ Derimot synest det i eddaversemáli ikkje å vera noko fast tal på trykklette stavingar millom dei trykksterke. I *fornyrðislag*, til dømes, er det alltid tvo trykksterke stavingar i kvart vers, men talet på trykklette kann ymsa ein del; det er oftast tvo eller tri, men det kann vera både fleire og færre. Truleg vil ei nøgnare gransking syna at det er visse restriksjonar til dette, men det fell utanfor rāmone for denne oppgåva.

I dei norrøne skaldeversemáli er det tydelegt at det skal vera ei fast lengd på versi. Det tyder likevel ikkje at det er noko fast tal på stavingar. I *dróttkvætt*, som er det vanlegaste og dessutan mest regulerte versemålet, er det oftast seks stavingar i verset, men det kann vera so mange som ni. Det som ligg fast, er derimot talet på tunge stavingar, som alltid er tri i kvart vers. Det noko skiftande talet på lette stavingar hev fleire grunnar. Éin er kvantiteten på dei tunge stavingane. Desse er som elles i språket oftast lange, men versemålet tillèt stutte tunge stavingar dersom dei vert kompenserte for anten ved ei umfram lett staving like etter den stutte (t.d. Eg 7,7.1 *ʃarit hefʃ "blóðgum "brandi*) eller ved at stavingi fyre den stutte tunge hev trykk, anten hovudtrykk (typen Bragi 1,8.3 *til "ʃár-"huga "ʃæra*) eller sidetrykk (typisk ein samansetjings- eller avleidings-

---

¹ Den siste kadensen kann sjåast på som ein oppløyst variant av den fyrste (˘× = ˘), jf. nedanfor um oppløysing.

lekk, typen Hornkl 1,7.3 "svart-iskyggð 'bitu 'seggi). «Den fyrste måten å kompensere på liknar på oppløysing i greske og latinske versemål», skriv Skomedal (1992, s. 296), og hev då òg vorte identifisert med denne ovringi, soleis at *uppløysing* (ty. *Auflösung*, eng. *resolution*) hev vorte den faste nemningi i den metriske litteraturen (jf. Sievers 1893, § 9, 1). Her er det derimot ikkje som i den klassiske metrikken at den umframme stavingi tarv vera stutt; som elles i *dróttkvætt* spelar kvantiteten på trykklette stavingar ingi rolla.²

Sievers (*loc.cit.*) opererer med eit skil her, millom *Auflösung* og *Verschleifung*:

Wir bezeichnen diese vertretung [d.e. $\cup \times$ i hevjing], die der herrschenden norm $\cup$ gegenüber als ausnahme erscheint, als auflösung, den verkürzenden vortrag, vermittelt dessen zwei solche silben in das zeitmass einer länge zusammengedrängt werden, als verschleifung.

Med andre ord viser *Auflösung* til den metriske regelen på eit strukturelt plan, medan *Verschleifung* (ordrett 'avsliping', i musikk og prosodi: 'binding', jf. Sverdrup [1933–36] s.v.) viser til den reint ljodlege eller musikalske framføringi som gjer slike samantrengde stavingar mogelege.³ Sidan det er den metriske strukturen som er i fokus i denne oppgåva, kjem eg til å halda meg so langt som råd er til *Auflösung*, d.e. på norsk *uppløysing*.

I alle høve fører denne jamstellingi av éi lang staving med éi stutt pluss éi lett i visse stodor til at me lyt rekna *dróttkvætt*-versemålet for posisjonsteljande, og ikkje stavingsteljande. Ein posisjon er ei meir abstrakt eining som kann fyllast med både éi og tvo stavingar etter serskilde reglar. So snart me hev ført inn eit slikt umgrip um posisjonar, kann me etablera ei fast lengd på

² Det gjeld òg der ei lett staving skal kompensera for ei stutt tung staving (motsett skildringi hjå Skomedal 1992, s. 296); då er som regel denne stavingi lang, men det er ikkje noko krav um det, jf. vers som Bragi 1,10.6 *þróttig Heðin sóttu* og Þjóð 2,7.6 *reimuð Jótunheima*. Det einaste kravet er at stavingi ber, eller kann bera, sidetrykk.

³ Kristján Árnason (1991, s. 47) hev mistydt dette når han med tilvising til den siterte staden skriv at Sievers «distinguishes between this [d.e. *auflösung*] and the shortening effect by which two syllables are brought together or even compressed into one in the weak position, which he calls **verschleifung**, i.e. contraction or binding». Her knyter Árnason *verschleifung* eintydigt til senkingi, men hjå Sievers er ho faktisk nemnd i samband med hevjing (1893, § 9, 1). Mistydingi kann botna i at Árnason (s. 33 f.) sjølv fører inn eit skil her, millom *resolution* i hevjing og *neutralisation* i senking. Kari Ellen Gade (1995, s. 61) vel å fylgja Árnason i dette stykket, «because contractions on an $\bar{x}$ -syllable seem to be subject to different restrictions than those on an x -syllable». Det er berre delvis sant, og eg kann ikkje sjå at noko er vunne på å føra inn denne distinksjonen, då det grunnleggjande sèt er den same ovringi (éi stutt pluss éi lett staving for éi lang).

linone, og ein grunnleggjande hypotese eg gjeng ut frå, er at alle *dróttkvætt*-vers inneheld seks posisjonar, tri tunge (kalla *hevjingar*) og tri lette (kalla *senkingar*). Vers som bryt med denne regelen, må reknast for umetriske og kann vera korrumperte eller medvitne brot på versemålet, jf. Kuhn (1983, s. 67): «Jeder Dróttkvætt-Vers hatte sechs Glieder. Dies war ein Gesetz, das bis gegen 1200 keine Ausnahme zuließ.»

No er ikkje ovringi oppløysing avgrensa til dei tunge stavingane i *dróttkvætt*, som Skomedal (1992) gjev tokken av; oppløysing finst òg i trykklett posisjon, t.d. Bragi 1,7.3 "*Ræs gofumk 'reiðar 'mána*". I den stoda kann ikkje den umframme stavingi tolkast som kompensasjon for vantande kvantitet; verset vilde vera like heilt utan den (t.d. †"*Ræs gaf 'reiðar 'mána*"). Eg hev ikkje kome yver nokor god uttyding til at oppløysing òg gjeld i senking i den metriske litteraturen, men det synest meg å vera ei generalisering av regelen i hevjing: Når ei lang staving i hevjing kunde bytast ut med éi stutt og éi lett, måtte det same kunna gjerast med ei lang staving i senking. Ein fyresetnad for denne generaliseringi er at kvantiteten i utgangspunktet ikkje spela nokor rolla i trykklett stoda, soleis at det var mange lange stavingar der. Samstundes må ein viktug motivasjon for generaliseringi vera å kunna inkludera òg naturleg trykklette to-stava ord med stutt fyrestaving i versemålet, ikkje berre trykksterke (både *konungr* 'konge' og *eða* 'eller' måtte kunna nyttast).⁴

Dróttkvætt er med andre ord både aksentuerande og posisjonsteljande. Stavingskvantiteten er relevant fyrst og fremst i dei tunge posisjonane, som må vera lange, oppløyste (stutt + lett) eller stutte kompenserte med trykkstaving fyre, men spelar òg ei underordna rolla i dei lette posisjonane på grunn av generaliseringi av oppløysingi. Det er dette samspelet millom trykk og kvantitet, og dei kvantitative reglane i versemålet, som er emne for denne oppgåva.

---

⁴ Gade (1995, s. 65 f.) tenkjer seg at både *resolution* og *neutralization* (jf. note 3) hev vakse fram «as a device to accommodate bimoric disyllabic verbs, especially in sentence introduction (odd lines)». Bakgrunnen for denne gissingi er at båe ovringane er vanlegast i fyrste og andre posisjon i *dróttkvætt*. Det er likevel ein skilnad millom dei tvo slag i oppløysing at det i dei eldre og einfeldare versemáli som *fornyrðislag* var trong til oppløysing i hevjing (for å kunna bruka stutte, tunge stavingar), men derimot ikkje i senking, der det ikkje var noko absolutt krav til korkje talet eller kvantiteten på stavingane. Med andre ord må oppløysing vera eldst i hevjing, og uttydingi åt Gade er i høgdi ein motivasjon for at ovringi hev vorte generalisert til å gjelda senkingane òg.

Her lyt det presiserast at stavingskvantiteten i skaldediktingi ikkje alltid er den same som den det vert rekna med for det norrøne talemålet: Lang vokal fyre vokal i tvo- og fleirstava former gjev stutt staving: *búa*, *róa* og *Svíar* tel likt med *fara*, *bugi*, *ofan* og *vit* (Sievers 1893, § 37, 1). Dette gjeld ålment, både i hevjing og i senking, og gjer at alle slike ord lyt standa med oppløysing i éin posisjon eller vera kompenserte for med sidetrykk (i hevjing). Derimot tel utlydande lang vokal (medrekna tviljodar) alltid som lang, anten ordet som fylgjer, byrjar på vokal eller konsonant; *bú*, *fé* og *mey* fyller éin tung posisjon (Sievers 1893, § 37, 2). Med andre ord kann ikkje kvantiteten i *búa* osb. vera eit utslag av vokalstyting i hiatus i norrøn dikting (jf. Kuhn 1983, s. 54).

Meir uventa er det kann henda, at einstava ord med stutt vokal og stutt sluttkonsonant som *far*, *fén* og *vit* òg tel som lang staving (Sievers 1893, § 37, 3). Desse vilde me reint fonologisk rekna for stuttstava. Um ein opererer med morateljing (jf. Kuhn 1983, s. 53 f.),⁵ kunde ein segja at bimoraiske stavingar som *bú* og *vit* tel som lange når det fylgjer ei fonologisk grensa (anten ord- eller komposisjongrensa), men som stutte fyre vokalisk ending som i *bú-a* og *vit-a*. Dette er dei stuttaste stavingane i norrønt mål (noko einmoraisk *†bu* finst ikkje, i minsto ikkje under trykk). Alle andre stavingar, som hev meir enn tvo morae (typane *land* og *fall*, *ráð* og *heim*, *land-a*, *fall-a*, *ráð-a* og *heim-a*, attåt dei firmoraiske *sókn* og *átt*, *fastn-a* osb.), tel som lange.

Det er eit spursmål kvifor dei bimoraiske stavingane (*bú-*, *vit-*) kann telja både som stutte og lange i norrøn metrikk alt etter umgjevnadene. Det heng saman med koss ein syllabifiserer (avgrensar stavingi) i norrønt mål. Julius Hofferoy (1889, s. 91 f.) var den fyrste som hevda det ein kann kalla ei final-maksimalistisk syllabifisering av norrøne ord, der stavingi gjeng fram til neste vokal (*bú-a*, *vit-a*). Hugo Pipping (1903, s. 1) slutta seg til dette og formulerte nokre reglar for morateljingi: Ein stutt ljod hev éin mora, ein lang ljod hev tvo morae, og alle stavingar med færre

---

⁵ Umgripet *mora* (frå lat. *mora*, flt. *-ae*, 'tidsrom, tid') er henta frå den antikke metrikken og svarar til det græske *χρόνος πεῖωτος*, den minste eller primære tidseiningi (West 1983, s. 193, 197). Metrikarane tilskreiv kvar stutt staving éin mora og kvar lang staving tvo morae. I moderne fonologi reknar ein med at kvar stutte vokal eller konsonant ber éin mora og at lang vokal (medrekna diftong) eller konsonant ber tvo morae. Soleis fær t.d. *bú* og *vit* tvo morae, *búð* og *vitt* tri morae og *vítt* fire morae.

enn tri morae er stutte, medan alle andre stavingar er lange. Det gjev meining i dei tvostava formene *bú-a* og *vit-a*, der den fyrste stavingi vert bimoraisk og med di stutt, men ei slik syllabifisering kann ikkje gjera greida for at dei same stavingane *bú* og *vit* er lange når dei stend for seg sjølve. Det skulde peika mot at bimoraiske stavingar var lange. Kristján Árnason (1991, s. 116 f.) hev med studnad i eit framlegg frå Svend Grundtvig (1879) gjenge ut frå ei onset-maksimalistisk syllabifisering (*vi-ta*) og rekna med at ein del av vokalen (den andre moraen) i *búa* gjeng til næste staving (*bu-wa*). I so fall er det berre dei einmoraiske stavingane (*vi-*, *bu-*) som er stutte, medan alle andre er lange (*vit*, *bú* osb.). Dette kann likevel ikkje gjelda som ålmenn fonologisk regel, for nisl. *búa* hev til rotvokal den høge bakre runda [u], som er det regelrette motsvaret til norr. *ú* (Benediktsson [1967–68], s. 166). Benediktsson (*op.cit.*, s. 170 f.) peikar på at vokal-kvantiteten i *búa* er nøytralisert (ingen opposisjon millom *ú* og *u*), soleis at identifiseringi med anten den lange eller den stutte kann ha skift gjennom saga. Det forklårar likevel ikkje den eintydige metriske handsamingi. Trygve Skomedal hev i eit fyredrag på konferansen «Greinir skáldskapar» på Reykholt 18.–21. juni 2008 løyst den metrisk skiftande handsamingi av stavingar som *bú-* og *vit-* på onnor vis: Han tenkjer seg at den fonologiske grensa i *bú#* og *vit#* er ein fyresetnad for at ho skal halda på dei tvo moraene. Dersom det ikkje fylgjer ei fonologisk grensa, vil noko av vokalen (i *bú-*) eller konsonanten (i *vit-*) ganga til den næste stavingi (um lag ½ mora), og dei i utgangspunktet bimoraiske stavingane vert for stutte til å bera ei hevjing. (Det tyder likevel ikkje at dei vert einmoraiske, som i modellen åt Kristján Árnason; vokalen i *búa* er framleis lang.) Etter denne analysen kann stavingar som *bú-* og *vit-* ymsa i lengd frå 1 ½ til 2 morae etter umgjevnadene, og det gjev utslag i um dei vert rekna for stutte eller lange i versemålet. Eg kjem difor til å umtala den fyrste stavingi i ord som *búa* og *vita* som stutt, men den same stavingi fyre fonologisk grensa (*bú*, *vit*, *bú-fé*, *vit-orð*) som halvlang. Dette nemningsbruket kann forsvarast med at substantiv av denne bimoraiske typen kann standa i fjorde posisjon i *dróttkvætt*, men derimot ikkje lang staving som *búð* og *vitt* (Craigies lov, sjå nedanfor s. 30 f.).

Denne analysen kann avgjera ei usemja millom Sievers og Kuhn: Medan Sievers (1893, § 37, 3) skriv at regelen um at einstava ord med stutt vokal og einfeld sluttkonsonant tel som lang

staving, òg gjeld i samansetjingar utan umsyn til um andre samansetjingslekk byrjar på vokal eller konsonant, reknar Kuhn (1983, s. 54) med at dei er stutte fyre samansetjingslekk som byrjar på vokal, t.d. *vit-orð* og *ver-öld*. Desse siste skulde då berre kunna standa i éin posisjon med oppløysing. Her lyt me gjeva Sievers rett: Etter di det er ei fonologisk grensa i *vit-orð* og *ver-öld*, må den fyrste stavingi her vera halvleng (2 morae) og fylla éin (tung) posisjon i verset målet. Det vert stadfest av eit *dróttkvætt*-vers som Sievers nemner, Bragi 1,13.7 *fyr "vin-'eyjar "viðri* der *vin-* må vera langt i denne posisjonen (noko rekonstruert **fyr "vinj-'eyjar "viðri* [Kuhn 1983, s. 48] trengst ikkje). Det kann sjå ut til at skaldane langt på veg freista å lata vera å nytta slike samansetjingar med etterlekk som byrja på vokal, venteleg på grunn av nokor uvissa um den kvantitative statusen deira. Derimot nytta dei gjerne avleidingar av same struktur, t.d. *kon-ungr*, der det ikkje var ei fonologisk grensa og fyrstelekken (*kon-*) var eintydig stutt (1 ½ mora). Dei dømi som finst av typen *vin-eyjar*, lyt i alle høve reknast for å ha halvleng fyrelekk, som kvalifiserer for hevingj aleine. At etterlekken i ei samansetjing ikkje hev noko å segja for kvantiteten i fyrelekken, ser me òg i samansetjingar som strekkjer seg frå fjerde til sette posisjon, der det som nemnt er eit krav til substantiv i fjerde posisjon at dei skal vera halvlange. Det vilde ikkje vera tilfellet i eit vers som Eyv 3,13.2 *"lög-ísóta 'ver-'fótum* um me ikkje såg *ver-* isolert.⁶

Eit viktugt drag ved *dróttkvætt* er den relativt frie plasseringi av dei trykksterke posisjonane. Det er ikkje naudsynleg noko jamt fråstand millom dei tunge stavingane eller iktusstavingane, som i moderne germanske verssmål. Med undantak av ein fast kadense i femte og sette posisjon (┐ ×) kann tunge og lette stavingar standa i nær sagt alle tenkjelege formasjonar. Det finst fem trykkmyenster eller typar, som Sievers (1893) gav bokstavane A–E. I denne samanhengen vel eg å gjeva att uppsettet åt Skomedal (1992, s. 296), som tek konsekvensen av at *dróttkvætt* er posisjonsteljande, og nyttar teiknet «o» for posisjon:

⁶ Difor er uttydingi åt Kari Ellen Gade (1995, s. 67) til at ord som *ber-sögu*, *sæ-fara* og *ó-lifat* hev lang fyrelekk, rang: Ho hevdar at «the morphemic boundaries are redefined and the consonantal onset of the second syllable becomes the offset of the first syllable, making that syllable long (*bers-ögu*, *sæf-ara*, *ól-ifat* ...)» Den same prosessen skal gjeva utslag i slike innrim som Korm 2,33.8 *Eyst-eins sonum leyst-an*. Her viser Gade til Kuhn (1983, s. 78), men han segjer berre at «wir wissen wenig, ob bei der Reimbildung ein Zusammenhang mit der Silbentrennung des Altnordischen im Spiele war».

D: ó ó o o ´ ×
 A: ó o ó o ´ ×
 E: ó o o ó ´ ×
 C: o ó ó o ´ ×
 B: o ó o ó ´ ×

Som Skomedal (*loc.cit.*) peikar på, er ikkje det interessante at desse ulike typane finst, men at dei er variantar av eitt versemål; «dei responderer med kvarandre, er oppattakingar av kvarandre».

Dette er då indre responsjon. «Det som vert oppatteke», held Skomedal fram, «er ikkje eit mønster som t.d. Sievers' type A [...], men eit abstrakt mønster som kan te seg på desse ulike måtane». Skomedal meiner at ei so fri plassering av trykket truleg er noko spesiell i eit metrisk system der trykket er so klårt konstituerande for versemålet, men meiner å finna parallellar i nyare germansk dikting, serleg engelsk, der ó o o ó kann respondera med o ó o ó i byrjingi av versliner. Og i visse græske versemål kann lang pluss stutt staving (– ∪) på visse stader i lina respondera med stutt pluss lang staving (∪ –), anaklase, dei kallar.

Når det er berre kadensen som hev fast rytme i *dróttkvætt*, er det nok ikkje tilfellelegt, skriv Skomedal (1992, s. 297). Han jamfører med romanske stavingsteljande vers der den næst siste skal ha trykkaksent, og med at det enno er avvik frå alternerande rytme i byrjingi av versliner i nyare germanske versemål. Her kunde ein òg draga inn parallellen i det græske heksametret, som hev ein nærmast fast kadense i femte og sette fot (– ∪ ∪ | – ×) der ein ikkje hev den vanlege jamstellingi millom daktyl (– ∪ ∪) og spondé (– –) i femte fot.⁷ Likeins kann ein peika på at når det ikkje finst nokon type †F o o ó ó ´ × i *dróttkvætt* med tri trykksterke etter einannan, den einaste matematisk mogelege gjeve den faste kadensen som ikkje finst, kann det koma av at ein ikkje kann ha upphoping av trykk eller kvantitet mot slutten av lina. (Den same regelen gjeld elles i *fornyrðislag*; nokon type †F × × ´ ´ finst ikkje der heller, jf. Sievers 1893, § 15, 2.) Den kvantitative restriksjonen til fjerde posisjon (jf. s. 14) er truleg eit døme på det same.

⁷ Etter Martin L. West (1982, s. 37) er det spondé i femte fot i berre 2 prosent av versi um ein korrigerer for seinare kontraksjonar (t.d. Ῥόα > Ῥῶ), mot um lag 40 prosent i kvar av dei tvo fyrste føtene og um lag 30 prosent i fjerde fot. I tredje fot kryp talet under 20 prosent, men det kjem av at det er her cæsuren kjem.

Alle vers i *dróttkvætt* er i prinsippet like og kann vera av alle dei fem Sievers-typane nemnde ovanfor. Det er likevel ein viss skilnad millom *ujamne* og *jamne* vers, d.e. fyrste og andre lina i eit verspar (langlina). Det gjeld framfor alt i plasseringi av stavrimet. I dei *ujamne* versi er det tvo allittererande stavar, d.e. ord som byrjar på same konsonant eller på vokal (alle vokalar allittererer med kvarandre, medan *sk-*, *sp-* og *st-* allittererer berre med seg sjølve), men i dei *jamne* versi er det berre éin slik stav, som vert kalla *hovudstaven* (norr. *høfuðstafr*); dei hine vert kalla *stydjestavar* (norr. *stuðlar*, ty. *Stollen*). Dette er eit mynster som er ført vidare frå den eldre germanske stavrimdiktingi, der det er éin til tvo stavar i fyrste vers og éin (den fyrste tunge) i andre vers. Stavrimet kann berre liggja på tunge stavingar og er soleis eit av dei beste vitnemåli me hev um kvar trykket ligg i dei einskilte versi, attåt det me kann vita um naturleg setningstrykk i norrønt mål. I dei *ujamne* versi i *dróttkvætt* kann dei tvo stavane liggja på kvar av dei tri tunge posisjonane i lina, men med undantak for nokre vers av type A ligg den andre staven fast på kadensen i femte posisjon. I dei *jamne* versi ligg den eine staven, hovudstaven, alltid på den fyrste tunge. Frå 900-talet vert det dessutan ein fast regel at hovudstaven skal liggja heilt fremst i verset, d.e. på fyrste posisjon. Det gjer at typane B og C då vert uaktuelle i dei *jamne* versi. Det finst òg andre skilnader millom dei *ujamne* og *jamne* versi, t.d. i bruket av oppløysing, so i gjennomgangen av tilfanget mitt kjem eg til å halda desse tvo typane vers strengt åtskilde.

Målet med denne oppgåva er å granska trykk og kvantitet i *dróttkvætt*-versemålet nærare. Eg held meg til kvæde og einskildstrofor som er tilskrivne skaldar frå fyre år 1200, for å avgrensa umfanget og av di det på 1200-talet var kome endringar, både språklege og metriske, som var av eit slikt slag at ein truleg må rekna med eit noko anna regelset enn det klassiske (jf. Kuhn 1983, s. 322 f.). Dessutan kjem Snorris poetologiske verk (*Edda*) imillom og fører inn eit meta-perspektiv på diktingi, med ei rad idiosynkratiske serreglar, som gjer at me ikkje lenger kann rekna med den same spontane og i hovudsak munnlege tileigningi av tradisjonen.

Som alt nemnt er ein grunnleggjande hypotese for etterrøknaden min at alle *dróttkvætt*-vers frå fyre 1200, so sant dei ikkje er korrumperte eller medvite avvikande, kann gjerast greida for

innanfor ein modell der kvart vers hev seks posisjonar. Eg reknar då med oppløysing i hevjing og senking, som gjer at stavingstalet ofte vert meir enn seks.

Ein annan hypotese som eg held meg med, er at det finst reglar som avgrensar bruket av oppløysing til visse posisjonar i lina, og at det finst tendensar til å avgrensa denne ovingi endå trongare. Alt Sievers, då han formulerte sin «Gesetz der Silbenverschleifung» (1878, s. 458 ff.), ansa etter at oppløysing var heller vanlegt i dei tvo fyrste posisjonane i verset, men sjeldsynt i tredje og fjerde posisjon, og då for det meste i ord med lite trykk, d.e. i senking. Med få undantak er oppløysing i hevjing avgrensa til fyrste posisjon i verset (Kuhn 1983, s. 68).⁸

Ein tredje hypotese er at det finst skilnader i bruket av versemålet gjennom dei vèl tri hundrad åri tilfanget mitt femner um, både når det gjeld fyllingi av kvar Sievers-type (kva type ord som stod i kva posisjon, kor langt dei strekte seg, osb.) og i styrketilhøvet millom dei ymse typane. Soleis tenkjer eg meg at det finst endringar i bruket av typane som kann dragast inn i ei dryfting av alderen på dikti og autentisitet til umstridde vers. Dette er då reint metriske kjennemerke, og ikkje språklege, som sjølvsagt er minst like relevante for datering, men som fell utanfor emnet for denne oppgåva. Som ein del av desse endringane tenkjer eg meg at det finst kronologiske mynster i bruket av oppløysing, både i hevjing og senking, og i bruket av tunge senkingar, d.e. stavingar med sidetrykk i posisjonar i versemålet som normalt krev ei lett staving.

Noko stuttare formulert kann dei tri hypotesane setjast upp soleis:

1. Alle *dróttkvætt*-vers frå fyre 1200 kann gjerast greida for innanfor ein modell der kvart vers hev seks posisjonar.
2. Bruket av oppløysing i både hevjing og senking er avgrensa til visse posisjonar i verset, og det finst tendensar til å avgrensa denne ovingi endå trongare.
3. *Dróttkvætt*-versemålet er ikkje nytta likt til alle tider. Styrketilhøvet millom dei fem Sievers-typane skifter, og det same gjer versfyllingi innanfor kvar type. Det finst òg kronologiske skilnader i bruket av oppløysing og tunge senkingar.

---

⁸ Undantaki er nokre vers frå midten av 1000-talet av skaldar tilknytte Haraldr harðráði eller av Haraldr sjølv der det er oppløysing i tredje posisjon, t.d. Hharð 4.1 "*sneið fyr "Sikil-ey 'vīða*, 17.5 "*svín ok "ali-gōs "eina*.

Grunnlaget for å kunna styrkja eller veikja desse hypotesane er ein grannsam gjennomgang av eit representativt utval *dróttkvætt*-vers frå fyre år 1200. Kjelda for versi er skaldeutgåva åt Finnur Jónsson (*Skj.*), fyrste bandet. Etter di *dróttkvætt*-versemålet utgjer so mykje som fem settedelar av det samla skaldekorpuset (von See 1967, s. 42), vilde det sprengja rāmone for denne uppgáva um eg skulde røkja etter alle vers frå fyre år 1200. Eg hev difor valt å avgrensa meg til dei skaldane som det er yverlevert minst 200 vers av. Då fær eg eit nokolunde stort tilfang for kvar skald, og det vert råd å segja noko både um endringar yver tid og um skiftande preferansar frå skald til skald.⁹ Eg hev gjort nokre undantak til kravet um 200 vers millom dei eldste skaldane, av di desse i alle høve er so forvitnelege at dei bør vera med i etterrøknaden, og av di eg elles hadde fenge svært fåe skaldar frå 800- og 900-talet. Det gjev desse attan skaldane:¹⁰

Bragi enn gamli Boddason (800-talet): 129 vers (65 ujamne og 64 jamne)
 Þjóðólfr ór Hvini (800-talet): 171 vers (85 ujamne og 86 jamne)
 Þórbjörn hornklofi (ca. 900): 72 vers
 Egill Skallagrímsson (ca. 900–983): 376 vers
 Eyvindr Finnsson skáldaspillir (d. ca. 990): 104 vers
 Kormákr Ógmundarson (ca. 930–970): 530 vers
 Gísli Súrsson (d. 978): 266 vers
 Einarr Helgason skálaglamm (d. ca. 995): 268 vers
 Hallfróðr Óttarsson vandræðaskáld (d. ca. 1007): 514 vers
 Þórðr Kolbeinsson (verksam 1007–1024): 214 vers
 Sigvatr Þórðarson (ca. 995–ca. 1045): 1166 vers
 Þórmóðr Bersason Kolbrúnarskáld (ca. 997–1030): 312 vers
 Óttar svarti (verksam ca. 1018–1026): 231 vers (116 ujamne og 115 jamne)
 Arnórr Þórðarson jarlaskáld (ca. 1012–ca. 1070): 451 vers (225 ujamne og 226 jamne)
 Þjóðólfr Arnórsson (d. 1066): 595 vers (297 ujamne og 298 jamne)
 Einarr Skúlason (ca. 1095–ca. 1160): 889 vers (445 ujamne og 444 jamne)
 Rognvaldr jarl kali Kolsson (1100–1158): 260 vers
 Gamli kanóki (andre helvti av 1100-talet): 504 vers

⁹ I ein etterrøknad av bruket av ekspletivpartikkelen *of* i skaldespråket fram til um lag 1200 nógde Bjarne Fidjestøl (1999, s. 213) seg med 80 vers av kvar skald. Han fekk då sjølvsagt eit større utval skaldar (39 medrekna *Háttalykill* og *Nóregs konungatal*).

¹⁰ Rekkjefylgdi er som i *Skj.*; der eg ikkje segjer noko um det, er talet på ujamne og jamne vers likt (grunnen til slike ulikskapar er for det meste lakunar). Dei biografiske opplysningane er for det meste etter *Skj.* og NBL.²

Av desse skaldane hev eg teke med alle vers som er i *dróttkvætt* som er tilskrivne deim i *Skj.* – i alt 7052 vers. Eg er klar yver at det er reist spursmål um autentisiteten åt mange strofor («uekte strofor», dei kallar, jf. Kuhn 1983, s. 258 ff.), men vel likevel å sjå burt frå dette av di det i stor grad er metriske avvik som er nytta til argument for at strofone er «uekte».¹¹ Med andre ord måtte ei slik utelating føra til sirkelslutningar. Dessutan er det praktisk vanskelegt, for ikkje å segja uråd, å gjera ein slik grenseuppgang, då det i mange tilfelle er spursmål um kor trongt ein skal tolka reglane for diktingi: Um det finst mange avvik frå det ein held for å vera etablert norm for *dróttkvætt* hjå t.d. Kormákr, kann det nok koma av at desse strofone er «uekte», d.e. dikta seinare av andre enn Kormákr, men det kann òg vera at Kormákr ikkje heldt seg so strengt til reglane som andre samtidige skaldar. I Kormáks tilfelle ligg det òg nære å peika på den låke yverleveringi: Lausavisone hans finst i berre éi handskrift, og det vert då vandare å rekonstruera den upphavlege formi enn i tilfelle der ein hev fleire handskrifter å byggja på. Metriske avvik kann koma av uheil yverlevering.

Etter denne innleidingi skal eg halda fram med ein gjennomgang av kva eldre forskarar hev skrive og meint um *dróttkvætt*-versemålet (kap. 2 *Forskingshistoria*). Dinæst skal eg gjera greida for dei rettingane eg gjer i A-teksti i *Skj.* (kap. 3 *Tekstrettingar*), der eg òg introduserer viktuge ovringar som elisjon og kontraksjon. Desse rettingane er naudsynte for at den metriske analysen skal kasta noko serleg av seg. Eg tek so til med å analysera dei ujamne versi (kap. 4), fyre eg gjeng yver til dei jamne versi (kap. 5). Ein viktug del av analysen er å fastslå rett typetilhøyrsla for alle vers. Endeleg kjem ei oppsummering av fundane med ei dryfting av hypotesane (kap. 6) og konklusjonar (kap. 7).

---

¹¹ I andre tilfelle er det språklege argument for at strofa er «uekte», t.d. at rimet syner samanfall millom historisk /ø:/ og /æ:/ (i /æ:/). Då er det vandare å hevda at dei er autentiske. Dette gjeld likevel so pass fåe vers at det snaut fær nokon fylgjer for statistikken. Eg hev difor ikkje vanda nokon vers or *Skj.* i etterrøknaden min.

2 Forskingshistoria

Innleidingi skulde syna klårt at eg i arbeidet mitt hev teke utgangspunkt i det som hev vorte kalla Sievers–Kuhn-tradisjonen i studiet av norrøn metrikk (sjå t.d. Árnason 1998, s. 101 f.). Like klårt skulde det ganga fram at eg er kritisk til sumt av det både Sievers og Kuhn skriv, og at denne tradisjonen på mange punkt lyt supplerast og nyanserast. Når eg i so stor mun vel å byggja på arbeidi åt desse filologane, er det av di eg meiner dei hev størst forklåringskraft og er merkte av logisk stringens og klårleik. Det same kann ikkje alltid segjast um kritikarane deira. Ein fyremun er det òg at dei hev arbeidt med eit stort tilfang skaldevers og soleis teke høgd for mesteparten av den variasjonen som finst. Det gjeld serskilt Kuhn, men òg Sievers, som hev analysert det store korpuset etter Sigvatr Þórðarson. Sams for bae er at dei hev arbeidt lite med *dróttkvætt*-diktingi frå 1200-talet og seinare. Ein etterrøknad av denne seine perioden måtte vera interessant, ikkje minst i eit litteraturhistorisk perspektiv, men eg hev lote gjeva det upp for at oppgåva ikkje skulde verta for stor. På hi sida syter det for at det ikkje vert noko mishøve millom mitt materiale og det dei tidlegare forskarane hev arbeidt med.

I dette kapitlet skal eg gjeva ei yversyn yver tidlegare forskning på *dróttkvætt*-versemålet. Ettersom eg hev teke stoda til desse forskarane gjennom arbeidet med oppgåva, kjem denne gjennomgangen til å ha med ein del eksplisitte vurderingar av dei ymse forskarane. Det er eit mål å syna kvifor det er klokast å byggja på Sievers–Kuhn-tradisjonen. Med di innleidingi mi i so stor mun byggjer på Sievers' grunnleggjande *Altgermanische metrik*, kjem han til å få den stuttaste umtalen nedanfor. Det er eit poeng for meg å referera kva kritikarar av tradisjonen hev meint, og samstundes syna at alternativ i ikkje er betre. Framstillingi er ikkje uttømande; det er mange forskarar som kunde fortene ein umtale, som eg hev late liggja i denne samanhengen.¹² Nokre av desse kjem eg inn på i samband med andre forskarar som er umtala. Sameleis er det ikkje alle sidor ved tilskoti åt dei forskarane som er umtala, som er like relevante for oppgåva mi. I tråd

---

¹² Sume vil sikkert reagere på at eg ikkje hev teke med Andreas Heusler (1865–1940). Det grunnar seg på at Heusler fyrst og fremst interesserte seg for den friare angelsaksiske, gamalsaksiske og gamalhøgtyske allitterasjonsdiktingi og skreiv lite, i alle fall originalt, um *dróttkvætt*-versemålet. Dei problem i han bala med – å få vers av skiftande lengd til å høva med eit skjema på tvo 4/4-takter (jf. von See 1967, s. 5 ff.) – hev mindre relevans for studiet av *dróttkvætt*.

med emnet for oppgåva kjem eg til å nytta mest plass på slikt som gjeld trykk- og kvantitets-tilhøve.

2.1 Snorri Sturluson

Litt yverraskande er det kann henda at eg byrjar denne gjennomgangen av forskingshistoria med Snorri Sturluson (1178–1241). Snorri kann ikkje kallast forskar i moderne tyding av ordet, men han er like fullt den fyrste som hev presentert den norrøne verslæra for eit lærd publikum, i det poetologiske verket sitt, *Edda*. Han hev eit klårt metaperspektiv på diktingi, og jamvel um han sjølv er skald og utøvar av kunsti, skildrar han reglane på ein måte som skal vera råd for uinnvigde å skyna. Snorri hev eit klårt normativt fyremål med skrivingi si – han vil læra komande skaldar koss dei skal dikta –, og han gjeng ikkje av vegen for å laga spesifikke reglar og versmynster der det var fri variasjon i tradisjonen.¹³ Difor lyt me taka det Snorri skriv, med ei klypa salt. Like fullt danar Snorri utgangspunkt for all seinare forskning på norrøn metrikk, og det vert naudsynt å vurdera tilskotet hans kritisk.¹⁴

Til rettleiding i skaldekunsti legg Snorri i *Edda* fram ei gudelæra (*Gylfaginning*), ei innføring i stil og metaforikk (*Skaldskaparmál*) og eit læredikt med uttydande merknader (*Háttatal*). Gudelæra var viktug for at skaldane skulde meistra det norrøne skaldespråket, som var fullt av metaforar (*kenningar*) som millom anna viste til fyrrkristne mytar og forteljingar. *Skaldskaparmál* gjeng i djupni på dette skaldespråket og gjev ei rad autentiske skaldevers til illustrasjon på koss det skal nyttast. I den tredje og siste luten legg so Snorri fram eit dikt han sjølv hev laga, *Háttatal*, som gjennom 102 strofor skal syna kor mange verseformer (*hættir*) som finst og som skalden bør kunna. Sjølve namnet *Háttatal* tyder ‘upptal (register) av verseformer’.

Langt frå alle dei 102 strofone i *Háttatal* representerer det moderne metrikarar vilde kalla eigne versemål. Hans Kuhn (1983, s. 324) hev kome fram til at so mange som 56 av strofone i

---

¹³ Eg hev gjort grundigare greida for dette i artikkelen «Tradisjon og konstruksjon i Snorres *Háttatal*» (Myrvoll 2008).

¹⁴ Hans Kuhn (1934, s. 411) er av same oppfatning: «Die Skaldenforschung beginnt für uns mit Snorri Sturlusons Skaldskaparmál und dem Kommentar zu seinem metrischen Mustergedicht *Háttatal*.»

Háttatal er reine variantar av *dróttkvætt*. Dette vanlegaste skaldeversemålet hev audsynt vore utgangspunktet for Snorri: Han opnar diktet med ei strofa i klassisk *dróttkvætt*, og i prosa-kommentaren gjev han ein detaljert gjennomgang av reglane for stavsetjing, stavingstal og hendingar – men interessant nok segjer han inkje um trykk.¹⁵ So held han fram med nye strofor som syner stendigt aukande avvik frå den fyrste strofa, og heile vegen vert desse strofone jamførde med den fyrste mynsterstrofa. Dette segjer han òg med reine ord etter gjennomgangen av den fyrste strofa:

Þetta er dróttkvæðr hátttr. Með þeima hætti er flest ort þat er vandat er. Þessi er upphaf allra hátta sem málrúnar eru fyrir øðrum rúnum. (Faulkes 1991, s. 4 f.)

‘Dette er *dróttkvætt*. Med det versemålet er dei fleste kvæde gjorde som er forseggjorde. Dette er upphavet åt alle andre versesmål so som *málrúnar* [d.e. runor som vert nytta til å gjeva att språk] er upphavet åt andre runor.’

Den siste setningi her er sjølv sagt ikkje rett um me tenkjer på det historiske upphavet åt dei norrøne versemåli, for det er snarare motsett, at *dróttkvætt*-versemålet er framvakse av andre, einfeldare versesmål, men som ein lykel til den metriske teorien åt Snorri og diktet hans, *Háttatal*, er denne setningi avgjerande: Snorri tek *dróttkvætt* til grunn for tolkingi av alle dei andre versemåli og verseformene han nyttar i *Háttatal*. Snorri skipar med andre ord ein normal, ein mælestav som han kann mæla alle andre versesmål upp mot. Med tanke på at *dróttkvætt* var

---

¹⁵ Dette er ikkje so merkelegt med tanke på at dei klassiske grammatikarane, som Snorri må kjent til og som han tok til mynster for byrjingi av prosakommentaren (jf. Faulkes 1991, s. xiv f.), ikkje opererte med trykk som eigi ovring. Kari Ellen Gade (1995, s. 29) hevdar at Snorri umtalar trykk i denne pasasjen, som gjeng fyre den fyrste strofa: «Stafasetning greinir mál allt, en hljóð greinir þat at hafa samstøfur langar eða skammar, harðar eða linar, ok þat er setning hljóðsgreina er vér kóllum hendingar» (Faulkes 1991, s. 3) ‘All meining er skild ved staving [d.e. ortografi], men ljod er skilt ved å ha stavingar som er lange eller stutte, harde eller linne, og det er ein regel for ljodskil som me kallar hendingar’. Her er det «harðar eða linar» som Gade vil tyda ut med tunge og lette stavingar. Faulkes (1991) er inne på det same i glossaret sitt (s.vv.). Som Trygve Skomedal hev peika på for meg, er det meir trulegt at Snorri i dette avsnittet fylgjer eit klassisk fyrelegg, og at «(samstøfur) harðar eða linar» so å segja er ein rest av fyrelegget; det må svara til (*syllabae*) *asperae vel lenes*, d.e. aspirerte og uaspirerte, jf. at brorson åt Snorri, Óláfr Þórðarson hvítaskáld, nyttar adjektivi *snarpr* og *linr* um det same i Tridje grammatiske avhandling (Ólsen 1884, s. 39, 54). Dei islenske nemningane er reine kalkeringar yver dei latinske, jf. at ei tyding til *asper* er «om ljod: hard, kvass, skjerande» (Steinnes og Vandvik 1958, s.v.).

det vanlegaste versemålet, og at det òg vart rekna for det gjævaste (jf. merknaden um at eit kvæde i dette versemålet er «vandat»), er det ikkje so merkelegt.

Av kommentaren gjeng det fram at Snorri reknar med at versemålet kann brigdast (*breyttast*) både «*með máli ok hljóðum*» (Faulkes 1991, s. 5). I det fyrste tilfellet dreiar det seg um retorisk og syntaktisk variasjon, som med få undantak fyller str. 2–27 i *Háttatal*. Men han held ikkje denne variasjonen for nok til å skifta versemålet heilt. I alle fall introduserer han str. 28, som hev fast plassering av stavrimet i fyrste og tridje posisjon i dei ujamne versi (*tvískelft*), soleis:

Þessi er hinn fyrsti háttur er ritaðr sé þeira er breytt er af dróttkvæðum hætti með fullu háttaskipti, ok heðan frá skal nú rita þær greinir er skipt er dróttkvæðum hætti ok breytt með hljóðum ok hendingaskipti eða orðalengð, stundum við lagt en stundum af tekit. (Faulkes 1991, s. 16)

‘Dette er den fyrste verseformi som vert uppførd av deim som er avleidde av *dróttkvætt*-formi med fullstendigt skifte i form, og frå no av skal eg føra upp dei avbrigdi som gjeng ut frå *dróttkvætt*-formi og er brigde med umsyn til ljodar eller hendingar eller linelengd, som stundom er auka og stundom minka.’

Det er med andre ord berre brigde av ljodar (truleg allitterasjon), hendingar eller linelengd som kvalifiserer til *fullt háttaskipti* hjå Snorri. Forvitnelegt er det då at han i bolken fyre, som ikkje hadde *fullt háttaskipti*, hev teke med eit par strofor med færre eller fleire stavingar i verselina enn dei vanlege seks som han rekna med i mynsterstrofa,¹⁶ d.e. str. 7 og 8. Desse introduserer han som at «[þ]at er leyfi háttanna at hafa samstøfur seinar eða skjótar» (Faulkes 1991, s. 7) ‘det er lov i versemålet til å ha stavingar som er seine eller snøgge’. I str. 7 er det fem stavingar i alle dei jamne versi (*loc.cit.*):

Hjalms fylli spekr hilmir
hvatr Vindhlés skatna;
*hann kná hjörvi þunnum
hræs þjóðár ræsa;
ýgr hilmir *lætr eiga
öld dreyrfá skjöldu;

¹⁶ Der segjer han berre at «[h]verju vísuorði fylgja sex samstøfur» (Faulkes 1991, s. 4) ‘det er seks stavingar i kvart vers’.

stýrs rýður stillir hersum
sterkr járngrá serki

I alle dei femstava versi er det eit ord som på eit eldre stig av norrønt mål hadde éi staving meir, i minsto i sume bøygjingsformer, men som på Snorris tid hadde vorte kontrahert til éi staving. I *-ár < -áar*, *-fá < -fáa* og *-grá < -gráa* gjeld det nett den formi som er representert i lina, men i *Vindhlés*, som hev noko uviss etymologi (sjå de Vries 1962, s.v. **Vindhlér**), måtte det berre gjelda i andre bøygjingsformer, t.d. dat. eint. *-hlé < *-hlévi*.¹⁷ Her må ein rekna med at kontraksjonane i slike ord, som bar til stutt tid fyre år 1200 (Noreen 1923, § 130), førde til at eldre, traderte dikt med eitt framstod som um dei hadde fem posisjonar i visse vers, og dette kann so ha vorte teke for å vera eit alternativ til dei vanlege seks, i minsto um dei inneheldt den typen «løyveord» som me her ser døme på (jf. Faulkes 1991, s. 50). Når Snorri lagar eitt femstava vers med ei ordform som ikkje hadde havt fleire stavingar fyre kontraksjonane, d.e. *-hlés*, må det vera etter mynster frå former av det same ordet som inntil nyleg hadde havt ei staving til. Truleg hadde Snorri handfaste fyredøme hjå eldre skaldar for kvart av dei femstava versi sine. I alle fall kann ein peika på parallellen i Eil 2,5.8 *æstr, þjóðáar fnæstu* for det fjerde verset og i Bragi 1,3.3 *með dreyrfáar dróttir* for det sette verset (verset hjå Bragi er rett nok eit ujamnt vers med lett fyrste posisjon). Etter alt å døma hadde Snorri fyredøme for dei siste tvo versi òg, og fyredømet for det fyrste av desse kann i staden for genitiv *Vindhlés* ha havt ein dativ *Vindhlé < *Vindhlévi*.¹⁸

I str. 8 er det ni stavingar i dei ujamne versi og sju stavingar i dei jamne versi (Faulkes 1991, s. 7 f.):

Klofinn spyr ek hjálm fyrir hilmis
hjara⟨r⟩ egg; duga seggir;

¹⁷ Faulkes (1991, s. 50) tek òg med *kná* i det tredje verset og *bræs* i det fjerde verset, men desse skal etter alt å døma ikkje teljast med: Det tredje verset hev seks stavingar, og i det fjerde er det heilt klárt *þjóðár* som er meint å vera avstytt, jf. at plasseringi av det avstytte ordet er den same i dei fire femstava versi.

¹⁸ Ein kann undrast på kvifor Snorri lét alle dei jamne versi vera femstava, og ikkje t.d. dei ujamne. Grunnen til det er venteleg at kontraksjonane i større mun råka dei jamne versi, og serleg i tredje til fjerde posisjon (t.d. Eg 7,19.4 *rön míns féar þonum*), jf. nedanfor s. 73 f. um denne ovringi.

því eru heldr þar er sk(e)kr skjöldu
skafin sverð lituð ferðar;
bila muna gramr þó at gumna
gular rítr nái líta;
draga þorir hann yfir hreina
hvatan brand þrömu randa.

Her er det bruk av oppløysing, både i hevjing og senking (t.d. *bila muna* i det femte verset), og elisjon (t.d. *spyr ek > spyrk*) som gjer det mogelegt å ha so mange stavingar i versi, men Snorri ser det onnorleis: Han introduserer strofa med at ho skal syna «svá skjótar samstøfur ok svá settar nær hverja annarri at af því eykr lengð orðsins» (Faulkes 1991, s. 7) ‘... stavingar som er so snøgge og sette so nære kvarandre at verset med di vert lengre’. Det må vera framføringi av slike lengre vers Snorri tenkjer på her; so lenge stavingane er «snøgge», er det råd å nytta deim.

Snorri opererer altso med både «seine» og «snøgge» stavingar («samstøfur seinar eða skjótar»). Medan han med snøgge stavingar berrsynt meiner stutte eller trykklette stavingar som kann dana oppløysing eller takast burt med elisjon (jf. Faulkes 1991, s. 141), kann ikkje *seinar samstøfur* setjast um beint fram med lange stavingar. Desse tvo umgripi lyt sjåast i samanheng med posisjonsteljingi i *dróttkvætt*: «Seine» stavingar er stavingar som kann fylla meir enn den vanlege eine posisjonen i versemålet, d.e. tvo posisjonar (av di det upphavleg var tvo stavingar), og «snøgge» stavingar er stavingar som treng mindre enn ein posisjon i versemålet, d.e. ein halv. Dette fær fylgjor for framføringi, må vita, og det er der stavingane vert anten «seine» (utdregne) eller «snøgge» (ihoptrengde).

Med andre ord stadfester Snorri med nemningsbruket sitt implisitt at *dróttkvætt*-versemålet er posisjonsteljande. Det same gjer den kjensgjerningi at han hev plasert desse strofone (7 og 8) i den bolken av kvædet der strofone ikkje er brigde «með fullu háttaskipti»; han segjer tvert um at det er «leyfi háttanna» å ha slike «seine» eller «snøgge» stavingar. Då tenkjer han innanfor det mynsteret for *dróttkvætt* som han hev skipa med den fyrste strofa i *Háttatal*. Det er frá str. 28 og utetter at dei kjem, dei strofone som er brigde «með hljóðum ok hendingaskipti eða orðalengð» (Faulkes 1991, s. 16). Det inkluderer m.a. vers med burtfall av den siste stavingi (*stúfar*, str. 49–

51), vers som er auka med rimord på tvo stavingar (*kimblabønd*, str. 59–61), vers med átta stavingar (*brynjandi hettir*, str. 62–64) og vers med sju stavingar (*draughent*, str. 65). I motsetnad til str. 7 og 8 kann ingi av desse strofone gjerast greidda for innanfor ein modell av *dróttkvætt* med seks posisjonar. Det same gjeld truleg òg str. 33 og 34, som bae hev ei umfram staving i dei jamne versi. Her skal eg nøgja meg med å herma den fyrste helmingen or kvar strofa:

Str. 33 (*veggjat*)

Lífs varð rán at raunum
(réð sverð) skapat mjök ferðum,
støng óð þrátt á þingi
þjóðsterk, liðu fram merki;

Str. 34 (*flagðaháttr*)

Flaust bjó fólka treystir
fagrskjölduðustum öldum,
leið skar bragnings bróðir
bjartveggjuðustu reggi;

Snorri peikar på kva for ei staving som er yverlaups i bae desse strofone. I str. 33 «er þar ein samstöfun sett í svá at tvær eru síðar ok aukið því lengð orðsins» (Faulkes 1991, s. 18) ‘er det sett til ei staving soleis at det fylgjer tvo etterpå, og soleis er verslengdi auka’. Med andre ord er det ordi *mjök* og *fram* i versi ovanfor som er sette til, og um den analysen er rett, kann *veggjat* definitivt ikkje reknast til *dróttkvætt*.¹⁹ I str. 34 «er hér aukið bæði samstöfu ok fullnat orðtak sem framast, ok eptir þá samstöfun eru þrjár samstöfur ok er rétt dróttkvætt ef hon er ór tekin» (Faulkes 1991, s. 18) ‘her er det både lagt til ei staving og ordet er utfyllt til superlativ, og etter den stavingi fylgjer tri stavingar, og det er rett *dróttkvætt* um ho vert teki burt’. Med andre ord er det stavingi *-ust-* som er yverlaups i bae versi ovanfor. Desse versi kann snaudt tydast ut som noko anna enn type D med ei umfram trykklett staving, og det er vanskelegt å vera usamd med Snorri når han segjer at det fyrst vert rett *dróttkvætt* um me tek burt den umframme stavingi. (Det kann ikkje vera tale um oppløysing i denne posisjonen, som Faulkes [1991, s. 58] freistar seg med.) Med andre ord kann korkje str. 33 eller 34 forklárast innanfor ein modell av *dróttkvætt*

¹⁹ I kommentaren sin freistar Faulkes (1991, s. 58) seg med ein alternativ analyse: «if the third syllable in each line were considered to have resolution the fifth syllable would constitute the second dip and would not then be ‘extra’ (type A2ab or D1)». Men denne analysen ser burt frá at det mest ikkje finst døme på oppløysing i tridje posisjon i *dróttkvætt* (sjå ovanfor s. 18, n. 8) og at adverb som *mjök* og *fram* i fjorde posisjon som regel hev trykk; Snorris eigen analyse lyt difor standa. Dei serskilde versi i *veggjat* er då ein type A2k med innskot av eit einstavingsord fyre kadensen.

med seks posisjonar (*pace* Myrvoll 2008, s. 159, n. 6), og skilet ved str. 28 stend ved lag.²⁰ (Ein annan ting er at Snorri òg reknar hendingar til dei distinktive dragi i versemålet, soleis at mange av strofone etter str. 28 skil seg ut berre ved anna bruk av hendingar, men hev same tal posisjonar som den klassiske str. 1. Skilet ved str. 28 er soleis berre relevant for spursmålet um posisjonsteljing i dei strofone som er brigde med *orðalengð*.)

Eduard Sievers

Med *Altgermanische metrik* (1893) lagde Eduard Sievers (1850–1932) eit grunnlag som all seinare forskning på germansk og norrøn metrikk hev gjenge ut frå. Dette var den grundigaste og mest heilskaplege skildringi av denne metriske tradisjonen som til då hadde vore publisert – «die erste selbständige Gesamtdarstellung der 'altgermanischen Metrik'» (von See 1967, s. 3). På 252 sidor gjorde Sievers greida for alle dei fire gamalgermanske tradisjonane – den norrøne, den angelsaksiske, den gamalsaksiske og den gamalhøgtyske – attåt dei reglane som var sams for dei alle.

Naturleg nok bygde Sievers på tidlegare arbeid både av andre og av seg sjølv; radt sidan 1878 hadde han late prenta ei rad artikkelar um emnet (m.a. Sievers 1878, 1885). Av andre forskarar lyfte Sievers serleg fram Wilhelm Wackernagel og Max Rieger (Sievers 1893, s. 7 ff.). Wackernagel hadde i *Geschichte der deutschen Literatur* (1848) gjenge i rette med læraren sin, Karl Lachmann, som hadde hevda at allitterasjonsverset i den gamalhøgtyske *Hildebrandslied* skilde seg ut frå dei hine gamalgermanske tradisjonane gjennom ei strengare form, som m.a. synte seg i at versi i *Hildebrandslied* hadde fire hevjingar, mot tvo i dei friare versi i dei hine tradisjonane. Denne *vierhebungstheorie* vanda Wackernagel og sette i staden ein *zweihebungstheorie* for all gamalgermansk dikting, som sidan hev vorte standande. Rieger slutta seg til og gav ei umfemnande framstilling av «Die alt- und angelsächsische Verskunst» (1876), der han synte koss allitterasjonsverset rette seg etter tonegraderingi (*tonabstufung*) i setningar i talemålet, m.a. kunde han

---

²⁰ Faulkes skriv i appendikset sitt um bruket av verseformene i *Háttatal* i onnor skaldedikting at både str. 7–8 og 33–34 er «accounted for by *leyfi*» (Faulkes 1991, s. 82), men det ordet er ikkje nytta um str. 33–34 i kommentaren (s. 17–18). Derimot skal det vera «háttaskipti» i str. 33, og i str. 34 «skiptir háttum». Med andre ord høver kommentaren heilt med det som er sagt lenger framme um skilnaden på *leyfi* og (*fullt*) *háttaskipti*.

syna at dei trykksterke stavingane vart tildelte stavrim etter eit visst hierarki millom ordklassone. Etterrøknadene åt Rieger «waren insbesondere dadurch von fundamentaler bedeutung», skriv Sievers (1893, s. 8). Likevel hadde ikkje Rieger kome i mål «in hinsicht auf die massbestimmungen der verse» (*loc.cit.*), og det vilde Sievers bøta på med sin «typentheorie», som skulde syna at allitterasjonsverset «trotz aller mannigfaltigkeit doch nicht die angenommene regellosigkeit in der behandlung des auftakts und der senkungen besitzt» (*loc.cit.*). Sievers hevda at det fanst fem rytmiske grunnformer eller mynster som alle vers kunde leidast ut frå. Dette er dei kjende Sievers-typane A–E, som i den episke allitterasjonsdiktingi (som norrønt *fornyrðislag*) ser soleis ut (Sievers 1893, § 15, 1):

- A   ' × | ' ×, «doppelt fallender typus»
- B   × ' | × ' , «doppelt steigender typus»
- C   × ' | ' ×, «steigend-fallender typus»
- D   ' | ' ' × el. ' | ' × '
- E   ' ' × | ' el. ' × ' | '

Klaus von See (1967, s. 4) framstiller dette som at Sievers hadde stelt seg so reint under Snorri at han hadde vorte «auf Irrwege gelockt». Som Snorri skal Sievers ha gjenge «von der silbenzählenden Skaldendichtung aus» og funne ein tendens til «Viersilbigkeit des Kurzverses» når han sette upp dei fem typane sine. Det kann vera at Sievers gjekk vèl langt når han vilde tvinga alle allittererande vers inn i ein av dei fem typane sine, men von See gjev ei misvisande skildring når han skriv som um Sievers gjekk ut frå stavingstal; Sievers heldt tvert um posisjonen – *das glied* – for den grunnleggjande metriske einingi, jf. koss han introduserer denne ovringi:

Die normale halbzeile zerfällt in vier, seltener fünf glieder, von denen zwei (sprachlich und daher auch im verse) stark betont oder hebungen, die beiden resp. drei andern schwächer betont sind. Die scheidung dieser gruppen hängt in erster linie von der abstufung der natürlichen satzbetonung ab. (Sievers 1893, § 8, 1; utmerkjingane er Sievers')

Grunnen til at Sievers opererte med posisjonar (*glieder*) og ikkje stavingar, er sjølv sagt at han hadde teke konsekvensen av oppløysingi (som han tyder ut i paragrafen etter). På dette punktet

skil ikkje skildringi hans seg avgjerande frå det som er sagt i innleidingi ovanfor (s. 10 f.), og eg kann visa dit.

Um det kann diskuterast kor tenleg typelæra åt Sievers er til å skildra det friare allitterasjonsverset, er det ingen tvil um relevansen ho hev for skaldediktingi, og då serskilt *dróttkvætt*. Utvida med den faste kadensen (˘ ×) representerer dei fem typane eit godt verkty til å skildra variasjonen i trykkmynster i dette versemålet. Ein kann godt meina at Sievers ikkje er klår nok på at dei fem typane er internt compatible og likeverdige, jf. den implisitte kritikken hjå Skomedal (1992, s. 296) og den eksplisitte hjå von See (1967, s. 5), men det tyder ikkje at systemet som heilskap lyt vandast.

William A. Craigie

Den einaste som verkeleg hev utfordra systemet åt Sievers fundamentalt i analysen av *dróttkvætt* og som hev freista å setja noko anna i staden, er den skotske filologen William A. Craigie (1867–1957), som i artikkelen «On some Points in Skaldic Metre» (1900) meinte å kunna skjera ned dei fem Sievers-typane til tvo hovudtypar av *dróttkvætt*-vers. Dette fekk han til ved konsekvent å tillegga dei tvo fyrste potensielt trykksterke posisjonane i verset trykk og å redusera posisjonar lenger ute i verset som hjå Sievers hadde fenge hovudtrykk, til berre å ha sidetrykk. Soleis fekk han dei tvo mynsteri ˘ ◡ | ˘ ◡ | ˘ ◡ og ˘ | ˘ ◡ ◡ | ˘ ◡ (notasjonsmåten er Craigies; ◡ er det same som ×), som svarar til Sievers' type A og D.

Craigie opnar artikkelen sin heller audmjukt med å peika på at teorien åt Sievers hadde vorte so vèl motteken av deim som hadde best høve til å røyna honom, «that it might well seem to be, in its general outlines at least, a completely established fact» (s. 341). Likevel hadde studiar i skaldekorpuset tvinga Craigie til å revidera teorien «in not a few points» (*loc.cit.*). Det var serskilt oppdagingi av den ovringi som sidan hev vorte kalla «Craigies lov», som sette honom på sporet: Dersom fjerde posisjon i eit *dróttkvætt*-vers er fylt av eit substantiv, må dette substantivet vera av typen *lið*, med stutt vokal og stutt konsonant, eller *kné*, med utlydande vokal (d.e. det som eg i innleidingi s. 14 hev kalla halvlange stavingar). Etter teorien åt Sievers måtte desse ordi ha den

metriske verdien ˘. Men, skriv Craigie (s. 343 f.), um skalden hadde meint å ha eit substantiv som svara metrisk til ˘ i denne posisjonen, måtte det vera lettare å finna ord av typen *land*, *jørð*, *stein*, *úlf* osb., som faktisk er vanlegare i språket. Craigie konkluderer (s. 344):

Now, if it proves to be the fact that every dróttkvætt-poet carefully avoided the former types [*land* osb.] and deliberately selected the latter [*lið* osb.], it is evident that there must be a good reason for such a choice, and the reason which comes most naturally to hand is that they wanted a short syllable and not a long one. Even if it is maintained that such words as *lið*, *styr* etc. are long in this position, the fact remains that the skald was influenced in his choice by considerations for which Prof. Sievers' types supply no explanation.

So langt lyt ein gjeva Craigie rett. Systemet åt Sievers gjer ikkje greida for denne serskilde restriksjonen i fjerde posisjon, rett og slett av di ord som *lið* og *land* vert haldne for likeverdige i hevjing, d.e. tel som lang (Sievers 1893, § 37, 3). Denne restriksjonen vert aktuell i typane B og E (og i type D med sidetrykk i fjerde posisjon), og Craigie gjev tal som syner at den nyuppdaga regelen hans gjeld mest utan undantak i eit korpus på 2000 skaldevers fram til um lag 1030 (Gíslason 1892).²¹ Han presiserer at kasusendingane *-r* og *-s* ikkje påverkar den metriske kvantiteten (*stafr* og *skip*s tel likt som *staf* og *skip*).²²

Craigie held so fram med å røkja etter um regelen òg gjeld i (skaldsk) *fornyrðislag*, *kviðuháttur* og *tøglag* (s. 346–350). Dette hev ikkje beinveges relevans for analysen av *dróttkvætt*, so eg skal fara lett yver det her, men det er likevel interessant at Craigie finn at regelen gjeld òg i desse versemáli: Substantiv som stend i fjerde posisjon i verset, som her er den siste, er av typen *lið* eller *kné*. Utan at Craigie nemner det, kann denne kjensgjerningi dragast inn i ordskiptet um opphavet åt *dróttkvætt* og nyttast som argument for at *dróttkvætt*-verset er eit *fornyrðislag*-vers

---

²¹ Dei einaste undantaki Craigie fann (s. 346), var *setr* hjå Egill (7,6.7), der Finnur Jónsson rettar til *sjot* etter ein handskriftvariant (*Skj.* A s. 50, B s. 43), *þraut* hjå Gísli (2.6), der Craigie gjer framlegg um retting til *þrá*, og *stall* hjå Kormákr (2,57.4). Dessutan var det eit par tilfelle der Gíslason (1892) hadde rang lesemaåte (*þorn* for *þann* og *lýð* for *lið*, sjå Craigie, *loc.cit.*).

²² Craigie held seg med ein noko primitiv fonologisk analyse (lik den ein finn i antikk metrisk teori) når han skriv (s. 345) at «the *-r* of the nominative appears (*stafr*, *viðr*, *sonr*) without affecting the metrical quality of the vowel» (mi utmerkjing). Kvantiteten (og visseleg ikkje kvaliteten) på vokalen skifter ikkje etter lengdi på konsonantismen som fylgjer etter; det er det stavingi som gjer.

utvida med kadense (´ ×, jf. Sievers 1893, § 200, 2; Kuhn 1983, s. 66). Me kann soleis venta å finna andre likskapar millom dei tvo versemáli òg.²³

Kva slutningar dreg so Craigie utav dette for skanderingi av *dróttkvætt*-verset? Jau, han tenkjer seg at det må vera ein grunn til at substantiv i fjerde posisjon må vera stutte (i hans nemningsbruk, halvlange i mitt). Han viser til at finitte verb kann standa i senkingi i type A, t.d. *"Fyrr rauð "Fenris 'varra*, og sluttar at eit finitt verb som stend i fjerde posisjon, heller ikkje kann ha trykk, korkje hovud- eller sidetrykk (typen *fjörspillir lét falla*). Det skal med andre ord vera den fullstendige trykkløysa som gjer at eit langstava verb kann standa i denne posisjonen. Her må ein segja at Craigie hev eit argument, for det er ein påfallande skilnad millom substantiv og verb når det gjeld kvantitet i denne posisjonen. Han gjeng raskt vidare (s. 353):

The real nature of such lines [d.e. Sievers' type E] can be inferred with certainty from those belonging to the γ-class above, e. g. *úlfs fót við sker Sóta, grams fall á sæ allan* [...]. It is obviously unnatural to assign the value of ´ to the word which has always a short (or final) vowel, and to declare that the word which is naturally long (*fót, fall*, etc.) is only ´. Hence we are forced to refer such lines to the D-type, and to give their metrical scheme as ´ | ´ ∪ ∪ | ´ ∪.

Her argumenterer Craigie tilsvarende for at substantiv i fjerde posisjon ikkje kann bera hovudtrykk, men berre sidetrykk. Soleis fær han ei uttyding (utan at han formulerer henne eksplisitt) til den ulike kvantiteten i verb og substantiv: Fjerde posisjon tillèt lang staving berre under nulltrykk (verb), då kvantiteten på stavingi same kva ikkje spelar nokor rolla, medan ei staving med sidetrykk (substantiv) må samstundes vera stutt (d.e. halvlang). Hovudtrykk kjem ikkje på tale i denne posisjonen.

Craigie held fram med ein annan observasjon, «a remarkable fact» (s. 354), og det er at vers av Sievers' type E α, t.d. *Súðvirki lið búðir*, kann ha eit substantiv eller pronomen i fjerde posisjon berre i dei jamne versi. Motsett, dersom fjerde posisjon er fylt av eit verb, kann typen standa både i ujamne og jamne vers. Craigie tolkar dette som at «a second line differs from a first in

---

²³ I eddadikt i *fornyrðislag* finn Craigie (s. 350 f.) at regelen ikkje er fylgt like strengt, men der òg skal det vera ein klår tendens til å sleppa undan langstava substantiv i slutten av verset.

admitting a secondary stress in addition to the three main stresses of a normal dróttkvætt line» (*loc.cit.*). Craigie jamfører dette med at Sievers' type A2k (t.d. *jarlmanns bani snarla*) mest berre er å finna i jamne vers. Her skanderer Craigie ulikt Sievers og legg tvo hovudtrykk i dei tvo fyrste posisjonane og so sidetrykk i den tridje posisjonen: $\acute{ } | \acute{ } \grave{ } \grave{ } | \acute{ } \grave{ }$, mot Sievers $\acute{ } \grave{ } | \grave{ } \times || \acute{ } \times$ (Sievers 1893, § 61, 8 a α), men det endrar ikkje poenget med at desse versi inneheld ei ekstra trykkstaving (sidetrykk).²⁴ Det gjer det heller ikkje um me held fast på skanderingi åt Sievers av eit vers som *Súðvirki lið búðir* (E); den einaste skilnaden vert at *-virki* fær sidetrykket i staden for *lið*. Med andre ord kann observasjonen åt Craigie vera gild både innanfor eit sieversk og eit craigiesk råmeverk.

Det same gjeld for so vidt Craigies lov: Jamvel um ein held fast ved skanderingi åt Sievers og opnar for at både verb og substantiv i fjerde posisjon kann bera hovudtrykk, er det ikkje noko i vegen for å rekna med ein serskild kvantitativ restriksjon for at eit substantiv skal kunna fylla denne posisjonen. Ubunde av den metriske graderingi med hovudtrykk, sidetrykk og nulltrykk er det klårt at substantiv er ei tyngre ordklassa reint prosodisk enn t.d. verb. Um me tenkjer oss at det var eit mål at fjerde posisjon ikkje skulde dominera yver kadensen, kann den serskilde restriksjonen i fjerde posisjon rett og slett koma av at det disponible kvantitative romet var «uppfyllt» um det stod eit halvlangt substantiv der; det var ikkje rom for eit langt substantiv. Derimot var det rom for eit langstava verb av di det naturleg ikkje var like «tungt», jamvel um det òg bar hovudtrykk. Med andre ord lyt me operera med tri eigenskapar ved posisjonen: moraisk struktur (lengd), metrisk trykk og prosodisk trykk.

²⁴ Her lagar Craigie seg ein stråmann når han skriv at Sievers analyserer vers som *jarlmanns bani snarla* som A2k, men t.d. *lands frækn jöfurr granda* som D2, og legg imot: «But the two classes cannot properly be separated, and there is nothing against their metrical identity, once we have recognized that compounds have in this case the same stress as their separate elements would have, i. e. *jarlmanns*, *blautteins* are $\acute{ } \acute{ }$ quite as much as *Yggs gögl* or *húss dyrr*» (s. 355). Um ein gjeng til Sievers (1893, § 61, 8 a α), ser ein klårt at han ikkje gjer nokon skilnad her: «Der typus A2k $\acute{ } \grave{ } | \grave{ } \times || \acute{ } \times$ ist im zweiten halbvers sehr beliebt (...). Der erste fuss $\acute{ } \grave{ }$ wird meist (...) durch ein zweisilbiges wort mit nachton, gewöhnlich ein compositum, gebildet, [...] seltener (...) durch zwei einsilbige wörter, deren zweites sich an das erste enger anschliesst als an das folgende» (Sievers' utmerkjingar). Det som må ha villa Craigie, ligg i framhaldet av det siste Sievers skriv her, um tilknytingi åt det andre ordet: Vers der dette ordet stend til det stuttstava ordet i tridje til fjerde posisjon, reknar Sievers til type D2 $\acute{ } | \acute{ } \grave{ } \times || \acute{ } \times$, t.d. *bræ, þess konungs ævi* eller *sá's mín vili, þínu* (Sievers 1893, § 61, 8 a α og d β).

Craigie vil føra alle vers av type E yver til type D, utan umsyn til kva setningslekk som fyller fjerde posisjon. Eit problem for Craigie vert då dei ujamne versi av type E som hev stavrim i fjerde posisjon, t.d. *hinns fór í gny Gunnar* (E γ) og *út heyrik svan sveita* (E δ). Desse skulde syna eintydigt at fjerde posisjon hev hovudtrykk. Um den fyrste typen skriv han (s. 357):

They might possibly be taken as $\acute{\text{---}} \grave{\text{---}} \times | \acute{\text{---}} | \acute{\text{---}} \times$, and this view would receive support from the fact that the noun in the fourth place regularly has the alliterative letter, but I am inclined to believe that the correct interpretation is rather $\acute{\text{---}} | \acute{\text{---}} \cup \acute{\text{---}} | \acute{\text{---}} \cup$, the two secondary stresses being the equivalent of one full stress ...

Her vel Craigie alto å sjå burt frå provet, eller leserettleidingi, som allitterasjonen gjev, som er heilt eintydigt ettersom alle substantiv i fjerde posisjon i type E ber stavrim. I staden introduserer han ein heilt ny type vers, som i staden for tri tunge og tri lette posisjonar hev tvo tunge, tvo halvtunge og tvo lette. Dette er *ad hoc* og løyser upp *dróttkvætt*-versemålet i tvo vidt ulike metriske mynster som ikkje kann segjast å respondera med kvarandre. At allitterasjonen fell på hevjingane, er heilt grunnleggjande for gamalgermansk metrikk, jf. Kuhn 1929b, s. 197 (hermt nedanfor s. 36).

Når Craigie fyrst hev løyst allitterasjonen frå dei tunge posisjonane og hev introdusert dette prinsippet um at to sidetrykk kann vera likt eitt hovudtrykk, stend han fritt til å umdefinera nær sagt alle typane åt Sievers. Ein type B som *en tólf af glað Gylfa* skanderer han $\cup | \acute{\text{---}} \cup \acute{\text{---}} | \acute{\text{---}} \cup$ (s. 358), som han til slutt tvingar seg sjølv til å gjera til ein variant av $\acute{\text{---}} | \acute{\text{---}} \cup \cup | \acute{\text{---}} \cup$ (s. 381), og type E ϵ *døglíngr við bersögli* legg han òg til denne same grunnformi, med berre sidetrykk i fyrelekken i *bersögli*, d.e. $\cup \acute{\text{---}} \cup$ (s. 360 f.).²⁵ Her er det atter oppdagingi av at fyrelekken i slike samansetjingar, i minsto når dei ikkje er namn, er stutt (halvlang), som driv Craigie (s. 361):

²⁵ I denne samanhengen legg Craigie imot skanderingi i eit tidlegare arbeid av Sievers (1885, s. 211), der Sievers les vers som *døglíngr við bersögli* som $\acute{\text{---}} \grave{\text{---}} \times | \acute{\text{---}} \grave{\text{---}} \times$. Craigie kommenterer (s. 360): «The improbability of this would be very great in any case, as destroying the natural rhythm of a *dróttkvætt* line, and in many cases throwing both hendings into subordinate positions, ...». Craigie hev rett i at ei slik skandering bryt med rytmen i *dróttkvætt*, og dæ hev truleg Sievers sèt òg, for i *Altgermanische metrik* (1893, § 61, 8 e) opererer han ikkje lenger med ei slik tvodeling av verset, men synest heller å rekna denne typen til den vanlege $\acute{\text{---}} \grave{\text{---}} \times | \acute{\text{---}} || \acute{\text{---}} \times$. Det nemner ikkje Craigie.

The united evidence of these lines can hardly be called in question: strict metre evidently required that the first element of a compound in this position should be short, i. e. the line ought to end with $\acute{\cup} | \acute{\cup}$.

Det er ingen tvil um at kravet um halvlang staving i fjerde posisjon òg gjeld når ei samansetjing fyller dei tri siste posisjonane i verset, men det tyder ikkje at desse tri posisjonane lyt skanderast $\acute{\cup} | \acute{\cup}$; Craigie kunde like gjerne ha skandert $\acute{\cup} | \acute{\cup}$ (her nyttar eg Craigies notasjon av fjerde posisjon som «stutt»). Når Craigie plent ikkje vil ha noko hovudtrykk i fjerde posisjon, tvingar det honom til å brjota med den naturlege ordaksenten i ord som *bersøgli*.

Og det stoggar ikkje der: Craigie er openbert so nøgd med å lesa samansetjingar som *hugrekki* og *skýranni* som $\acute{\cup} \acute{\cup}$ at han yverfører den lesemåten på ei rad andre typar. Ein type D som *sundr gráklæði þundar* skanderer han $\acute{\cup} \acute{\cup} | \acute{\cup} \acute{\cup} | \acute{\cup} \acute{\cup}$, d.e. som Sievers' type A (s. 362), og ein type C som *til mjǫðgjarnir fornir* skanderer han $\acute{\cup} \acute{\cup} | \acute{\cup} \acute{\cup} | \acute{\cup} \acute{\cup}$ (s. 363), for so å leggja til at dette berre er ein variant av den same $\acute{\cup} \acute{\cup} | \acute{\cup} \acute{\cup} | \acute{\cup} \acute{\cup}$. Skanderingi av typen *til mjǫðgjarnir fornir* grunngjev han med «(1) the shortness of the first element in the compound, and (2) the position of the hending». Her hev altso «shortness» vorte synonymt med sidetrykk, og posisjon med hending hev vorte synonymt med hovudtrykk. Den fyrste likningi grunngjev Craigie aldri, men den andre kommenterer han mot slutten av artikkelen, der han avviser at andre posisjon i vers som *úlfs fót við sker Sóta, óx hildr með gram mildum*, kann nøgja seg med sidetrykk: «The most natural presumption is that the poet, having taken the trouble to put in the assonance, would make its presence clearly felt by emphasizing the syllables which contained it» (s. 378). Det kann Craigie godt meina, men det er inkje som segjer at sidetrykk ikkje kunde duga til det same fyremålet.

Freistnaden åt Craigie på å redusera Sievers' fem typar til tvo må segjast å vera mislukka. Craigie hev gjort ein viktug observasjon um dei kvantitative tilhøvi i fjerde posisjon, og han kjem òg med mange andre forvitnelege åtgåingar utgjennom artikkelen, men han dreg funden sin altfor langt. Dei halvlange substantivi i fjerde posisjon vert for Craigie utgangspunktet for ein heil snuoperasjon der dei veletablerte og lett attkjennande typane B, C og E vert rudde burt. I

denne operasjonen ansar han korkje på allitterasjon, naturleg ordaksent eller den kjensgjerningi at dei ymse verstypane i *dróttkvætt* skal respondera med kvarandre. Alt dette rimar dåleg med grunnhåttan i den gamalgermanske diktingi: eit fast tal tunge stavingar i nært samband med naturleg setnings- og ordaksent, der dei mest prominente hevjingane er framhovne med stavrim.

Hans Kuhn

Den som skulde koma til å byggja vidare på og grunnfesta femtypeteorien åt Sievers, var den tyske filologen Hans Kuhn (1899–1988). Kuhn leverte ei rad tilskot til utgranskingi av germansk metrikk ålment, og av *dróttkvætt*-versemålet serskilt, som utdjupa og nyanserte reglane åt Sievers, men han gjekk aldri so langt som Craigie og vanda sjølv systemet. I alderdomsverket *Das Dróttkvætt* (1983), som summerer upp innsiktene frå ei lang granskargjerning, kommenterer han systemet åt Sievers soleis (s. 53):

Dies System hat sich trotz seiner offensichtlichen Mängel durchgesetzt und auch behauptet. Wir haben kein anderes, das ihm überlegen ist. [...] Auch die skaldische Verskunst, an ihrer Spitze das Dróttkvætt, steht trotz ihrer vielen und teilweise einschneidenden Neuerungen auf dem Boden der verfeinerten älteren Versbauregeln, die den Kern des Sievers'schen Systemes bilden. Dies wurde auch grundlegend für die Ordnung meines Stoffs.

Kuhn gjeng ut frå at det er eit nært samband millom stavrim og setningstrykk i all germansk allittererande dikting: Dei semantisk viktugaste ordi og stavingane – *die sinnschwersten Wörter und Silben* – i setningi fekk det største trykket (*op.cit.*, s. 34), og dei sterkaste av desse vart berarar av allitterasjon, jf. denne karakteristikken:

Der altgermanische Stabreim ist ein wesentliches Glied im Bau und Rhythmus der Verspaare. Er tritt nur vor die nach dem natürlichen Satzton stärksten Hebungen und hebt sie noch weiter hervor, und beherrscht damit den Vers. (Kuhn 1929b, s. 197)

Ut frå plasseringi av stavrimet meiner Kuhn å kunna avleida eit hierarki for trykk i setningi millom ord av ulike ordklassor. Dette synet gjeng attende til Max Rieger (1876) og er ført vidare

av Sievers (1893) og Heusler (1925). Kuhn formulerer det soleis (1983, s. 37): Øvst i trykkhierarkiet stend nomen (substantiv medrekna sernamn, adjektiv og partisipp). So fylgjer pronomen og adverb, soframnt dei ikkje tener som bindeord, og finitte verb, og endeleg preposisjonar, bindeord og partiklar. Kuhn presiserer at ordklassa ikkje var den einaste faktoren som avgjorde trykksetjingi, men òg lengdi på ordi og stavingane – di lengre, di tyngre –, dessutan, um noko avgrensa, plasseringi ordet hadde i setningi eller setningslekkjen og endeleg den syntaktiske funksjonen. «Diese Faktoren ergaben in ihrem Zusammenwirken eine reiche Skala von Tonabstufungen für die meisten Wortarten und Einzelwörter», held Kuhn fram (*loc.cit.*) og gjev til døme på det millom anna at finitte verb stod lægre i sjølvstendige setningar enn i bundne, og hjelpeverb og kopula endå lægre enn dei hine.

Kuhn visste ikkje minst å utnytta metrisk materiale til språkhistoriske studium. Dei største arbeidi av dette slaget er doktoravhandlingi um «fyllordet» *offum* i norrønt og dosentavhandlingi um ordstelling og ordtrykk i gamalgermansk (Kuhn 1929a og 1933). I den siste avhandlingi formulerte han eit par viktuge lover for gamalgermansk prosodi som han kalla *Satzpartikelgesetz* og *Satzspitzengesetz*. Den fyrste lovi segjer at setningspartiklar (d.e. alle trykklette eller veikt aksentuerte ord som er syntaktisk ubundne, t.d. finitt verb i heilsetning) stend i den fyrste senkingi i setningi, proklitisk til anten det fyrste eller det andre trykksterke ordet (Kuhn 1933, s. 8). Den andre lovi segjer at det i setningsupptakt berre kann standa setningspartiklar (*op.cit.*, s. 43).²⁶ I *Das Dróttkvætt* (1983, s. 199) skriv han at *Satzpartikelgesetz* «war auch im Dróttkvætt kräftig wirksam oder hinterließ in ihm starke Spuren». I framhaldet kjem det likevel fram at det berre var frumskalden Bragi som fylgde lovi i alle måtar; alt Þjóðólfr hev døme på verstypen *fførspillir lét falla* (E), der det stend eit ord med tvo tunge eller halvtunge stavingar fyre setningspartikkelen, i dette tilfellet verbet *lét*. Um so skalden valde tvo einskildord i staden for samansetjingi i denne typen, måtte setningspartikkelen verta skoven bak det andre tunge eller halv-

---

²⁶ «Im Satzaufakt müssen Satzpartikeln stehen.» Denne regelen hev Kari Ellen Gade (1995, s. 21) sett um heilt rangt når ho skriv at «sentence particles must stand in anacrusis», d.e. upptakt. Ei slik formulering skulde motsegja Kuhns *Satzpartikelgesetz*, som segjer at setningspartiklar kann standa både fyre og etter den fyrste hevjingi.

tunge ordet (og standa proklitisk til det tridje), «und das alte Gesetz war verletzt» (s. 201); det byrja skaldane med ved midten av 900-talet med fyllingar som "einn *dróttinn* 'hefk "áttan, "þat *reit* 'lifir "þeira og "Ulfs *feðr* vas 'þat "aðra.

I ei melding av Konstantin Reichardts *Studien zu den Skalden des neunten und zehnten Jahrhunderts* lanserer Kuhn (1929b) ei tridje lov: *das Zäsurgesetz*, som segjer at alle *dróttkvætt*-vers kann kløyvast upp i tvo delar (*kola*), der stav- og innrim er jamt skifte på dei tvo helvtene og eit eventuelt syntaktisk skil fell millom dei tvo helvtene. Kuhn tek utgangspunkt i ein observasjon hjå Reichardt av at det i den gamalgermanske episke stavrimdiktingi sjeldan fell ei setningsgrensa innanfor eit vers, medan dette er sers vanlegt i *dróttkvætt*. «Bisher nahm man an, es gäbe keine Regeln dafür, wo im Vers dieser Schnitt liegt», skriv Kuhn (s. 197) med tilvising til Reichardt. Kuhn set seg fyre å syna at det finst slike reglar. Måten han gjer det på, er sermerkt for den logisk stringente stilen åt Kuhn, og eg skal difor nytta litt plass på å visa koss han byggjer upp argumentasjonen sin, stig for stig.

Kuhn tek til med å karakterisera stavrimet (*loc.cit.*):

Der altgermanische Stabreim ist ein wesentliches Glied im Bau und Rhythmus der Verspaare. Er tritt nur vor die nach dem natürlichen Satzton stärksten Hebungen und hebt sie noch weiter hervor, und beherrscht damit den Vers. Die nichtstabenden Hebungen ordneten sich den stabenden unter; sie mußten darum tonschwächer sein, aber auch dem gleichen Satzcolon wie die stabenden angehören, damit der Satzton nicht verletzt zu werden brauchte. Für das *Dróttkvætt* ergibt dies die Forderung, daß in den Anversen die Satzgrenze stets zwischen die beiden stabenden Hebungen fällt. Und dies ist auch die Regel.

So peikar Kuhn på det upplagde i at jamvel um denne gamle funksjonen åt stavrimet kunde haldast ved like i dei ujamne versi (*im Anvers*), so måtte han ganga tapt i dei jamne versi (*im Abvers*), der det var berre éin stav, som dessutan vart standande fremst i verset. So hev då òg alt Bragi jamne vers som "rauð, "Danmarkar 'auka, der verbet hev stavrim fyre eit tristava substantiv. «Man hat aus diesem und anderem geschlossen, der Stabreim sei im *Dróttkvætt* fast nur noch Zierat», skriv Kuhn (*loc.cit.*). «Die genauere Untersuchung hat man sich gespart.» Men det

hev ikkje Kuhn, må vita. Tvert imot det ein hev trutt, meiner Kuhn at det nett i *dróttkvætt* var betre høve for ei finare gradering av ord og stavingar ved hjelp av stavrim enn i onnor gamal-germansk dikting. Det syner seg millom anna i at det i *dróttkvætt* hev vakse fram nokre ganske fæe fyllingsmynster i dei fleste typane av ujamne vers, medan dei i *fornyrðislag* «fast chaotisch erscheint». Dette underbyggjer han so med dømme: I type B er ei hevjing i fjerde posisjon utan stavrim syntaktisk eller morfologisk underordna hevjingi i andre posisjon i 68 av 69 tilfelle fyre år 1200 (typen *þás "hristi-'sif "bringa, í "gemlis 'ham "gömlum*). Noko tilsvarende finn han ikkje i *fornyrðislag*. Likeins: Av 414 *dróttkvætt*-vers med stavrim i fyrste og tredje posisjon (type A) i det niande og tiande hundradåret hev 317 (= 77 prosent) i tredje til sette posisjon ei syntaktisk eining, anten ei samansetjing eller ei samanstelling av tvo ord, t.d. Bragi 1,5.7 "*hørðum "herði-'mýlum*, 7.3 "*Ræs göfumk "reiðar 'mána*. Uppkløyving av eit ujamnt *dróttkvætt*-vers med eit setningsskil soleis at den eine delen vert utan stavrim, er berre mogeleg i den eldre diktingi når den fyrste staven fell på den tredje eller fjerde posisjonen, hevðar Kuhn (s. 198). Dømme på det er Egill 7,10.1 "*gekk, sás "óðisk "ekki*, 10.5 "*þrøð grær, en "vér "verðum*. «Fast alle anderen Ausnahmen sind Herausgeberwerk», legg Kuhn til.

Koss er det so med dei jamne versi, der det ikkje er tvo stavar som skilet kann koma imillom? Jau, skriv Kuhn (s. 199): Der fell setningsgrensa – eller det sterkaste syntaktiske skilet – millom dei tvo stavingane med innrim (hendingar). Dei beste dømi på dette er *hjástælt*-versi i *Sigurðar-drápa* av Kormákr (3.4 *bindr – seið Yggr til Rindar* osb.) og Snorris *Háttatal* str. 13 og 26. Denne regelen gjeld i dei ujamne versi òg, der då både stav- og innrim hamnar på kvar sida av grensa. Her syner Kuhn seg som ein god retorikar:

In Anversen mit Stollen auf dem ersten und dritten, Hendingen auf drittem und fünftem Glied ist ein Schnitt in der genannten Weise nicht möglich. Solche Anverse nun gibt es nicht. (Kuhn 1929b, s. 199)

Millom dei 2000 versi med denne stavsetjingi frå det niande til det ellefte hundradåret hev ikkje Kuhn funne eitt einaste sikkert dømme på ei slik hendingstelling. Motsett hev um lag 1850

hending på fyrste og femte posisjon (t.d. Bragi 1,9.3 *'malma 'mætum 'hilmí*). «Dies ist der sicherste Beweis für das Bestehen der durch die genannten Faktoren bestimmten Zäsur in den Dróttkvættversen» (*loc.cit.*). Kuhn endar denne bolken av meldingi med ein illustrasjon av koss *Zäsurgesetz* ovrar seg i *lausavísa* 8 av Eyvindr skáldaspillir:

Bórum Ullr / of alla
 ímunlauks / á hauka
 fjöllum / Fýrisvalla
 fræ / Hákonar ævi;

nú hefr folkstriðir / Fróða
 fáglyjaðra / þýja
 meldr / í móður holdi
 mellu dolgs / of folginn.

Her er det ingi brot på Kuhns *Zäsurgesetz* – ikkje so merkelegt, kann henda, ettersom det er han sjølv som hev plukka ut strofa. Kva status denne lovi skal ha, kann diskuterast; eg trur ikkje ordet *cæsur* her skal tolkast like strengt som i klassisk metrikk, som eit upphald eller stogg inne i verset. Ein kann heller sjå det som eit balanseprinsipp – ei jamn skifting av dei poetiske hjelpe-rådene gjenom verset, som vert kombinert med eventuelle sterke eller veike syntaktiske skil. Me kjem attende til spursmålet um *cæsuren* i samband med Kari Ellen Gade nedanfor (s. 46 ff.).

Eit siste døme på tenkjemåten åt Kuhn som eg skal ganga inn på, er ein artikkel som tek upp ein ny verstype i *dróttkvætt* som kjem upp på 1000-talet og som Kuhn nemner *brestr erfíði Austra* etter eit typisk vers av denne typen (Arn 5,24.3). «Es gehört zu den Grundregeln der altgermanischen Stabreimkunst», byrjar Kuhn (1969a, s. 403), «daß unmittelbar vor dem ersten Stabreim des Verses keine betonte, hebungstragende Silbe stehen kann». Um det er ei hevjing fyre den fyrste staven, lyt det vera ei senking imillom, t.d. Vsp 4.3 *'þeir er "miðgarð / "mæran 'skópu*, Bragi 1,3.1 *'knátti "eðr víð "illan*. På den andre sida, skriv Kuhn, er det ein regel i *dróttkvætt* at innrimet må falla på stavingar med trykk, anten hovud- eller sidetrykk. I den eldste diktingi gjeld denne regelen enno strengt, men på 1000-talet kjem det upp vers som bryt med honom og som utfordrar prinsippet um at det ikkje skal vera ei tung staving like fyre det fyrste stavrimet, det er typen *brestr "er-íði "Austra* (C) og den meir sjeldsynte *hlýð "mínum 'brag "meiðir* (B). I desse versi stend den fyrste hendingen på den fyrste posisjonen, som etter mynster frå dei van-

legare typane til "fár-'huga "færa og vasa "birgi-'týr "bjarga må reknast for å vera «eindeutig tonloser Auftakt» (*loc.cit.*).

Kuhn gjer greida for dei serskilde reglane som gjeld i desse typane, både dei opphavlege og dei nye med verb i upptakti. Han syner m.a. at stavingslengdi i den tredje posisjonen hev fylgjor for kva som kann standa i upptakti i type C (s. 406):

War das dritte Versglied kurz und lag der Innenreim auf dem zweiten, dann durfte im Auftakt alles stehn, was im Dróttkvætt in der Regel als Senkungsfüllung zugelassen war. War das dritte Versglied dagegen lang und trug es die Hending, so galt für den Auftakt die Einschränkung, daß er nicht von einer einsilbigen Verbform gebildet werden durfte, ...

I staden for den uynskte formi †*bar men-fergir margar* fekk ein soleis *men-fergir bar margar* (Hornkl 1,8.1), «in welchem dem Verb statt des Auftakts wahrscheinlich eine volle Hebung zugestanden ist». Det er uventa å finna ei so varsam formulering hjå Kuhn; «wahrscheinlich» skulde tyda på at han ikkje var heilt yvertydd um at versfyllingi *men-fergir bar margar* skulde lesast som type E. I alle høve: Kuhn held fram med å peika på at ei slik umstilling ikkje var mogeleg dersom tredje posisjon var stutt, av di det ikkje var råd å ha ei stutt staving i andre posisjon; nokon type †*odd-viti kveðr oddum* finst soleis ikkje. Det er med andre ord ei «arbeidsdeling» her millom type C *kveðr odd-viti oddum* og type E *men-fergir bar margar*. Forvitnelegt er det likevel, som Kuhn peikar på (*loc.cit.*), at den fyrstnemnde typen, der verbet stend i upptakti, er so pass sjeldsynt: Frå 900-talet hev han funne berre 6 slike vers, på 1000-talet 16. Det svarar, i same fylgd, til ca. 5 og 16 prosent av type C med ei samansetjing i andre til fjerde posisjon. Det stend i kontrast til *brestr*-typen, der einstava verb vart den normale upptaktsfyllingi.

Koss kann so skaldane ha greidt å leggja tyngd på desse upptaktsstavingane når dei framførde versi? Innrimet skulde krevja ei viss framhejing um det skulde koma til sin rett. Det er «[e]ine schwierige Frage», skriv Kuhn (s. 413), men han trur uttydingi skal søkjast i den millomposisjonen som verb i sjølvstendige setningar var i når det galdt trykk. I motsetnad til nomen, frie adverb og pronomen og verb i bundne setningar, som berre sjeldan kunde standa i senking, og

konjunksjonar, preposisjonar og artiklar, som ikkje var tunge nok for hevjing, kunde finitte verb i sjølvstendige setningar standa både i hevjing og senking. «Sie hatten damit eine wichtige Sonderstellung», skriv Kuhn (s. 414). Dette gjeld då einstava lange former og tvostava former med stutt stomn (typen *hafa*, *bitu*). Dei halvlange formene (som *gaf*, *brá* osb.) hev dei late fara, venteleg av di dei var for lette og ikkje kunde gjeva tonen i innrimet («ihre Schallfülle [war] zu gering»). Kuhn presiserer (han lyt få koma til ords sjølv, for betre fær eg ikkje sagt det):

Während die Auftakte, die ich zu erklären versuche, auf diese Art die schwerste in ihnen zugelassene Füllung erhielten, hat sich auf der anderen Seite gezeigt, daß die Füllung der ihnen folgenden Versglieder möglichst leicht gehalten wurde. Dies ist offenkundig eine Form des Gewichtsausgleichs innerhalb der Verse, der in der altgermanischen Verskunst von der größten Bedeutung ist: was der eine Versteil mehr erhält, wird dem anderen abgezogen (...). Auch dies führt zu dem Schluß, daß die erörterten Auftakte beschwert und damit über das Tongewicht des normalen Auftakts hinausgehoben gewesen sein müssen, und das heißt, daß sie den Grundcharakter des Auftakts verloren hatten. Die Verbformen der beschriebenen Art sind also deshalb gewählt, weil sie zugleich für den Auftakt schwach genug waren und auf der anderen Seite genügend stark betont werden konnten, um einen Innenreim zu übernehmen und zur Geltung kommen zu lassen. (Kuhn 1969a, s. 414)

«Es ist ein eigentümlicher Kompromiß», kommenterer Kuhn (*loc.cit.*). Han meiner at ei mogeleg tolking av denne serstoda er at innrimet på desse stavingane «mehr durch eine Erhöhung als eine Verstärkung des Tons hervorgehoben worden sein», og kastar fram ein hypotese um at innrimkunsti åt skaldane bygde på ein musikalsk aksent lik den som finst i svensk og norsk. Eit teikn på det skal vera at femte og sette posisjon, som alltid tok del i innrimet, er strengt avgrensa til dei ordtypane som i desse måli hev den sterkaste musikalske tonerørsla (tvostavings tonelag). Det er ein forvitneleg hypotese som fortener nærare utprøving.

Til slutt i artikkelen kjem Kuhn med ei uttyding til at *brestr*-typen i det heile kom upp. Han peikar på vanskane skaldane hadde med å få namn på viktuge slagstader til å høva inn i verse-målet. Væl kjent er at *Stiklastaðir* laut kløyvast upp og stellast um for å kunna nyttast (t.d. *mikill varð á stað Stikla(r)*, Sigv 12,10.7, eller *rekin bitu stól á Stiklar- / stöðum ...*, Þorm 2,23.3–4). Det er då bisnelegt at tri av dei eldste versi av *brestr*-typen nemner slagstaden *Hringmarabeiðr* i

Ostangeln (*rauð Hringmaraheiði* ÞKolb 3,12.7 og Ótt 2,9.3, *stóð Hringmaraheiði* Sigv 1,7.5).

Kuhn tenkjer seg at *tnesis* kunde ganga her òg; ei ordfylgd som *†á Hringmara- *hanga / -heiði ...* hadde vore mogeleg, «[a]ber es gab nur wenige Reimwörter, die an der Stelle des hier eingesetzten *hanga* verwendbar waren» (s. 416). Det skal då ha lokka ein skald til å løysa floken ved å setja namnet i oblik kasus i andre til sette posisjon (noko som sette stavane på rett plass) og so leggja den vantande skothendingen i upptakti.

Det er i uttydingi av slike serovringar at Kuhn er so hæv. Han hev full yversyn, og det er vandt å knipa honom i nokon feil, um det no skulde vera i empirien eller i logikken. Han er uvanleg klår og byggjer upp argumentasjonen sin på yvertydande vis. Han er nok meir eksplisitt og tydeleg i dei tidlege arbeidi sine enn i alderdomsverket *Das Dróttkvætt* (1983). Mangt som der vert teke for gjeve, vert det argumentert grundigt for i artiklane. *Das Dróttkvætt* kann lett gjeva eit misvisande inntrykk um ein ikkje kjenner grunnlagsarbeidi godt nok.

Kristján Árnason

I fyreordet til *The Rhythms of Dróttkvætt and other Old Icelandic Metres* (1991) skriv Kristján Árnason (f. 1946) at hovudmålet med arbeidet er «to look at Nordic metres and reexamine the prolific work of Sievers and other scholars [...] in the light of some recent developments in linguistic theory and metrics» (s. 1). Det nye synest å vera generativ grammatikk, representert ved sume metriske studiar av einskildtradisjonar, som Allen (1973) av latin og græsk og Attridge (1982) av engelsk. No hjelper det lite å skjegla til teoretiske tolkingar av radt ulike metriske tradisjonar um ein ikkje hev godt nok kjennskap til den tradisjonen ein sjølv hev sett seg fyre å analysa. I slutten av det fyrste kapitlet meiner Árnason å koma med «An overview of the structure of the dróttkvætt metre» (s. 39 ff.). Her er det ingi tilvisingar til tidlegare skildringar av versmålet, men me fær vita (s. 41) at «[t]he rhythm is defined by the following three basic patterns:

- A: S W S W S W Undrask og lis landa (Þorm., Lv. 25,1)
- B: S S W W S W ungr stillir sá milli (Háttatal 1,6)
- C: W S S W S W ok valkøstu vestan (Sturlunga 147,5)»

Her stend S for «strong» og W for «weak». Me ser at dei uppførde mynsteri svarar til Sievers' type A, D og C, men nokon mynster som svarar til Sievers' type B eller E, finn me ikkje. (Derimot lyt dømet på Árnasons type B skanderast som Sievers' type E.) Árnason hevdar so at dei tvo mynsteri hans B og C kann sjåast som «secondary» og avleidde frå A-mynsteret ved «inversion». A-mynsteret skal vera grunnleggjande av di slutten på lina i alle typane er trokéisk. Det er laglegt, då, at ikkje typane B og E er med, som hev tung fjorde posisjon og støyter meir fundamentalt mot den postulerte trokéiske rytmen.

Fyrst på s. 94 fær Árnason lagt fram femtypesystemet åt Sievers. Men presentasjonen er tendensiøs. Um type B segjer han til dømes:

The second of Sievers's Eddic types, the B-type, is the iambic ('doppelt steigender typus') *ok miðjan dag* (Völuspá 6,8) (...). And adding a trochee to this type should give us: $\times \acute{\quad} \times \acute{\quad} \acute{\quad} \times$. But this is quite rare according to Sievers, and he does not supply us with a clear example, only the doubtful *nú þykkja mér miklu*, which he is uncertain whether to classify as a B-type or as an E-type (...). (Árnason 1991, s. 94)

Det Sievers segjer på den tilviste staden (§ 61, 8 b), er at type B gjev «keinen anlass zu specialbemerkungen» utanum at det kann vera tvil um grensone millom type B og E, og i den samanhengen nemner han dømet *nú þykkja mér miklu*. Dette verset er sjølvsagt ikkje meint å vera representativt for type B; *Altgermanische metrik* er ikkje nett nokor dømesamling heller. Um Árnason hadde gjeve til t.d. Kuhn (1983, s. 141), hadde han funne ei mengd gode døme på type B. Når Árnason ikkje hev gjort det, kann det koma av at han helst vil verta kvitt heile typen. Han endar visitten sin hjå Sievers med denne konklusjonen (s. 95):

It seems to be fairly clear that this classification is overly complicated and makes at least some distinctions that are not justified by the data. As noted by Sievers himself (1893: 105), it is difficult to distinguish between D4: $\acute{\quad} \grave{\quad} | \times \acute{\quad} | \acute{\quad} \times$ and E1: $\acute{\quad} \grave{\quad} \times | \acute{\quad} | \acute{\quad} \times$, when no help is to be gained from the placement of alliteration.

Her gjev Árnason att Sievers' type D4 heilt rangt. Det er ikkje anna å venta at det måtte verta vandt å skilja millom dei tvo mynsteri Árnason steller upp, for den einaste skilnaden her er plasseringi av fotdelaren (l). Struktruen åt D4 er $\_ | \_ \times \_ || \_ \times$ hjå Sievers (1893, § 61, 8 g). No er elles ikkje vanskar med å avgjera typetilhøyrsla ei orsaking for å taka burt ein metrisk type, noko Sievers sjølv sagt ikkje meinte å gjera. Stavrimet på fjerde posisjon i mange vers syner at både type B og E er realitetar, og det kann ikkje metrikaren sjå burt frå.

Árnason, på si sida, set lit til ein kritikar av Sievers som me alt hev helsa på:

The complexity of Sievers's system leads Craigie (1900: 381) to propose a much simpler one. He suggests that there are only two basic types of dróttkvætt line [...]. This we take as the basis for our classification, ... (Árnason 1991, s. 95)

No var det ikkje nett kompleksiteten i Sievers' system som fekk Craigie til å leggja fram alternativet sitt, noko gjennomgangen av artikkelen hans ovanfor skulde syna. Den gjennomgangen bør òg ha synt at Craigies tilnærming til *dróttkvætt*-versemålet ikkje er serleg fruktsam. So endar då heller ikkje Árnason med å yta noko substansielt nytt til forståingi av det. Han hevdar t.d. at «the choice of rhythm was basically independent of alliteration» (s. 134), og analyserer eit vers som Hfr 5,27.5 *ef dauðan mik meidar* som sin type B, d.e. med «strong» *ef* og «weak» *mik*, utan umsyn til at *mik* ber stavrim. Han freistar jamvel å relativisera Snorris utsegn um at «[h]ér er stafasetning sú er hætti ræðr ok kveðandi gerir» (Faulkes 1991, s. 4) 'det er stavsetjingi som styrer versemålet og gjer den poetiske effekten', og skildringi brorsonen Óláfr Þórðarson hvíta-skáld gjev av stavrimet som «upphaf til kveðandi þeirar, er saman heldr norrœnum skáldskap, svá sem naglar halda skipi saman» (Ólsen 1884, s. 96, her normalisert) 'upphavet til den rytmen som held saman norrøn skáldskap, so som naglar held skipet saman': «we must note that both Snorri and Ólafr were scholars writing in the 13th century, and their statements are perhaps only to be seen as pieces of scholarship, not necessarily reflecting directly the intuition of the practising poets» (Árnason 1991, s. 134). Som me hev sét ovanfor i bolken um Snorri, er det inkje som tyder på at han ikkje hadde fyrstehands kjennskap til skaldetradisjonen, og han var alltid nog-

grann med å gjera greida for stavrimet. Noko anna var då heller ikkje ventande med tanke på kor grunnleggjande dette er for all norrøn dikting.

Som Kari Ellen Gade peikar på i ei melding av boki åt Árnason (Gade 1993), rotar han seg inn i ei rad sjølvmotsegjingar. Eit døme: Han hevdar at «we have no proof that the strongs that carry the alliteration are stronger than the ones that do not (s. 135); samstundes synest han å godtaka premissane for Riegers hierarki for setningstrykk, som bygde på stavsetjingi i ujamne vers (s. 77–80), og han hevdar jamvel at måten han syllabifiserer fjorde posisjon i B-linone sine på, er tufta på «laws of sentence-stress in Old Icelandic» (s. 123).

Kari Ellen Gade

Den seinaste forskaren som hev arbeidt serskilt med *dróttkvætt*-versemålet, er Kari Ellen Gade, grundigast med avhandlingi *The Structure of Old Norse Dróttkvætt Poetry* (1995). I motsetnad til Kristján Árnason tek Gade utgangspunkt i Sievers' femtypesystem i måten ho grupperer versi på, og ho reknar med ovringar som oppløysing og elisjon (s. 60–67), m.a.o. held ho seg (i minsto implisitt) til ein posisjonsteljande analyse. Det er i fremste rekkja Kuhns lov um cæsuren og den syntaktiske strukturen i versi som upptek Gade. Dette fell noko på sida av emnet her, men sumt av det Gade tek upp, hev fylgjor for skanderingi, og eg skal difor ganga inn på det.

Gade er kritisk til Kuhn, og det med rette, når det gjeld handsamingi hans av tvostava samansetjingar i samband med lovi um den syntaktiske cæsuren (Gade 1989, s. 39 ff.; 1995, s. 40 f.). Ho peikar på at Kuhn hev vanskar med å skilja millom typane A2k og Dk og typane D4 og E. Kuhn (1983, s. 92, 94, 98, 141) meiner det er berre versfyllingi som gjer det mogelegt å skilja millom dei typane i desse versi:

Eil 3,1.1	setbergs kveða sitja (A2k)
Bragi 1,13.8	vallrauf fjögur haufuð (Dk el. A2k)
Eg 1,1.5	Aðalsteinn of vann annat (E)
Þjóð 2,8.2	fangsæll of veg langan (E el. D4)
Þjóð 2,1.4	raddkleif at Þórleifi (E el. D4)

Som Gade skriv (1989, s. 39), er det ikkje utan vidare klårt kva vanskane botnar i, då han fleire stader i *Das Dróttkvætt* strikar under at tvostava ord, jamvel når dei er samansetjingar, ikkje kann bera tvo hovudtrykk (Kuhn 1983, s. 100, 107, 108).²⁷ Difor analyserer han då òg dei ujamne versi *setbergs kveða* | *sitja* som type A2k og *Aðalsteinn of vann* | *annat* som type E, med fullt trykk på verbet i bae versi og med syntaktisk cæsur etter fjorde posisjon i samsvar med *Zäsurgesetz* og regelen um syntaktisk koherens (den andre stavlause hevjingi hallar seg til hevjingi fyre). Som Gade peikar på (1989, s. 40; 1995, s. 40), fører det til at cæsuren kjem imillom verbet og ein konstituent (i det fyrste tilfellet ein utfyllande infinitiv, i det andre eit objekt). Kuhn vedkjenner seg det, um han uttrykkjer seg noko varsamt (i samband med type A2k): «Die Zäsur vor dem fünften Versglied kann durch Satzgrensen kaum bestätigt werden» (1983, s. 141). Men so legg han til: «Auch die Grenzziehung zwischen den A2k- und D-Anversen ist schwer. Sie beruht, so wie ich sie ansetze, vornehmlich auf der nicht beweisbaren Regel, daß ein zweisilbiges Wort [...] keine zwei Haupthebungen tragen konnte.» Gade (1989, s. 39) hev rett i at Kuhn «does not explain what prompted the formulation of that unprovable rule», men det synest vera klårt at han byggjer på observasjonar i type C, der det fylgjer tvo hevjingar etter einannan (‘ ‘), men der desse posisjonane aldri er fylte av ei tvostava samansetjing eller avleiding; nokon type †*vilið Hrafnkell of heyra* finst ikkje, berre *vilið Hrafnketill heyra* (Kuhn 1983, s. 142). Det kunde me ha venta dersom versemålet hadde tillate det.

Medan Kuhn plasserer cæsuren i dei ujamne versi i samsvar med cæsurlovi og regelen um syntaktisk koherens, og då som nemnt ofte millom lekkar i same syntaktiske eining, lèt han den syntaktiske strukturen stort sèt vera avgjerande i dei jamne versi. Fyllingane der samansetjingi i dei tvo fyrste posisjonane er fylgd av eit tvostava verb (A2k) eller eit proklitisk ord attåt eit einstava verb (E), som er dei einaste mogelege i dei ujamne versi (Kuhn 1983, s. 140, 149), analyserer han likevel likeins i dei ujamne og dei jamne versi; det er då dei ujamne versi som gjev mynsteret (Gade 1989, s. 40). Vanlegare er det at dei jamne versi hev eit tvostava substantiv eller

---

²⁷ «Zweisilbige Wörter konnten, auch wenn sie schwere Ableitungssilben hatten oder Komposita waren, keine zwei Haupthebungen tragen» (Kuhn 1983, s. 100).

adverb eller ein preposisjonsfrase i tredje til fjerde posisjon (som i dømi ovanfor s. 46). Slike vers hev ingen parallell i dei ujamne versi, og når tredje til sette posisjon utgjer ei syntaktisk eining (t.d. *vallrauf fjögur haufuð* ovanfor), hamnar Kuhn i eit dilemma:

He can either assign full stress to the nomina in positions three and four (which means that the caesura, in accordance with the rule of syntactic coherence and the structure of odd A2k- and E-lines, falls after position four and between two members of a syntactic unit: *vallrauf fjögur | haufuð, fangsæll of veg | langan, raddkleif at Þór- | leifi*), or assign full stress to the second member of the compound, classifying the lines as Dk and D4 with the caesura after position two. (Gade 1989, s. 40)

Sett i denne knipa er Kuhn tydeleg huga til å sjå burt frå regelen um at ei tvostava samansetjing eller avleiding ikkje kann bera tvo hovudtrykk, for at cæsuren skal koma på rett stad i verset, t.d. *"vall-'rauf | fjögur "haufuð* (d.e. type Dk). Men han stoggar ikkje der: I ei versfylling som *radd-kleif at Þórleifi* fører ei skandering i samsvar med cæsurløvi og regelen um syntaktisk koherens til at han må brjota med det naturlege ordtrykket i *'Þór-leifi*:

Ich bin auch hier dessen sicher, daß das vierte Glied schwächer betont war als das fünfte, und das heißt, daß der Hauptton in solchen dreisilbigen Namen und auch anderen Wörtern vom ersten auf das zweite Kompositionsglied oder die Mittelsilbe des Wortes verlegt werden konnte, obwohl dies in der Stabreimdichtung ungewöhnlich zu sein scheint und den herrschenden Lehren widerspricht (...). (Kuhn 1983, s. 177 f.)

Dette kann ikkje tolkast onnorleis enn at Kuhn vil skandera det nemnde verset som *"radd-'kleif | at ,Þór-'leifi*.²⁸ Det er yverraskande at Kuhn er viljug til å ganga so langt burt frå naturlegt trykk berre for å berga cæsurløvi og regelen um syntaktisk koherens. I dette stykket kjem han i bås med Craigie, som var viljug til det same, um enn med ein annan motivasjon.

Gade (1989, s. 49) avviser ikkje at det kann finnast ein cæsur i *dróttkvætt*-vers, men i staden for å lata syntaksen vera avgjerande i visse tilfelle og irrelevant i andre (jf. den ulike handsamingi

²⁸ I yversyni yver *Abverstypen* på s. 97 i *Das Dróttkvætt* skanderer Kuhn verset *Fogl-bildar mun | vildu ' ' × ' | ' ×*, d.e. med fire hovudtrykk. Det må vera rangt. Verset *radd-kleif | at Þórleifi* skal vera døme på den same typen «mit vorverlegter Zäsur» (*loc.cit.*).

av ujamne og jamne vers hjå Kuhn), vel ho å moderera cæsurlovi åt Kuhn med at ein syntaktisk cæsur ikkje alltid fell saman med det ein kunde kalla «vippepunktet» for skiftingi av dei poetiske hjelperådene:

[S]yntactic caesuras tend to fall between marked and unmarked syllables, that is, syntactic breaks occur in situations in which syllables distinguished by rhyme, alliteration, and/or prosodic length are juxtaposed with syllables in which those features are absent. (Gade 1989, s. 50)

Noko av problemet i denne diskusjonen er at Gade i for stor mun identifiserer Kuhns cæsur med eit syntaktisk skil i verset. Ho nyttar som regel ikkje ordet *caesura* åleine, men som i hermet ovanfor samanstillingi *syntactic caesura*, og ho tek det for gjeve at Kuhns cæsur skal falla i hop med eit syntaktisk skil i verset. I avhandlingi frå 1995 legg ho cæsurlovi ut som at «all *dróttkvætt* lines contain a syntactic caesura that falls in odd lines between the staves and in even lines most frequently between the two rhyming syllables» (s. 52). Denne sjølvformulerte lovi tykkjer ho so er heilt urimeleg, både av di den strukturelle plasseringi åt Kuhn av cæsuren «more often than not violates the syntactic structures of the lines (*loc.cit.*), og av di ikkje alle *dróttkvætt*-vers kann segjast å innehalda noko syntaktisk skil (s. 54). Rett nok skreiv Kuhn då han formulerte lovi i 1929 at «[w]ie in den Anversen zwischen die Stollen, fällt in An- und Abversen die Satzgrenze (und überhaupt der stärkste syntaktische Einschnitt) stets zwischen die Binnenreimsilben» (Kuhn 1929b, s. 199), men han synest seinare å ha moderert dette. Alt i same artikkel (s. 198) nemner han undantak som Eg 7,10.1 '*gekk, sás "óðisk "ekki*, der det syntaktiske skilet fell fyre dei tvo stavane, og i ein artikkel frå 1969 um saga åt *dróttkvætt*-versemålet skriv han rett ut: «Die syntaktischen Beziehungen waren aber nicht die höchste Instanz für die Lage der inneren Zäsur der Dróttkvættverse.» (Kuhn 1969b, s. 217). Den viktugaste faktoren var stavrimet. Med andre ord er cæsuren åt Kuhn i større mun ei metrisk-strukturell ovring enn ei syntaktisk. Det gjeng klårt fram av *Das Dróttkvætt* òg (s. 89 f.):

Die allgemeinen Regeln für die Stellung der Stab- und Innenreime (...) erlauben es, die Anverse aller Typen so zu teilen, daß auf beiden Seiten je ein Stab- und ein Innenreim steht.

[...] Auch die Regeln für die Füllung der Verse führen über die Betonungseinheiten, die sich nach festen und klaren Regeln um die beiden Reimstäbe ordnen, auf eine Zäsur im Dróttkvætt-Anvers. Die Grenzen dieser Kola – ich nenne sie die Versteile – stehn nur selten im Widerstreit zu den Zäsuren, die sich aus dem Versbau ergeben.

Her skil Kuhn millom på den eine sida ei strukturell fastsetjing av cæsuren (ut frå *Versbau*) og på den andre sida ei syntaktisk fastsetjing av (den same) cæsuren (ut frå *Füllung*). Det er ikkje gjeve at desse skal falla saman, men svært ofte gjer dei det:

In allen Anverstypen ist der regelmäßige Platz der Satzgrenzen die Zäsur. [...] Aber kein Vers-typ forderte stets eine Satzgrenze am genannten Platz. Dazu sind solche Grenzen im Innern der Anverse viel zu selten. Die Zäsur verlangt von der Füllung der Verse nur, daß sie an ihrer Stelle eine Kolongrenze erlaubt und keinen andern Einschnitt duldet, der ihr Konkurrenz machen kann. [...] Wie die Zäsuren im guten Vortrag zur Geltung kamen, ist ungewiß (...), und ähnlich auch, wie es mit ihnen in den Abversen stand (...). (Kuhn 1983, s. 132 f.)

Med andre ord vert Gades formulering um ein «syntaktisk cæsur» i alle *dróttkvætt*-vers heller absurd med Kuhns utgangspunkt. Det primære for Kuhn er den jamne skiftingi av dei poetiske hjelperådene på kvar sida av eit punkt i verset og at eit syntaktisk skil, um det finst, oftast fell saman med dette. Med Kuhns formulering (i hermet ovanfor) um at «[d]ie Zäsur verlangt von der Füllung der Verse nur, daß sie an ihrer Stelle eine Kolongrenze erlaubt und keinen andern Einschnitt duldet, der ihr Konkurrenz machen kann», fell mange av dømi åt Gade på at cæsuren «more often than not violates the syntactic structures of the lines» (1995, s. 52–53), burt, t.d. Þjóð 2,18.3 *þolverðungar* | *Belja* og Eyv 3,9.5 *nú's alfrøðull* | *elfar*, der det ikkje finst noko større «Einschnitt» enn det Kuhn hev sett inn.

Me ser av det siste hermet ovanfor at Kuhn på det tidspunktet ikkje vilde segja noko sikkert um dei jamne versi. Um me vender attende til dei problematiske versi av type A2k og E (etter tradisjonell analyse) som me tok til med, vil eg for eigi rekning segja at cæsurlovi åt Kuhn truleg kann bergast for dei jamne versi um ein er viljug til å lempa på kravet um syntaktisk koherens: Strukturar som "*vall-rauf*" | "*fjögur*" "*haufuð*" og "*radd-kleif*" | at "*Þór-leifi*", der den andre, stavlause

hevjingi hallar seg framyver i staden for bakyver, må vera mogelege i jamne vers, der det var berre éin stav og soleis færre poetiske hjelperåder å skifta på posisjonane. Sjølve cæsurløvi vert jo ikkje broti, då innrimet stend på kvar sida av den syntaktiske cæsuren. Med eit slikt meir lempeligt bruk av kravet um syntaktisk koherens vilde ein sleppa å rekna med radt ulik skandering av ujamne og jamne vers. Versi ovanfor kunde då analyserast soleis:

- Eil 3,1.1   "set-,bergs 'kveða | "sitja (A2k)
 Bragi 1,13.8   "vall-,rauf | 'fjögur 'haufuð (A2k)
 Eg 1,1.5   "Aðal-,steinn of 'vann | "annat (E)
 Þjóð 2,8.2   "fang-,sæll | of 'veg 'langan (E)
 Þjóð 2,1.4   "radd-,kleif | at 'Þór-'leifi (E)

Her er det ikkje plasseringi av trykket som brigder seg frå dei ujamne til dei jamne versi, berre plasseringi av cæsuren.

Endeleg vil eg gjera merksam på ein veikskap med avhandlingi åt Gade (1995): Ho stoggar ved år 1000. Det gjer at ho ikkje fær med seg nokre versfyllingar og metriske typar som fyrst kom upp på 1000-talet, og at sume av dei reglane ho set upp, ikkje gjeld lenger i den yngre dikingi. Eit døme: I ein diskusjon um «Syllabic Quantity and Mora Counting» (s. 29 ff.) opererer ho med ein regel um at berre bimoraiske tvostava ord kann fylla tridje til fjerde posisjon dersom dei tvo fyrste posisjonane er fylte av det ho umtalar som «two long syllables», d.e. ei tvostava samansetjing eller avleiding (Sievers' type A2k). Dette kallar ho til yvermål «Craigie's law» (s. 34).²⁹ Når Gade upphøgjer type A2k til regel, ser ho burt frå at det faktisk finst døme på strukturen $\acute{\_} \grave{\_} | \acute{\_} \times | \acute{\_} \times$, med ei tung senking, og at denne ovringi vert heller vanleg utetter på 1000-talet. Det finst jamvel døme frå 900-talet, t.d. Korm 2,32.3 "goll-*hlaðs* "geymi-*þella* og Hfr 5,28.4 "sorg-*laust*, 'vissak 'borgit (fleire døme på s. 83 og 134). Dei er rett nok sjeldsynte, og det kann vera grunnen til at Gade ikkje hev fanga upp denne variasjonen.

²⁹ Det er rett at Craigie peika på ein klår tendens i *dróttkvætt* til å vilja sleppa ein struktur $\acute{\_} \grave{\_} | \acute{\_} \times | \acute{\_} \times$ (og likeins $\acute{\_} \times | \acute{\_} \grave{\_} | \acute{\_} \times$) (Craigie 1900, s. 374–377), men eg hev ikkje sét at nokon hev kalla denne tendensen for «Craigie's lov»; den nemningi er haldi undan for kravet um bimoraisk kvantitet på substantiv i fjerde posisjon. Kuhn (1983, s. 104 ff.) kallar denne ovringi «schwere Senkungen» og nemner ikkje Craigie eingong. Eg kann ikkje sjå at noko er vunne på å sjå desse tvo ovringane (type A2k og Craigie's lov) i samanheng.

3 Tekstrettingar

Fyre me gjeng til analysen av *dróttkvætt*-versi, vert det naudsynt å gjera opprydjingar av ymist slag i tekstgrunnlaget, som er *Skj. A*. Handskriftene som dikti er yverleverte i, er munnleg yngre enn sjølve dikti. Den eldste handskrifti som inneheld skaldestrofor, er frå byrjingi av 1200-talet (Sievers 1893, s. 54; Kuhn 1983, s. 253); det er den anonyme *Plácítúsdrápa*. Men jamvel frå 1200-talet er det «nur ganz wenige Handschriften, die Dróttkvætt-Strophen enthalten» (Kuhn 1983, s. 256). Dei beste og viktugaste handskriftene, skriv Kuhn (*loc.cit.*), er frå 1300-talet, og framfor alt er det handskriftene av Snorri Sturlusons verk *Heimskringla* og *Edda* som er verdfulle; yverleveringi var her «in besonders guten Händen» (s. 254). Nokre dikt hev me fyrst i papirhandskrifter frå 1600-talet.

Denne stoda gjer at me for heile det tilfanget eg analyserer, som er frå fyre år 1200, lyt rekna med ein viss yverleveringsperiode, lang eller stutt. For nokre av dikti må det vera fleire hundrad år millom tilverkingi og den yverleverte handskriftversjonen, fyresett då at den tradisjonelle dateringi er rett. Størsteparten av denne tidi må dei ha vorte traderte munnleg frå skald til skald. Det er då eit spursmål um kor godt tradisjonen hev greidt å taka vare på den upphavlege formi og ordfylgja i strofone. Kuhn (1983, s. 253) peikar på tvo tilhøve som hev motverka endring: «das Urheberrecht» (upphavsretten) – ein skulde ikkje gripa inn i tekstene åt andre, namngjevne skaldar – og dei strenge reglane for versbyggjing og versfylling; talet på posisjonar og reglane for plassering av stav- og innrim måtte lett verta skjepla um ein skulde brigda eit ord eller ei ordform. Det hindrar ikkje at det hev kome upp variantar – både munnleg og skriftleg – som høver med dei metriske reglane og den saklege konteksten, men slike døme er sjeldsynte, og som regel er éin lesemåte betre enn hine.

Når me kjem til den skriftlege yverleveringi, er det eitt drag som slår ein i augo: Handskriftene fylgjer like mykje språket i samtidi som det med kvart alderdomlege språket i dei originale skaldekvædi (jf. Sievers 1893, s. 54). Det gjeld både i ljodverk og bøygingsformer og i syntaks og stil. Framfor alt hev bruket av pronomen og partiklar breidt um seg. Som Sievers

peikar på (*loc.cit.*), vert dette serskilt tydelegt når me hev *ei* og same tekst yverlevert i handskrifter frå ulike tider. Då ser ein koss teksti smått um senn tek upp nyare måldrag.

Når me kann avgjera kva som er gamalt og nytt i dei ymse versjonane, er det av di ned- og avskrivarane i liten mun tok umsyn til den metriske formi på dikti. Det førde til brot på versemålet der dei nyare formene ikkje var metrisk jamgode med deim dei kom i staden for, eller der dei kom i tillegg til desse. Um dikti skal nyttast til metriske studium, er det difor naudsynt å føra deim attende til ei meir upphavleg form. «Für die feststellung der metrischen gesetze im einzelnen ist die ausmerzunge solcher verderbnisse unumgängliche vorbedingungen», skriv Sievers (1893, s. 55). Han legg til at det ikkje er like sikkert i alle samanhengar, og tenkjer då serskilt på eddakovædi, der det ikkje er nokor fast linelengd. Hå skaldane, derimot, kann me vera langt sikrare på ordformer og stavingstal. Viktuge hjelperåder i denne rekonstruksjonen er forutan dei provi metriken gjev, språket i dei eldste prosahandskriftene, som inneheld mange gamle ordformer. Likeins kann ein slutta seg fram til endå eldre former gjennom indre rekonstruksjon og jamføring med andre germanske mål.

I det som fylgjer, skal eg gjennomføra ein slik restitusjon av tilfanget mitt. Målet er å luka ut alle ordformer i A-teksti i *Skj.* som det er grunn til å tru hev kome inn i dikti etter at skalden laga deim. Dette er gjort fyrr, av Finnur Jónsson i B-teksti av *Skj.*, og eg kann langt på veg byggja på honom. Det er likevel naudsynt å taka ein slik gjennomgang på eigi hand, då sume av rettingane åt Finnur er tvilsame, og sume fører beint fram til brot på versemålet. Eg vil ikkje kritisera honom for at han ikkje alltid hev studnad for rettingane sine i handskriftvariantar. Det kann me ikkje venta. Men han kann kritisera der han hev bygt på eigne, til dels idiosynkratiske reglar for språk og metrum, og eigi, subjektiv tolking av innhaldet i diktingi. Desse reglane og tolkingane tarv ikkje falla saman med våre. Ein kann med andre ord ikkje leggja B-teksti til grunn kritikklaust, noko gjennomgangen i dette kapitlet kjem til å syna til fulles.

Eg kjem til å dela gjennomgangen inn i fire bolkar: Fyrst det eg kallar «reine» rettingar, d.e. retting av tekstgrunnlaget som ikkje kann førast attende til ei serskilt språkleg eller metrisk ovring. Her tek eg òg med alle rettingar som hev grunnlag i handskriftvariantar. So tek eg upp

bruk av elisjon (t.d. *kveð ek > kveðk*), som fører til ei mengd rettingar, dinæst strjukung av uturvande ord, serleg pronomen, og endeleg byte til eldre ordformer. I den siste gruppa kjem då òg bruk av eldre, ukontraherte former (t.d. *séa* for *sjá*).

3.1 Reine rettingar

I ein del tilfelle er det naudsynt å kategorisera versi etter den retta teksti i *Skj. B*. Det dreiar seg gjerne um reine utegløymingar av ord eller ordlekkar i den handskrifti som *Skj. A* legg til grunn.³⁰ Den fyrste strofa i Þjóðólfs *Haustlång* kann standa som døme på dette:

<i>Skj. A</i> s. 16	<i>Skj. B</i> s. 14
Hve skal æk gott gioldvm	Hvé skalk góðs at gjöldum
gvNveGiar b	gunnveggjar brú leggja
. . . . .	— — — — —
. . . . . at þo	raddkleif at Þorleifi.
ty framra se æk tifa	Týframra sék tíva
tryGlavst oc fia . . .	trigglaust of far þriggja
. . . . . ro hlyri	á hreingöru hlýri
hild . . vez oc þiaza	hildar fats ok Þjaza.

Her er det berre det femte verset som ikkje er utfylt etter andre handskrifter (det tredje verset vantar i alle handskriftene).

No er det ikkje alltid me er so hegne som i *Haustlång* at me hev andre handskrifter å byggja på. I nokre tilfelle hev Finnur Jónsson mått supplerast versi i *Skj. B* utan studnad i handskrift-variantar (Sievers' type i parentes):

³⁰ I desse versi hev eg fylt ut ufullstendige vers etter andre handskrifter (dei aktuelle ordi i parentes; den «rette» lesamáten til høgre for pili): **Þjóð** 2,1.1 (*gott < góðs*, tl. *at*), 1.2 (tl. *brú leggja*), 1.4 (tl. *raddkleif at Þorleifi*), 1.6 (tl. *far þriggja*), 1.7 (tl. *á hreingöru*), 1.8 (*hild.. < hildar*), 2.2 (tl. *snótar ulfr at móti*), 2.3 (*ba.. < ham*), 4.2 (*fëta < fet-*, tl. *sér deila*), 13.3 (tl. *sviðnar*), 13.7 (tl. *þá ek*); **Eg** 7,8.7 (*frá < af*, tl. *unnar*), 27.5 (tl. *enn*), 43.4 (tl. *arfá*); **Korm** 2,10.1 (tl. *kom*); **GSúrs** 16.8 (tl. *dý grandat*), 19.1 (tl. *enn*), 19.2 (tl. *viðum*); **Eskál** 3,34.1 (tl. *-földnum*), 34.2 (tl. *með*); 4,2.5 (tl. *eigi*); **Hfr** 1,4.3 (tl. *at*), 4.4 (tl. *systur*); 5,18.2 (tl. *enn*), 23.6 (tl. *at*); **PKolb** 3,1.8 (tl. *-meiðr*), 2.8 (tl. *fþður*); **Sigv** 1,2.6 (tl. *sára*), 3.3 (tl. *fundir*); 2,7.5 (tl. *borð þar es*); 3,4.2 (tl. *ek*), 21.3 (*stendr < es*, tl. *þýðr at þinni*); 11,12.5 (tl. *es*); 13,22.3 (tl. *efj*); **Porm** 2,22.3 (tl. *hjørva*); **Arn** 3,6.2 (tl. *snarfengjan*); **ÞjóðA** 1,23.6 (tl. *þat*), 25.4 (tl. *mér*); 3,13.8 (tl. *at*), 29.1 (tl. *byrjuð*); **ESk** 6,57.1 (tl. *oss*)

Þjóð 2,11.8 meý aptr loki > meý aptr, Loki, hapta (A2k)
 Hornkl 1,9.2 annar konunga > annarr konungmanna (A2k)
 Korm 2,42.7 aðr iamnfaugr troða > auðs áðr jafnføgr tróða (A)
 Korm 2,45.1 Seinn þicki sauckua > Seinn þykki mér søkkvi (E)
 ÞKolb 4,8.3 graunum vanur ad grypa > grønum es vanr at grípa (A)
 ÞKolb 4,9.2 atgeyrz edur > atgeirs, ok skeið þeira (E)
 ÞKolb 4,12.5 þuiad borgar huorgi > þvít (hjørborgar) hvergi (C)
 Sigv 12,2.1 Vpplond fek enda > Upplond fekk til enda (A)
 Gmlkan 2,26.4 itr ..efir þer ritar > itr gervir, þér, rítar (E)
 Gmlkan 2,26.6 .... settande mætti > þollr, sættandi, mætti (D)
 Gmlkan 2,31.4 medr til doms ....ia > meðr til dóms at kveðja (A)
 Gmlkan 2,46.7 ek ...[llda] þo alldri > ek skylda þó aldri (E)
 Gmlkan 2,53.2 minn gud vn... [þi]nna > minn goð, undra þinna (A)
 Gmlkan 2,54.2 saRr er minn [t]re.. > (sárr es minn hugr) þinni (A)
 Gmlkan 2,54.3 ...na héttlegar beníar > bana hættligar benjar (D)
 Gmlkan 2,54.5 nu beidum þíodar > nú beiðum þik, þjóðar (E)
 Gmlkan 2,55.3 ...erdr lýdr a láde > opt verðr lýðr á láði (A)
 Gmlkan 2,56.7 ..leygs ok folldar égiss > fleygs, ok, foldar ægis (A)
 Gmlkan 2,62.2 helgan ..híns sanna > helgan mann ens sanna (A)

I alle desse tilfelli er dei supplerte ordi naudsynte for at versemålet skal ganga upp, og i dei fleste er dei òg naudsynte for at strofa skal gjeva meining. Ein kann sjølvsagt ha ulike meiningar um nett kva ord som skal setjast inn, men det vil som regel ikkje påverka versemålet (Sievers-type). Eg kjem difor ikkje til å ganga nærare inn på desse rettingane, men leggja deim til grunn i den vidare analysen.

I andre tilfelle er det naudsynt å brigda på eit ord eller ei ordform.³¹ I flestalle slike vers er lese måten i den retta versjonen henta or andre handskrifter, i sume tilfelle (t.d. Hfr 5,26.5) or

³¹ I desse versi hev eg fylgt den retta teksti i *Skj. B* med grunnlag i handskriftvariantar (dei aktuelle ordi i parentes; den «rette» lese måten til høgre for pili): **Bragi** 2,4.2 (-rødla < -rødd); **Þjóð** 2,3.3 (kvøðu < kvað (þú)), 3.7 (vior < vinr), 6.3 (-rót < -rótum), 6.7 (hirð- < hirði-), 6.8 (ul. ofangs), 13.8 (bifkleifi < bifkleif), 14.6 (jarðr < Jarðar), 20.7 (bifð < bifum); **Eg** 7,4.4 (af mér < of grø), 6.8 (suseið < seið), 7.7 (ek lét < létum), 10.1 (óaðisk < øðisk) 12.6 (ræðir < ræðr), 14.8 (ul. at), 15.2 (ey- < Hlés), 15.6 (gnyþins < gnyþings), 16.2 (átti < áar), 22.5 (nú < þó), 23.8 (yfir < of), 30.1 (hjalt vond skygðum < hjalta vendi), 36.5 (leifi ek < leifum), 39.2 (feri þú < ferat(tu)), 39.7 (seimteigi < samtogi); **Eyv** 3,9.2 (blá < bráa(r)), 10.3 (belt < bellir), 13.4 (ul. ok); **Korm** 2,28.1 (gerði ok < gerðisk); **GSúrs** 3.3 (slíks meðan svefn ok < slíks af svefni), 3.8 (eða < nê), 8.8 (landkostaðar < landkost áar), 12.1 (ul. -a), 14.1 (dvelr þú < hyggið), 15.1 (gerask skaltu < gerskat(tu) næmr), 15.6 (fjúrþverrir sér < fjúrþverrøndum), 21.3 (at maðr frýr of fréttir < ótt mun fyrða fréttu), 24.2 (øð þér < øðar), 30.4 (gellanda, ul. því), 32.8 (blíð Lofn es), 33.4 (Regin); **Eskál** 3,4.3 (væri ek < tekit hefi

alle andre handskrifter enn den *Skj. A* legg til grunn. So lenge den retta versjonen byggjer beinveges på handskriftvariantar og gjev betre meining og (som regel) ei rettare metrisk form, er det ikkje naudsynt å ganga nærare inn på tekstkritikken; den alternative lesemåten er like autentisk som den den valde hovudhandskrifti hev.³² Eg vel likevel å gjera merksam på desse rettingane her av di eg med deim vik av frå A-teksti. Desse variasjonane er forvitnelege i seg sjølve, med di dei syner at metriken er stødugare enn ordvalet (ord vert bytte ut med ord med same metriske struktur), men det vil føra for langt å ganga nærare inn på det her. Det er ikkje yverleveringi

ek, 20.5 (*vé ffolnir rennr < né ffolsnerrinn*), 20.6 (*gjalddandi < -mildr konung*), 37.4 (ul. *ok*); **Hfr** 1,9.4 (*ben fyrir < ben-fúr*); 3,5.7 (*blutu < blaut ek*), 6.6 (*a hior < éarn-*), 6.8 (*barkapra < -barkar rō*), 9.1 (*letit < leitt, hygg < bykk*), 9.4 (*geigr < geigur-*), 13.4 (*megin < Heðins*), 15.8 (*Óláf < Áleifi*), 21.2 (*muni maðr < munuma*), 22.2 (ul. *hinn*), 23.3 (*fēr < frá*), 27.7 (*vætti ek < vætta*); 5,2.4 (*ávalds es þat < Ávalda því*), 5.2 (*mér < konungr*), 7.7 (*lof < frumver*), 9.8 (*fþður < fēðr*), 10.7 (*nú em ek < verð ek ok*), 12.4 (*á fē < fēi*), 13.2 (*bug- < hné*), 13.6 (*baldr roðins < sunnr í dyn*), 13.8 (*Auðgísl hjá < Auðgísls bana*), 14.4 (*glævara < -geðjuðum*), 14.5 (*ei < eigi*), 25.2 (*alldrengiliga < alldrengila*), 26.4 (*tekit < bōru*), 26.5 (*meirr hnauð < marr skotar*), 27.4 (*mjök < sér*); **PKolb** 3,3.2 (*-fróða < -fróðr*), 6.6 (*styr < gram*), 11.8 (*blár < bláar*); **Sigv** 1,11.8 (*hátt < háit*); 2,6.5 (*þagi < þeygi*), 6.6 (*þen < þengils*), 7.8 (*bændr < búendr*), 12.7 (*vér gerðum fōr < þeir æxla flug*); 3,3.3 (*ek mætta < mættum*), 16.3 (*kveð ek < sé ek*); 5,7.7 (*gefin < gōr*), 7,6.6 (ul. *þó*), 8.7 (*þá < vér*), 9.1 (ul. *at*), 9.3 (ul. *svá*), 10.3 (*ór er < orr*), 10.4 (*stōð þorrinn < ffolkostigr*); 11,2.4 (*fþður < fēðr*), 4.7 (ul. *es*), 8.6 (*bændr < búendr*), 15.3 (ul. *ek*); 12,11.4 (*bændr < búendr*), 21.7 (*skjöldr < skjöldungr*), 26.2 (*ðogv < dægn*); 13,14.5 (*hvatka ek < hvatki es*), 18.4 (*-vægs < -vægir*), 18.8 (tl. *svik*), 19.7 (*einorði < einorð*), 24.3 (ul. *því*), 27.6 (*smogul < smoglir*, ul. *es*), 27.7 (*þing < þinig*), 28.8 (*hjalmar hlōðnu < hjalmbornuðu*), 29.8 (*gerat < gera at*); **Þorm** 1,1.8 (ul. *ok*), 4.3 (*«naut e» < naut ek*), 5.4 (*holdi mál of < hold Mås syni*), 10.4 (*naf < nam*), 10.7 (*ok < opt*), 11.3 (*seyðis < sá*), 12.7 (ul. *ern*), 15.8 (*vissa < víga*, ul. *ek*); 2,1.1 (*Hrund < Hrundar*), 1.5 (*nú < nærgi*), 2.1 (*at < es*), 3.5 (*«erv vm en frævit» < erum vér né frýju*), 5.6 (*hefi < hefi ek*), 12.4 (*til < þorff*), 18.2 (*inney < inni*), 20.4 (*-djarfir < -djarfir*); **Ótt** 2,7.2 (*veðr < gunn-*), 7.8 (*-þinga járn < -þings éarn*), 10.8 (*at þú < of*); 3,3.8 (*kom < konr*); 4,1.3 (tl. *ár*); **Arn** 3,3.1 (ul. «suioð»), 9.2 (*hátt < háit*); 5,2.2 (*fann < fen*), 24.8 (heile verset); **Þjóða** 1,10.8 (*sáttu < sátt*), 18.4 (*fyr < fyrir*), 19.8 (ul. *hann*); 3,14.5 (*brýn- < búand-*), 15.2 (*«ramus» < brafnis*), 20.8 (*bændr < búendr*), 21.4 (*hann eina < Heina*); 4,1.2 (*fyr < fyrir*), 4.4 (tl. *á*), 6.5 (*mōðir < mōðr*), (*fyr < fara*), 11.2 (*seg ek < segik*), 14.8 (*«siq» < síu*); **ESk** 6,6.5 (*þá < þaðan*), 8.6 (*yðvart < yðara» = yðvarrar*, ul. *magnit*), 11.8 (ul. *í*), 13.5 (*«-ungra» < -ungr*), 22.5 (*vas < es*), 34.1 (*vas < es*), 38.4 (ul. *í*), 40.2 (*en þeir < af því*), 40.4 (*«greiddra» < greiddr*), 44.5 (*hefir < vas*, tl. *ens*), 48.5 (*«nytr gat sed» < þátti sinn*), 52.5 (ul. *es*), 57.5 (*þess es < en*), 59.1 (ul. *í*), 59.3 (*greri < grær*), 61.4 (ul. *ok*), 62.4 (*«dyGri» < dyggj*), 62.7 (ul. *lang-*), 64.5 (*hregg-salar hyggjum < heims ok himna*), 64.7 (*megu < es of*), 66.6 (*-salmls konungi < salkonungs*), 67.6 (*hefir < þess es goð*), 67.8 (*-bjartr es < -bjartrar*), 68.6 (*«velendr» < veljendr*), 70.2 (*baug hvers < baugness*), 71.5 (*segir < segið ítran*); 8,1.3 (*grenn < -grennir*); 9,4.1 (*mundi eigi < myndi at = myndit*); 11,2.4 (*-svelli < -svell*); 12,3.4 (*hlyn < þat*), 14.4 (*grundar < -grund á*); 13,12.5 (*kjöl skolar < kili skýtr*); **Rv** 1.4 (ul. *mér*), 3.4 (*leita ek < leitak*), 9.2 (*mér < mitt*), 10.1 (*«Duñ» < Dúsið*), 11.4 (*jarl < jarlinn*), 13.3 (*«suolins» < Svplnis*), 21.5 (ul. *at*), 23.3 (ul. *ek*), 29.2 (*skyn < skyli*), 29.4 (*eru < en*)

³² Rettingar som ikkje påverkar versemålet, som t.d. utbytingi av preposisjonen *fyr* med *frá* i **PKolb** 3,1.5 eller formi *-lítinn* med *-lítill* i **PKolb** 3,2.5 eller utbytingi av *hefir* med *hafu* i **Arn** 6,17.7, gjer eg ikkje merksam på her. Framfor alt tyder det at ymis variasjon i kadensen ikkje vert påansa. Det same gjeld einfelde rettingar som endingi *-ur > -r*, etter di svarabhaktivokalen ikkje er aktuell på eit so tidlegt tidspunkt som i dette tilfanget. Slike vers hev eg stilltegjande innarbeidt millom dei «regelrette» versi.

av diktingi som er emnet her, men dei upphavlege diktverki, so nære me kann greida á rekonstruera deim.

Vers der rettingi át Finnur Jónsson *ikkje* finn studnad i nokor handskrift, vil eg føra upp fullstendig (Sievers' type i parentes):

- Eg 5,1.2 lios *garð* ef þa er ek *barða* > ljósgarð, es þák, barða (E)
Eg 7,16.7 þegg þv eiða konr eiða > þigg þú auðkonr eiða (A)
Eg 7,23.8 gandr yfir stal ok brandi > gandr of stáli ok brandi (A*)
Eg 7,41.5 þeira er hauks *firi* handan > þeir es hauks fyr handan (A)
Korm 2,21.3 valkiosand at visu > valkjósanda at vísu (D*)
Korm 2,21.6 mist hefi ek fljóðs *ok* hins tuista > mist hefk fljóðs ens tvista (A)
Korm 2,25.7 saungvarðada suerða > sigr varða þá sverða (E)
Korm 2,27.3 staðr er istrandar naðri > staðr esa strandar naðri (A)
Korm 2,30.5 þviat vnd heiðiss hliði > máat (und heiði) Hildar (A)
Korm 2,31.1 Framit þottumz ek flotta > Framm þóttumk ek, fasta (E)
Korm 2,31.6 gátt hliðs init mattið > gótt, hlœdivið máttit (D)
Korm 2,34.1 Skaka *verð* ek *ver* skarði > Skaka verðum vér Skarði (E)
Korm 2,35.6 skorð man ek *firi* norðan > skorðu mank fyr norðan (A)
Korm 2,35.7 huess *ok* angrar su sessi > hvöss angrar sú, sessi (E)
Korm 2,38.6 oddregnir stafat fregni > oddregns stafar fregni (A2k)
Korm 2,38.7 i solundar sundi > es í Sólundar sundi (C)
Korm 2,44.1 Digla bauð ek við dregla > Digla bauð ek dregla (A)
Korm 2,44.6 bauðgyls maran auðar > bauð golls-Njörun (auðar) (D)
Korm 2,48.3 elldreið at folldar > eldreið Áta foldar (A)
Korm 2,51.6 saurreiði. bragar greiði > saurreiði (brag greiðik) (E)
Korm 2,55.2 brunlegs huaðran tueggia > brúnleggs hvaðartveggja (A2k)
Korm 2,62.7 snertum i hofuð við hiarta > snertum harmr við hjarta (A)
Korm 2,63.5 þa sliðrdregin saga > þás, síðernis Sága (C)
GSúrs 24.8 ormlaþs oc fe rapa > ormláðs, fyrir ráða (A2k)
Eskál 3,20.7 vægðe at iarll firir iofri > vægðit jarl fyr jofri (A)
Eskál 3,29.7 þar er sva at *gramr* með gumnom > þar svá gramr með gumnum (A)
Hfr 3,3.8 siþr eN iarll hiN þriðia > (siðar) ok jarl enn þriðja (A)
Hfr 5,17.3 hann muna aura eyrar > hann mun aura Eirar (A)
ÞKolb 4,3.3 rus í oro hvse > (raus) einn (óru húsi) (C)
ÞKolb 4,3.7 st`ð` stockui bvdum > stríðir stókk í búðum (A)
ÞKolb 4,12.2 mjuk *verdur* fõr siukrar > mjúk verðra fõr sjúkrar (E)
Sigv 1,6.1 Rett er at socn hin sétta > Rétt 's at sókn vas en sétta (A*)
Sigv 12,1.4 eiarsamr kungur þeirra > eirlaust konungr þeira (A2k)

Sigv 12,23.6 *þa*N *er* *vó*x *i* *gorðum* > *svorðr*, *es* *ó*x *í* *Gorðum* (A)
 Sigv 13,29.2 *mun*n *uígurs* *dains* *kunna* > *munvágs* *Dáins* *kunna* (A2k)
 Þorm 1.6.6 *sueins* *fraka* *ek þat* *reina* > *seims* (*frá* *ek þat*) *heiman* (E)
 Þorm 1,9.8 *diarfr* *havarar* *arfi* > *djarfr* *vas* *Háv*ars *arfi* (A)
 Þorm 1,10.2 *snarfengr* *með* *lið* *drengia* > *snarfengr* *meðal* *drengja* (A2k)
 Þorm 2,8.4 *varga* *setvrs* *við* *marga* > *varga*, *setrs* *við* *marga* (A)
 Ótt 3,7.2 *friðskerðir þeir* *giorðu* > *friðskerðir þar* *gerðu* (E)
 Arn 3,3.8 *gífrs* *vedr* *sier* *hlífa* > *gífrs* *veðri* *sér* *hlífa* (E)
 Arn 5,14.1 *Ymizst* *uann* *sa* *er* *unne* > *Ýmist* *vann* *sá* *unnar* (E)
 Arn 6,13.2 *ormalatrs þat* *er* *mattit* > *orma* *látrs því* 's *máttit* (A)
 ESk 6,20.8 *samdægrs* *gud* *framdí* > *samdægrs* *goð* *framði* (E)
 ESk 6,66.8 *hann* *gerir* *ser* *man*na > *hann* *gervir* *sér*, *man*na (E)
 ESk 13,10.4 *stallz* *af* > *stalls* *af* [*reikar* *fjalli*] (A)
 ESk 13,13.8 *ödr* *er* *hringurinn þrimlinga* > *óðr* *es* *hringr Þrym*linga (E)
 Rv 12.6 *órlindur* *at* *sia* *giorla* > *orlyndr*, *séa* *gør*la (A2k)
 Gmlkan 2,7.2 *opt* *erfilega* *at* *huerfa* > *ofderfila* *at* *hverfa* (D*)
 Gmlkan 2,11.8 *gl*[*dr þa*] *ek* *démdag* *adra* > *gl*aðr *þás* *dœmðak* *aðra* (A)
 Gmlkan 2,16.4 *geig* *er* *ek þic* *sé* *eigi* > *geig*, *es* *sék* *þik* *eigi* (A)
 Gmlkan 2,22.6 *allz* *er* *þu* *guds* *son* *kallaz* > *alls þú* *goðs* *sonr* *kallask* (A)
 Gmlkan 2,39.5 *morg* *eru* *ónnur þar* *man*na > *morg* 's *ónnur þar* *man*na (E)
 Gmlkan 2,43.5 *þuí* *er* *hringstyre* *a* *huerium* > *því* 's *hringskúrar* *hverjum* (C)
 Gmlkan 2,52.7 [*gumn*]a *vórdr þeim* *er* *gerdí* > *gumna* *vørðr*, *es* *gerðu* (A)
 Gmlkan 2,54.1 *Sals* *veítta* *ek* *séttir* > *Sólu* *veittak*, *séttir* (A)
 Gmlkan 2,59.8 *modir* *guds* *yduars* *góda* > *móðir*, *yðvars* *góða* (A)

I flestalle av desse tilfelli er rettingi heller varsam; endingar er sette til eller bytte ut, og ordformer er segmenterte onnorleis (t.d. Korm 2,25.7). I mange tilfelle er rettingi heilt naudsynt for at det skal verta meining i samanhengen og/eller for at verset skal få ein metrisk struktur.

Det finst tilfelle der Finnur Jónsson vil retta på teksti so ho fær ei metrisk svært uvanleg form. Det gjeld m.a. i desse versi:

Hfr 5,9.7 *valld* *a* *frægt* *vnd* *folldar* > *vald* *es* *á* *frægt* *und* *foldar*
 Hfr 5,13.7 *ek*k *hefnda* *sua* *ockar* > *ek* *of* *hefnða* *svá* *okkar*

Det er ingi handskrifter som styd lesemåten i Hfr 5,9.7; rettingi skriv seg frå Konráð Gíslason (*Skj.* A s. 168). Eg hev då valt á halda meg til grunnteksti i dette verset og hev kategorisert det

som regelrett type A. I Hfr 5,13.7 er derimot ekspletivpartikkelen *of* sett til etter alle dei andre handskriftene, og det gjev grunn til å fylgja rettingi endå det gjev ei umfram staving i verset, som rett nok ikkje er utan parallellar (sjå nedanfor s. 126).

Eit tvilstilfelle er rettingi i dette verset av Egill:

Eg 7,12.5 rytmeiðis kna ek reiði > rauðmeldrs kná ek reiða

Her er det ingi handskrift som hev lesemåten *rauðmeldrs*; handskriftene hev skrivemátar som <ryð meidiss> <rit meide> og <rydmædis>. Rettingi åt Finnur fører til ei tung senking i type A (´ ˘ | ´ × | ´ ×), noko som er uvanlegt hjá Egill. Eg vel difor å halda fast ved lesemåten i handskriftene, som alle peikar mot strukturen ´ ˘ × | ´ | ´ ×, d.e. type E, med elisjon *kná ek* > *knák*. Det fører oss yver til neste punkt.

3.2 Elisjon

Elisjon er den ovringi at ein vokal fremst i eit trykklett ord fell burt når dette ordet stend enklitisk til eit (trykksterkt) ord framanfyre. Denne ovringi er oftast ikkje markert i handskriftene, som hev fulle former med vokal. Det vert difor naudsynt å «retta» handskriftlesemátane på dette punktet, ved å elidera former i ei rad tilfelle. Det gjeld elisjon av (1) det personlege pronomenet i 1. person eintal, *ek*,³³ (2) relativpartikkelen *es* (yngre *er*),³⁴ og (3)

³³ *á ek* > *ák*: Eg 7,16.5, 20.5, Þorm 2,11.5, ESk 11,7.3, Gmlkan 2,23.7, 56.5; *ann ek* > *annk*: Korm 2,56.7; *átta ek* > *áttak*: Bragi 2,4.1; *bað ek* > *baðk*: Sigv 3,4.6; *bar ek*: Korm 2,64.3, Sigv 11,7.5, 16.5, Þorm 2,1.1, ÞjóðA 1,23.1, Gmlkan 2,11.5; *ber ek* > *berk*: Eg 7,45.3, Korm 2,6.1, 30.3; ESkál 3,10.1, Sigv 5,2.7, Þorm 2,11.7, ÞjóðA 3,25.3; *bergða ek* > *bergðak*: Gmlkan 2,12.1; *bið ek* > *biðk*: Eg 7,45.2, Korm 1,7.1, ESkál 3,1.1, ÞKolb 4,9.1, Sigv 3,1.1, 11,18.1, 12,22.7, 13,4.4, 14.8, Arn 5,25.2, ESk 6,8.6, 10.2, Gmlkan 2,62.1; *býð ek* > *býðk*: ESk 6,1.7, 9.1; *deilda ek* > *deildak*: Sigv 3,17.5; *dró ek* > *drók*: Rv 12.7; *em ek* > *emk*: Hornkl 3,1.3, Eg 7,24.1, Korm 2,22.1, 29.3, 42.3, GSúrs 32.6, ESkál 2,2.3, Hfr 5,3.1, 11.6, 18.7, Sigv 12,25.5, 13,25.4, Þorm 2,16.3, 16.5, ESk 6,18.1, Rv 1.1, Gmlkan 2,56.1; *fann ek* > *fank*: Eg 7,13.2, Þorm 2,25.4, ESk 6,10.5; *fel ek* > *felk*: Eg 7,15.1; *felt ek* > *feltk*: Eg 7,21.7, Sigv 2,14.3; *fer ek* > *ferk*: Eg 7,39.1, Sigv 1,7.4, 11,9.4, ESk 12,3.3; *fló ek* > *flók*: Hfr 5,20.7; *fór ek* > *fórk*: Sigv 3,7.1, 11,17.5, Rv 21.6; *frá ek* > *frák*: Þjóð 2,16.5, Eg 7,9.3, Hfr 2,3.1, 4.7, 3,23.3, ÞKolb 3,8.2, Sigv 1,4.3, 11.5, 12,1.1, 7.1, 12.1, 15.7, 18.1, 14,1.1, Þorm 1,13.5, 14.1, Ótt 2,3.7, 6.7, 9.1, 10.7, 11.7, ÞjóðA 1,3.7, 6.3, 9.1, 3,1.1, ESk 1,2.5, 5.1, 6,12.1, 17.1, 17.5, 43.1, 9,1.1, 11,6.1; *fregn ek* > *fregnk*: Hfr 1,9.2, Sigv 11,9.1, ESk 6,51.5; *frétti ek* > *fréttik*: Sigv 13,27.5; *frý ek* > *frýk*: Sigv 12,9.8; *fylgða ek* > *fylgðak*: Sigv 11,2.1; *fylli ek* > *fyllik*: Eyv 3,10.7; *fæ ek* > *fæk*: Sigv 13,2.7; *færa ek* > *færak*: Sigv 13,30.5; *gáða ek* > *gáðak*: Gmlkan 2,7.3; *gaf ek* > *gafk*: Korm 2,47.1, GSúrs 31.3,

Þorm 2,2.2; *gat ek* > *gatk*: Eg 7,20.7, Korm 2,2.6, Hfr 5,6.2, Sigv 3,4.5, Þorm 1,4.7, Þjóða 1,23.5, Gmlkan 2,11.1; *geld ek* > *geldk*: Korm 1,5.3, 2.46.3, *gerða ek* > *gerðak*: Eskál 4,1.1, Gmlkan 2,9.1; *geri ek* > *gerik*: Korm 1,5.1, Sigv 9,3.7; *get ek* > *getk*: Eg 7,34.4, Sigv 2,10.1, ESk 1,4.1, Gmlkan 2,34.1; *gæði ek* > *gæðik*: Sigv 12,23.3; *hefi ek* > *hefk*: Eg 7,5.1, 7.1, 44.1, Eyv 3,10.1, Korm 2,6.5, 21.6, 25.1, 26.1, 27.7, 33.7, 49.1, 50.1, 55.7, 60.7; Eskál 3,4.3; Hfr 3,28.1, 5,25.1, 25.6, Sigv 1,9.5, 13,6.1, 8.7, 9.7, 14.7, 25.5, Þorm 1,7.7, 2,5.6, 6.3, 8.8, 11.2, 16.1, Arn 3,12.1, 6,19.1, ESk 6,15.1, 38.1, 71.1, 13,1.1, Rv 3.1, 6.1; *hefi ek* > *hefik*: Rv 4.1; *henda ek* > *hendak*: Gmlkan 2,14.1; *hengi ek* > *hengik*: Rv 7.1; *hét ek* > *hétk*: Arn 5,1.1, Gmlkan 2,15.1; *hjó ek* > *hjók*: Korm 2,28.2; *blaut ek* > *blautk*: Hfr 3,5.7, 26.1; *blóð ek* > *blóðk*: Eg 7,11.1; *brósa ek* > *brósak*: Sigv 12,24.3, ESk 6,30.3, 11,4.3; *bugða ek* > *bugðak*: GSúrs 3.1, 27.1, 28.1, 32.1, 33.1, 34.1, 34.6, 35.1, Sigv 2,11.3; *hvarfa ek* > *hvarfak*: Eg 7,45.1; *hygg ek* > *hykk*: Hfr 3,25.1, ÞKolb 1,2.8, Sigv 2,13.2, 11,5.1, 11.7, 12,13.1, Arn 5,6.1, Þjóða 3,20.3, ESk 6,65.1; *kann ek* > *kank*: Hfr 3,24.7 (*kanka*), Sigv 1,1.5, 2,1.5, Rv 1.1, 1.5, 1.7; *kná ek* > *knák*: Eg 7,12.5, 26.5, Eskál 3,33.3; ESk 11,3.1; *kom ek* > *komk*: Korm 2,59.7, GSúrs 13.1, Sigv 3,14.6, Rv 28.2; *kvað ek* > *kvaðk*: Sigv 5,7.5; *kveð ek* > *kveðk*: Korm 2,23.1, 37.5, 50.7, Eskál 3,32.7, Hfr 5,18.2; Sigv 3,19.7, 6,1.5, 12,6.7, Þorm 1,2.1, Þjóða 4,27.2; *kysta ek* > *kystak*: Korm 2,21.7; *køm ek* > *kømik*: Sigv 13,7.3; *lá ek* > *lák*: Korm 2,41.8; *lagða ek* > *lagðak*: Hfr 5,14.3; *leik ek* < *leikk*: Rv 7.7; *leit ek* > *leitk*: Sigv 12,1.5, Þorm 2,9.5; *leita ek* > *leitak*: Rv 3.4, Gmlkan 2,62.4; *læk ek* > *lökk*: Eyv 3,10.6; *lét ek* > *létk*: Eg 7,21.6, 33.7, 40.7, Sigv 3,2.1, 2.7, 17.1, 5.1.3, 11,7.1, 12,27.1, Þorm 2,8.3, 8.7, Gmlkan 2,13.1; *leýfi ek* > *leýfik*: Hfr 5,15.7; *leyni ek* > *leynik*: Sigv 13,25.7, Arn 7,5.3; *lít ek* > *lítik*: Þjóð 2,20.5, Gmlkan 2,47.1; *lofa ek* > *lofak*: ÞKolb 3,6.3, Rv 33.3; *lýg ek* > *lýgk*: Sigv 12,23.1; *lýk ek* > *lýkk*: Sigv 13,7.8; *lýt ek* > *lýtk*: ESk 6,12.7; *læt ek* > *lætk*: Eg 7,4.3, Korm 2,54.3, Hfr 5,9.2, Þorm 1,15.5, Gmlkan 2,46.1; *má ek* > *mák*: Korm 2,32.5, Þorm 2,1.8; *máka ek* > *mákak*: Korm 2,32.1; *man ek* > *mank*: Korm 2,4.3, 10.3, 35.6, 37.8; GSúrs 22.6, Hfr 5,7.3, Þorm 1,8.1, 2,4.5, Ótt 4,1.3, ESk 6,70.3; *mælt ek* > *mæltak*: Gmlkan 2,10.5; *met ek* > *metk*: Korm 2,7.1, 7.5, 8.1, 8.7; *mun ek* > *munk*: Korm 2,56.1, 64.7, GSúrs 19.4, 20.5, Eskál 3,3.1, Hfr 3,28.5, Sigv 5,3.3, 13,10.3, Þorm 2,20.1, Arn 3,6.1, Rv 18.1, 33.1; *mæri ek* > *mærik*: ESk 6,33.3; *mæti ek* > *mætik*: Eg 7,17.3; *nái ek* > *náik*: Sigv 13,13.4; *nam ek* > *namk*: Þorm 2,13.5 *naut ek* > *nautk*: Eg 7,27.5, Þorm 1,4.3; *neytta ek* > *neyttak*: Eg 7,33.5; *ól ek* > *ólk*: Hfr 5,12.1; *rann ek* > *rank*: Sigv 3,3.1; *rauð ek* > *rauðk*: Eg 7,22.3, Hfr 5,14.7, Rv 15.7; *rēð ek* > *rēðk*: Sigv 3,4.1, Þorm 2,2.1, 13.3, Rv 21.5; *reiði ek* > *reiðik*: Sigv 3,7.7; *renda ek* > *rendak*: Korm 2,15.5; *reynda ek* > *reyndak*: GSúrs 2.5; *ríst ek* > *rístk*: Rv 23.5; *sá ek* > *sák*: Eg 7,38.5, ÞKolb 4,6.5, Sigv 5,2.3, 11,1.5, 13,5.1, Þorm 2,23.5, Arn 5,12.7, Þjóða 4,1.1, 18.1; *sagða ek* > *sagðak*: Þjóða 1,23.6; *sé ek* > *sék*: Þjóð 2,1.5, GSúrs 8.1, Hfr 5,24.5, Sigv 3,16.3, 13,12.1, 19.3, 23.1, Ótt 4,1.6, ESk 12,3.1, Rv 5.1, Gmlkan 2,12.5; *segi ek* > *segik*: Korm 2,61.7, Sigv 12,8.7, 13,31.1, Arn 5,23.3; *sel ek* > *selk*: Hfr 5,21.5; *setta ek* > *settak*: Sigv 3,4.3; *skal ek* > *skalk*: Bragi 1,1.3, Þjóð 2,1.1, Eg 7,41.3, Korm 2,17.5, Hfr 3,20.2, 5,25.8, Þorm 2,10.8, ESk 6,38.6, Rv 10.3; *skekki ek* > *skekik*: GSúrs 36.3; *skikki ek* > *skikkik*: Rv 9.1; *skil ek* > *skill*: ÞKolb 3,8.6, 4,9.3; *skopta ek* > *skoptak*: Þorm 2,9.1; *skylda ek* > *skyldak*: Eyv 3,11.1, Korm 2,6.7; *skýt ek* > *skýtk*: Rv 1.6; *snora ek* > *snorak*: Gmlkan 2,7.5; *sótta ek*: Eskál 4,1.6 *spanða ek* > *spanðak*: Eg 7,43.1; *sparða ek* > *sparðak*: 2,24.7; *sté ek* > *sték*: GSúrs 31.1, ÞKolb 4,6.6; *stóð ek* > *stóðk*: Hfr 3,27.2, Sigv 11,2.6, 13,21.1, Þorm 2,7.5; *stoða ek* > *stoðak*: Sigv 13,30.3; *stæri ek* > *stærik*: Hfr 5,1.7; *sýg ek* > *sýgk*: Þjóða 4,8.3; *talða ek* > *talðak*: 6,67.1; *tek ek* > *ték*: Sigv 3,10.7; *tel ek* > *telk*: Eg 7,2.3, 42.4, Sigv 14,1.4, Ótt 2,1.5; *tíni ek* > *tínik*: Rv 34.6; *tók ek* > *tókk*: Þorm 2,2.5; *týni ek* > *týnik*: GSúrs 23.4, Rv 1.3; *þá ek* > *þák*: Þjóð 2,13.7, 20.7, Hfr 5,5.7, ESk 11,9.1, 11.5; *þarf ek* > *þarfk*: Ótt 2,2.1; *þolða ek* > *þolðak*: Sigv 3,1.3; *uggi ek* > *uggik*: Korm 2,35.1; *unða ek* > *unðak*: Rv 19.1; *vá ek* > *vák*: Þorm 2,13.1; *vann ek* > *vank*: Hfr 5,12.5, Þorm 2,14.3; *varð ek* > *varðk*: Eg 7,40.4, Korm 2,55.1, 58.6, Sigv 5,2.1, 13,11.6, 26.7; *varða ek* > *varðak*: Eg 7,21.3; *vas (var) ek* > *vask (vark)*: Eyv 3,10.5, Korm 2,14.3, 29.1, Hfr 5,27.7, 28.2, Sigv 3,1.5, 8.7, 9.1, 8,1.5, 11,1.1, 6.1, 17.7, 13,26.3, Rv 18.6, 19.3; *veit ek* > *veitk*: Eyv 3,5.1, Korm 2,1.7, 13.5, Hfr 3,20.1 (*veitkat*), 5,5.1, 28.5, ÞKolb 3,6.1, 4,7.1, Sigv 1,8.1, 3,21.5, 7,6.5, 12,17.2, Þorm 1,10.1, Arn 5,12.1, ESk 6,4.5, 40.1, 41.6, Rv 3.5, 11.5, 35.1; *veitta ek* > *veittak*: Eg 7,32.4, Gmlkan 2,54.1; *vel ek* > *velk*: Eg 7,3.3, ÞKolb 3,6.6; *verð ek* > *verðk*: Eg 7,14.5, Hfr 5,10.7, 22.2, ÞKolb 4,12.1, Sigv 13,20.3, Rv 34.1; *vil ek* > *vilk*: Hfr 5,9.5, Þorm 2,15.5; *vilda ek* > *vildak*: Korm 2,34.5, Sigv 5,7.2, 8.4, 11,18.6; *vinn ek* > *vink*: Hfr 3,15.7; *vissa ek* > *vissak*: GSúrs 29.1, Hfr 5,28.4, Sigv 6,1.1, 13,5.7; *væra ek* > *værak*: Korm 2,30.2, Sigv 5,8.2; *vætta ek* > *vættak*: Sigv 3,7.2; *vætti ek* > *vættik*: Gmlkan 2,60.1

presens 2. og 3. person eintal av verbet *vera*, *es* (yngre *er*) og *est*.³⁵ Her er det slett ikkje plass (og heller ikkje interessant) å ramsa upp kvart døme på desse elisjonane, men fotnotane syner mangfaldet av samanstellingar og umfanget av ovringi.

I nokre tilfelle er rekkjefylgdi på verbet og *ek* umbytt i handskriftversjonen. Dei hev eg rekna med i fotnotane ovanfor i samsvar med den retta teksti. Døme (Sievers' type i parentes):

Eg 7,39.1 Veítz tu ef ek fer með fjóra > Veizt, ef ferk með fjóra (A)

³⁴ *bin* *es* > *binns*: Bragi 1,19.3, Eskál 3,34.3, Hfr 1,7.2, ÞKolb 4,10.3, Sigv 11,14.5, 12,17.6, Þorm 1,8.1, Arn 6,11.3, ÞjóðA 4,25.8, ESk 13,6.4; *hvargi* *es* > *hvargi* 's: ESk 12,1.1; *hvatki* *es* > *hvatki* 's: Sigv 13,14.5, *hverr* *es* > *hverr* 's: Sigv 3,6.7, 18.5; *nærgi* *es* > *nærgis*: Eg 7,17.5, Korm 2,40.5, Þorm 2,1.5, Rv 9.5; *sá* *es* > *sás*: Þjóð 2,7.3, Eg 7,8.3, 10.1, 27.7, 31.5, 32.1, 33.1, Korm 1,3.3, 2,13.7, 44.3, 45.3, 57.1, Eskál 3,13.5, 18.3, Hfr 3,11.1, ÞKolb 3,3.1, 10.3, 12.2, Sigv 2,3.5, 10.2, 5,3.2, 7,1.2, 5.2, 6.7, 10.3, 11,4.1, 13.5, 12,5.1, 9.1, 13,22.6, Þorm 2,3.1, 4.7, Ótt 2,8.5, 19.7, Arn 5,18.4, 6,3.1, 12.3, 13.5, 16.3, ÞjóðA 3,5.1, 17.5, 4,12.3, ESk 1,2.1, 6,1.3, 14.1, 16.5, 26.3, 61.1, 8,2.1, 11,5.1, Rv 9.3, 13.1, Gmlkan 2,17.1, 55.1, 55.5, 61.4; *sú* *es* > *sús*: Korm 2,36.6, 52.4, GSúrs 37.2, Eskál 1,1.3, Sigv 3,5.6, Sigv 9,1.3, Arn 3,5.2, 5,15.1, ÞjóðA 1,14.1, 3,15.1, 4,25.1, ESk 6,6.5, Gmlkan 2,38.1; *þá* *es* > *þás*: Bragi 1,3.7, 6.3, 8.5, 15.2, 18.1, Þjóð 2,9.3, 15.5, 16.7, Hornkl 1,5.5, 7.5, Eg 7,14.5, 39.2, Eyv 3,6.5, 7.5, Korm 1,4.1, 2,8.2, 21.5, 28.5, 38.5, 54.5, 58.2, 59.3, 61.2, GSúrs 3.5, 9.5, 36.2, Eskál 3,10.1, 23.5, 27.5, 28.5, 4,3.3, Hfr 2,1.3, 3,9.5, 5,24.5, ÞKolb 1,2.7, 3,2.5, Sigv 1,4.5, 2,2.3, 8.3, 11.6, 3,9.1, 19.6, 7,5.5, 12,10.5, 16.5, 27.5, 13,6.3, 9.3, 13.7, 28.5, Þorm 1,1.1, 1.6, 4.2, 11.7, 2,9.1, Ótt 2,16.7, Arn 3,1.7, 8.1, 10.5, 5,1.1, 11.1, 14.2, 20.2, ÞjóðA 1,14.5, 3,3.3, 4.1, ESk 6,3.6, 31.7, 35.5, 44.1, Rv 8.1, 19.1, Gmlkan 2,7.6, 8.5, 11.8, 23.3, 28.7, 52.3, 62.6; *þann* *es* > *þanns*: Eg 7,19.8, 28.5, Eyv 3,14.3, Korm 2,25.5, Eskál 4,1.2, 2.1, Hfr 3,3.3, 26.1 Sigv 3,7.3, 4,1.2, 12,27.3, 13,12.1, 21.5, Þorm 1,13.8, ESk 6,7.3, 38.3, 45.1, 50.3, Gmlkan 2,3.3; *þar* *es* > *þars*: Bragi 1,13.6, Þjóð 2,2.5, Hornkl 1,5.1, Eg 7,2.3, 35.5, GSúrs 23.3, Eskál 3,29.1, 31.1, Hfr 3,5.1, 27.3, 5,12.1, ÞKolb 3,8.1, 10.5, 11.7, Sigv 1,6.3, 9.7, 11.1, 14.3, 2,3.1, 5.7, 6.1, 7.1, 7.5, 8.7, 3,9.7, 10.5, 11,3.3, 12,14.3, 19.6, 13,17.1, 23.3, Ótt 2,11.2, 3,10.1, 10.3, 11.3, 11.5, Arn 3,12.2, 5,9.2, 12.1, 17.3, 20.4, ÞjóðA 1,7.6, 9.3, 11.7, 22.3, 3,4.8, 9.3, 14.6, 31.3, 4,19.3, 21.3, ESk 2,1.5, 2.3, 6,9.7, 20.1, 26.1, 54.5, 56.3, 63.6, 68.5, 11,1.1, 12,4.3, 7.1, 14.3, 15.3, 17.7, 18.3, Rv 11.7, 24.1, Gmlkan 2,36.3, 65.7; *þat* *es* > *þats*: Eg 7,3.8, 11.3, Eyv 3,2.5, 11.7, Korm 2,7.3, Hfr 5,11.1, Sigv 3,11.5, 5,8.5, 11,12.1, 14.1, 12,2.3, 6.1, 27.6, Þorm 2,10.2, Ótt 2,20.4, Arn 6,7.1, ÞjóðA 3,30.7, ESk 6,8.7, 55.7, Rv 2.5, 6.1, Gmlkan 2,10.5, 45.2, 46.3; *þau* *es* > *þaus*: Sigv 11,5.7, 7.3, 13,8.3, Þorm 2,18.2, Ótt 2,15.7, ÞjóðA 3,18.1, ESk 6,51.1, 57.1, Rv 18.1, Gmlkan 2,46.8, 54.7; *þeim* *es* > *þeims*: Korm 2,47.7, Sigv 1,4.3, 2,1.7, 13.3, 11,13.2, 12,23.5, 24.1, 13,11.1, Þorm 1,10.7, 2,14.2, ESk 6,23.7, 61.7, Gmlkan 2,25.3, 58.7; *þeir* *es* > *þeirs*: Eg 7,41.1, GSúrs 19.6, 30.5, Hfr 3,10.2, ÞKolb 3,3.7, 13.1, 13.5, Sigv 1,2.7, 3.6.1, 13.1, 16.2, 5,4.3, 12,4.1, 8.5, 13,23.7, 29.1, ÞjóðA 4,7.6, ESk 6,59.5, Gmlkan 2,24.3; *þeirar* *es* > *þeirar* 's: ESk 6,2.1; *þess* *es* > *þess* 's: GSúrs 8.3, Eskál 3,2.2, 27.4, Hfr 3,2.1, 5,8.3, ÞKolb 1,2.5, Sigv 7,8.4, 12,25.6, Ótt 2,17.8, Arn 6,7.4, ESk 5,1.2, 6,43.3, 46.2, 46.5, 56.7, 67.6; *þú* *es* > *þú* 's: Gmlkan 2,1.3; *því* *es* > *þvís*: Hornkl 3,1.1, Sigv 3,13.7, 13,29.7, Þorm 2,2.1, Arn 3,5.3, ÞjóðA 3,24.4, Gmlkan 2,2.7; *þær* *es* > *þærs*: Eyv 3,13.7, ÞKolb 4,9.4; *es* (= at) > 's: Sigv 11,12.5, ESk 1,4.1; *es* (= dā) > 's: Arn 5,17.5

³⁵ *es* > 's: Bragi 1,4.7, Þjóð 4,2.8, Eg 1,1.6, 7,20.6, 37.3, Eyv 3,2.5, 9.5, Korm 2,9.5, 16.7, 29.7, 34.7, 38.2, 38.3, 45.7, 52.5, 58.7, GSúrs 14.8, Eskál 1,1.5, Hfr 3,3.7, 20.7, 22.8, 24.5, 25.2, 27.8, 5,10.1, Sigv 1,6.1, 2,10.7, 3,7.6, 7.8, 11.5, 5,4.6, 11,11.8, 12.1, 12.5, 13.5, 18.4, 12,18.7, 19.1, 24.1, 13,3.4, 9.3, 11.2, 14.3, Þorm 2,6.1, 7.7, 12.2, Ótt 2,2.3, Arn 6,17.1, 17.3; 7,5.1, 5.2, ÞjóðA 1,17.3, 18.3, 24.6, 3,10.6, 18.1, 4,9.1, 12.5, 23.5, 24.6, ESk 5,1.5, 6,1.3, 9.2, 12.6, 22.5, 30.1, 34.1, 46.1, 57.1, 61.1, 64.1, 65.5, 67.5, 13,1.2, 1.5, 11.6, 14.4, Rv 2.5, 9.2, 9.3, 15.1, Gmlkan 2,35.3, 37.7, 39.5, 41.2, 43.5, 48.6; *þú* *est* > *þú* 'st: Sigv 13,8.8; *nú* *est* > *nú* 'st: Ótt 2,3.6

Korm 2,28.2 *morðuondr er ek hio randir* > *morðvöndr*, es hjók, randar (E)

I eitt tilfelle der handskrifti hev den vanlege rekkjefylgdi *em ek*, vil Finnur Jónsson stokka um og setja *ek* fremst, soleis:

Arn 5,19.1 *Em ek sitz ytar hnektu* > *Ek em, síz ýtar hnekðu*

Det gjev ein uvanleg metrisk struktur. Finnur vil venteleg at *ek* her skal ha umfram tyngd, men eg kann ikkje sjå at det er naudsynt i samanhengen, jf. umsetjingi hans av det aktuelle partiet: «Jeg er uvillig til at fortælle om jarlernes skæbne, ...» (*Skj.* B s. 320). Det finst ikkje andre handskriftversjonar av dette verset. Eg vel difor å leggja lesemåten i handskrifti til grunn og les lina som Sievers' type A, d.e. med elisjon av *em ek* > *emk* i fyrste posisjon.

I nokre vers der ein hev rekkjefylgdi verb + *ek*, vel Finnur ikkje å elidera:

Korm 2,33.7 *nu hefi ek illan enda* > *nú hef ek illan enda*

GSúrs 19.1 *Sagt hefi ek fra orum* > *Sagt hef ek enn frá órum*

Hfr 5,7.7 *legg ek a lof friggjar* > *legg ek á frumver Friggjar*

Hfr 5,26.6 *miog er ek vatr of latinn* > *mjök em ek vátr*, af nökkvi

Sigv 13,24.1 *Geng ec um þvert fra þengils* > *Geng ek of þvert frá þengils*

Þorm 2,8.2 *hrings fekk ek brand a þingi* > *hrings, fekk ek bróð á þingi*

Þorm 2,21.3 *sar fekk ek helldr at hvarv = sár fekk ek, Hildir, at hvóru*

ÞjóðA 1,23.7 *þar fecc ec hialm er hilmir* > *þar fekk ek hjalm, es hilmir*

Her skynar eg ikkje kvifor ikkje Finnur vil elidera og få regelrett type A. I ingi av versi kann pronomenet *ek* segjast å ha umfram tyngd. Til alt yvermål er ordet *ek* utelate i ei av handskriftene til både Þorm 2,21.3 og ÞjóðA 1,23.7, og til Korm 2,33.7 hev ei handskrift den eliderte formi <hefik>. I det sistnemnde verset og i GSúrs 19.1 og Hfr 5,26.6 ligg det nærast å forklára den vantande elideringi i B-teksti som ei rein utegløyming, jf. at prosaattgjevingi ved GSúrs 19.1 hev den venta formi *hefk* (*Skj.* B s. 100). I dei hine versi, der verbformi som pronomenet skal verta drege i hop med, endar på -g eller -k, er uttydingi truleg ei onnor: Finnur synest å meina at det ikkje var råd å elidera *ek* etter *fekk* med grunn i ljodsamanstøyten (*fekk ek* > **fekk'k* = *fekk*).

I verbi som endar på -g, er det verre å halda uppe ei slik gissing, for der hev me døme på former som *hykk* (< *hygg ek*) jamvel i handskriftene. I samsvar med denne formi skulde *legg ek* verta til **lekk* og *geng ek* til **genk*. Eg vel å tru at slik elidering ikkje berre var mogeleg etter -g, men òg etter -k, og kategoriserer dei ovannemnde versi som regelrett type A.

Desse versi er tvitydige i so måte:

GSúrs 29.2 feck ek innan liþ minna > fekk innan lið minna

Sigv 5,2.2 aNspilli fecc ec stillis > andspilli fekk stillis

Sigv 11,17.6 feck eg mer vngan tunga > fekk mér ungum tunga

Her kunde *feck* vera elidert *fekk ek* i *Skj. B*. I ingi av desse versi er likevel pronoment påkravt; i det siste verset hjå Sigvatr er det jamvel malplassert, då subjektet for *feck* er *tunga*, i minsto etter prosaattgjevingi i *Skj. B* s. 238. I Sigv 5,2.2 er pronomenet dessutan utelate i ei rad handskrifter, og det same gjeld éi handskrift til Sigv 11,17.6. Med andre ord er det her truleg tale um eit pronomen som hev villa seg inn i verset, snarare enn elisjon.

I desse versi er det klårt at Finnur hev utelate pronomenet:

ÞKolb 1,2.8 hyG ec comu son TryGva = hygg kómu son Tryggva

ESk 6,9.6 hyGg ek vínroduls tíGía = hygg vín røðuls tyggja

Her kunde han like godt ha valt formi *hykk*. I det fyrste verset er prosarekkjefylgdi *en hygg son Tryggva kómu* «jeg ved, at Tryggves sön ...» (*Skj. B* s. 202), og i det andre verset *en hygg leyfa vín røðuls tyggja* «og jeg har i sinde at lovprise guds ven» (*Skj. B* s. 429).

Eit anna døme på at Finnur ikkje eliderer, er i ein samanstøyt av pronomenet *þess* og relativ-partikkelen *es*, t.d. i desse versi:

GSúrs 8.3 gautz þar er geig um veittag > Gauts þess es geig of veittak

Sigv 7,8.4 allgladr þess er reed íadri = allgláðr, þess es réð Jaðri

Her vel eg å elidera soleis at versi vert regelrette (type A og E).

Det finst òg døme på at Finnur ikkje eliderer kopulaverbet *es* (*er*):

Hfr 5,6.3 skipt *era* gumna giptu = skipt *es* á gumna giptu

Sigv 5,3.7 dælla *er* fyrst a fialli = dælla *es* fyrst á fjalli

Arn 7,5.5 oss *er* ef iarlar þesser = oss *es*, ef iarlar þessir

ÞjóðA 4,21.7 ut *er* sem iNan liti = út (*es* sem) unnar (líti)

ÞjóðA 4,25.1 Qlld *er* su *er* iarli scyldi = Qld *es*, sús iarli skyldi

Rv 5.7 naudur *er* at nyta eyda = nauðr *er* at nýta eiða

Rv 10.4 helldur *er* mer kallt við eldinn = (heldr *er* mér kalt) við eldinn

Gmlkan 2,20.7 auRr *er* ok ollu dýrre = qrr *es* ok qllu dýrri

Finnur kann ha sine grunnar til ikkje å elidera i desse versi, både fonologiske (*oss es* > **oss's* = *oss*) og syntaktiske (t.d. i ÞjóðA 4,21.7), men etter di slike vurderingar lett vert subjektive, og det finst tilsvarende døme der Finnur faktisk eliderer, hev eg valt å vera konsekvent i dette stykket og elidera i desse versi òg (som då alle vert regelrette døme på type A). Eg er ikkje yvertydd um at slik ekstensiv elisjon er den einaste måten å forklåra dette slaget vers på, men det må heller ein meir grannsam etterrøknad av elisjonen svara på.

Det er viktugt å strika under at det finst døme på ordfylgja finitt verb + pronomenet *ek* der pronomenet ikkje vert elidert. Det gjeld i typane A og E, og pronomenet hev då alltid (metrisk) trykk. Nokre døme:

Eyv 3,14.5 mest sellda *ec* mínar = mest selda *ek* mínar (E)

Hfr 3,11.7 skilit fra *ek* fyr skilia = (skilit frá *ek*) fyr skylja (A)

Sigv 3,5.3 hræðumz *ec* við oþins = hræðumk *ek* við Óðins (A)

ÞjóðA 4,16.3 hornspon kved eg *honvm* = hornspón kveð *ek* hónum (E)

Um relativpartikkelen *es* ikkje er elidert, er det derimot ordet fyre som hev trykk. Nokre døme:

ÞKolb 3,4.5 þær *er* iarl und árom = þær *es* jarl und órum (A)

Þorm 1,7.3 hinn *er* heiftir manna = hinn *es* heiptir manna (A)

3.3 Strjúking av uturvande ord

Eit anna slag retting som sumtid må gjerast i A-teksti for at ho skal kunna analyserast metrisk, er strjúking av uturvande ord. Det gjeld i fyrste rekkja personlege pronomen.

Det er mange døme på at det personlege pronomenet *þú* er suffigert til finitte verbformer i versjonen i *Skj. A* (eller i den handskriftvarianten eg legg til grunn). Det hev då anten formi *-tu* (vanlegast) eller *-þu* (det siste kann vera ei rein skriftform) og fører til ei umfram staving i dei versi det gjeld; pronomenet stend òg ofte for seg sjølv etter den bøygde verbformi, t.d. «komt þu», «brautz þu», variantar til Ótt 2,6.1 og 7.1.³⁶ Dette er eit ungt drag som òg metrikken syner ikkje var der upphavleg. Det er so mange døme på dette at eg nøgjer meg med nokre døme og viser elles til fotnoten (Sievers' type i parentes):³⁷

Eg 7,4.5 aullungis kantú illa > øllungis kant illa (E)

Eyv 3,4.7 fram haltu niotr at nytom > fram halt, Njóts, at nýtum (A)

Korm 2,20.1 Kostaðu hins at hesti > Kosta hins, at hesti (A)

Av det siste verset ser me at pronomenet òg kann verta suffigert til ei tvostava verbform. Merkeleg nok er det fåe tilfelle der handskriftvariantar hev formene utan pronomen (sjå note 37).

³⁶ Sjeldan fylgjer vokalen i det suffigerte *þú* dei trykklette vokalane elles i teksti, men jf. «lézto» i Ótt 2,16.5, «namto» i ÞjóðA 1,20.3.

³⁷ Desse verbformene med suffigert *þú* er korrigerter (her varsamt normaliserte): áttu < átt: GSúrs 14.5; bartu < bart: Ótt 3,3.1, Gmlkan 2,19.5; bjarg þu < bjarg: ESk 6,65.7 (var. «biarg»); bjóttu < bjótt: Ótt 2,13.1, 3,1.5; brauztu < brauzt: Ótt 2,7.1 (var. «brætz»), 3,7.3; ertu < est: ÞjóðA 4,12.7; ertu < ert: ESk 13,1.3, Gmlkan 2,2.6; faztu < fæzt: Sigv 13,6.5; fektu < fekt: Sigv 13,3.5 (frå var.); firnattu < firnat: Korm 2,30.1; ferattu < ferat: Eg 7,39.2 (var. «fiörrad»); gaftu < gaf: Porm 2,10.1; gakkatþu < gakkat: Sigv 3,5.1; gerskattu < gerskat: GSúrs 15,1 (frå var.); gjaltu < gjalt: Sigv 11,13.1; haltu < halt: Eyv 3,4.7; hellztu < helt: Ótt 3,11.5 (var. «hællzt»); beyrdu < beyr: ESk 6,8.1; hirðattu < hirðat: Korm 2,60.1; hjalptu, hjalpþu < hjalp: GSúrs 16.5, Sigv 13,11.1 (var. «hialp»), Arn 4,1.1 (var. «hialp»); braztu < bratt: Ótt 2,3.1, 3,1.1; byggt þu < bygg: GSúrs 16.6, Sigv 5,6.2; kantu < kant: Eg 7,4.5, Korm 2,60.3; kendu < kend: ÞjóðA 4,18.3; komtu < komt: Sigv 1,11.3, Ótt 2,6.1, 8.1; kostaðu < kosta: Korm 2,20.1; láttu < lát: Korm 2,51.5, Sigv 13,32.1, Gmlkan 2,65.1; leið þú < leitt: Gmlkan 2,29.1; léztu < lézt: Ótt 2,16.5, 3,4.3, 5.1, 5.5, 6.1, ÞjóðA 3,9.1, ESk 2,1.1 (var. «let»), Gmlkan 2,21.5; lítta < lít: Gmlkan 2,57.5; ljóstu < ljóst: Korm 2,9.2; lúktu < lúk: Gmlkan 2,1.1; máttu < mátt: Sigv 4,1.1 (var. «matt»), 11,6.3, 13,2.3; muntu < munt: Eg 7,37.5, GSúrs 24.5, ÞjóðA 4,17.2, Rv 5.6; namtu < namt: Ótt 2,5.3, ÞjóðA 1,20.3; niðrattu < niðrat: Ótt 4,1.7; rauðtu < rautt: ÞjóðA 3,7.5; reis þú < reis: Gmlkan 2,28.1; reðtu, retþu < rétt: Ótt 2,10.6, ÞjóðA 1,2.1; segðu < seg: Sigv 5,6.5; sittu < sitt: Sigv 13,7.1, ESk 13,1.6; skaltu < skalt: Þjóð 4,2.5, Korm 2,9.1, 12.1, 20.7, 60.5, GSúrs 24.1, Sigv 3,21.1; styrðu < stýr: Korm 2,57.7; tóktu < tókt: Ótt 2,10.3 (frå var.), 15.1, Gmlkan 2,27.1; þarftaðu < þarfta: Korm 2,33.1; van(n)tu < vant: Sigv 1,5.1, 11.1, Ótt 2,10.1 (var. «vann»), 3,8.1, 9.1; vartu < vart: Gmlkan 2,21.1; vatsu < vast: ÞjóðA 1,1.1; váttu < vátt: Ótt 3,8.5; veittu < veit: Sigv 13,4.5; veitz tu < veizt: Eg 7,39.1; vertu < vest: GSúrs 16.2, Gmlkan 2,59.5; viltu < vilt: Gmlkan 2,61.7

I eit par vers vel Finnur ikkje å taka burt pronomenet i den normaliserte teksti:

GSúrs 16.2 vertu otyrrinn fyrri = vesþú ótyrrinn fyrri

ÞjóðA 4,17.2 ilfat munttu nu gíla = ilfat, munt þú nú gilja

Eg ser ingen grunn til å handsama desse versi ulikt dei hine og vel å elidera soleis at dei vert regelrett type D og E.

Forutan verbformer er þú suffigert til konjunksjonen þótt (< þó at, jf. *Lex.poet.* s.v. þó) i tvo vers av Kormákr.³⁸

Korm 2,20.6 þottu .víj. vm dag fregnir > þótt sjau of dag fregnir

Korm 2,57.8 þottu steigurliga latir > þótt steigurla látir

Eit anna dømme på uturvande pronomen hev me når eit *ek* dupliserer ein *-k* som er suffigert til verbet, gjerne fylgt av neittingspartikkelen *-a(t)*. Det kann då trygt strjukast.³⁹ Nokre dømme:

Eg 7,32.5 seka ek lons til launa > séka lóns til launa (A)

Korm 2,59.6 gunnsuellz ef ek þar fellag > gnýsvells, ef þar fellak (E)

GSúrs 3.2 biþkat ek draums ens þriþja > biðkat draums ens þriðja (A)⁴⁰

GSúrs 6.2 brast kannkat ek þat lasta > brast; kankat þat lasta (E)

I eitt av desse versi er pronomenet faktisk utelate i ei av handskriftene (jf. note 39). I nokre vers kunde ein tenkja seg å elidera pronomenet til verbet og soleis få dubbel pronomenmarkering.

Det finst dømme på det i handskriftene òg, t.d. hev AM 445c lesemåten <kankag þat> i GSúrs 6.2.

Etymologisk vert det **kann-ek-a(t)-ek*. Finnur hev gjort det i desse versi i *Skj. B*:

³⁸ I det siste verset fyreset Finnur Jónsson dessutan suffiksvarianten *-la* for *-liga* i adverbet *steigurliga*, jf. Jónsson 1901, s. 112 ff.

³⁹ Eg hev stroke *ek* i desse versi (verbform i parentes): Eg 7,32.5 (*séka*; W hev <sækat> og ul. *ek*); Korm 2,59.6 (*fellak*); GSúrs 3.2 (*biðkat*), 6.2 (*kankat*; AM 445c hev <kankag>), 23.7 (*sákat*), 25.7 (*hykkat*); Eskál 2,1.3 (*hykka*); 4,1.5 (*hykk*); Hfr 5,19.7 (*mákat*), 20.1 (*veitkat*); ÞKolb 4,10.5 (*myndak*); Sigv 3,8.5 (*fánka*; Fl hev <fankag>); Þorm 1,3.7 (*hnekkik*); 2,12.7 (*bættak*), 24.1 (*emka*); Ótt 3,3.3 (*hykkat*); ÞjóðA 4,26.1 (*skalka*); Rv 27.5 (*hykk*); Gmlkan 2,8.3 (*barkat*), 14.2 (*þorðak*)

⁴⁰ Her lét Finnur Jónsson av einkvan grunnen pronomenet *ek* standa, soleis at verset i *Skj. B* (s. 96) lyder *biðkat ek draums ens þriðja*. Eg ser ingen grunn til ikkje å strjuka *ek* her og soleis få eit vers av regelrett type A.

Eg 7,42.1 Atka ek erfi nytia > Ákkak erfínytja (A)
 Þorm 2,8.1 Matta ka ek hefnð enn hrafni > Matkak hefnð, en hrafni (A)
 ÞjóðA 4,4.3 berca ec Magnus merki > (berkak) Magnús merki (A)
 Rv 21.1 Skalka ek ryggur i reggi > Skalkak hryggr í hreggi (A)

I ÞjóðA 4,4.3 hev Finnur studnad for denne normaliseringi i ei handskrift, «berkak», men elles er det hans påfynster. Ein kunde like gjerne tenkja seg t.d. *matka hefnð* ... eller *skalka bryggr* ...

I andre tilfelle av yverlaups *ek* er det ikkje nokon *-k* synleg suffigert på verbet, men me lyt rekna med slik suffigering for skuld versemålet.⁴¹ Nokre døme:

Eg 7,5.3 ne ek fāga dul dryían > né fágak dul drjúgan (B)
 Eyv 3,1.5 helldr er vant eN ec villda > heldr es vant, en vildak (A)⁴²
 Korm 2,4.1 Hofat lind ne ek leynda > Hófat lind (né leynðak) (A)

I nokre av desse versi finst den suffigerte *k*-en i ei av handskriftene (jf. note 41).

Endeleg kann pronomenet *ek* koma inn i vers som hev ei medial verbform som alt uttrykkjer subjektet (men jf. Sigv 3,5.3 ovanfor s. 65, der *ek* er metrisk påkravt):

Eg 7,40.1 Borðumz ek einn við .víij. > Borðumk einn við átta (A)
 GSurs 19.8 beiþendr ef ek nu reiþumz > beiðendr, ef nú reiðumk (E)
 Þorm 2,2.7 líknvmz ek helldr við hilldi > líknumk heldr við Hildi (A)
 Gmlkan 2,53.7 [glá]dr ef ek glépa idrumz > glaðr ef glœpa iðrumk (A)

Her er det éi handskrift (AM 566b) som ikkje hev noko *ek* i Þorm 2,2.7.

Personlege pronomen kann koma inn elles i handskriftene òg, der dei ikkje høyrer heime:

⁴¹ Eg hev stroke *ek* i desse versi (verbform med tenkt suffigert *-k* i parentes): **Eg** 7,5.3 (*fágak*), 35.2 (*hættak*); **Eyv** 3,1.5 (*vildak*, Fl hev «uilldum» for *ek vilda*); **Korm** 2,4.1 (*leynðak*), 18.6 (*hafnak*), 58.7 (*mistak*); **GSúrs** 20.7 (*sýtik*; AM 556a hev «syteg»), 29.3 (*verak*; AM 556a hev «uærag»); **Sigv** 3,8.3 (*æstak*), 17.7 (*heyrðak*; fl. hskr. hev «heyrðak», «-ag»); 5,6.3 (*innik*), 7.2 (*vildak*; Ól. h. 4 hev «uilldac»), 8.2 (*verak*), 8.4 (*vildak*); 11,12.3 (*heyrik*); 13,25.3 (fl. hskr. hev «vildak», «villdag»); **Þorm** 1,2.3 (*vættik*; Fl hev «veittag»); 2,25.8 (*vættik*); **Arn** 5,19.2 (*vættik*); **ÞjóðA** 4,8.4 (*fylgik*); **ESk** 6,7.7 (*innik*), 18.3 (*mættak*), 23.1 (*byrjak*), 71.6 (*leystak*; Bb hev «leystek»); **Gmlkan** 2,11.3 (*vissak*), 13.3 (*leynðak*), 13.4 (*máttak*), 57.5 (*vættik*), 59.7 (*missak*)

⁴² Her lét Finnur Jónsson, uvisst av kva grunn, vera å byta ut *ek vilda* med *vildak* og fær soleis eit vers med éi staving for mykje.

Þjóð 2,3.3 hvat *quþo* hapta snytrir > hvat kvað hapta snytrir (A)
 Korm 2,14.5 vita *skal* hitt ef *hann* hættir > vita skal hitt, ef høetir (A)
 GSúrs 8.7 þann let ek lund oflendan > þann lét lundr of lendan (A)
 GSúrs 9.7 svo rak hon sniallra bræþra > svá rak snjallra brœðra (A)
 GSúrs 12.5 þat a ek blaserkiar berki > þat á bláserkjar Berki (A)
 Sigv 5,3.8 fundr ef *hann* sialfr kœmz undan > fundr, ef sjalfr kœmsk undan (A)
 Sigv 7,5.3 geymdi *hann* lystr ne *lampiz* > geymði lystr, né lamðisk (A)
 Sigv 7,7.5 ætt vígi má *hann* eigi > ættvígi má eigi (E)
 Sigv 11,8.8 *æNvr* eN þu hetz monnum > qnnur, an hézt mōnnum (E)
 Þorm 2,3.3 svarar þv hoglega hverivm > svarar hógliga hverju (D)
 Ótt 3,9.3 lætr þu ond adr þrek þrioti > lætr qnd áðr þrek þrjótí (B)
 Arn 6,2.1 Hialm aro letz þu heyra > Hjalmóru lét heyra (E)
 Rv 30.6 þengilz mágr er *hann* rengdiz > þengils mágr, er rengðisk (A)
 Gmlkan 2,23.8 helldr er þu kemr í uellde > (heldr) es kœmr í veldi (A)

I flestalle desse versi er motivasjonen for å taka burt pronomenet at det gjev for mange stavingar (posisjonar) i lina. Attåt kann det aktuelle pronomenet vera utelate i einskilde handskrifter. Det er tilfellet for GSúrs 8.7,⁴³ Sigv 7,5.3, 7.5 og Arn 6,2.1. I mange tilfelle høver pronomenet dåleg inn i samanhengen, t.d. kjem subjektet for *rak* i GSúrs 9.7 i verset nedanfor, *sør-Freyja*, d.e. ein kjenning for kvende. I andre tilfelle er det rett og slett uturvande, t.d. i Þorm 2,3.3: *svarar, konungr, hógliga hverju orði* «du svarer venlig på hvert ord» (*Skj. B* s. 260 f.); eller i Ótt 3,9.3: *lætr qnd áðr þinn þrek þrjótí* «du mister livet, för din kraft svigter» (*Skj. B* s. 274). I det fyrste tilfellet gjer vokativen *konungr* det klårt kven som er subjekt for *svarar*, og i det andre gjer eigedomspronomenet *þinn* det klårt kven som er subjekt for setningi fyre.

I eitt vers lyt konjunksjonen *en* i sambandet *áðr en* strjukast:

Sigv 5,2.1 Útan varð ec áðr enn íóta > Útan varðk, áðr Jóta (A)

Om dette skriv Finnur Jónsson (1901, s. 118): «*áðr en* forekommer yderst sjældnen, men findes flere gange i hdskr., hvor der af metriske grunde skal læses *áðr*.»

⁴³ I GSúrs 12.5 hev den same handskrifti (AM 556a) derimot utelate ordet *þat*.

3.4 Eldre former av ord

Ofte lyt ein ganga ut frå eldre ordformer eller synonyme ord for at versemålet skal ganga upp, eller ein må av språkhistoriske grunnar rekna med at det var desse eldre formene skaldane nytta. Eit serskilt vanlegt døme er bøygjingsformene i presens av *hafa*, der handskriftene gjerne hev dei yngre formene *hefi* (1. sg.) og *hefir* (2., 3. sg.), men ein i staden lyt setja inn dei eldre formene *hef* (1. sg.) og *hefr* (2., 3. sg.), jf. Sievers (1893, § 36, 6) og Noreen (1923, § 532, 6).⁴⁴ Nokre døme:

Hfr 5,7.1 Oll *hefir* ort til hylli > Oll *hefr* ætt til hylli (A)

Sigv 1,9.5 nu *hefi* ec oRostor æstan > nú *hefk* orrostur, austan (C*)

Þorm 2,16.1 Sex *hefig* allz sizst uxu > Sex *hefk* alls, síz óxu (A)

Samstundes lyt det strikast under at dei yngre formene (*hefi*, *hefir*) stod til rådvelde for skalden, i alle fall frå 1000-talet av. Finnur Jónsson skriv (*Lex.poet.* s.v. **hafa**) at den yngre formi *hefi(r)* «kan kun sjælden konstateres ved hjælp af metrum»; det gjeld derimot ikkje i undertype A2k, der ho fyller tredje og fjerde posisjon. Dei eldste dømi:

Eg 7,34.5 *arinbiorn hefir* arnat > Arinbjörn of *hefr* árnat

GSúrs 26.5 *allvalldr hefir* alldar > allvaldr of *hefr* aldar

Sigv 7,7.1 *Aslacr hefir* ækit = Áslákr *hefir* aukit

ÞjóðA 3,3.1 *Dolglavss hefir* dási = Dolgljóss, *hefir* dási

I Eg 7,34.5 og GSúrs 26.5 rettar Finnur Jónsson *hefir* til *of hefr* utan studnad i nokor handskrift. Um dette skriv han (1901, s. 109): «hos skjaldene og i Edd. bör der formentlig adskillige gg. indsættes *of hefr(r)* f. *hefi(r)*, men det er dog ikke let at bestemme disse sidste formers alder». Det næste dømet på formi *hefir* kjem fyrst hjå Sigvatr (som Finnur ikkje rettar), so eg vel å fylgja

⁴⁴ *hefir* > *hefr*: Eg 1,1.1, 7,13.5, 18.1, 20.1, 24.5, 32.3, 38.7, 42.3, Eyv 3,8.5, Korm 2,21.1, 26.7, 30.7, 51.7, 52.7, 58.5, GSúrs 8.5, 26.3, Eskál 4,3.5, Hfr 3,27.6, 5,7.1, 19.2, 25.3, 26.3, Sigv 3,15.5, 5,3.2, 5.1, 11,9.2, 12.7, 13,1.7, Þorm 1,4.1, 13.1, 2,7.8, 12.5, Ótt 2,3.2, 7.3, 16.1, Arn 3,7.5, 6,11.7, 18.5, ÞjóðA 3,4.5, 11.1, 18.5, 4,1.7, 9.3, 27.1, ESk 5,1.3, 6,12.3, 33.1, 58.5, 12,9.1, 13,8.2, Rv 7.5, 14.7, 22.1, 25.3, 26.6, Gmlkan 2,9.5, 10.1, 16.1, 44.1; *hefi* > *hef*: Sigv 13,4.8, ÞjóðA 4,8.1, Rv 27.1, Gmlkan 2,16.6; *hefi ek* > *hefk*: Eg 7,7.1, 44.1, Eyv 3,10.1, Korm 2,6.5, 21.6, 25.1, 26.1, 27.7, 33.7, 50.1, GSúrs 19.1, Eskál 3,4.3, Sigv 1,9.5, 13,6.1, 8.7, 9.7, 25.5, Þorm 1,7.7, 2,6.3, 8.8, Arn 3,12.1, ESk 13,1.1, Rv 3.1; *hefir* > *hefk*: Korm 2,49.1, Þorm 2,14.1; *hefik*, *hefig*, *hefek* > *hefk*: Korm 2,55.7, 60.7, Hfr 5,25.6, Sigv 13,14.7, Þorm 2,16.1, ESk 6,38.1, Rv 6.1

Finnur i dette stykket. Når eg gjer det, er det ikkje minst på grunn av dette verset hjå Egill, som er heilt parallelt til det retta verset åt Finnur:

Eg 1,1.5 Aðalsteinn of vann annat = Aðalsteinn of vann annat

Eit anna vanlegt tilfelle er formene *eptir*, *fyrir*, *yfir* og *undir*, som hev avløyst dei gamle preposisjonane *ept*, *fyr*, *of* og *und*.⁴⁵ Bakgrunnen er at det på 1100-talet hende eit samanfall millom dei einstava preposisjonane *ept*, *fyr* osb. og dei tvostava adverb *eptir*, *fyrir* osb., jf. Sievers (1893, § 36, 2) og Jónsson (1901, s. 122). Eit døme på kvar:

Bragi 1,19.4 mórar skar firir þori > mœrar skar fyr Þóri (A)

GSúrs 2.1 Har leikr elldr yfir orum > Hór leikr eldr of órum (A)

Hfr 3,26.3 vndir niðbyrði norðra > und niðbyrði norðra (C)

Gmlkan 2,7.4 þín eftir vilía mínum > (þín) ept vilja mínum (A)

I nokre tilfelle lyt me gjera det motsette: byta ut *fyr* med *fyrir* (som då er adverb),⁴⁶ til dømes:

Sigv 3,4.4 niðrlútt fyr utan > niðrlútr fyrir utan (A2k)

For dei tvolekka konjunksjonane *þó at*, *því at* og *svá at* (gjerne samanskrivne som *þóat* osb.) gjeld dei eldre, samandregne formene *þótt*, *þvít* og *svát*,⁴⁷ jf. Sievers (1893, § 36, 3). Eit døme på kvar:

⁴⁵ *eptir* < *ept*: Gmlkan 2,7.4, 48.3, 49.2; *fjri(r)* < *fyr*: Bragi 1,11.1, 19.4, Þjóð 2,6.2, 15.2, 18.6, Hornkl 1,5.5, 3,1.2, Eg 7,4.6, 6.7, 8.2, 8.5, 11.2, 17.2, 20.2, 23.1, 26.7, 31.8, 37.6, 41.5, Eyv 3,3.1, Korm 2,1.4, 14.7, 26.2, 26.5, 27.5, 30.3, 35.6, 39.3, 54.2, GSúrs 17.8, 18.3, 34.5, 36.4, Eskál 3,3.3, 5.1, 20.7, Hfr 5,1.7, 10.6, 11.3, 17.2, 22.2, 22.6, 25.7, ÞKolb 4,3.6, 10.3, 10.7, 12.8, Sigv 5,8.5, 13,12.7, Þorm 1,2.5, 3.2, 15.5, 2,3.2, 8.8, Ótt 2,15.8, 3,1.8, 4.2, 5.7, 8.7, 9.4, Arn 3,15.3, 5,8.7, 15.6, 19.5, 20.8, 6,19.1, 7,5.8, ÞjóðA 3,3.6, ESk 4,2.3, 6,3.2, 52.5, 11,2.1, 8.5, 12,2.3, 13.2, 13,2.7, Rv 14.8, 21.3, 22.6, 27.4, 29.2, 34.1, Gmlkan 2,4.7, 5.3, 5.8, 6.7, 10.8, 11.6, 13.1, 14.3, 15.1, 21.4, 27.1, 32.4, 33.6, 34.6, 38.4, 53.8, 54.4, 56.3, 56.4, 58.2, 61.1, 64.3; *yfir* < *of*: Bragi 1,20.3, Eg 7,23.8, GSúrs 2.1, 31.1, ÞKolb 3,7.4, Rv 3.8, 9.3; *undir* < *und*: Hfr 3,26.3

⁴⁶ *fyr* < *fyrir*: Sigv 3,4.4, 8.6, 5,2.4; ÞjóðA 4,6.8, 25.7

⁴⁷ *því at* > *þvít*: Eg 7,4.1, 15.5, 18.5, 33.3, Korm 1,6.7, 2,18.5, 51.1, 62.5, 65.1, GSúrs 20.3, Eskál 3,4.1, Hfr 5,3.5, 7.5, 7.8, ÞKolb 4,12.5, Sigv 2,5.5, 12.1, 3,2.1, 16.5, 19.5, 7,10.6, 11,5.3, 7.6, 13,2.2, 8.7, 30.5, Þorm 1,12.3, 2,5.7, 6.5, Arn 3,1.2, ÞjóðA 4,25.5, ESk 6,18.1, 20.7, 46.5, 62.5, Rv 19.5, Gmlkan 2,6.5, 32.5, 33.5, 44.5, 60.5, 61.5; *þóat* > *þótt*: Eg 7,36.5, Hfr 3,27.4, Sigv 2,11.2, 5,3.5, 7,4.3, 13,20.5, 27.5, Þorm 1,13.3, 2,20.5, Rv 13.5, Gmlkan 2,53.3;

Eg 7,4.1 Aulbar mik þviat aulfi > Ól ber mér, þvít Ólvi

Eg 7,36.5 leifi ek vætr þo at laufa > leifum vætr, þótt Laufa

Bragi 1,2.1 Nema sva at goð ens gialla > Nema svát góð ens gjalla

Samanstillingi þó at er, som Finnur Jónsson skriv i *Lex.poet.* (s.v. þó) «i regelen [...] trukket sammen [...] til þótt», men det er ikkje alltid han fylgjer upp dette i den normaliserte teksti i *Skj.*

B. I nokre vers lèt han þó at standa:

Sigv 7,4.3 scærs þo at scurir þyrit > skógs þó at skúrir þyrrit

Sigv 13,20.5 hveR skal þegn þo at þveri = hverr skal þegn, þó at þverri

Þorm 1,13.3 dyrs þo at drengi væri = dýrr, þó at drengi væri

Þorm 2,20.5 bræt comumz ver þo at veitim = braut komumk vér, þó at veitim

Her finst det til alt yvermål i tri av desse versi einskilde handskrifter som hev lesemåten þótt (Skj. A s. 245, 271, 287). Eg vel å fylgja deim, soleis at desse versi vert regelrette døme på type A (det siste rett nok med oppløysing i fyrste senking).

Neittingsadverbet *eigi* eller *ei* hev i mange vers kome i staden for eit suffigert *-a*, *-at*, *-t* (alle av eit eldre **-at*),⁴⁸ jf. Sievers (1893, § 36, 5). Nokre døme:

Eg 7,43.7 matti *eigi* bauls of binndaz > máttit bōls of bindask (A)

Eyv 3,10.4 bið ec *eigi* mer ens þriðia > biðkat mér ens þriðja (A)

Korm 2,25.3 beit *eigi* vapn at visu > (beitat vāpn) at visu (A)

Sume av desse brigdi finn studnad i handskriftvariantar, som det gjeng fram av note 48. Det gjeld derimot ikkje dei fleste, der me må lita på metrikken.

---

svá at > *svát*: Bragi 1,2.1, 5.1, 13.3, Þjóð 2,8.3, 19.5, Hornkl 1,4.1, Korm 2,33.6, Hfr 5,23.5, Sigv 3,12.5, 13.3, Arn 1,1.1, ÞjóðA 1,8.5, 12.5, 3,13.8, 18.2, ESk 6,52.5, 68.1, 13,1.3, Rv 1.6, Gmlkan 2,1.5, 48.7, 62.5, 63.5

⁴⁸ Eg hev bytt ut døme på *eigi*, *ei* i A-teksti med suffigerte *-(a)t* på verbet i desse versi (her varsamt normalisert): Eg 7,43.7 (*mátti eigi* < *máttit*); Eyv 3,10.4 (*bið ek eigi* < *biðkat*; var. *ei* fl. hskr., ul. Bb); Korm 2,25.3 (*beit eigi* < *beitat*), 57.7 (*stýrðu ei* < *stýrat*), 62.1 (*rēð ek ei* < *rēðkat*); Hfr 3,20.1 (*veit ek eigi* < *veitkat*, var. «veitkat ek» 53, 61, «vættkaða ek» 54, 325, «veitat ec» 310, «vatckada ek» Bb), 24.7 (*kann ek eigi* < *kanka*, var. «kanna» Fl, ul. *ek* J1, *ei* for *eigi* fl. hskr., ul. *eigi* 61); Sigv 2,11.1 (*frýr eigi* < *frýrat*, var. *ei* for *eigi* Ól h 61, Fsk A); Þorm 2,7.6 (*lészst ei* < *lészkat*), 19.3 (*skyldu eigi* < *skyldut*); ESk 9,4.1 (*mundi eigi* < *myndit*); Rv 2.3 (*var eigi* < *vara*, var. «er ei» Fl), 30.1 (*vill eigi* < *villat*), 31.2 (*rekum ei* < *rekuma*)

Eit anna tilfelle er bruk av konjunksjonen *at* i staden for *es*, som kann eliderast:

Porm 2,7.7 gott er þat at huldar hetti > gótt 's þats hulðar hetti (A)

Her er det atter metrikken som er avgjerande. Dette verset finst elles i berre éi sein handskrift.

Um konjunksjonen *eða*, *eðr* 'eller' skriv Finnur Jónsson (*Lex.poet.* s.v. **eða**): «I den ældre digtning findes kun formen *eða* (jfr Sigv 10, 2), *eðr* findes som virkelig form først i 14. årh. At *eðr* (i ældre digte) findes i yngre håndskrifter er uden betydning.» Eg hev funne formi *eðr* i eitt vers:

Arn 5,14.3 balldr's edr brettzskar alldir > Baldr, eða brezkar aldir (A)

I tvo vers av Gamli kanóki hev pronomenet *engi* kome i staden for den analogiske varianten *engr* (jf. Jónsson 1901, s. 84):

Gmlkan 2,2.1 Eíngi ma ellda slónnguir > Engr má elda sløngvir (A)

Gmlkan 2,32.1 Einge mun allz a þinge > Engr mun alls á þingi (A)

Likeins kann *aldrigi* variera med den avstytte formi *aldri*. Her er det ingen kvass aldersskilnad; same skald kann nytta bae formene, jf. *Lex.poet.* s.v. **aldrigi**. I tvo vers av Kormákr hev eg retta *aldrigi* til *aldri*, i det fyrste tilfellet mot og i det andre tilfellet med *Skj.* B:

Korm 2,20.5 segðu alldregi síðan > seg þú aldri síðan (A)

Korm 2,47.6 byð alldregi þat skalldi > bjóð aldri þat skalldi (E)

I eldre norrønt var det vanlegt med hiatus millom både like og ulike vokalar. Eit dømme på det fyrste er infinitiven *fáa* 'få', og eit dømme på det andre er infinitiven *séa* 'sjå'. Mot slutten av 1100-talet vart mange slike samanstøytar av tvo vokalar dregne saman til éin vokal, soleis at *fáa* vart til *få* og *séa* vart til *sjá*, det siste dømet ved aksentumkasting, dei kallar. Ein reknar med at samandragingi av like eller liknande vokalar (t.d. *áa* > *á*, *éi* > *é*, *óu* > *ó*) er noko eldre enn umkastangi av *éa* > *já* og *éu* > *jó* (for detaljar sjå Noreen 1923, § 130–135). Etter di mykje av skaldediktingi –

og praktisk tala heile korpuset eg hev røkt etter – er frå fyre dette brigdet, må ein fyresetja dei eldre, ukontraherte formene for at metriken skal ganga upp (jf. Sievers 1893, § 36, 1). Berre i svært få tilfelle er desse eldre formene tekne vare på i handskriftvariantar (jf. note 49 nedanfor, som inneheld nokre slike). I dei fleste tilfelle lyt me setja inn dei eldre formene sjølve, utan studnad i handskriftene, men i samsvar med versemålet.⁴⁹ Nokre døme:

Bragi 1,3.3 *mēð dreyrfar drottir* > *með dreyrfáar dróttir* (C3)
 Eg 7,19.4 *rán mins fiar hanum* > *rón míns féar hōnum* (A2k)
 Eyv 3,1.7 *fam til fornra vapna* > *fōum til fornra vápna* (A)
 Eskál 3,11.8 *lifcæld hárs drífo* > *lifkøld Hóars drífu* (A2k)
 Hfr 3,3.6 *allvalldr tvá snialla* > *allvaldr tváa snjalla* (A2k)⁵⁰
 ÞKolb 3,1.2 *sásc vitt bōendr hásca* > *sóusk vitt búendr ítrir* (A2k)

Som dømi gjev ein peikepinn um, og noten 49 stadfester, finst fleirtalet av kontraksjonane i type A2k, der tredje og fjerde posisjon er fylte av eit tvostava ord med stutt fyrestaving, som ofte gav hiatus i ord som *féar* og *búendr*.

I sein norrøn tid kom det upp nye tvostava, analogiske former som *fáum* for *fām* < *fōum* og *sáum* for *sám* < *sōum*; med andre ord tarv ikkje slike former i handskriftene vera autentiske. Det gjeld t.d. når Fagrskinna A hev «faom» i verset av Eyvindr (3,1.7) ovanfor. I andre tilfelle finn me at skrifvarar (eller, minder truleg, den munnlege tradisjonen) hev freista å bøta på verset ved å setja inn eit tvostava ord som stettar versemålet. Eit døme på det hev me når det i det nemnde verset av Eyvindr stend «fara» i Flateyjarbók, eller når Bergsbók hev «haralldz» i staden for *Hárs* <

⁴⁹ Reverserte kontraksjonar (der det ikkje er presisert, gjev reverseringi type A2k): *ár* < *áar*: Eg 7,16.2, Korm 2,18.8 (D); *blá* < *blōu*: Arn 5,19.6; *blám* < *blōum*: Eg 7,11.4, ÞKolb 3,5.4, Arn 3,18.6; *blár* < *bláar*: ÞKolb 3,11.8; *brá* < *bráa*: Eyv 3,9.2, GSúrs 4.6, ESk 11,3.8; *fām* < *fōum*: Eyv 3,1.7 (A); *-fár* < *-fáar*: Bragi 1,3.3 (C3); *ffáandr* < *fēandr*: Eskál 3,12.4; *ffár* < *fēar*: Eg 7,19.4; *frjá* (*morgin*) < *fréa*: Arn 5,12.6; *Gnár* < *Gnáar*: Eg 1,1.1 (C3), GSúrs 33.2; *grá* < *grōu*: ÞjóðA 1,20.5 (E); *grám* < *grōum*: GSúrs 22.2; *Hálfs* < *Hōalfs*: ÞjóðA 3,21.8; *-hár* < *-háar*: Ótt 2,20.2; *Hárs* < *Háars*: Eg 7,4.8; *Hárs* < *Hōars*: Eskál 3,11.8, 35.3 (A); ESk 2,2.2; *Jón* < *Jóan*: ESk 6,9.3 (E); *Klængs* < *Klængs*: Þorm 1,1.4; *nær* < *næir* el. *náar* (jf. Jónsson 1901, s. 116): Korm 2,60.8, ÞKolb 3,9.6, Arn 5,16.8; *sásk* < *sōusk*: ÞKolb 3,1.2, ÞjóðA 4,15.5 (A); *sjá* < *séa*: Sigv 3,12.3 (A), 12,13.8, ÞKolb 3,9.8, ESk 2,2.6, 11,10.1 (A); *sjám* < *sēum*: Korm 2,40.3 (A); *sjámsk* < *séumk*: Sigv 3,6.5 (A); *sæng* < *sæing*: Korm 2,40.6; *tjá* < *téa*: Þorm 1,15.7 (A); *tvá* < *tváa*: Korm 2,29.4, Hfr 3,3.6, Ótt 2,13.2; *þá* < *þáa*: GSúrs 8.4; *þrjár* < *þréar*: ÞjóðA 4,3.4, ESk 6,49.1

⁵⁰ Formi *tváa* for den vanlege (og upphavlege) *tvá* (jf. got. *twans*) skal vera laga i analogi med former som *gráa*, *bláa* osb., sjå Jónsson 1901, s. 85, og Noreen 1923, § 445, Anm. 2.

Hóars i Eskál 3,11.8. Ein dilik måte å bøta på hev me når Codex Frisianus (Hkr.) hev «allvallda» i staden for *allvaldr* i Hfr 3,3.6.

I versjonen av ÞKolb 3,1.2 som *Skj. A* legg til grunn (sjå ovanfor), hev me eit forvitnelegt døme på at kadensen, *ítrir*, hev vorte bytt ut med eit anna ord (*háska*) etter at *sóusk* hadde vorte kontrahert til *sásk*. Dette kann vera gjort i den munnlege tradisjonen, soleis at handskriftene som hev *háska* og *ítrir* speglar ulike tradisjonar. Men etter di *ítrir* hev frumhendingen *vítt*, som finst i alle handskriftene (med undantak av Codex Frisianus, som hev *vík* og kadensen *ríkir*), må det vera den eldste tradisjonen (jf. Jónsson 1901, s. 94). Det er ikkje nokon grunn til å tru at ei form som *sóusk* var kontrahert alt tidleg på 1000-talet.

Ei serskild utbjoding gjev dette verset oss, der restituering av den opphavlege, ukontraherte formi gjev ei staving for mykje:

Eyv 3,1.1 Blóðoxar tía beiða > Blóðøxar téa beiða

Her kann handskriftlesemåten, *Blóðøxar tjá beiða*, analyserast som regelrett type E med finitt verb i fjerde posisjon; det kunde vera eit argument for å rekna verset for uautentisk og munaleg yngre enn det er sagt å vera. Ei onnor løysing er at verset er forvanska, anten ved at verbformi hev vorte bytt ut, eller, meir truleg, ved at det opphavleg ikkje hev stade *Blóðøxar*, men eit einstava **Blóðøx(r)* fremst i verset. I *Lex.poet.* (s.v. **blóðøx**) skriv Finnur Jónsson at ordet her er bøygt «som maskulinum». Dersom det framleis skal standa i genitiv (jf. samanhengen: *hefniendr ens hvassa Blóðøxar*), lyt me då rekna med ein genitiv **Blóðøx* (for strukturelt **Blóðøx-s*). Hans Kuhn (1983, s. 140), på si sida, normaliserer verset til **Blóðøxr téa beiða*. Eg vel i alle fall å analysera dette verset som regelrett type A2k.

Når me kjem fram til 1100-talsskalden Einarr Skúlason, kann det vera meir uvisst um me berre hev me ukontraherte former å gjera. Finnur Jónsson synest ikkje å meina det når han normaliserer verbformene «sam» og «faum» til *sóm* og *fǫm* med kontraksjon:

ESk 6,37.5 þann sam ver er uorum = þann sóm vér, es vórum (A)

ESk 6,69.5 laun faum holl af hænnum > laun fóm holl, ef hreinum (A)

I denne stoda er det ikkje råd å avgjera um verbet er einstava eller tvostava; versemålet tillèt bae.

Det same gjeld i nokre andre vers, der Finnur rett nok reknar med ukontraherte former:

ESk 6,9.3 ion kollum sva allrar = Jóan kóllum svá, allrar (E)

ESk 6,49.1 Þríar grimur vann þeima = Þréar grímur vann þeima (E)⁵¹

ESk 11,10.1 Sía megv rett hve revils = Séa megu rétt, hvé, Rævils (A)

Desse hiatusane er millom radt ulike vokalar, i motsetnad til deim ovanfor. Det er trulegt det som hev fenge Finnur til å handsama deim ulikt. No finst det nokre vers hjå Einarr der det gjeng eintydigt fram at han nyttar ukontraherte former. Dei er av type A2k:

ESk 2,2.2 serkrioðr hárs merki > serkrjóðr Hóars, merki

ESk 2,2.6 ofatt sia knatti > ófátt, séa knátti

ESk 11,3.8 freys nipt bra driptir > Freys nipt bráa driptir

Her peikar Hóars og ikkje minst bráa mot at det ikkje hadde hendt nokon kontraksjonar på Einars tid (typen bráa burde vera ein av dei fyrste til å verta kontraherte); eg reknar difor med at dei tvo versi med verbformene sóum og fðum ovanfor hev oppløysing i senking.

Eit siste døme på at ei eldre ordform hev vorte bytt ut, er karnamnet Bárøðr, som hev vorte til Bárðr i eit vers av Egill:

Eg 7,3.8 aul þat er barðr of signdi > ǫl þats Bárøðr signði (A)

Her hev ein bøtt på tapet av ei staving i Bárøðr ved å setja til partikkelen of fyre verbet. Den eldre formi vert stadfest av den fyrre lausavísa hjå Egill, der ho trengst i typen A2k:

Eg 7,2.8 baruðr hugar fari = Bárøðr, hugar fári

---

⁵¹ Her normaliserer Finnur Jónsson (*Skj.* B s. 439) þréar til «þríar», men den formi hev inkje grunnlag av di ljodfylgja ía ikkje vart umkasta til já, jf. namnordi og verbet sía (NorrO s.vv.), 'sil', 'sinder, gneiste' og 'sila', som ikkje vart til *sjá, i motsetnad til infinitiven séa. Noreen (1923, § 447) fører då òg upp þréar som eldre form.

4 Analyse av dei ujamne versi i *dróttkvætt*

Då hev me kome fram til sjølve analysen av *dróttkvætt*-versi. Som alt nemnt kjem eg til å taka dei ujamne og dei jamne versi kvar for seg. Me byrjar med dei ujamne versi, som stend fyrst og som dessutan hev det største mangfaldet av trykkmynster gjennom heile tradisjonen (type A–E). Dei ujamne versi er kjennemerke ved at dei hev tvo allittererande stavar, noko som gjer det lett å avgjera typetilhøyrsla i dei fleste tilfelli. Det finst likevel tvilstilfelle, og deim skal eg dryfta der dei kjem upp. Det segjer seg sjølv at eg ikkje kann ramsa upp alle versi i tilfanget, kvart under den typen dei høyrer til, men eg kjem til å gjeva nokre døme på kvar type (oftast tri–fire) og elles visa kvar dei finst med tilvising til skald, kvæde- og versnummer i fotnotane.

4.1 Type A

Av alle Sievers-typane er type A, den reint trokéiske med strukturen $\acute{\times} | \acute{\times} || \acute{\times}$, den lettaste å fastslå. Det er òg den vanlegaste og samstundes mest «metriske» i den forstand at trykkplasseringi kann vera heller fri i høve til den naturlege setningsaksenten.

Kuhn (1983, s. 92) skil millom tri undertypar av A i dei ujamne versi etter plasseringi av stavane, som kann liggja på fyrste og andre trykksterke (A1), fyrste og tridje (A2) og andre og tridje (A3) – alle matematisk mogelege, med andre ord. Han deler vidare inn dei tri typane etter plasseringi av hendingane. Etter di stavsetjing og hendingar ikkje hev noko direkte med trykk og kvantitet å gjera, skal eg ikkje dela inn versi so grannsamant som Kuhn gjer, men nøgja meg med éin type (A).⁵² Det same gjeld når me kjem til dei hine sieverske typane: Plasseringi av

---

⁵² (A) **Bragi** 1,1.3, 2.3, 3.1, 3.5, 4.1, 4.3, 4.5, 4.7, 5.1, 5.5, 5.7, 6.1, 6.3, 6.7, 8.7, 9.1, 9.3, 9.5, 9.7, 10.1, 10.3, 10.7, 11.1, 11.5, 11.7, 12.1, 13.1, 13.3, 13.5, 14.3, 15.1, 15.3, 16.1, 18.3, 19.1, 20.1; 2,1.3, 2.1, 3.1, 3.3, 4.3; **Þjóð** 2,1.1, 2.5, 3.3, 4.3, 5.1, 5.3, 5.5, 6.3, 7.1, 7.5, 8.1, 8.3, 8.5, 8.7, 9.1, 9.7, 10.1, 10.3, 10.5, 10.7, 11.3, 12.1, 12.7, 13.1, 13.5, 14.1, 14.3, 14.5, 14.7, 15.1, 15.3, 15.7, 16.1, 16.3, 16.5, 17.1, 17.3, 17.5, 17.7, 18.5, 19.3, 19.5, 19.7, 20.1, 20.3, 20.5; 4,1.1; **Hornkl** 1,1.1, 1.3, 1.7, 2.1, 2.7, 3.1, 3.3, 4.1, 4.3, 4.7, 5.1, 5.5, 5.7, 6.1, 6.3, 6.7, 7.1, 7.7, 8.3, 8.5, 8.7, 9.1, 9.3; 3,1.1, 1.3; **Eg** 1,2.1; 5,1.1, 1.3, 1.7; 6,1.1, 1.3, 1.5; 7,1.3, 1.5, 1.7, 2.1, 2.3, 2.5, 3.1, 3.3, 3.5, 4.1, 4.7, 5.1, 6.3, 6.5, 7.5, 7.7, 8.1, 8.3, 8.5, 8.7, 9.7, 10.1, 11.3, 11.5, 11.7, 12.3, 12.7, 13.1, 13.3, 13.5, 13.7, 14.3, 14.5, 15.7, 16.3, 17.3, 17.5, 18.3, 19.3, 19.7, 20.3, 21.1, 22.1, 22.7, 23.1, 23.3, 24.3, 27.1, 27.3, 27.5, 27.7, 28.5, 30.1, 30.3, 30.5, 30.7, 31.3, 31.5, 32.1, 32.5, 33.1, 33.3, 33.5, 34.7, 35.3, 35.5, 36.1, 36.3, 36.5, 36.7, 37.3, 37.5, 38.3, 38.5, 38.7, 39.1, 39.3, 40.1, 40.5, 40.7, 41.1, 41.3, 41.5, 41.7, 42.1, 42.3, 43.1, 43.5, 43.7, 44.1, 45.1, 45.3, 45.7, 47.1; **Eyv** 3,1.5, 2.5, 2.7, 3.1, 4.3, 4.7, 5.1, 5.3, 6.1, 6.7, 7.3, 7.7, 8.1, 8.3, 8.7, 9.1, 9.3, 10.5, 11.1, 11.3, 11.7, 12.1, 12.3, 13.1,

13.7, 14.1; **Korm** 1,1.1, 2.1, 2.3, 3.1, 3.3, 4.1; 2,1.1, 1.3, 2.1, 2.5, 3.3, 3.7, 4.1, 4.3, 4.7, 5.3, 6.3, 6.5, 6.7, 7.3, 7.5, 7.7, 8.1, 8.3, 8.5, 9.3, 10.7, 12.1, 12.3, 13.1, 14.1, 15.5, 16.1, 16.7, 17.1=18.1, 18.7, 20.1, 20.7, 21.1, 22.1, 22.5, 23.1, 23.3, 23.7, 24.1, 24.7, 25.1, 25.3, 26.1, 26.5, 26.7, 27.5, 28.1, 28.3, 28.5, 28.7, 29.1, 29.5, 29.7, 30.1, 31.3, 31.7, 32.1, 32.5, 33.1, 33.7, 34.7, 35.1, 36.7, 37.1, 37.5, 39.3, 39.7, 40.1, 40.5, 41.1, 41.3, 41.7, 42.1, 42.5, 43.1, 43.7, 44.1, 46.3, 47.1, 48.5, 49.1=50.1, 50.7, 51.1, 51.7, 52.5, 52.7, 53.3, 54.1, 54.5, 55.1, 55.5, 55.7, 56.1, 56.3, 56.7, 57.1, 57.3, 58.5, 58.7, 59.1, 59.7, 60.1, 60.5, 60.7, 61.5, 62.1, 62.3, 62.5, 62.7, 63.7, 64.1, 64.3, 64.7; **GSúrs** 2.1, 2.3, 2.5, 2.7, 3.3, 3.7, 4.1, 4.3, 4.5, 4.7, 5.1, 5.7, 6.1, 7.5, 8.1, 8.3, 8.7, 9.3, 9.7, 12.7, 13.1, 14.1, 14.3, 15.1, 15.7, 16.3, 17.1, 17.3, 18.1, 18.7, 19.1, 19.7, 20.3, 20.5, 20.7, 21.3, 21.7, 22.3, 22.7, 23.1, 23.3, 23.5, 23.7, 24.1, 24.3, 24.5, 25.1, 25.3, 25.7, 26.3, 26.7, 27.1, 27.7, 28.1, 28.5, 29.1, 29.3, 29.5, 29.7, 30.1, 30.3, 30.5, 30.7, 31.1, 31.5, 31.7, 32.1, 32.7, 33.1, 33.3, 34.1, 34.5, 34.7, 35.1, 35.7, 36.1, 36.3, 37.3, 37.5, 37.7; **Eskál** 1,1.1, 1.3, 1.7; 2,1.3; 3,1.3, 2.1, 2.3, 3.1, 5.1, 6.1, 7.3, 7.7, 8.3, 8.7, 9.1, 9.3, 10.1, 10.3, 11.1, 11.7, 12.3, 12.7, 13.1, 13.5, 13.7, 14.3, 15.1, 15.3, 16.5, 17.1, 18.1, 18.3, 19.1, 20.1, 20.3, 20.7, 21.3, 22.1, 22.5, 23.1, 23.5, 23.7, 24.1, 24.3, 25.1, 25.3, 25.5, 26.1, 26.7, 27.1, 28.3, 28.5, 28.7, 29.1, 29.7, 30.1, 30.3, 31.1, 31.3, 31.7, 32.3, 37.5; 4,1.1, 1.5, 1.7, 2.1, 3.1, 3.3; **Hfr** 1,1.3, 5.3, 6.3, 7.3, 8.3, 9.3; 2,1.1, 1.5, 1.7, 2.1, 3.1, 3.3, 4.1, 4.3, 4.5, 5.3, 6.3, 6.7, 7.1, 8.1, 8.5, 8.7, 9.3, 9.5, 9.7; 3,1.3, 2.3, 3.3, 3.5, 3.7, 4.1, 4.3, 4.5, 4.7, 5.1, 5.5, 6.3, 6.5, 6.7, 7.1, 7.3, 7.5, 7.7, 8.3, 9.1, 9.3, 9.7, 10.1, 10.3, 11.1, 11.3, 12.1, 13.1, 13.5, 14.1, 16.3, 16.7, 17.3, 17.5, 17.7, 19.3=25.7, 20.1, 20.7, 21.1, 21.3, 21.5, 21.7, 22.1, 23.1, 24.3, 24.7, 25.3, 26.1, 27.3, 27.7, 28.1, 29.1, 29.3, 29.5; 4,1.1; 5,1.3, 1.7, 2.1, 2.3, 2.5, 2.7, 3.1, 3.3, 4.1, 4.3, 5.1, 5.3, 5.5, 6.1, 7.1, 8.1, 9.3, 9.5, 9.7, 10.1, 10.3, 10.5, 10.7, 11.1, 11.7, 12.1, 12.3, 12.5, 14.1, 14.3, 14.7, 15.1, 15.7, 16.1, 16.5, 17.1, 17.3, 18.5, 18.7, 19.3, 19.7, 20.1, 20.3, 20.7, 21.3, 21.5, 22.5, 23.1, 23.3, 23.5, 24.5, 25.1, 25.3, 25.7, 26.1, 26.3, 27.1, 27.3, 27.7, 28.3, 28.5; **PKolb** 1,1.1, 2.3, 2.5, 2.7, 3.1, 3.3, 3.5; 2,1.1, 1.3, 1.5, 1.7; 3,1.3, 1.7, 2.1, 2.3, 2.7, 3.1, 3.3, 3.5, 4.1, 4.3, 4.5, 4.7, 5.3, 6.5, 7.3, 8.1, 8.7, 9.3, 9.7, 10.1, 10.5, 11.3, 12.1, 12.3, 12.5, 13.1, 13.3, 13.5, 14.1; 4,2.3, 2.7, 3.7, 5.5, 5.7, 6.1, 6.3, 7.5, 8.1, 8.7, 9.3, 10.1, 10.3, 11.5, 11.7; **Sigv** 1,1.1, 1.5, 1.7, 2.1, 2.3, 2.7, 3.1, 3.7, 4.7, 5.1, 5.3, 5.5, 5.7, 6.7, 7.1, 7.7, 8.1, 8.3, 8.7, 9.3, 9.7, 10.1, 10.3, 10.5, 11.5, 12.1, 12.3, 13.3, 13.5, 14.1, 14.3, 14.5, 14.7, 15.1, 15.3, 15.7; 2,1.1, 1.7, 2.3, 2.7, 3.1, 3.3, 3.5, 4.3, 5.3, 5.7, 6.1, 6.3, 6.5, 6.7, 7.5, 7.7, 8.1, 8.3, 8.7, 9.1, 9.3, 9.5, 9.7, 10.1, 10.3, 10.5, 10.7, 11.1, 11.5, 12.1, 12.5; 3,1.3, 1.5, 2.1, 2.7, 3.3, 3.5, 4.1, 4.5, 4.7, 5.1, 5.3, 5.5, 5.7, 6.3, 6.7, 7.1, 7.3, 8.1, 8.3, 9.1, 9.3, 9.5, 9.7, 10.5, 11.1, 11.3, 11.5, 11.7, 12.5, 12.7, 13.3, 13.5, 13.7, 14.3, 14.5, 14.7, 15.3, 15.7, 16.3, 17.1, 17.3, 17.5, 17.7, 18.1, 18.3, 18.5, 19.3, 19.5, 19.7, 20.5, 20.7, 21.1, 21.3, 21.5; 4,1.3; 5,2.1, 2.3, 2.7, 3.5, 3.7, 4.1, 4.3, 4.7, 5.1, 5.3, 5.7, 6.7, 7.3, 7.5, 8.3; 6,1.3, 1.5; 7,2.3, 2.7, 3.5, 4.3, 4.7, 5.3, 6.3, 6.5, 6.7, 8.5, 9.5, 10.3, 10.5, 10.7; 8,1.5; 9,1.5, 2.1, 2.7; 11,1.1, 1.3, 2.1, 2.7, 3.1, 3.3, 3.5, 4.1, 4.3, 4.5, 5.1, 5.3, 5.7, 7.3, 7.5, 8.7, 9.1, 10.7, 11.7, 12.1, 12.3, 12.5, 13.3, 13.5, 14.1, 14.3, 14.5, 14.7, 15.3, 16.3, 16.5, 16.7, 17.5, 17.7; 12,1.1, 1.7, 2.3, 3.1, 3.3, 3.5, 3.7, 4.3, 4.5, 5.1, 5.3, 5.5, 6.1, 6.3, 6.5, 7.1, 7.5, 7.7, 8.5, 10.1, 12.1, 13.5, 13.7, 14.1, 14.5, 14.7, 16.1, 16.7, 17.1, 17.7, 18.1, 18.3, 18.5, 18.7, 19.3, 20.7, 21.3, 22.5, 23.3, 23.7, 24.1, 24.3, 24.5, 24.7, 25.3, 25.7, 26.1, 27.3, 27.5, 27.7, 28.1, 28.3; 13,1.1, 1.3, 2.7, 3.1, 3.3, 4.7, 5.1, 5.3, 6.1, 6.3, 6.5, 7.1, 7.3, 7.5, 7.7, 8.3, 8.7, 9.1, 9.3, 9.5, 9.7, 10.1, 10.3, 10.5, 10.7, 11.3, 11.5, 11.7, 12.7, 13.1, 13.3, 13.5, 14.3, 14.5, 15.3, 15.7, 16.3, 16.5, 16.7, 17.1, 17.3, 18.1, 18.5, 18.7, 20.1, 20.3, 20.5, 21.1, 21.3, 21.5, 22.1, 22.3, 23.1, 23.5, 24.1, 24.3, 24.5, 26.3, 27.5, 28.5, 29.5, 29.7, 30.5, 30.7, 31.5; 14,1.1, 1.3; **Porm** 1,1.1, 1.7, 2.3, 2.5, 2.7, 3.3, 4.1, 4.5, 4.7, 5.1, 5.3, 5.5, 5.7, 6.1, 6.3, 6.7, 7.1, 7.3, 7.7, 8.1, 8.3, 8.7, 9.3, 9.7, 10.3, 10.7, 11.5, 11.7, 12.1, 12.3, 12.7, 13.1, 13.3, 13.7, 14.1, 14.5, 15.1, 15.5; 2,1.1, 1.5, 2.3, 2.5, 2.7, 3.1, 3.7, 4.1, 4.3, 4.5, 4.7, 5.3, 5.7, 6.1, 6.3, 6.5, 6.7, 7.1, 7.3, 7.5, 7.7, 8.1, 8.3, 9.1, 9.3, 9.5, 9.7, 10.3, 10.5, 11.1, 11.3, 11.5, 11.7, 12.3, 12.7, 13.3, 13.7, 14.1, 14.3, 14.7, 15.3, 16.1, 18.1, 18.7, 19.1, 19.3, 20.1, 21.3, 21.5, 22.3, 22.5, 23.7, 24.1, 24.3, 24.5, 24.7, 25.1, 25.3, 25.5; **Ótt** 2,1.3, 1.5, 3.7, 4.1, 4.3, 4.5, 6.1, 6.3, 6.5, 6.7, 7.1, 7.3, 7.5, 7.7, 8.1, 8.3, 8.5, 9.5, 9.7, 10.5, 10.7, 11.1, 11.3, 11.5, 11.7, 12.1, 12.3, 13.5, 13.7, 14.1, 14.5, 15.3, 15.7, 17.3, 17.5, 17.7, 18.1, 18.3, 18.7, 19.3, 19.5, 19.7, 20.1, 20.3; 3,1.3, 1.5, 3.5, 3.7, 4.1, 4.3, 5.1, 5.3, 5.5, 5.7, 6.3, 6.5, 6.7, 7.3, 8.7, 9.1, 10.1, 10.3, 10.5, 10.7, 11.3, 11.5, 11.7; 4,1.5, 1.7; **Arn** 1,1.1, 1.3, 2.3; 3,2.1, 2.3, 2.5, 3.7, 4.1, 4.7, 5.3, 5.7, 6.1, 6.3, 6.5, 6.7, 7.3, 8.1, 8.5, 9.3, 10.1, 10.3, 10.5, 10.7, 11.7, 12.1, 12.3, 13.1, 14.1, 14.3, 14.5, 15.3, 15.5, 15.7, 16.3, 17.1, 17.5, 17.7, 18.1, 18.3, 18.7, 19.3; 5,1.3, 5.1, 5.5, 6.1, 6.7, 7.3, 7.7, 8.3, 8.7, 9.5, 10.1, 10.7, 11.1, 11.3, 11.7, 12.5, 12.7, 13.3, 14.1, 16.1, 16.3, 16.5, 17.1, 17.3, 17.7, 18.1, 19.1, 19.5, 20.7, 22.3, 22.7, 24.1, 24.5, 25.3; 6,1.1, 1.3, 3.1, 3.3, 3.7, 4.1, 4.3, 5.3, 7.1, 7.3, 7.5, 8.1, 9.1, 9.3, 10.1,

hendingar og stavrim vert stort s t haldi utanfor. Eg skal likevel gjeva døme på dei tri undertypane, or Bragis *Ragnarsdr pa*:

Bragi 1,9.3 malma m tvm hilm > malma m tum hilmi (A1)

Bragi 1,6.7 eNi havG ok eGiar = ennihogg ok eggjar (A2)

Bragi 1,6.1 Mioc let stala stokqv r = Mj k l t st la st kkv r (A3)

No finst det avbrigde av type A der kvantiteten er det avgjerande. Det viktugaste av desse er den undertypen som Sievers (1893, § 61, 8 a α) kallar A2k, med sidetrykk i andre posisjon og stuttstava tridje posisjon, d.e. strukturen $\acute{\_} \grave{\_} | \acute{\_} \times || \acute{\_} \times$. Denne typen er sers vanleg i dei jamne versi, men sjeldsynt i dei ujamne (*loc.cit.*). Sievers gjev desse fire dømi fr  Sigvatr (her med versnummereringi fr  *Skj.*):

10.3, 10.5, 11.3, 11.5, 12.3, 12.7, 13.3, 13.7, 14.1, 15.1, 15.3, 17.1, 17.3, 18.7, 19.1, 19.3; 7,3.1, 4.1, 5.1, 5.5; **Pj  A** 1,2.5, 3.5, 5.1, 5.3, 5.7, 6.1, 6.3, 7.5, 7.7, 8.1, 8.3, 9.3, 9.5, 9.7, 10.1, 12.1, 12.3, 12.5, 12.7, 13.3, 14.1, 14.3, 14.5, 14.7, 15.3, 16.3, 16.5, 16.7, 17.1, 18.7, 19.1, 20.1, 20.3, 21.1, 21.3, 21.5, 21.7, 22.1, 22.7, 23.1, 23.3, 23.5, 23.7, 24.5, 24.7, 25.1, 25.3; 3,1.5, 1.7, 2.1, 2.7, 3.3, 4.1, 4.3, 4.7, 5.1, 6.3, 7.7, 8.5, 9.1, 10.7, 11.1, 11.3, 13.7, 14.3, 14.7, 15.1, 15.7, 17.1, 17.3, 17.5, 18.1, 18.3, 19.1, 19.3, 19.7, 20.3, 20.5, 20.7, 21.1, 21.7, 22.1, 23.3, 24.1, 24.3, 25.3, 26.1, 26.3, 27.1, 28.1, 28.3, 29.3, 30.3, 30.7, 31.1, 32.3, 34.1, 34.3; 4,1.1, 2.1, 2.3, 3.3, 3.5, 4.5, 5.1, 5.7, 6.1, 6.3, 6.5, 7.1, 7.3, 8.3, 8.5, 9.3, 9.7, 10.1, 10.3, 12.3, 12.5, 12.7, 13.5, 13.7, 14.1, 14.7, 15.7, 16.1, 17.1, 18.1, 18.3, 18.7, 19.3, 19.7, 20.1, 20.3, 20.5, 21.1, 21.3, 21.7, 22.1, 23.3, 23.5, 23.7, 24.5, 25.5, 25.1, 26.1, 26.3, 26.5; **ESk** 1,1.3, 1.5, 2.1, 2.5, 3.1, 3.5, 3.7, 4.1, 4.7, 5.1, 5.3; 2,1.3, 1.5, 1.7, 2.1, 2.3, 2.5; 4,2.1, 2.3; 5,1.1, 1.5, 1.7; 6,1.1, 2.1, 2.5, 3.7, 4.1, 4.3, 4.5, 5.1, 5.3, 6.1, 7.5, 8.5, 8.7, 9.5, 9.7, 12.3, 12.7, 13.1, 14.1, 16.3, 18.5, 18.7, 19.1, 19.5, 20.1, 20.5, 22.1, 22.3, 22.5, 23.1, 23.3, 24.1, 25.3, 25.5, 26.1, 26.3, 26.5, 27.3, 28.3, 29.5, 30.1, 30.3, 31.5, 32.3, 32.5, 33.1, 34.1, 34.7, 35.5, 35.7, 37.3, 37.7, 38.3, 38.5, 38.7, 40.1, 41.1, 41.7, 42.1, 43.1, 44.1, 44.3, 44.5, 44.7, 46.1, 46.3, 46.7, 47.1, 47.5, 48.1, 48.5, 48.7, 50.1, 50.3, 50.7, 51.5, 52.1, 52.3, 52.5, 52.7, 53.1, 54.1, 54.3, 54.5, 55.1, 55.7, 56.1, 56.3, 56.5, 57.3, 58.7, 59.1, 59.3, 60.1, 60.7, 61.1, 61.3, 62.3, 64.1, 64.3, 64.5, 64.7, 65.1, 65.5, 66.3, 66.7, 67.1, 67.7, 68.3, 68.5, 69.3, 70.1; 8,1.1, 2.1, 2.3; 9,1.1, 1.3, 3.1, 3.3, 4.1; 10,1.1, 1.5, 1.7, 2.5; 11,2.1, 3.3, 3.5, 5.7, 6.1, 7.3, 8.1, 8.3, 8.5, 8.7, 10.3, 11.3; 12,1.1, 2.1, 3.1, 4.3, 5.1, 7.1, 9.1, 13.1, 14.1, 14.3, 15.1, 16.1, 17.1, 17.5; 13,1.3, 1.7, 3.1, 3.7, 5.1, 5.3, 5.5, 6.1, 6.3, 6.5, 7.5, 9.1, 10.1, 11.7, 12.3, 13.5, 14.1, 14.5, 14.7; **Rv** 1.1, 1.3, 1.5, 2.5, 2.7, 3.1, 3.3, 3.5, 3.7, 4.3, 4.7, 5.1, 5.5, 5.7, 6.1, 6.3, 6.5, 6.7, 7.1, 7.3, 7.7, 8.1, 8.3, 8.5, 8.7, 9.3, 9.5, 9.7, 10.1, 11.3, 11.5, 11.7, 12.5, 12.7, 13.1, 13.5, 14.1, 14.3, 14.5, 14.7, 15.1, 15.5, 16.3, 16.7, 17.1, 17.3, 17.7, 18.3, 18.7, 19.1, 19.3, 19.7, 20.1, 20.3, 20.7, 21.1, 21.3, 21.5, 21.7, 22.1, 22.5, 22.7, 23.1, 23.3, 23.5, 23.7, 24.3, 24.5, 25.1, 25.3, 25.5, 25.7, 26.3, 26.7, 27.1, 27.7, 28.3, 29.3, 30.3, 30.7, 31.3, 31.7, 32.5, 32.7, 34.1, 34.3, 34.5, 35.1, 35.3; **Gmlkan** 2,1.3, 1.5, 1.7, 2.1, 2.7, 3.3, 3.7, 4.1, 4.7, 5.1, 5.3, 5.7, 6.7, 8.3, 8.5, 9.1, 9.5, 10.5, 10.7, 11.3, 11.5, 12.1, 12.3, 13.1, 13.3, 13.5, 13.7, 14.1, 14.3, 15.3, 16.1, 16.3, 16.5, 17.1, 17.5, 17.7, 18.3, 18.7, 19.1, 19.3, 19.7, 20.3, 20.5, 20.7, 21.1, 21.3, 21.5, 22.5, 22.7, 23.3, 23.7, 24.1, 24.3, 25.3, 26.3, 27.1, 27.7, 28.1, 28.3, 29.1, 31.1, 31.3, 31.5, 32.1, 32.5, 32.7, 33.3, 34.1, 34.5, 36.5, 36.7, 38.1, 39.3, 40.1, 41.1, 41.3, 41.5, 42.3, 42.5, 43.7, 44.1, 44.7, 46.1, 46.5, 47.3, 47.7, 48.3, 49.1, 49.3, 49.5, 50.1, 50.7, 51.1, 52.3, 52.5, 52.7, 53.5, 53.7, 54.1, 54.7, 55.1, 55.3, 55.5, 55.7, 56.1, 56.5, 56.7, 57.5, 57.7, 58.3, 58.7, 59.5, 59.7, 60.1, 60.5, 61.1, 62.1, 62.3, 63.5, 64.1, 64.7, 65.1, 65.7

Sigv 7,7.1 *Aslacr hefir ækit* = *Áslákr hefir aukit*
 Sigv 11,10.5 *fastorðr scyli fyrða* = *fastorðr skyli fyrða*
 Sigv 13,4.1 *GeyrboN mun ec guNar* = *Görbœnn mun ek Gunnar*
 Sigv 13,31.1 *MiN hug segi ec monnum* = *Minn hug segik mǫnnum*

Det tredje dømet her, Sigv 13,4.1, kann i røyndi ikkje vera døme på type A2k; verbet *mun* er stuttstava, men metrisk tel det som lang staving i trykksterk posisjon. Dersom verbet skulde ha trykk, måtte verset lesast som type A med sidetrykk i andre posisjon, soleis: $\acute{\text{u}} \text{ } \grave{\text{u}} \mid \acute{\text{u}} \times \parallel \acute{\text{u}} \times$. No er dette meir truleg eit døme på type E, d.e. $\acute{\text{u}} \text{ } \grave{\text{u}} \times \mid \acute{\text{u}} \parallel \acute{\text{u}} \times$, med trykk på pronomenet. (Um det ikkje hadde trykk, skulde me venta elisjon til *mun'k*, men då vilde verset verta for stutt.)

Dei hine tri versi kann vera døme på type A2k, men dei kunde òg takast som døme på type D, $\acute{\text{u}} \mid \acute{\text{u}} \text{ } \grave{\text{u}} \times \parallel \acute{\text{u}} \times$. Eit argument mot å analysa deim soleis er at eit tvostava ord med stutt fyrrestaving, som *hefir*, *skyli* og *segik*, er for stutt til å fylla tvo trykklette posisjonar. Det er vanlegt at slike ord fyller éin trykklett posisjon. I versi ovanfor vilde det soleis verta for lite kvantitet i senking um ein skulde lesa deim som type D. Eg kjem difor til å halda slike vers for døme på A2k.⁵³ Nokre fleire døme:

Þjóð 2,13.7 *bavgs bifom fáða* > *Baug's þák bifum fáða* (likeins 20.7)
 Hornkl 1,7.3 *svart scygð bito seGi* = *svartskyggð bitu seggi*
 Korm 2,16.3 *eins karls synir inni* = *eins karls synir, inni*
 Hfr 3,23.3 *fer ec með lýða liþe* > *frák, með liði lýða*

Dei tvo fyrste posisjonane er oftast fylte av ei samansetjing, som i fleire av dømi ovanfor, eller tvo nomen som høyrer saman, som i Korm 2,16.3; det finst òg andre fyllingar. Verbet *þák* (> *þá ek*) hjá Þjóðólfr og preposisjonen *með* hjá Hallfrøðr er i grunnen for lette til å vega upp for den stutte stavingi i tredje posisjon, men det er vandt å koma undan denne analysen (av di *bifum* og *liði* ber stavrim).

⁵³ (A2k) Þjóð 2,13.7=20.7; Hornkl 1,7.3; Eyv 3,1.1; Korm 2,16.3, 57.5; Hfr 3,23.3; ÞKolb 3,7.1; Sigv 7,7.1; 11,10.5; 13,31.1; Arn 6,2.5; ÞjóðA 1,10.5; 3,3.1; 4,21.5; ESk 4,1.5; 6,11.1, 13.7, 36.1, 69.1, 71.3, 71.5; 12,12.1; 13,2.1; Rv 4.1

Hjá Einarr Skúlason finn me eit slikt vers med oppløysing i fyrste posisjon:⁵⁴

ESk 6,1.5 gofugt lios bodar geisli = gofugt ljós boðar geisli

Ei forvitneleg ovring i type A gjeld bruk av tvostava ord med tung etterlekk, d.e. samansetjingar og avleidingar. Hjå dei eldste skaldane vert ikkje desse nytta i *dróttkvætt* anna enn i type E (i dei tvo fyrste posisjonane), men etter kvart som tradisjonen skrid fram, vert dei alt meir vanlege i type A. Dei lyt då skipast inn i verset med ein iktus, og den andre stavingi vert ei «tung senking» (jf. Kuhn 1983, s. 104 ff.). Det er ikkje beinkløyvt å avgjera kva ord som valdar slike senkingar. Samansetjingar er upplagde, men millom avleidingane finst ei rad «lette» som ikkje synest å ha havt sidetrykk. Her vil eg fylgja Kuhn (*loc.cit.*), som forutan dei sikre på *-nd-* og *-ng-* (t.d. *varnendr*, *mildingr*, *skjöldungr*) reknar med at lettare avleidingar som dei på *-ig-* og *-ug-* utgjer tunge senkingar so sant det fylgjer ein endingskonsonant etter deim (t.d. *brímugr*).

Dei fleste dømi på tunge senkingar i type A finn me i fjerde posisjon, m.a.o. $\acute{\_} \times | \acute{\_} \grave{\_} || \acute{\_} \times$.⁵⁵ Dei eldste er:

⁵⁴ (A2k med oppløysing i fyrste posisjon) ESk 6,1.5

⁵⁵ (A med sidetrykk i fjerde posisjon, ord med slikt trykk i parentes) Eyv 3,10.3 (*bragningr*), 10.7 (*flokk þinn*); Korm 2,13.5 (*brímugr*), 42.3 (*auðspong*), 42.7 (*jafnfögr*), 52.1 (*þor-Gefn*), 54.7 (*buglaus*); GSúrs 27.3 (*Óðins*); Eskál 3,24.7 (*þondurt*); Hfr 2,1.3 (*berskip*); 3,12.3 (*malmpings*); 5,7.7 (*frumver*); PKolb 3,5.1 (*hjalmaðs*), 6.1 (*Erling*); 4,12.1 (*mitt bross*); Sigv 1,6.3 (*Áleifr*), 7.3 (*Ulfkels*); 2,13.3 (*allvel*); 3,8.7 (*eitt kveld*); 7,1.1 (*Erlingr*), 3.1 (*Erlings*), 3.3 (*skjöldungr*), 5.7 (*Úrstein*); 9,1.7 (*Ástríðr*), 2.3 (*Magnús*); 12,1.3 (*Áleifr*), 8.1 (*Áleifr*), 11.1 (*fylking*), 13.1 (*grimmlikt*), 19.1 (*hermenn*), 19.5 (*Áleifs*), 20.3 (*þengils*), 25.5 (*skilfings*); 13,3.5 (*búskarl*), 15.5 (*Áleifr*), 18.3 (*Áleifs*), 19.1 (*allvaldr*), 19.3 (*lofðung*), 23.7 (*Áleifr*), 24.7 (*óðals-*), 25.3 (*Áleif*), 29.3 (*Sigvats*), 32.3 (*þinn hagr*); Þorm 1,1.5 (*Hávares*), 11.1 (*Þórgeirr*), 13.5 (*Þórgeir*); 2,12.5 (*hunds verk*), 13.1 (*Þórgrím*), 13.5 (*Þórkel*), 23.1 (*Áleifs*); Ótt 2,5.1 (*drjúgligr*), 9.1 (*þengill*), 14.7 (*Nóreg*); 3,3.3 (*þengill*), 8.5 (*valfall*); Arn 3,1.7 (*berskip*), 2.7 (*brimlogs*), 3.1 (*Svíþjóð*), 3.3 (*Áleifs*), 4.3 (*auðvin*), 4.5 (*Nóregs*), 7.1 (*siklingr*), 7.5 (*annarr*), 7.7 (*bragnings*), 8.7 (*óskíð*), 11.1 (*siklingr*), 11.3 (*hugfulls*), 18.5 (*hverr*); 5,1.1 (*hvern vetr*), 3.3 (*þengils*), 5.3 (*fimtán*), 5.7 (*Einars*), 8.5 (*grams menn*), 9.7 (*siklingr*), 12.1 (*Vatsfjörðr*), 12.3 (*mannkyns*), 15.3 (*helming*), 17.5 (*vígkjóss*), 18.3 (*grams dýrð*), 19.7 (*breggsvöl*), 21.7 (*skjaldrim*); 6,2.3 (*tyrfings*), 2.7 (*Hallands*), 4.7 (*þödingr*), 11.1 (*gjafvinr*), 12.5 (*England*), 13.1 (*ofrausn*), 14.5 (*þengils*), 16.1 (*volsungs*), 17.5 (*óslætt*); 7,3.3 (*armband*), 5.7 (*vinraun*); ÞjóðA 1,2.1 (*allvaldr*), 2.7 (*birðmenn*), 4.7 (*vandlangt*), 6.5 (*ótal*), 7.1 (*hundraðs-*), 10.3 (*þann dag*), 10.7 (*þrdrif*), 11.1 (*Magnús*), 17.3 (*svá mörð*), 17.7 (*týmargr*), 19.5 (*Magnús*), 22.3 (*Magnús*), 24.3 (*manndýrð*), 25.5 (*buðlungr*), 25.7 (*hervíg*); 3,6.5 (*allvaldr*), 8.7 (*bléborð*), 12.3 (*leiðangrs*), 13.1 (*fylking*), 14.1 (*upplenzkr*), 15.3 (*döglingr*), 16.3 (*svipstund*), 18.5 (*svá langs*), 33.1 (*sæþráð*), 35.3 (*óðal-*); 4,1.3 (*fylking*), 4.3 (*Magnús*), 9.5 (*Magnús*), 22.3 (*leiðangr*), 24.3 (*Nóregs*), 27.1 (*afráð*), 27.5 (*siklings*); ESk 1,2.3 (*Jákóbs-landi*), 5.5 (*válígt*); 4,1.1 (*Eysteinn*); 6,7.3 (*Óláfr*), 8.1 (*afreks-*), 10.3 (*óðgørð*), 11.5 (*ágæt*), 11.7 (*þengill*), 13.5 (*lofðungr*), 15.3 (*döglingr*), 16.5 (*landfolks*), 19.3 (*salvörðr*), 21.1 (*dróttins*), 23.7 (*Óláfs*), 25.7 (*dróttinn*), 28.5 (*Hlýrskógs-*), 29.3

Eyv 3,10.3 bellt bragningr elli > bellir bragningr elli
Eyv 3,10.7 fylli ec flocc þinn stillir = fyllik flokk þinn stillir
Korm 2,42.3 enn em ek auð spaung vngri = enn emk auðspøng ungri
Korm 2,42.7 aðr iamnfaugr troða > auðs aðr jafnføgr tróða

At dei tvo dømi hjå Eyvindr og tvo (av i alt fem) døme hjå Kormákr kjem i éi og same strofa, gjer ein mistenksam (alt er dessutan *lausavísur*, der ein lettast kann reisa spursmál um autenticiteten). Det trengst òg tekstrettingar i nokre av desse versi. Dette kann vera «uekte» strofor. Me kunde vel rekna med innslag av tunge senkingar hjå so gamle skaldar, men det vesle umfanget peikar mot at det ikkje vart godteke som rett versemål.

Frå Hallfrøðr av vert dømi fleire og sikrare, og bruket av tunge senkingar fær eit gjenombrot hjå Sigvatr med nokre personnamn som det var vandt å sleppa undan: *Áleifr*, *Erlingr*, *Ástriðr* og *Magnús* (og *Sigvatr*!). Nokre døme:

Hfr 3,12.3 oðvz malmþings meiðar = óðusk malmþings meiðar
ÞKolb 3,6.1 Veit ec fyr Erling utan = Veitk, fyr Erling utan
Sigv 1,6.3 att þar er Olafir sotti = (at) þars Áleifr sótti
Sigv 9,1.7 æstr er astrið lysti = austr, es Ástriðr lýsti

Etter Sigvatr fær me eit reint frislepp av slike ord hjå hirdskaldane Arnórr og Þjóðólfr, som ikkje synest å ha freista å lata vera å nytta deim heller (jf. note 55).

I andre posisjon er det færre døme på tunge senkingar, d.e. strukturen $\_ \_ | \_ \times || \_ \times$.⁵⁶

Nokre av dei fyrste sikre dømi finn me hjå Kormákr, som me hugsar hadde fleire vers med tunge senkingar i fjerde posisjon òg:

(*malmþings*), 31.1 (*Gutthormr*), 31.3 (*Óláfs*), 31.7 (*Qnguls-*), 34.3 (*Gutthormr*), 35.3 (*Óláfs*), 39.1 (*áget*), 39.3 (*mildings*), 42.3 (*framlyndr*), 43.5 (*þengill*), 66.1 (*Óláfs*), 66.5 (*landsfolk*), 71.1 (*þengill*), 8,1.7 (*bræskúfs*); 9,2.7 (*ffjörspell*), 4.7 (*Björgyn*); 11,5.1 (*erring*), 11.5 (*Herjans*); 12,1.3 (*hnossvin*), 17.7 (*Hefring*); 13,1.1 (*þengill*), 1.5 (*Ívarr*), 7.7 (*brimsgang*), 11.1 (*baldrekr*), 11.5 (*umbgørð*), 12.1 (*baldrekr*), 13.1 (*gyrðill*), 13.7 (*umbgørð*), 14.3 (*umbgørð*); **Rv** 9.1 (*skinnfeld*), 16.1 (*Ermengerðar*), 26.1 (*drómund*), 30.1 (*vinr minn*), 31.1 (*Ræfils*), 31.5 (*þengils*); **Gmlkan** 2,2.3 (*makleg*), 6.5 (*hætt ráð*), 10.1 (*þunglig*), 12.5 (*þengill*), 18.5 (*goðdóm*), 19.5 (*óstyrkt*), 23.1 (*annarr*), 28.7 (*yðvarr*), 30.3 (*vegsemd*), 33.7 (*dróttins*), 35.3 (*gorvalt*), 46.3 (*hvern dag*), 48.5 (*þengill*), 51.7 (*misgort*), 57.3 (*miskunn*)

⁵⁶ (A med sidetrykk i andre posisjon, ord med slikt trykk i parentes) **Eg** 7,23.7 (*Gestils*); **Korm** 2,20.5 (*seg þú*), 32.3 (*gollblaðs*), 37.3 (*gjalfir*), 37.7 (*svefnfátt*), 48.3 (*eldreið*); **ÞKolb** 3,10.7 (*hjalmaðs*), 11.7 (*yglig*), 4,9.7 (*blóðugr*); **Sigv**

Korm 2,20.5 segðu alldregi siðan > seg þú aldri síðan
 Korm 2,32.3 gullhlaðs geymiþella = gollhlaðs geymiþella
 Korm 2,37.3 allt gialfr eyia þialfa = alt gjalfr eyja þjalfa
 Korm 2,37.7 svefnfátt suaurua gefnar = svefnfátt; sörva Gefnar
 Korm 2,48.3 elldreið at folldar > elldreið Áta foldar

Me finn det same tilhøvet som i andre posisjon, d.e. at tvo vers med tunge senkingar kjem i éi og same strofa. Det kunde tolkast som at denne strofa er yngre og tillagd Kormákr, men ein kann òg resonnera onnorleis: Etter di det er so pass mange dømme på tunge senkingar hjå Kormákr, kann det tenkjast at han godtok dette (jf. Kuhn 1983, s. 290, som skriv at Kormákr «versuchte es offenbar gern mit Neuerungen»).

Som i fjerde posisjon fær dei tunge senkingane òg i andre posisjon eit gjennombrót på 1000-talet, og det er Sigvatr som er skilet. Nokre dømme:

Sigv 1,11.1 Olafr vant þar er iofrar > Áleifr vant, þars jofrar
 Sigv 7,8.3 erlíngrs tál at iolum = Erlíngrs tál, at jolum
 Sigv 11,17.1 Síguazs hugr er hitteg > Sigvats hugr mun hittask

Hjá Egill og den geistlege skalden Gamli kanóki (slutten av 1100-talet) finn me nokre vers der både andre og fjerde posisjon er fylt av ei tung senking, d.e. mynsteret ' ¨ | ' ¨ | ' ×:⁵⁷

Eg 7,16.7 þegg þv eiða konr eiða > þigg þú auðkonr eiða
 Gmlkan 2,3.1 Senndu ýduarn annda = Send þú ýðvarn anda
 Gmlkan 2,23.5 minnztu milld[ing]r sunnu = minnsk þú, mildingr sunnu

---

1,11.1 (*Áleifr*), 3,18.7 (*þengill*); 7,2.5 (*bragningr*), 6.1 (*Erlingr*), 8.3 (*Erlings*), 9.3 (*Áleifs*); 9,1.3 (*Áleifs*), 11,6.7 (*lofðungs*), 8.3 (*dróttins*), 17.1 (*Sigvats*); 12,2.1 (*Upplond*), 2.7 (*mildings*), 14.3 (*dreyrugr*), 21.1 (*Áleifr*), 21.7 (*skjöldungr*); 13,11.1 (*dróttinn*); **Ótt** 2,1.7 (*doglings*), 16.7 (*mundangs*); 3,3.1 (*herskjöld*), 8,1 (*skjöldungr*); **Arn** 5,15.7 (*Rognvalds*), 20.3 (*háligt*); 6,3.5 (*skjaldborg*), 4.5 (*fars-kostr*), 11.7 (*mannkyn*), 14.7 (*blóðugr*), 18.3 (*doglingr*); **ÞjóðA** 3,6.7 (*gráligt*), 4,13.1 (*mildingr*), 27.7 (*lofðungr*); **ESk** 6,5.7 (*doglings*), 12.1 (*Sigvatr*), 43.3 (*oðlings*), 56.7 (*doglings*), 58.3 (*mildings*), 68.7 (*oflugr*); **Rv** 13.3 (*sig-Freyr*), 13.7 (*blikruðr*), 24.1 (*Erlingr*); **Gmlkan** 2,10.3 (*syndugr*), 11.7 (*grálinns*), 16.7 (*aumligr*), 33.5 (*systkin*), 37.3 (*heilags*), 59.3 (*ramligs*), 63.7 (*veglyngr*)

⁵⁷ (A med tung senking i andre og fjerde posisjon) **Eg** 7,16.7; **Gmlkan** 2,3.1, 23.5

Det er ein del døme på oppløysing av fyrste hevjing i type A (men ikkje av i andre hevjing i mitt tilfang, jf. s. 18, n. 8).⁵⁸ Posisjonen med oppløysing kann vera fylt av nær sagt kva setningslekk som helst, oftast eit finitt verb, ein infinitiv eller eit partisipp, men òg personnamn og konjunksjonar. Nokre døme:

Bragi 1,2.1 Nema sva at goð ens gialla = Nema svát góð ens gjalla
Eg 7,7.1 Farit hefi ek blóðgum brandi = Farit hefk blóðgum brandi
GSúrs 36.7 koma mun dals a drengi = koma mun dals á drengi

Her òg finst det døme på tunge senkingar; dei tri eldste hev ordet *maðr* i tydingi ‘ein, nokon’ (jf. dansk *man*) i andre posisjon. I alle ligg stavrimet på tredje og femte posisjon, so det er liten tvil um lese måten:

Eg 7,38.1 Skalat *maðr* runar rista = Skalat *maðr* rúnar rísta
Korm 1,6.1 Hafit *maðr* asc ne eski = Hafit *maðr* ask né eskis
Eskál 3,31.5 bara *maðr* lings en lengra = bara *maðr* lyngs in lengra

Ei versfylling der eit tristava ord med stutt fyrstestaving fyller dei tvo fremste posisjonane, finst berre hjá skaldar frá 900-talet (talde med i note 58):

Þjóð 4,2.1 Fariþa er aðr flyia = Fariða ér, áðr fleyja
Eyv 3,2.1 Samira norðr en norðar = Samira, Njorðr, enn norðarr
Korm 2,9.5 makara er mer at mæla = makara ’s mér at mæla
GSúrs 26.1 Skulu þo it kvaþ skorþa = Skuluða it, kvað skorða

---

⁵⁸ (A med oppløysing i fyrste posisjon, evt. tung senking i parentes, understrika i andre posisjon) **Bragi** 1,2.1; **Þjóð** 4,2.1, 2.7; **Eg** 5,1.5; 7,3.7, 7.1, 29.5, 38.1 (*maðr*); **Eyv** 3,1.7, 2.1; **Korm** 1,6.1 (*maðr*); 2,9.5, 14.5, 17.7, 20.3, 25.5, 27.7, 30.5, 47.5, 61.1, 63.1, 63.3; **GSúrs** 7.7, 26.1, 36.7; **Eskál** 3,4.3, 21.1, 28.1, 31.5 (*maðr*), 35.3; **Hfr** 3,2.1, 11.7, 22.5, 27.5, 28.5; **PKolb** 4,2.1, 2.5, 8.3; **Sigv** 5,8.5; 11,2.5, 9.5, 12.7; 13,12.1, 29.1; **Porm** 2,19.5, 22.1; **Ótt** 2,16.5; **Arn** 5,8.1; **ÞjóðA** 1,9.1; 3,29.1 (*gisting*); 4,1.7, 3.7, 7.5 (*Magnús*), 25.7 (*Hókon*); **ESk** 1,3.3 (*allvalds*); 5,1.3 (*goð sjalfr*); 6,5.5, 6.5, 15.1, 15.5, 17.1, 37.1, 58.5, 60.3, 63.1; 12,2.3, 7.3; 13,2.7, 12.5; **Rv** 11.1 (*Einarrr*), 18.1; **Gmlkan** 2,35.7, 62.7

Det kann òg vera uppløysing i senking i type A. Vanlegast er denne ovringi i den fyrste trykk-
lette posisjonen.⁵⁹ Nokre døme:

Bragi 1,7.1 Þat segec fall afavgrvm = Þat segik fall á fōgrum

Bragi 1,7.3 ræs gafomc reiþar mana = Ræs gōfumk reiðar mána (likeins v. 12.3)

Eg 7,2.7 illt hafit bragð of brugðit = ilt hafið bragð of brugðit

Eyv 3,1.3 os geraz hnept ens hvassa = (oss gerask hnept) ens hvassa

I Bragi 1,7.3 hev me døme på den serskilde passivformi med suffigert objekt; *gōfumk* er likt med (*hann*) *gaf mér*. Upphavet åt denne endingi (-*umk* eller -*um*) er ei redusert form av pronomenet *mik* eller *mér* som hev vorte lagt til ei verbform som enda på -*u*, anten den gamle presensendingi i 1. person eintal i sterke verb eller endingi i preteritum 3. person fleirtal. Sidan hev denne formi vorte generalisert, soleis at det heiter t.d. *gōfum(k)* for **gafmk* og *bundum(k)* for **battmk*, jf. Noreen 1923, § 542, 1: «*gōfomk, bundomk* sind in der tat aus *gōfo mik* gaben mich, *bundo mik* banden mich entstanden». Det forvitnelege med dette verset hjå Bragi er at det syner at det fanst eigne former med same vokalisme som preteritum eintal til å byrja med (av di ei form *gōfumk*, med lang fyrestaving, bryt med versemålet). Det må med andre ord ha heitt *gōfumk* til *gaf*, strukturelt eit **gaf-umk*. I so fall kann det ha vore ein skilnad millom *gōfumk* 'han gav meg' og *gōfumk* 'dei gav meg'. Jf. nedanfor s. 135 for den tilsvarande formi *vorum* hjå Þjóðólfr.

⁵⁹ (A med uppløysing i andre posisjon, evt. tung fjerde posisjon i parentes) **Bragi** 1,7.1, 7.3=12.3, 14.1; 2,1.1; **Eg** 7,2.7, 6.1, 35.1, 39.5, 44.3; **Eyv** 3,1.3, 9.7; **Korm** 1,6.5; 2,1.5, 2.7, 15.7, 16.5, 17.3, 18.3, 27.3, 34.3, 36.1, 40.3, 44.3, 46.5, 48.1, 49.3, 58.3; **GSúrs** 15.3 (*allgótt*), 15.5, 16.7, 18.5, 19.5, 24.7, 32.3; **Eskál** 3,37.1, 37.3; 4,2.7; **Hfr** 3,2.7, 15.3, 19.1, 22.7, 24.1, 29.7; 5,6.3, 9.1, 13.3, 15.3, 16.7, 18.3, 21.1, 21.7, 22.1, 22.3 (*dag hvern*), 22.7, 26.5; **PKolb** 3,5.5, 6.7, 7.7, 9.1; 4,5.3, 12.3; **Sigv** 1,6.5; 2,4.1, 7.1, 7.3, 11.7; 3,6.1, 6.5, 12.1, 12.3, 13.1, 15.1; 5,1.1, 3.1 (*Áleifr*), 4.5, 6.1, 6.3, 7.7; 7,7.7; 9,1.1, 3.7; 11,4.7, 17.3; 12,4.1, 4.7, 8.7, 9.1, 17.3 (*verk*), 20.1, 21.5, 23.1 (*Áleifr*), 25.1 (*Áleifs*); 13,3.7, 6.7, 8.1, 12.3, 19.5, 30.3; **Porm** 1,3.1, 15.7; 2,1.3, 14.5, 15.7, 18.3, 18.5, 20.5, 21.7; **Ótt** 2,13.3, 17.1, 18.5, 19.1; **Arn** 3,13.3, 14.7; 5,6.3 (*lǫfðungs*), 7.5, 14.3, 20.5 (*ástmenn*), 21.3, 23.3 (*þjóð hvern*); 6,10.7, 15.5, 17.7 (*mildingr*); 7,2.3 (*berskip*); **ÞjóðA** 1,4.3, 6.7, 11.3, 16.1, 18.3 (*allvaldr*), 18.5; 3,9.3, 10.1, 22.3, 24.5, 35.1; 4,2.5, 2.7, 4.1 (*norðmenn*), 6.7, 7.7, 8.7, 15.5, 18.5; **ESk** 1,4.3 (*þöling*), 5.7; 6,7.1, 7.7, 10.1 (*Óláfs*), 10.7, 11.3, 12.5 (*þengils*), 14.3 (*þengill*), 14.7, 15.7, 18.3, 21.3 (*þölingr*), 22.7, 29.7, 34.5, 35.1, 37.5, 49.7, 51.1, 57.5, 61.7, 63.5, 67.3, 67.5 (*seggr hvern*), 69.5; 9,2.3, 2.5, 3.7, 4.3; 10,2.1, 2.3; 11,1.3, 4.1, 6.5, 9.3; 12,5.3, 11.1; 13,3.3 (*þölings*), 8.1, 12.7; **Rv** 2.1, 2.3, 17.5, 18.5, 19.5, 20.5, 22.3, 24.7, 32.3 (*ill røð*), 33.3; **Gmlkan** 2,3.5, 6.3, 7.5, 14.7 (*hagslept*), 15.5, 17.3, 21.7, 29.5, 30.1, 33.1 (*hógligt*), 35.1, 35.5, 38.5, 39.1, 40.3, 41.7, 42.7 (*gør verk*), 43.1, 45.3, 48.1, 50.5, 56.3, 58.1, 59.1, 64.5, 65.5

I desse versi er det i staden for eitt tvostava ord med stutt fyrestaving tvo einstava ord som fyller den fyrste senkingi (talde med i note 59):

Eg 7,39.5 *enn ef ek em með átta* > *en ef ek em með átta*

Korm 2,16.5 *enn a víðum velli* > *en ef á víðum velli*

Hfr 5,6.3 *skipt era gumna giptu* = *skipt es á gumna giptu*

Sigv 13,3.7 *látrs eN ec lánar drottiN* = *látrs, en ek lánardróttin*

ÞjóðA 1,4.3 *af því at ytar hofþo* = *af því at ytar hofðu*

Ein lyt tenkja seg at ordi som fyller den oppløyste posisjonen, smelter saman reint prosodisk og soleis vert likeverdige med eit tvostava ord med stutt fyrestaving: *ef-ek*, *því-at* osb. Det er soleis Sievers (1893, § 37, 3) vil tyda ut denne ovringi:

Ausnahmen wie *þar á hald* und *Rognvaldi* [...] sind selten und finden sich wohl nur bei relativ schwach betonten wörtern wie *þar*, *hvat*, *þat*, *vel*, auch verbis finitis u. ä., bei denen wegen ihrer tonschwäche das hinüberziehen des consonanten zur folgesilbe (*þa-rá* statt *þar á* u. s. w.) selbst auf der hebung eher gestattet ist. Für die senkung ist das hinüberziehen dess schlussconsonanten unbedenklich überall anzunehmen, da sie überhaupt das normale ist. Ein vers *eitt vas at angri* ist also $\acute{\cup} \times \mid \acute{\cup} \times$ zu messen ...

Kuhn (1983, s. 67) reknar òg med *Verschleifung* i samband av «zwei kurze tonschwache Einsilber der Form *spyr ek* und *þar es*». Dømi åt Kuhn er tydeleg inspirerte av Snorri (Ht 8.1 og 3), men er ikkje heilt velvalde: I desse tilfelli kann me like godt rekna med elisjon til *spyrk* og *þars*.

I dette verset av Arnórr stend det eit langstava verb i denne posisjonen:

Arn 5,20.5 *nær redur æstmenn orir* = *nær réðusk ástmenn órir*

Anten er verset forvanska, eller so er verbet *réðusk* avstytt av einkvan grunn. Det finst eit døme til på at ei tvostava form av dette verbet (*réðu*) fyller éin trykklett posisjon, sjå s. 98, n. 86.

I sume vers av type A er det oppløysing både i fyrste hevjing og fyrste senking. Det gjev då eit vers på åtte stavingar.⁶⁰ Nokre døme:

Korm 2,56.5 koma *skulu* aull *til* eyrna = koma skulu ǫll til eyrna

Þorm 2,3.5 fair erv *vm* en frævit > fáir erum vér, né frýju

Rv 10.3 utututu huar skal eg sitia > hutututu – hvar skalk sitja?

I det siste verset hev Røgnvaldr jarl utnytta dette høvet innanfor versemålet til å setja ord på at han frys.

Meir sjeldsynt er det at den andre trykklette posisjonen, fjerde posisjon, er oppløyst, men det er mange nok døme hjå ulike skaldar til at me lyt rekna det for godteke i versemålet.⁶¹ Her er den vanlegaste fyllingi grammatiske ord som konjunksjonar, preposisjonar og adverb, men det finst òg innslag av partisipp og finitte verbformer. Nokre døme:

Þjóð 2,6.7 hirð tyr meðal herða > hirði-Týr meðal herða

Korm 2,46.7 byriag frægð nema fiorui = (byrjak frægð), nema fjörvi

Sigv 9,3.5 hon hefr *sva* comit *sinuM* = hón hefr svá komit sínum

Rv 16.5 en er aptr *fara* rvNar = en er aptr fara runnar

I eit par vers er den oppløyste posisjonen fylt av tvo einskildord (talde med i note 61):

Hfr 5,24.1 Þicki *mer* er ek þeckki = Þykki mér, es ek þekki

Sigv 1,6.1 Rett er at socn hin setta > Rétt 's, at sókn vas en setta

Eg hev funne berre eitt døme på at bae senkingane er oppløyste:⁶²

ESk 13,4.3 elgs bvvu floðs nema fylgi = (elg búum flóðs) nema fylgi

⁶⁰ (A med oppløysing i fyrste og andre posisjon, evt. tung andre senking i parentes) **Korm** 2,56.5; **Þorm** 2,3.5, 23.3; **ÞjóðA** 3,7.3; 4,26.7; **ESk** 6,27.1 (*fulþings*), 43.7 (=Þorm 2,23.3), 53.7; 11,10.1; 13,2.5; **Rv** 10.3

⁶¹ (A med oppløysing i fjerde posisjon, evt. tung fyrste senking i parentes) **Þjóð** 2,6.7, 11.5; **Eg** 7,18.7; **Korm** 2,46.7; **GSúrs** 21.1; **Eskál** 3,32.5; 4,1.3; **Hfr** 5,24.1, 28.7; **Sigv** 1,6.1; 3,20.1; 5,6.5; 9,3.5; 11,18.3 (*óframs*); **ÞjóðA** 4,24.7; **Rv** 16.5, 33.1; **Gmlkan** 2,6.1, 38.3, 39.7

⁶² (A med oppløysing i andre og fjerde posisjon) **ESk** 13,4.3

For seg sjølv stend eit vers med oppløysing i både fyrste, andre og fjerde posisjon.⁶³ Det er Sigvatr som hev funne på å laga det:

Sigv 11,8.5 hafa qvæþaz læg nema liugi = hafa kveðask lög, nema ljúgi

Dette verset hev soleis fenge ni stavingar. Interessant nok er det «rekorden» i den strofa Snorri lagar som skal syna kor mange stavingar det er råd å ha i eitt vers (jf. ovanfor i kap. 2, s. 25 f.). Der òg er tridje posisjon den einaste posisjonen utanum kadensen som ikkje er oppløyst i dei versi som er av type A (her hermt etter Faulkes 1991, s. 7 f.; tridje posisjon er understrika):

Ht 8.1 Klofinn spyr ek hjálm fyrir hilmis

Ht 8.5 bila muna gramr þó at gumna

Ht 8.7 draga þorir hann yfir hreina

Når Snorri ikkje lagar lengre vers, med oppløysing i tridje posisjon, må det koma av at oppløysing i denne posisjonen var uråd. So hev eg då heller ikkje funne nokon sikre døme på det (men jf. s. 18, n. 8).

Attåt dei versi der umframme stavingar i senking kann tydst ut som oppløysing, finst det nokre vers som tydeleg er av type A, men som hev ei umfram lett staving som ikkje kann tydst ut på same vis. Denne undertypen vel eg å kalla A*, jf. praksis hjå Sievers (1893, § 15, 3), som rett nok gjeld utviding av *fornyrðislag*-vers. Me finn døme på det gjennom heile tradisjonen, rett nok ikkje hjå dei allra eldste skaldane. Ein kann skilja millom vers der den umframme stavingi fylgjer etter ein trykklett vokal, og vers der ho fylgjer etter konsonant. I andre posisjon er det flest døme av det siste slaget.⁶⁴

Korm 2,34.5 villða ek attræðar valldi = vildak at reiðar valdi

Hfr 3,27.1 Ilt var þatz vlfa sultar = Ilt vas þats ulfa sultar

Arn 5,15.1 Eín uar su er æíngla minner = Ein vas sús Engla minnir

---

⁶³ (A med oppløysing i fyrste, andre og fjerde posisjon) Sigv 11,8.5

⁶⁴ (A* ilt vas þats ulfa sultar) Korm 2,34.5; Hfr 3,27.1; Arn 5,15.1; ESk 6,13.3; Gmlkan 2,22.3

ESk 6,13.3 satt *var* at siklíngr bættí = satt *vas*, at siklíngr bætti
Gmlkan 2,22.3 sál *var* hans ófs ok élegh = söl *vas* hans ofs ok ælig

Flestalle desse versi hev verbet *vas*, og ein kunde få deim til å «ganga upp» ved å rekna med eit slag elisjon eller avstyting til *v's*, jf. Sievers (1893, § 36, 10): «Die präteritalformen *vas*, *vast* verlieren, doch bei den skalden nur selten, in der enklise ihren vokal, z. b. þat *v's* Inga gjøf þingat». Dette er likevel ikkje heilt yvertydande, for ei avstytt form av *vas* burde ha vorte **us*, jf. nisl. *ku* < *kvað* (Magnússon 1989 s.v.). Då kjem ein like langt med stavingskvantiteten.

Etter trykklett vokal finst desse dømi:⁶⁵

Korm 2,27.1 Færði a *mer* at morði > Færðia mér at morði
Eskál 3,6.3 gorvi iholloc hlypi = gervi í holl ok heyri
Sigv 9,2.5 olli hon því at allri = olli hón því, at allri

Her kunde ein få burt det eine verset med å rekna med oppløysing i *því at* > *því-at*, men det syntaktiske skilet burde hindra det. Alternativt kunde ein tenkja seg ei avstytt form av pronomenet: *olli hón* > *olli 'on*. Det andre verset måtte verta regelrett um ein sette inn den yngre formi *geri*, jf. Jónsson (1901, s. 103) og at ei slik *v*-laus form er sikra i Eyv 3,1.3 '*oss gerask "hnept ens "hvassa*. Men både her og i Korm 2,27.1 kann uttydingi vera elisjon, jf. nedanfor.

I eit vers av Sigvatr finn me ei umfram staving i andre posisjon kombinert med oppløysing i andre senking:⁶⁶

Sigv 5,5.5 þer gaf hann morc eþa meira = þér gaf hann mörk eða meira

Eit vers av Þórmóðr hev ei umfram trykklett staving i type A2k:⁶⁷

Þorm 1,11.3 ser er hann seyðis fiaRi > sér es hann sátat færi

⁶⁵ (A* *gervi í holl ok heyri*) Korm 2,27.1; Eskál 3,6.3; Sigv 9,2.5

⁶⁶ (A* med oppløysing i fjerde posisjon) Sigv 5,5.5

⁶⁷ (A2k* *sér es hann sátat færi*) Þorm 1,11.3

I fjorde posisjon fylgjer den umframme stavingi oftast etter ein trykklett vokal.⁶⁸ Nokre døme:

Korm 2,14.3 *inn var ek ilmi at finna* = inn vask Ilmi at finna
Eskál 2,2.3 *skyldr emec hroðri at halda* = skyldr emk hróðri at halda
Sigv 9,3.1 *Mildr a mennzco at gialda* = Mildr á mensku at gjalda
Þorm 2,25.7 *hvast beít hiarta et næsta* = hvast beit hjarta et næsta

Kuhn (1983, s. 70 ff.) reknar denne ovringi til elisjon, men hev vanskar med å avgjera kva vokal som kvarv i sambandet. Han er «nicht sicher, daß es immer der Vokal der zweiten Silbe war, der geopfert wurde» (s. 71). Sjølv kann eg tenkja meg at dette er noko anna enn elisjon. Denne ovringi er ikkje minst vanleg i type D (sjå nedanfor s. 107 og 145), og der kjem den umframme stavingi so langt undan den siste trykksterke som råd er, d.e. i fjorde posisjon ($\acute{\_} \mid \acute{\_} \grave{\_} \times \times \parallel \acute{\_} \times$). Ein må rekna med eit fallande trykk i verset frå trykktopp til trykktopp, og nett i denne stoda var då trykket på sitt allra minste. Då skulde det ikkje vera so vanskelegt å få smøygt inn ei umfram trykklett staving. Med andre ord kunde tvo stavingar, gjeve at dei var so trykklette, «dela på» det kvantitative romet som éi lett staving normalt kunde fylla. Denne ovringi minner i grunnen meir um oppløysing enn um elisjon.

4.2 Type B

Type B (og dessutan C) er sermerkt av at den fyrste posisjonen er trykklett (upptakt). Hevjingane kjem i andre, fjorde og femte posisjon. Det gjev strukturen $\times \acute{\_} \mid \times \acute{\_} \parallel \acute{\_} \times$. Type B kann delast inn i tvo hovudtypar etter plasseringi av stavrimet. I den fyrste typen, som me her kann kalla B1 og som me i fyrste rekkja finn hjå dei eldste skaldane, ligg både stavrim og (eventuell) frumhending i den fyrste trykksterke posisjonen.⁶⁹ Andre til fjorde posisjon er fylte av tvo sjølvstendige ord på tvo pluss éi staving eller ei samansetjing eller avleiding av same struktur. Nokre døme:

⁶⁸ (*A* inn vask Ilmi at finna*) Korm 2,14.3; Eskál 2,2.3; Hfr 1,4.3; 3,15.1; Sigv 9,3.1; Þorm 2,25.7; ÞjóðA 3,1.1; 4,8.1

⁶⁹ (*B1 í gemlis ham gømlum*) Bragi 1,8.5, 20.3; Þjóð 2,2.3, 9.3; 4,2.3; Korm 2,1.7, 22.3; Hfr 3,22.3; 5,15.5; Sigv 2,13.1; 12,20.5; 13,28.3; Arn 1,2.1; ÞjóðA 1,2.3; ESK 6,70.5 (≈ Hfr 3,22.3); 9,2.1; 12,8.3

Bragi 1,8.5 þa er hristi síf hringa = þás hristi-Síf hringa
Þjóð 2,2.3 í gemlis ha.. gomlv*m* > í gemlis ham gømlum
Hfr 5,15.5 en dreypilig drup*ir* = en dreypilig drúpir

Det finst òg døme på at fyrste, trykklette posisjon er fylt av eit finitt verb, mest frå 1000-talet (talde med i note 69):

Þjóð 4,2.3 verpr geitis veg gríoti = (verpr) Geitis veg (grjóti)
Arn 1,2.1 Reð heita konr hlioti = Réð Heita konr hleyti

På 1000-talet vart det so vanlegt å leggja frumhendingen på det fyrstelte verbet.⁷⁰ Denne ovringi kjem upp samstundes i type B og C og må sjåast i samanheng (jf. Kuhn 1983, s. 142, og framstillingi ovanfor s. 40 ff.). Nokre døme:

ÞKolb 3,13.7 galt hilmis lid hialta = galt hilmis lið hjalta
Sigv 13,2.1 Hlýð minom brag meið*ir* = Hlýð mínum brag, meiðir
ÞjóðA 1,1.1 Vastv olafs son avstan > Vast, Áleifs sonr, austan

Noko for seg sjølve er desse versi av Kormákr og Einarr Skúlason, der det attåt kann vera uvisst um stavrimet skal leggjast på fyrste eller andre posisjon (talde med i note 69):

Korm 2,1.7 allz ecki veit ek ella = alls ekki veitk ella
ESk 9,2.1 Allz engi þarf Inga = Alls engi þarf Inga

Eg vel å rekna med at adverbet *alls* her er trykklett og stavlaust og at pronomenet *engi/ekki* (og verbi) hev trykk.

I den andre hovudtypen av type B, som me her kann kalla B2, fell stavrimet på fjorde posisjon, medan frumhendingen ligg (som i den fyrre typen) på andre posisjon.⁷¹ Det kann vera

---

⁷⁰ (B1 *hlýð mínum brag meiðir*) ÞKolb 3,13.7; Sigv 2,2.1; 13,2.1; ÞjóðA 1,1.1, 5.5, 15.1, 24.1; 3,8.1; 4,19.1, 27.3; ESk 4,1.7; 6,28.1

ymis versfylling. Vanlegast er eitt ord i kvar posisjon, der den fyrste posisjonen er fylt av eit grammatisk ord, den andre av eitt eller anna innhaldsord, den tredje av ein preposisjon eller eit relativpronomen og den fjerde oftast av eit substantiv. Nokre døme:

Hornkl 1,2.5 *áðr út á mar mætir* = *áðr út á mar mœtir*

Korm 2,14.7 *ne yGs firi lið leggium* = *né Yggs fyr lið leggjum*

GSúrs 3.5 *þa er ver i sal satum* = *þás vér í sal sötum*

Hfr 5,7.5 *en trauðr þviat vel viðris* = *en trauðr, þvít vel Viðris*

Kuhn (1983, s. 158) kallar denne typen XB og koplar honum til eit tilsvarende avbrigde av type E (XE) med stavrim i fjerde posisjon. «Es ist nur der Platz der Hebungen und der Innenreime, was XB äußerlich mit dem B-Typ verbunden», skriv Kuhn (*loc.cit.*) og legg meir vekt på plasseringi av stavrimet og versfyllingi, som visseleg er ulik den me finn i type B1. Men no er det eingong plasseringi av hevjingane som konstituerer dei ymse Sievers-typane, og eg kjem difor til å rekna denne saman med B1-typen.

Ei onnor vanleg versfylling av B2 hev eit tvostava ord i andre til tredje posisjon, oftast eit finitt verb.⁷² Nokre døme:

Eg 7,5.3 *ne ek fāga dul dryían* > *né fāgak dul drjúgan*

Eg 7,22.5 *þar fellu nu þollar* > *þar fellu þó þollar*

Korm 2,21.5 *þa er vnni mer manna* = *þás unni mér manna*

ÞKolb 3,3.7 *þeir er gáto sia slita* = *þeirs gótu sæ slíta*

Dersom fyrste posisjon i denne typen er fylt av eit pronomen eller adverb, t.d. *þar fellu þó þollar*, kann det vera tvitydigt um me hev med type B eller E å gjera, ettersom eit pronomen eller adverb kann ha trykk. So lenge syntaksen (ved *getrennte Stellung* eller inversjon, jf. under type E

---

⁷¹ (B2 *áðr út á mar mætir*) Hornkl 1,2.5; Korm 2,14.7, 51.5, 59.3; GSúrs 3.5; Hfr 3,13.7; 5,7.5, 8.3; Sigv 1,3.5; 7,5.5; 13,5.5, 23.3; Arn 3,5.5; 6,16.3; ESk 1,1.7; 6,20.7, 40.5, 41.5, 46.5, 57.1, 59.5; 12,15.3, 18.3; Rv 27.5; Gmlkan 2,48.7

⁷² (B2 *né fāgak dul drjúgan*) Eg 7,5.3; Hfr 5,27.5; Þorm 1,3.5; Gmlkan 2,51.5; Eg 7,17.7, 22.5; Korm 2,21.5, 33.3; ÞKolb 3,3.7; Sigv 1,10.7; 2,1.3; 13,5.7, 13.7; Þorm 1,3.7; Arn 6,16.3; ÞjóðA 4,11.3; ESk 6,17.7; Gmlkan 2,36.3, 47.5, 54.5

nedanfor s. 114 f.) eller meiningi i samanhengen ikkje peikar mot at pronomenet eller adverbet i fyrste posisjon skal ha serskild vekt, vel eg å rekna slike vers til type B. Det er òg løysingi Sievers (1893, § 61, 8 b) kom fram til: «Verse mit verbum finitum an zweiter stelle nach einer partikel oder pronomen, die keinen sinnesnachdruck haben, sind hier zu B gestellt.»

I denne andre hovudtypen av B er det som i den fyrre òg mange vers med eit finitt verb i fyrste posisjon.⁷³ Frumhendingen ligg oftast på andre posisjon. Nokre døme:

Korm 2,39.1 Veit *hinn* er tin *tannar* = Veit hinn, es tin tannar
GSúrs 17.5 stendr eigi þat þeygi = (stendr) eigi (þat þeygi)
Eskál 4,2.5 drepr sa *sueigir* > drepr eigi sá sveigir

I nokre vers ligg frumhendingen på verbet:

Korm 2,54.3 læt ek niðr a bak bíta = lætk nið á bak bíta
Sigv 11,15.1 Lát avman nv niota = Lát auman nú njóta
ÞjóðA 3,9.5 bæð hálf við sic siþan = bauð holf við sik síðan

Som i type A er det ein del døme på at fyrste trykklette posisjon, som i type B er upptakti, er uppløyst og fylt av eit tvostava ord med stutt fyrestaving. Det er oftast ei verbform, men det finst òg døme på konjunksjonane *eða* og *nema*. Det er, som rimelegt er, færrest døme på den fyrste hovudtypen av B, med stavrim og frumhending på andre posisjon.⁷⁴ Nokre døme:

Þjóð 2,2.7 vara byrgi tyr biarga = vasa byrgi-Týr bjarga
ÞKolb 3,6.3 lofa ec fasta ty flestir > lofak fasta Tý flestir
Sigv 3,2.5 taki hlægi scip hága > taki hlægiskip hauga

---

⁷³ (B2 *veit hinn, es tin tannar*) Korm 2,39.1; GSúrs 17.5; Eskál 4,2.5; Sigv 7,4.1; 11,1.7; Þorm 1,7.5; ESk 4,1.3; 6,10.5, 70.3; 11,6.3; Rv 12.3; Gmlkan 2,61.7; (med frumhending på ei tung senking) Sigv 13,19.7; (med frumhending på verbet) Korm 2,54.3; Sigv 11,15.1; Ótt 3,9.3; ÞjóðA 3,9.5; Gmlkan 2,15.1

⁷⁴ (B1 med uppløysing i fyrste posisjon) Þjóð 2,2.7, 3.7; ÞKolb 3,6.3; Sigv 3,2.5, 16.1

Av den andre hovudtypen, med stavrim på fjerde posisjon, er det fleire og yngre døme,⁷⁵ m.a.:

Eg 7,28.3 skolum banna miog manni = (skulum banna) mjök (manni)

Korm 2,38.1 Era mer sem tinteini = Esa mér, sem Tinteini

ÞKolb 4,10.7 bitu þann fyrer sok sanna > bitu þann fyr sök sanna

Her finst det òg døme på at fyrste posisjon er fylt av tvo einstava ord (talde med i note 75):

Korm 2,24.3 en ek giorða miok móðan = en ek gerða mjök móðan

Hfr 3,3.1 Þar hyck víst til mioc misto = Þar hykk víst til mjök mistu

Hfr 5,19.5 ef ek næða síf slæðu = ef ek næða Sif slæðu

Sigv 2,8.5 þar hycc ungan gram gengo > þar hykk ungan gram göngu

Dei tvo versi med *en ek* og *ef ek* synest uproblematiske um me tenkjer oss ei viss samansmelting, t.d. *en ek* > *en-ek* (jf. ovanfor s. 86 for denne ovringi). Noko verre er det med dei tvo dømi på *þar hykk*, men her kunde me kann henda rekna med ei avstytt form av verbet som vilde tillata *Verschleifung*: *þar hykk* > *þar'ykk*. Lengdi på verbet er ikkje avgjerande her.

Det fører oss yver til ein dilik type, der det fyrste ordet i upptakti endar på vokal (*nú*, *þú*) og det andre ordet er presens av *hafa* eller *vesa*. Andre til fjerde posisjon er som elles i type B:⁷⁶

Hfr 5,13.1 Sva hefk hermila harmi = Svá hefk hermila harma

Sigv 13,14.7 nu hefig uætt j dag drottíns > nú hefk vætt í dag dróttins

Þorm 2,16.5 þo em ek enn at mun manna > nú emk enn ok man manna

Ótt 2,3.3 þu hefir dyrom þrec drøra > þú hefr dýrum þrek dreyra

Sievers (1893, § 37, 4) vil tyda ut slike vers med ein regel um at einstava enklitika med utljod på vokal (som *nú* og *þú*) vert avstytt i trykklett stoda, d.e. i senking. Han held fram:

Deutlich erkennbar ist dies allerdings nur da wo sie das erste glied einer zweisilbigen, zu verschleifenden senkung bilden, wie *nú hykk rjóðanda réðu Arnórr*, *því hygg fleygjanda frægjan*

⁷⁵ (B2 med oppløysing i fyrste posisjon) Eg 7,6.7, 28.3; Korm 2,24.3, 38.1, 43.3; Hfr 3,3.1; 5,19.5; ÞKolb 4,10.7; Sigv 2,8.5; 3,3.1; 11,18.5; 13,27.7; Þorm 2,10.7; Arn 5,3.1, 13.1, 15.5; ESk 6,53.5; 9,3.5; 12,3.3; Gmlkan 2,15.7

⁷⁶ (B* *svá hefk hermila harma*) Hfr 5,13.1; Sigv 13,14.7; Þorm 2,16.5; Ótt 2,3.2

Hallfreðr, oder mit verkürztem Hilfsverbum dahinter: *þvi'ro heldr þars skekr skjoldu* Hátt. 8, *nu'fa sigmeyjar settan* Fms. 5,246, *þa'fa litt í fôr fréttinir* Sturl. 1, 289. Folgt eine einsilbige verkürzbare verbalform, so kann (...) zweifel entstehen, ob verschleifung oder verkürzung der verbalform anzunehmen, also z. b. ob *nú'mk*, *nú'fk*, *sá v's*, *sá m'n* (resp. *nu'mk* u. s. w.) oder *nũ emk*, *nũ hefƿk*, *să vas*, *să mon* zu lesen ist (...). (Sievers 1893, § 37, 4)

Sievers synest å opna for tri lesemåtar av ei samanstelling som *nú emk*: *nũ emk*, med avstyting av den utlydande vokalen og *verschleifung*; *nú'mk*, med elisjon (*verkürzung*) av vokalen i verbet, og *nu'mk*, med fyrst avstyting av vokalen i *nú* og so elisjon av vokalen i verbet. Skilnaden på dei tvo siste formene vert i alle høve teoretisk, då eit *nú'mk* og eit *nu'mk* måtte telja likt metrisk. At vokalen vert avstytt i enklitisk stoda, synest vera stadfest av samanstellingar som *þvi'ro* og *nu'fa*, som lyt telja likt med eit tvostava ord med stutt fyrestaving, t.d. *eru* og *hafa*, m.a.o. ein oppløyst fyrste posisjon. Samstundes syner desse samanstellingane at verbi *vesa* og *hafa* kann verta mykje avstytt, so me er komne like langt i diskusjonen um ein skal velja *nũ emk* eller *nu'mk* (*nú'mk*).

Etter analysen åt Sievers (og tolkingi mi ovanfor) lyt dette verset ha havt *verkürzung* av vokalen, so *verkürzung* av verbformi, og endeleg hev so den formi som då kom upp, dana fyrste posisjon ved *verschleifung*.⁷⁷

Sigv 11,2.3 *nv erv þegnar frið fegnir* = *nu'ru þegnar frið fegnir*

Endeleg hev eg funne eitt einstaka døme på oppløysing i andre senking i type B, d.e. i tridje posisjon. Det er i eit vers av den seine skalden Einarr Skúlason:⁷⁸

ESk 6,2.3 *ok lios medan var visi* = *ok ljós meðan vas vísi*

4.3 Type C

Type C er det knytt liten tvil til. Frå dei eldste skaldane hev denne typen ei svært einskapleg versfylling: Fyrste posisjon er fylt av eit trykklett grammatisk ord, oftast ein konjunksjon eller

⁷⁷ (B* med oppløysing i fyrste posisjon) Sigv 11,2.3

⁷⁸ (B med oppløysing i tridje posisjon) ESk 6,2.3

preposisjon, sjeldnare eit adverb eller pronomen, og andre til fjerde posisjon er fylte av ei samansetjing eller avleiding med einstava fyrelekk og tvostava etterlekk. Stavrimet ligg, som me skulde venta, fast på fyrelekken, medan innrimet kann liggja både på andre og tredje posisjon. I tillegg til det variable innrimet er det tvo gamle reglar eller ovringar som gjer seg gjeldande i type C og aukar variasjonsbreiddi: Den eine er at ei iktusstaving kann styttast dersom ho fylgjer etter ei lang staving med hovud- eller sidetrykk. Denne regelen kjenner me òg frå type A2k. I type C vert han aktuell i tredje posisjon, der stutt staving er um lag like vanleg som lang staving. Den andre ovringi er ein tendens til kvantitativ utjamning millom trykksterke posisjonar som stend innåt einannan. Um den fyrste er halvlang (typen *bú* og *vit*), vil den næste helst vera lang (trimoraisk), og um den andre er stutt, vil den fyrste helst vera lang. Mynsteret hev me i *forn-yrðislag*-versi á *røk-stóla* (Vsp 6.2) og *né upp-himinn* (Vsp 3.6). Desse ovringane, i tillegg til innrimet, er utnytta fullt ut i type C, soleis at dei tvo hovudtypane er mest mogeleg ulike. Desse typane er *ok blá-serkjar birkis* (C1) med halvlang andre posisjon, lang tredje posisjon og frumhendingen i denne posisjonen,⁷⁹ og *til fár-huga færa* (C3) med lang andre posisjon, stutt tredje posisjon og frumhendingen i andre posisjon.⁸⁰ Frumhendingen ligg med andre ord på den lengste lekken i kvar av typane. «Es ist eine sinnvolle Ordnung», skriv Kuhn (1983, s. 143).

Nokre fleire døme på dei tvo hovudtypane (C1 og C3):⁸¹

Bragi 1,6.5 *ok blaserkian birkis* > *ok bláserkjar birkis*

⁷⁹ (C1 *ok bláserkjar birkis*) **Bragi** 1,6.5; **Þjóð** 2,11.1; **Hornkl** 1,7.5; 3,1.5; **Eg** 7,5.5, 15.3, 29.3, 42.7; **Eyv** 3,6.5, 7.5, 11.5, 13.3; **Korm** 2,23.5, 31.5, 38.5, 45.3, 45.7, 47.7, 53.5; **GSúrs** 9.5, 36.5; **Eskál** 3,4.1, 12.5, 16.1, 20.5, 26.3, 27.5, 27.7, 35.1; **Hfr** 3,26.3=28.3; 5,1.5, 11.3, 12.7, 13.5, 20.5, 24.3, 25.5; **PKolb** 3,2.5, 10.3; 4,8.5, 12.5; **Sigv** 1,4.5; 3,1.7, 10.3; 12,16.5, 17.5; **Porm** 1,12.5, 14.3; **Ótt** 2,2.3; **Arn** 3,11.5 (*áleggjar*); 5,22.5; **ÞjóðA** 1,13.1; 3,2.5, 27.7, 31.3; 4,9.1; **ESk** 6,49.5; 9,4.5; 11,1.1; 12,18.1; **Gmlkan** 2,4.5, 5.5, 26.5, 27.5, 37.7, 53.3, 61.5, 62.5, 64.3; (utan hendingar) **Bragi** 1,8.1, 13.7, 16.3; **Korm** 2,9.7; (hending på andre posisjon) **Hornkl** 1,1.5; **Eskál** 1,1.5; 3,23.3; **ÞjóðA** 1,8.5

⁸⁰ (C3 *til fárhuga færa*; evt. verb i fyrste posisjon i parentes) **Bragi** 1,3.7, 8.3, 10.5, 17.1; **Þjóð** 2,6.5, 15.5; **Hornkl** 1,6.5; **Eg** 7,23.5, 24.7, 45.5; **Eyv** 3,3.3 (*kveðr*); 9.5; **Korm** 2,41.5, 44.5; **GSúrs** 21.5, 25.5, 28.3, 35.5; **Eskál** 2,2.1; 3,11.5, 26.5, 30.5; **Hfr** 3,5.3, 9.5, 16.5, 23.5, 24.5; **PKolb** 3,8.3; 4,3.5; **Sigv** 2,1.5 (*kank*); 3.7; 12,8.3 (*gekk*); 13,22.5; **Porm** 2,5.5; **Ótt** 2,1.1 (*hlýð*); 3,8.3 (*fekkk*); **Arn** 3,17.3 (*lét*); 6,14.3, 15.7; **ESk** 1,4.5; 6,14.5; 13,13.3 (*þýtr*); (utan hendingar) **Bragi** 1,3.3, 19.3; **Þjóð** 2,18.7; **Eg** 7,39.7; **Eyv** 3,14.3; **Korm** 2,43.5; **Eskál** 3,5.3 (*þýtr*); **Hfr** 5,24.7; (hending på tredje posisjon) **Þjóð** 2,1.7, 4.7, 12.5; 4,1.3; **Eg** 7,5.7, 21.5; **Korm** 2,49.5, 61.3, 65.1; **Sigv** 3,21.7

⁸¹ Merkelappane C1 og C3 er etter Sievers 1893, § 61, 8 c.

Þjóð 2,11.1 VNz hrvn sævar hræva > Unz hrynsæva hræva
Hornkl 1,7.5 þa er hugfylðra hællda = þás (hugfylðra hólða)

Bragi 1,8.3 til far hvga færi = til fāruga föera
Þjóð 2,6.5 aðr divphvgadör drepi = aðr djúphugaör dræpi
Hornkl 1,6.5 oc hialmtamiör hilmir = ok hjalmtamiör hilmir

Jamvel um det er ein sterk tendens til at frumhendingane er skifte som i dømi ovanfor, finst det dømme på motsett hendingssetjing i bae typane, t.d. Hornkl 1,1.5 *áðr gnapsólar Gripnis* (C1) og Þjóð 2,1.7 *á breingöru blýri* (C3), sjå note 79 og 80. Det er serleg i type C3 dette er vanlegt; hjå Þjóðólfr og Kormákr er faktisk den avvikande hendingsplasseringi vanlegare enn den motsette, seinare knesette (i same fylgd 4 av 6 og 3 av 5 vers). Attåt er ein del vers hendingslause. Etter kvart som tradisjonen skrid fram, vert alle slike undantak meir sjeldsynte.

Ein viktug skilnad millom dei tvo typane er at type C3 kann ha finitt verb i fyrste posisjon (desse er presiserte i note 80). Nokre døme:

Eyv 3,3.3 cvæðr oddviti oddom = kveðr oddviti oddum
Eskál 3,5.3 þytr odreris alda = þýtr Óðrøris alda

Dette er ikkje tilfellelegt, men kjem av at den stutte tridjeposisjonen frigjer tyngd til det fyrestelte verbet, jf. ovanfor s. 41.

Jamvel um det er ein sterk tendens til halvlang andre posisjon i type C1, er han ikkje heilt utan undantak. Det gjev typen *á haussprengi Hrungnis*.⁸² Frumhendingen er plassert som i hovudtypen, men i eit par vers Egill ligg han i andre posisjon. Nokre døme:

Bragi 1,17.3 [a havsprengi hrvng(n)is] = á haussprengi Hrungnis⁸³
Hornkl 1,4.5 ok alsnæfrir iofrar = ok allsnœfrir jøfrar
Eg 7,18.5 þviat sár lagar syrar > þvít sárlaxa Sýrar

⁸² (C1 *á haussprengi Hrungnis*) Bragi 1,17.3; Hornkl 1,4.5; Eg 7,15.5; Eyv 3,4.5; Korm 1,6.7; 2,4.5, 39.5; Eskál 3,7.1, 7.5; Hfr 1,2.1; 3,18.5; 5,3.5, 17.5; ÞKolb 4,7.7, 9.5, 10.5; Gmlkan 2,2.5, 28.5, 34.3, 43.5, 44.5; (utan hendingar) Korm 2,13.7, 26.3, 63.5; (hending på andre posisjon) Eg 7,18.5, 26.7

⁸³ Dette verset vantar i den handskrifti *Skj*. A legg til grunn; difor klammone.

Eit anna avbrigde av type C hev i staden for ei samansetjing ei tung avleiding i dei tri midtre posisjonane. Med langstava avleidingsfeste (type C1):⁸⁴

Eg 7,7.3 *ok gjallanda geiri* = ok gjallanda geiri

Sigv 2,5.5 *þviat qvistingar costa* = þvít kvistingar kostu

Sigv 5,2.5 *en erende óro* = en ørendi óru

I desse versi er det vanlegt å ha frumhendingen på hovudlekken i andre posisjon. Det er ikkje merkelegt med tanke på den relativt mindre vekti avleidingsfestet i tredje posisjon måtte få jamført med ein andre samansetjingslekk. I Sigv 5,2.5 hev me halvlang fyrelekk i avleidingi (*ør-endi*), som må vera tung nok til å fylla den trykksterke posisjonen. Det kjem av den fonologiske grensa millom fyrelekk og etterlekk (jf. innleidingi s. 14 f.).

Dersom avleidingsfestet er stuttstava (oftast *-lig-*), ligg frumhendingen med eitt undantak på rotstavingi.⁸⁵ Nokre døme:

Þjóð 2,6.1 *Oc slíðrliga siðan* = Ok slíðrliga síðan

GSúrs 13.5 *reðu bliðliga báðar* > sák blíðliga báðar⁸⁶

Hfr 3,20.5 *allz sanliga segja* = alls sannliga segja

I ein del vers, mest fram til og med Sigvatr, finn me ei onnor fylling av andre til fjerde posisjon. Samansetjingi eller avleidingi med einstava fyrelekk og tvostava etterlekk er her «kløyvd upp» i tvo átskilde ord. Stavrimet fell som venta på andre posisjon, og i type C1 ligg frumhendingen like fast i tredje posisjon.⁸⁷ Nokre døme:

---

⁸⁴ (C1 *í lyptingu lengi*) Sigv 7,3.7; 13,27.3; ÞjóðA 3,17.7; (utan hendingar) Eg 7,7.3; (hending i andre posisjon) Sigv 2,5.5; 5,2.5; 13,2.5

⁸⁵ (C3 *ok slíðrliga siðan*) Þjóð 2,6.1, 16.7; GSúrs 13.5; Hfr 3,15.5; ÞKolb 3,1.1, 8.5; Sigv 12,10.5; Arn 6,13.5; ESk 6,16.1, 62.5, 68.1; (hending i tredje posisjon) Hfr 3,20.5

⁸⁶ Her normaliserer Finnur Jónsson til *rēðu blíðliga báðar* (Skj. B s. 98) og fær eit umetrisk vers (um ein då ikkje vil rekna med umfram stytting av *rēðu*, jf. ovanfor s. 86 um eit tilsvarende døme i type A hjá Arnórr). Eg vel i staden å leggja til grunn lese máten i dei tri andre handskriftene, d.e. «sa ek», som gjev god meaning, jf. samanhengen: *báðar bekkisagnir rēðu/sák fagna mér blíðliga*.

⁸⁷ (C1 *en sá geisli sýslir*) Korm 2,3.5; GSúrs 27.5, 33.5; ESkál 3,15.5; ÞjóðA 3,19.5

Korm 2,3.5 en sa geisli syslir = en sá geisli sýslir
GSúrs 27.5 oc hyrkneifa hreifa > ok (hraun kveifar) hreifi
Eskál 3,15.5 at veg iotna vitni = at veg jötna vitni

Denne versfylling er finst òg med stutt staving i tredje posisjon. Då skifter plasseringi av frumhendingen ved år 1000: Hjá Bragi, Þjóðólfr (med eitt undantak) og Kormákr ligg han i tredje posisjon, men frá Þórðr Kolbeinsson og frametter ligg han i andre posisjon (som vanleg i C3).⁸⁸

Nokre dæme:

Bragi 1,18.1 Þa er forns litar flotna = Þás forns Litar flotna
Þjóð 2,19.1 Oc harð brotin heriv = Ok hvarð brotin herju
ÞKolb 3,7.5 en svein konungr sunan = en Sveinn konungr sunnan

Kuhn (1983, s. 142 f.) skriv at «[d]ie Füllung des zweiten bis vierten Gliedes weicht im größten Teil der Dichtung so selten von den genannten Grundformen ab, daß wir diese Fälle [d.e. vers med átskilde leikar] als Verstöße rechnen dürfen». Det tykkjer eg er á ganga for langt. Ei fylling av type C som den me her hev sèt dæme på, strider ikkje mot nokon grunnleggjande regel for *dróttkvætt*-versemålet, jf. at ei slik kløyving av ei grunnform på ein + tri posisjonar er vanleg i type D (sjå nedanfor s. 105). Det synest heller vera som Kuhn skriv lenger nede same stad, at «[w]ir haben hierin wohl Reste der alten freieren Formen der außerskaldischen Dichtung», det tyder naturlege variasjonar som sidan vart innskjerpa.

Det som likevel stend fast, er at det ikkje finst nokor fylling av type C der det stend noko anna enn ei enklitisk bøygjings- eller avleidingsending i fjerde posisjon. Nokon type †*Vilið Hrafnkell of heyra* finst ikkje (jf. Kuhn 1983, s. 142). Difor må Finnur Jónssons tolking av dette verset hjá Arnórr vera rang:

Arn 3,8.3 sveið of ám at jomí > sveið ófám at Jómi

⁸⁸ (C3 ok hvarð brotin herju) Þjóð 2,19.1; ÞKolb 3,7.5; Sigv 1,9.1; 2,3.7; 3,16.5; 7,4.5; 8,1.3; Ótt 2,4.7; 3,1.1; Arn 4,1.1; (med hending i tredje posisjon) Bragi 1,18.1; Þjóð 2,7.3, 7.7, 13.3; Korm 2,18.5, 52.3

Finnur hev rett nok studnad i lesemáten «ofám» i ei handskrift, men det hjelper ikkje: Ordet *ofám* ‘ikkje fæ’, d.e. ‘mange’, måtte bera tvo iktus, som ikkje er mogelegt. Kuhn (1929a, s. 15) held seg difor til lesemáten i A-teksti: *sveið ofóm at Jómi*, som lyt analyserast som type A.

Som i type B er det ein del døme på oppløysing i fyrste, trykklette posisjon. Strukturen vert då $\cup \times \acute{\_} | \acute{\_} \times || \acute{\_} \times$. Oftast er den oppløyste posisjonen fylt av ei einstava verbform med neittingspartikkelen *-a(t)*. Det er tydeleg at neittingspartikkelen må vera med, for som Kuhn (1983, s. 145) peikar på, vart «alleinstehende Verbformen» i vers med lang tridje posisjon «ganz gemieden». I desse versi med oppløysing i fyrste posisjon ligg frumhendingen stødt på den normale posisjonen i bae typane (i den mun det er hendingar), men i avleidingane er det noko skifting. Berre den seine skalden Gamli kanóki hev eit vers med lang andre posisjon i type C1. Nokre døme på både C1⁸⁹ og C3⁹⁰:

Eg 7,28.1 Era *fríðgeiri* færi = Esa Friðgeiri færi

Korm 2,46.1 Skolut niðingar neyða = Skulut niðingar neyða

Gmlkan 2,58.5 nema last auknum líkna = nema lastauknum líkna

Bragi 1,1.1 Vilit *hrafnetill* heyra = Vilið Hrafnetill heyra

Eskál 4,2.3 skipum borð roinn barða = skipum borðróinn barða

Sigv 11,8.1 Scolot ráðgíofum reiðaz = Skalat ráðgíofum reiðask

I type C1 finn me òg døme på tvo enklitiske ord i fyrste posisjon (talde med i note 89):

GSúrs 12.5 þat a ek blaserkiar berki > þat á bláserkjar Berki

Korm 2,38.7 i solundar sundi > es í Sólundar sundi

Þorm 2,19.7 er at geirþingi gongum = es at geirþingi gongum

⁸⁹ (C1 med oppløysing i fyrste posisjon) Eg 7,28.1, 29.1; Eyv 3,4.1; GSúrs 12.5; Korm 2,35.5, 36.5, 38.7, 46.1; Eskál 3,8.1; Hfr 3,2.5; 5,11.5; Sigv 2,5.1; Þorm 2,19.7; ÞjóðA 3,3.5; Gmlkan 2,58.5

⁹⁰ (C3 med oppløysing i fyrste posisjon) Bragi 1,1.1; Eskál 4,2.3; Hfr 3,14.5; 5,26.7; ÞKolb 4,11.3; Sigv 11,8.1; Arn 3,1.5

I dei andre, minder vanlege versfyllingane finst det òg døme på oppløysing i fyrste posisjon, men det er då ikkje ventande å finna eit fast mynster for skiftingi av hendingane:⁹¹

GSúrs 9.1 Gataþ salfastar systur = Gatat söl fastrar systir

Hfr 3,14.5 meðan ítrs vina atv = meðan ítrs vinir óttu

ÞKolb 4,11.3 farid liost matar leita = Farið ljóst matar leita

På 1000-talet kjem det upp eit nytt avbrigde av type C3 der frumhendingen ligg i fyrste posisjon. Kuhn (1969a) kallar denne typen *brestr erfði Austra* eller stuttare *brestr*-typen etter eit av dei typiske versi (fyrst hjå Arnórr 5,24.3). Um me ser burt frå eit einstaka vers i ei *lausavísa* av Egill – og det bør me truleg gjera (jf. Kuhn 1969a, s. 408) –, kjem denne verstypen upp i tilfanget mitt um lag 1010 (for meir um opphavet, sjå kap. 2, s. 42 f.). Dei eldste dømi finn me hjå skaldane Þórðr og Sigvatr og hev eit finitt verb i fyrste posisjon:⁹²

ÞKolb 3,11.5 fec regnþorins rekka > fekk regnþorinn Røkkva

ÞKolb 3,12.7 Rauð hringmara heiði = rauð Hringmaraheiði (= Ótt 2,9.3)

Sigv 1,7.5 stoð hringmara heiðe = stóð Hringmaraheiði

Denne serskilde verstypen finst òg med oppløysing i fyrste posisjon. Frumhendingen ligg då på den stutte stavingi fremst i verset:⁹³

Sigv 13,15.1 Hafa allframir iofrar = Hafa allframir jøfrar

Þorm 2,3.3 svarar þv hoglega hverivm > svarar hógliga hverju

Arn 3,1.3 þegi seimbrotar segia = þegi seimbrotar segja

---

⁹¹ (C med oppløysing i fyrste posisjon) GSúrs 9.1; Hfr 3,14.5; ÞKolb 4,11.3

⁹² (C3 *brestr erfði Austra*) Eg 7,37.1; ÞKolb 3,11.5, 12.7; Sigv 1,7.5; 11,13.1; Þorm 2,22.7; Ótt 2,3.5, 8.7, 9.3; Arn 5,4.3, 24.3; 6,5.1; ÞjóðA 1,22.5; 3,1.3, 10.5, 12.1, 20.1, 21.3, 25.1, 27.5, 32.1; 4,15.3; ESk 6,29.1, 45.3, 57.7, 62.1; 12,11.3, 16.3; 13,6.7; Gmlkan 2,47.1, 52.1

⁹³ (C3 med oppløysing i fyrste posisjon) Sigv 13,15.1; Þorm 2,3.3; Arn 3,1.3

Utetter på 1000-talet vart *brestr*-typen alt meir vanleg, jf. note 92. Lengst gjekk Þjóðólfr Arnórsson (d. 1066), som gjorde denne plasseringi av frumhendingen til regel i type C3; det gjeld òg når det var lette, reint grammatiske ord i fyrste posisjon (talde med i note 92):

ÞjóðA 3,1.3 en bolgara breNír = en Bolgara brennir

ÞjóðA 3,25.1 Oc hertoga hneykir = Ok hertoga hneykir

ÞjóðA 4,15.3 en scafdreci skinna = en skapdreki skinna

I dette stykket stend Þjóðólfr áleine. Som det gjeng fram av fotnotane, nyttar både den eldre Arnórr og den yngre Einarr eit større mangfald av undertypar av C3.

Som me såg ovanfor, laut det vera stutt tridje posisjon (type C3) for at det skulde kunna standa eit finitt verb i fyrste posisjon. I *brestr*-typen finst det eit par undantak til dette med lang tridje posisjon, i alle fall soleis Finnur Jónsson hev normalisert versi i *Skj.* B:⁹⁴

ÞKolb 4,3.3 rus í oro hvse > (raus) einn (óru húsi)

Sigv 3,10.7 tec ec ymissar eckils = (ték ýmissar) Ekkils

I det fyrste verset hev denne strukturen kome fram ved ei retting utan studnad i nokor handskrift; um ein heldt seg til handskriftlesemåten, måtte ein få type A (rett nok med berre ein stav). I det andre verset kann det vera at me hev sideformi *ýmisar* med avstytt -ss-, som Hreinn Benediktsson ([1987], s. 381 f.) hev funne i gamalnorske tekster, eldst i homilieboki (ca. 1200). Han hev derimot ikkje kunna påvisa stomnen *ýmis*- fyre vokal i dei gamalislendske tekstene, berre dei synkoperte formene *ýmsir*, *ýmsar* osb. (s. 378 f.). Hreinn nemner verset av Sigvatr, men skanderer det i samsvar med normaliseringi åt Finnur Jónsson, med lang staving i tridje posisjon (s. 377). Kuhn (1969a, s. 405) opnar faktisk for at det i tridje posisjon kann standa ei lang avleidingsstaving i *brestr*-typen; ut anum verset *tek'k* (*té'k*) *ýmissar Ekkils* (hans notasjon) nemner han eitt døme til: *dugir siklingum segja* (Halli stirði 5.5).

---

⁹⁴ (C1 med hending på fyrste posisjon) ÞKolb 4,3.3; Sigv 3,10.7

Endeleg skal me sjå på nokre vers der fyrste, trykklette posisjon er fylt av tvo einskildord der det fyrste endar på vokal (*nú, sjá*) og det andre er ei presensform av *hafa, vesa* eller *byggja*. Versfylling og hendingar er som i hovudtypen (her skil eg ikkje millom C1 og C3).⁹⁵ Nokre dømme:

Eg 1,1.1 Nu hefir folldgnaRr fellda > Nú hefr fald-Gnáar felda

Korm 2,29.3 nu em ek haurþellu hylli = nú emk hørþellu hylli

Hfr 1,4.1 Þvi hyG fleyianda fræian = Því hykk fleygjanda frakna

Som me såg ovanfor i samband med type B (s. 94 f.), gjev Sievers (1893, § 37, 4) tvo ulike måtar å tyda ut denne ovringi på: Anten ved ein regel um at utlydande vokal i einstava enklitika (som *nú, því*) vert stytt i enklitisk stoda og so gjeng inn i *verschleifung* (uppløysing) med verbet, eller ved at både vokalen i enklitikonet og verbformi vert stytte og dregne i hop, t.d. *nú hefr* > *nu'fr*, bae prosessar kalla *verkürzung* av Sievers. Me såg i type B at det fanst vers som peika eintydigt mot den sistnemnde løysingi. Eg hev funne eit slikt vers i type C òg:⁹⁶

Rv 32.1 Nv hafa gæþingar gengit > Nu'fa gœðingar gengit

Her lyt sekvensen *nu'fa* telja likt med eit tvostava ord med stutt fyrestaving, soleis at han faktisk tel likt med eitt av ordi han er samansett av (*hafa*). Verset hev då uppløysing i fyrste posisjon.

Ein annan, meir marginal type hev ei umfram staving i fjerde posisjon (jf. tilsvarande ovring i type A ovanfor s. 90). Eg hev funne berre fire dømme på det:⁹⁷

Eskál 3,3.3 firir avrþeyssi at æsa > fyr orþeyssi at ausa

Arn 6,18.5 hefir afreka ens ofra > hefr afreka et øfra

ESk 13,7.3 bless elreki of asi = blæss élreki of ási

⁹⁵ (C* *nú hefr fald-Gnáar felda*; fyrste posisjon i parentes) **Eg** 1,1.1 (*nú hefr*); 7,18.1 (*nú hefr*), 24.5 (*nú hefr*); **Eyv** 3,8.5 (*nú hefr*); **Korm** 2,29.3 (*nú emk*); **GSúrs** 8.5 (*nú hefk*); **Hfr** 1,4.1 (*því hykk*); **Sigv** 1,9.5 (*nú hefk*); 3,15.5 (*sjá hefr*); **Arn** 3,1.1 (*nú hykk*); 5,4.1 (*svá hefr*); **Rv** 7.5 (*svá hefr*)

⁹⁶ (C* med uppløysing i fyrste posisjon) **Rv** 32.1

⁹⁷ (C* *fyr orþeyssi at ausa*) **Eskál** 3,3.3; **Arn** 6,18.5; **ESk** 13,7.3

Med oppløysing i fyrste posisjon:⁹⁸

GSúrs 12.1 Luku þungliga a þingi = Luku (þungliga) á þingi⁹⁹

Denne ovringi vil Kuhn (1983, s. 70 f.) som nemnt rekna til elisjonen. Når ovringi er so mykje meir sjeldsynt i type C enn i type D (og A), vil Kuhn (*op.cit.*, s. 71) tyda det ut med at tridje posisjon, som gjeng fyre «der Elisionsstelle», hev hovudtrykk i type C, mot berre sidetrykk i type D. Gade (1995, s. 67) avviser dette og vil heller tyda ut skorten på elisjon (ho nyttar nemningi på same vis som Kuhn) med den syntaktiske fyllingi av C-versi:

[T]hey are either sentence introductory and contain the sequence n+n (...) or n+v (...) in positions 2–6, or they can be introduced by a preposition (line 3), in which case positions 2–6 are usually filled by a nominal phrase (...). None of these syntactic fillers can readily accommodate a prepositional phrase or an infinitive with *at* in positions 4–6, and the two lines that do contain elision [GSúrs 12.1, Eskál 3,3.3] are quite unusual.

Det er likevel ein fåre ved denne argumentasjonen at han lett vert sirkulær: Det at type C ikkje hev syntaktiske fyllingar som legg upp til ein preposisjonsfrase eller infinitiv i slutten av verset, kann koma av at den underliggjande metriske strukturen motverka dette. Med andre ord: Dei syntaktiske fyllingane kann like gjerne vera ein funksjon av den metriske strukturen som umvendt. Sjølv vil eg meina at uttydingi åt Kuhn hev noko fyre seg, og ho berre styrkjer tokken av at dei umframme enklitika i fjorde posisjon skal gjerast greida for utantum elisjon (jf. ovanfor s. 90).

Endeleg er det eit par vers med umfram staving i både fyrste og fjorde posisjon:¹⁰⁰

Þorm 1,15.3 sa *var rœkiandi en Riki* = *sá vas rœkjandi enn ríki*
Sigv 13,1.7 vel *hefir avrriða at ería* > (vel hefr) *aurriða (at egna)*

⁹⁸ (C* med oppløysing i fyrste posisjon) GSúrs 12.1

⁹⁹ Her vil Finnur Jónsson retta *þungliga* til *þunglig* (*Skj.* B s. 98), men det gjev ein umogeleg metrisk struktur med tvo iktus på eit tvostavingsord og eit enklitisk ord i fjorde posisjon.

¹⁰⁰ (C* *sá vas rœkjandi enn ríki*) Þorm 1,15.3; Sigv 13,1.7

4.4 Type D

Millom dei fallande typane D og E er det noko uvisse. Det grunnar seg på noko fleksible reglar for trykksetjing av finitte verb, pronomen og adverb. Det er serleg den tvitydige statusen åt verbi som kann gjera skanderingi vanskeleg. Det skal me freista å finna ut av, men fyrst skal me sjå på nokre sikre avbrigde av type D.

I det fyrste av deim er det ikkje noko finitt verb i det heile; dei fire posisjonane fyre kadensen er fylte av ei samansetjing av eit einstava og eit tristava ord. Det tristava ordet er som regel ei avleiding, med lang eller stutt andrestaving med sidetrykk. Det gjev den metriske strukturen $\_ | \_ \simeq \times || \_ \times$. Stavrimet fell alltid på fyrste posisjon, medan frumhendingen kann liggja både på fyrste og andre posisjon.¹⁰¹ Her er det ikkje som i type B og C at hendingane fylgjer visse mynster (jf. Kuhn 1983, s. 146), og eg kjem difor til å sjå heilt burt frå deim i denne typen.

Nokre døme som illustrerer skiftande kvantitet og hendingssetjing:

Bragi 1,11.3 feng eyþande fliofa = fengeyðandi fljóða
Þjóð 2,18.3 bolverþvngar belia = bolverðungar Belja
Eyv 3,5.7 gullhiolltoðom galltar = gollhjoltuðum galtar
Hfr 1,3.3 bíaR haddaþa byriar = barrhaddaða byrjar

Alternativt kann den fyrste posisjonen fyllast av eit sjølvstendigt genitivs- eller adjektivsattributt, som kann underordna seg substantivet i dei tri næste posisjonane. Stavrimet fell framleis alltid på fyrste posisjon. Kvantiteten i tredje posisjon er som i den fyrre fyllingi valfri.¹⁰² Nokre døme:

Korm 1,7.3 ys bif vangi yngva = ýs bifvangi Yngva
ÞjóðA 3,18.7 þriu misari þessi = þrjú missari þessi¹⁰³

¹⁰¹ (D *fengeyðandi fljóða*) Bragi 1,11.3; Þjóð 2,5.7, 11.7, 12.3, 18.3; Hornkl 1,2.3; Eg 1,1.3; 6,1.7; 7,14.7, 34.3; Eyv 3,5.7; Korm 1,4.3; GSúrs 12.3; Eskál 3,22.3, 25.7, 27.3, 36.3, 37.7; Hfr 1,2.3, 3.3; 3,20.3, 28.7; 5,16.3; ÞKolb 1,1.3; Sigv 11,13.7; 12,13.3, 15.3, 16.3, 22.3; Þorm 2,1.7; Ótt 2,16.3; ÞjóðA 3,10.3, 27.3; 4,22.7; Esk 6,3.3, 16.7, 40.7, 47.3, 49.3, 55.3, 63.7; Rv 5.3, 15.3; Gmlkan 2,8.7, 26.7, 27.3, 29.7, 32.3, 63.3

¹⁰² (D *segls Naglfara siglur*) Bragi 1,5.3; Korm 1,7.3; 2,36.3, 40.7; GSúrs 5.3, 14.7; ÞjóðA 3,18.7; 4,14.3; Esk 6,40.3, 47.7, 48.3; 11,3.7, 5.3; 13,10.3; Rv 34.7; Gmlkan 2,7.7, 9.7, 50.3

¹⁰³ Finnur Jónsson (*Skj.* B s. 343) normaliserer ordet *þrjú* til *þríu*. Men dette er ei falsk form, jf. talordi *nú* og *tíu*, som ikkje vert *†njú* og *†tju* (etter Trygve Skomedal). Jf. at Kuhn (1983, s. 146) normaliserer til *þríu* i dette verset.

ÞjóðA 4,14.3 hvatt elldingom hælldnom = hvápts eldingum hõldnum

I ein del tilfelle er det ikkje ei slik kopling millom lekkane. Nokre døme (talde med i note 102):

Bragi 1,5.3 segls naglfara siglvr = segls Naglfara siglur (= *Naglfara segls siglur*)

Korm 2,36.3 allz annskotum hrinda > hollr, andskota hrinda

GSúrs 5.3 hraunn fylvingum hylar > hraun fylvingar, hremmir

Kuhn (1983, s. 147) meiner desse versi bryt med den «Toneinheit» som elles råder i dei fire fyrste posisjonane i type D.

Uppløysing i hevjing finn me i denne versfyllingi berre hjå Gamli kanóki,¹⁰⁴ til dømes:

Gmlkan 2,4.3 hímins stillannde hollrar = himins stillandi, hollrar

Frå midten av det 11. hundradåret kann andre til fjorde posisjon verta fylt av ei finitt verbform.¹⁰⁵ Nokre døme:

Arn 6,8.3 heit dvinvþv hveina > heit dvínuðu Heina

ÞjóðA 1,3.1 Aur spornaðuð arnar = Aur spornuðuð, arnar

ESk 13,2.3 gramr skallattv gymna = gramr skalattu gumna (*skalattu* < *skal-at-þú*)

Denne versfyllingi finst òg med uppløysing i fyrste posisjon,¹⁰⁶ til dømes:

ÞjóðA 4,15.1 Sigurdr eGlaþi sleggio = Sigurðr eggjaði sleggju

Me ser at stavrimet stødt fell på lekken i fyrste posisjon og ikkje på verbet, etter regelen i type D, men eitt vers hjå den seine 1100-talsskalden Gamli kanóki bryt med denne regelen:¹⁰⁷

Gmlkan 2,14.5 miðr ottudumz ýdrar = miðr óttuðumk ýðra

¹⁰⁴ (D med uppløysing i fyrste posisjon) **Gmlkan** 2,4.3, 29.3, 44.3, 54.3

¹⁰⁵ (D *aur spornuðuð arnar*) **Arn** 6,8.3; **ÞjóðA** 1,3.1, 4.5; **ESk** 13,2.3

¹⁰⁶ (D med uppløysing i fyrste posisjon) **ÞjóðA** 4,15.1; **ESk** 6,54.7

¹⁰⁷ (D *miðr óttuðumk ýðra*) **Gmlkan** 2,14.5

Kuhn (1969a, s. 412) vil rekna dette verset til type C, med adverbet i upptakt og med tvo hevjingar på verbet. Han kommenterer: «Dieser Vers ist, von der späteren Sprache her gesehen, in voller Ordnung, und er scheint auch noch keinen Anstoß erregt zu haben, obschon er völlig mit den alten Füllungsregeln bricht.» Eg meiner like fullt det er tvilsamt å lesa dette verset som type C, der me ikkje finn nokon døme på finitte verbformer i andre til fjerde posisjon.

Som i type A og C finst det òg i type D ein del vers med eit umframt enklitisk ord like fyre kadensen. Med undantak av tvo vers av Gamli kanóki høyrer dei alle til hovudtypen med eitt ord i dei fire fyrste posisjonane.¹⁰⁸ Nokre døme:

Korm 1,6.3 *fesæranda at fōra* = *fésæranda at fœra*

Sigv 3,16.7 *husbúnaðe at hrosa* > *húsbúnaði á hrósa*

Gmlkan 2,9.3 *hreggs biartloga ok hyggiu* = *hreggs bjartloga, ok hyggju*

Med oppløysing i fyrste posisjon:¹⁰⁹

Gmlkan 2,60.3 *hófud musteri e[ns] hēsta* = *høfuðmusteri ens hæsta*

4.5 Type E

Type E, med den metriske strukturen $\acute{\_} \grave{\_} \times | \acute{\_} || \acute{\_} \times$, hev ei mengd versfyllingar, og det kann vera tvil um typetilhøyrsla i sume av desse versfyllingane. Dessutan er det eit serskilt krav til fjerde posisjon um at substantiv som stend i denne posisjonen lyt vera halvlange (typen *fé, fen*), medan det ikkje er eit tilsvarende krav til andre ordklassor. Eg kjem difor til å dela upp gjennomgangen av versi av denne typen etter kva for ordklassa som fyller den fjerde posisjonen. Me byrjar med deim som hev eit finitt verb i denne posisjonen, so fylgjer substantiv, pronomen og adverb. Endeleg skal me sjå på nokre vers med ei umfram staving i senking, som då vert tekne under eitt.

¹⁰⁸ (D* *fēsæranda at fœra*) Korm 1,6.3; 2,21.3; Sigv 1,3.3; 3,16.7; 11,9.3; ÞjóðA 3,3.7; Gmlkan 2,9.3, 60.7

¹⁰⁹ (D* med oppløysing i fyrste posisjon) Gmlkan 2,60.3

4.5.1 Type E med finitt verb i fjerde posisjon

Ein gamal versfyllingstype hev ei samansetjing eller tung avleiding med einstava fyrelekk og to-stava etterlekk i dei tri fyrste posisjonane og so eit finitt verb i fjerde posisjon. Eit tidlegt døme, som Kuhn hev gjort ikonisk, er Þjóð 2,18.1 *fførspillir lét falla*. Sievers (1893, § 61, 8 g) vil avgjera typetilhøyrsla for denne versfyllingi gjennom syntaktisk analyse: Der kadensen er eit syntaktisk framhald av lekken i fjerde posisjon (t.d. objekt for verbet), vil han rekna verset til type D, t.d. *Eysýslu gekk heyja*, medan der det er eit syntaktisk brot fyre kadensen «und damit gelegenheit zur bildung einer pause», vil han rekna verset til type E, t.d. *hundmorgum lét || grundar*. Han grunngjev dette med at «ein lediglich proklitisch zum folgenden gehörendes wort wol eine nebenhebung tragen kann, aber zur bildung einer haupthebung schlecht geeignet ist» (*loc.cit.*). Kuhn (1983, s. 149), på si sida, reknar alle slike vers til type E. Eit viktugt argument for Kuhn synest å vera at finitte verb i sjølvstendige setningar helst stod i ei hevjing, og han grunngjev det soleis:

Alle C-Verse mit einem Verb im Auftakt, die in einen E-Vers des Typs *ffør-spillir lét falla* umgestellt werden konnten – die Hauptbedingungen dafür waren die Einsilbigkeit der Verbform und die Länge der zweiten Hebung – wurden zugunsten dieses E-Typs vermieden. Es gibt kein †*lét ffor-spillir falla*. (Kuhn 1983, s. 117)

Dette argumentet er likevel ikkje avgjerande, for denne skiftingi gjev like god meining um ein analyserer *fførspillir lét falla* som type D: Som Kuhn sjølv hev peika på (1969a, s. 406, jf. ovanfor s. 41), er det avgjerande at det ikkje er «rom» for eit verb i upptakti i type C når tredje posisjon er lang, og motsett – i alle fall etter det Kuhn segjer – at det ikkje er råd å ha stutt andre posisjon, soleis at ei versfylling †*oddviti kveðr oddum* heller ikkje er mogeleg; det må heita *kveðr oddviti oddum* (Eyv 3,3.3). Skiftingi millom *kveðr oddviti oddum* og *fførspillir lét falla* gjev like god meining som ei skifting millom type C og E som millom type C og D; restriksjonen til andre posisjon fær me tru gjeld i alle typane. Med di det her er tvo kryssande restriksjonar som gjer seg gjeldande, kann me heller ikkje avgjera um den «optimale» posisjonen åt verbet er i fyrste eller fjerde posisjon.

Eit anna argument for Kuhn er det aksiomet at tvostava ord, jamvel um dei er samansetjingar eller hev tunge avleidingslekkar, berre kann bera eitt hovudtrykk (Kuhn 1983, s. 100, jf. ovanfor s. 47). Kuhn underbyggjer dette med at det i fjerde posisjon i type C utan undantak stend ei enklitisk endings- eller avleidingsstaving; nokor versfylling †*vilið Hrafnkell of heyra* for *vilið Hrafnketill heyra* (Bragi 1,1.1) finst ikkje (Kuhn 1983, s. 142). Med andre ord kann ikkje versfyllingstypen *Brunnakrs of kom bekkjar*, som kjem upp alt hjá Þjóðólfr (2,9.5) og som etter alt å døma er ein variant av *fførspillir lét falla*, lesast som type D. Det er for so vidt Sievers (1893, § 61, 8 g γ) på det reine med; han argumenterer med at den veike tredje posisjonen i slike vers stend proklitisk til den fjerde, som då lyt bera trykk. Her stend me millom ein hypotese som segjer at desse versfyllingane er like (Kuhn), og ein annan som segjer at dei er ulike, eller i minsto potensielt ulike – Sievers reknar som nemnt visse vers av typen *fførspillir lét falla* til type E.

Eit tredje argument for Kuhn synest å vera at det i dei versfyllingane som sikkert høyrer til type D, ikkje er råd å ha noko anna enn ei enklitisk endings- eller avleidingsstaving i fjerde posisjon; nokor versfylling †*fengeyðendr með fljóðum* for *fengeyðandi fljóða* (Bragi 1,11.3) finst ikkje (Kuhn 1983, s. 148).¹¹⁰ Dette må hanga saman med den ovringi me såg i type C, der det òg må vera ei slik enklitisk staving i fjerde posisjon. I type C meinte Kuhn at grunnen til dette måtte vera at eit tvostava ord ikkje kann bera tvo hovudtrykk; i type D vil han (*loc.cit.*) tyda ut den same restriksjonen for fjerde posisjon med at eit tristava ord ikkje kann bera tri trykk (både hovud- og sidetrykk); det måtte eit ord som *fengeyðendr* gjera (‘ | ‘ ‘ ‘). So langt Kuhn. Ein kunde generalisera observasjonane hans soleis: Eit ord i *dróttkvætt* kann (upphavleg) ikkje enda på tvo trykkstavingar etter einannan, anten det gjeld hovud- eller sidetrykk. Det kann tyda ut motstandet mot tunge senkingar i type A òg.

¹¹⁰ Når Finnur Jónsson rettar GSúrs 24.3–4 «fleina þollr með fullu / fiallheyiaþar deya» til *fleinþolla með fullu / fallheyjaðr of deya* (*Skj.* A s. 106, B s. 101), bryt han med denne regelen i bae versi. Det einaste ordet det finst variantar til, er «fiallheyiaþar», der ei handskrift hev «fall heyiaðr» og ei onnor «fall heygiadur»; of er tillagt av Konráð Gíslason. Heile uttrykket *fleinþolla fallheyjaðr* skal tyda ‘krigar’, men den tydingi må det vera råd å få til med lese-måten *fleina fallheyjaðra þollr* òg: ‘treit át dei fallverkande våpni’. Eg held meg i alle fall til handskrifti i *Skj.* A og analyserer desse versi som type A og D.

Av alle argumenti for Kuhns tolking synest dette siste å vera det sterkaste. Ikkje av di ei D-lesing av *ffjörspillir lét falla* vilde støyta mot Kuhns regel um at eit tristava ord (*ffjörspillir*) berre kann bera tvo trykk – det endar på ei enklitisk ending og ikkje på eit tungt avleidingsfeste som i det tenkte verset *†fengeyðendr með fljóðum* –, men av di det i type D elles ikkje er døme på korkje ei enklitisk ending i tredje posisjon eller ein sjølvstendig lekk i fjerde posisjon. Denne måten å resonnera på kann synast sirkulær, av di verbet i *ffjörspillir lét falla* kunde vera nett ei slik versfylling i type D, men ein skulde venta å finna døme på andre ordklassor enn berre verb i fjerde posisjon i type D dersom det var mogelegt (t.d. vers som Finnur Jónssons emendasjon *fleinþolla með fullu* i GSúrs 24.3, jf. note 110).

Eg kjem til å fylgja Kuhn og rekna alle vers av typen *ffjörspillir lét falla* til type E.¹¹¹ Det gjer eg òg av di det er den mest økonomiske hypotesen: Skulde eg fylgja Sievers, måtte eg vurdere den syntaktiske samanhengen i kvart vers og avgjera um det skulde reknast til type D eller E. Hypotesen åt Kuhn, som byggjer på det ytre skapet (versfyllingi) og ikkje på syntaksen, gjer sorteringi lettare og minder utsett for subjektivt skyn.

Frumhendingane i typen *ffjörspillir lét falla* er plasserte anten i fyrste eller andre posisjon, utan at det hev nokon fylgjor for versfyllingi eller versemålet (jf. Kuhn 1983, s. 148). Eg kjem difor til å handsama alle vers av dette slaget utan å ansa på hendingane. Det er likevel forvitnelegt å registrera at praksisen òg på dette umkvervet vert meir regulert med tidi. Hjå Þjóðólfr, som hev dei fyrste dømi på denne versfyllingi, finn me at frumhendingen ligg både på fyrste og andre posisjon (her hev eg utelate eit vers som er utan hendingar og eit vers or ei *lausavísa*):

¹¹¹ (E *ffjörspillir lét falla*) **Þjóð** 2,1.5, 2.1, 3.1, 4.1, 4.5, 18.1; 4,2.5; **Hornkl** 1,8.1; **Eg** 7,4.3, 4.5, 9.3, 9.5, 10.3, 11.1, 12.1, 12.5, 14.1, 16.1, 16.5, 17.1, 19.5, 20.1, 20.5, 22.3, 26.1, 26.5, 28.7, 31.7, 32.3, 33.7, 34.1, 35.7; **Eyv** 3,5.5, 6.3, 14.7; **Korm** 1,5.3, 7.1; 2,3.1, 5.5, 7.1, 8.7, 9.1, 10.1, 33.5, 45.5, 53.1; **GSúrs** 13.7, 16.5, 17.7, 22.5, 31.3; **Eskál** 2,1.1; 3,1.1, 8.5, 12.1, 13.3, 16.3, 16.7, 17.3, 19.3, 24.5, 29.3, 29.5, 32.1, 32.7, 33.1, 34.1, 36.1; 4,3.5; **Hfr** 1,1.1, 3.1, 6.1, 8.1; 2,4.7, 5.1, 6.1, 6.5, 7.3, 8.3, 9.1; 3,1.1, 6.1, 16.1, 17.1, 18.1, 25.1; 5,7.3, 17.7, 18.1; **ÞKolb** 1,2.1, 3.7; 3,1.5, 9.5, 11.1; 4,6.5, 9.1; **Sigv** 1,13.1; 2,14.3; 3,1.1, 14.1; 4,1.1; 7,5.1, 7.5, 10.1; 8,1.1; 11,1.5; 12,15.7; 13,1.5, 2.3, 4.5, 25.5, 28.1, 32.1; **Porm** 1,1.3, 2.1, 4.3, 6.5, 10.5; 2,5.1, 8.7, 10.1, 23.5; **Ótt** 2,2.1, 5.3, 10.1, 13.1, 15.1, 16.1; 3,2.3, 7.1, 7.5; **Arn** 3,5.1, 12.7, 16.1; 5,10.3, 11.5, 20.1, 23.1, 25.1; 6,2.1, 12.1; 7,2.1; **ÞjóðA** 1,3.7, 17.5, 18.1; 3,6.1, 13.5, 23.1, 30.1; 4,14.5, 22.5, 23.1; **ESk** 1,1.1; 2,1.1; 6,1.7, 17.3, 23.5, 58.1, 60.5; 8,1.3; 11,3.1, 7.1, 9.1, 11.1; 12,4.1, 6.1, 8.1; 13,11.3; **Rv** 1.7, 15.7; **Gmlkan** 2,11.1, 24.5, 25.1, 36.1, 45.1

Þjóð 2,1.5 ty framra se æk tifa = Týframra sék tíva
 Þjóð 2,2.1 Seggiondvm flo sagna = Seggiondum fló sagna
 Þjóð 2,4.1 Fjallgylþir bað fullan > Fjallgylðir bað fyllar
 Þjóð 2,4.5 ving ravngir let [vagna] > ving-røgnir lét vagna
 Þjóð 2,18.1 Fjorspillir let falla = Fjörspillir lét falla

Når me er komne fram til Sigvatr, hev hendingssetjingi i mynsterverset *fjörspillir lét falla* vorte nær sagt einráðande: Femtan vers hev denne plasseringi, mot berre tvo med frumhendingen i fyrste posisjon (11,1.5 og 13,25.5).

Versfyllingi *fjörspillir lét falla* finst òg med oppløysing i fyrste posisjon, rett nok berre hjá tvo, heller seine skaldar:¹¹²

ÞjóðA 3,14.5 bryn monnum smó benjar > buandmönnum smó benjar
 ESk 6,9.1 Yfir manni byð ek vinnin = Yfirmanni býðk (unnin)

Ei onnor versfylling som me finn dæmi på alt hjá Þjóðólfr, hev som nemnt fyllordet *of* i fjorde posisjon i staden for den enklitiske endingi i tridje posisjon.¹¹³ Dei eldste dømi:

Þjóð 2,3.5 margspakr of nam mæla = margspakr of nam mæla
 Þjóð 2,9.5 brunn akrs of kom keckjar > Brunnakrs of kom bekkjar
 Eg 7,9.1 Olafr of kom iofri = Áleifr of kom jöfri

Med oppløysing i fyrste posisjon:¹¹⁴

Eg 1,1.5 Aðalsteinn of vann annat = Aðalsteinn of vann annat

Frå 900-talet vert det vanlegt at dei tri fyrste posisjonane er kløyvde upp i tvo nominallekkar, ein einstava og ein tvostava.¹¹⁵ Nokre døme:

¹¹² (E med oppløysing i fyrste posisjon) ÞjóðA 3,14.5; ESk 6,9.1, 50.5, 65.7

¹¹³ (E brunnakrs of kom bekkjar) Þjóð 2,3.5, 9.5; Eg 7,9.1; GSúrs 26.5; ESkál 3,11.3; Hfr 5,5.7; Ótt 2,14.3

¹¹⁴ (E med oppløysing i fyrste posisjon) Eg 1,1.5; 7,34.5

¹¹⁵ (E einn dróttin hefð áttan) Eg 7,15.1, 21.7; Eyv 3,10.1; Korm 1,1.3; 2,5.1, 6.1, 10.3, 17.5, 22.7; GSúrs 37.1; ESkál 3,14.1, 33.3; Hfr 1,7.1; 3,15.7, 25.5; 5,1.1; Sigv 11,6.3, 9.7; 12,19.7; 13,22.7; Ótt 2,10.3; 3,6.1; Arn 1,3.1;

Eg 7,15.1 Sef skulldar fel ek sialldan = Sef, Skuldar felk sjaldan

Eyv 3,10.1 EiN drottin hefe ec áttan > Einn dróttin hefk áttan

Korm 1,1.3 avr greppa lætr vppi > ørr, greppa lætk uppi

Det er stødt det fyrste ordet som ber stavrimet, noko som samsvarar med ein regel i germansk metrikk um at den lekken som stend fremst i ein nomenfrase alltid er den mest prominente (Rieger 1876, s. 19 ff.). Plasseringi av frumhendingen ymsar som i hovudtypen.

Denne versfyllingi finst òg med oppløysing i fyrste hevjing,¹¹⁶ og då ligg som regel frumhendingen på andre posisjon. Det er eitt undantak til dette, og det finn me hjå Sigvatr, som hev valt å leggja frumhendingen på den andre stavingi i namnet *Haralds* i fyrste posisjon:

ÞKolb 3,14.3 gera avlþra navt gylþir = gera ølðra naut gylðir

Sigv 5,3.3 konungs dæða mæn ec qviþa = konungs dauða munk kviða

Sigv 11,5.5 haraldz arfi let haldaz = Haralds arfi lét haldask

På 1000-talet kjem det upp eit endå meir komplisert avbrigde av denne typen, der andre til tredje posisjon er fylte av eit ord (appellativ eller proprium) som i seg sjølv er ei samansetjing eller avleiding.¹¹⁷ Nokre døme:

Sigv 2,14.1 Hirð Olafs vann harða = Hirð Áleifs vann harða

Arn 3,19.1 Vngr skioldvngr stigr aldri = Ungr skjöldungr stígr aldri

ESk 6,3.5 æzstr þrifnuðr reed efnazst = æztr þrifnuðr réð efnask

Denne versfyllingi kjem som ei fylgja av at skaldane byrjar å tillata tunge senkingar på denne tidi, som me hev sét i type A. Analysert innanfor type E vert strukturen $\acute{\_} \grave{\_} \grave{\_} | \acute{\_} || \acute{\_} \times$. Det gjev tvo posisjonar med sidetrykk, noko som kunde takast som eit argument for å analysera

---

3,15.1; 5,2.1, 6.5, 9.1, 10.5, 21.1; 6,7.7; ÞjóðA 3,7.5, 30.5; ESk 6,17.5, 28.7, 55.5, 65.3; 8,1.5; 10,1.3; 12,17.3; 13,3.5; Gmlkan 2,1.1, 22.1

¹¹⁶ (E med oppløysing i fyrste posisjon) ÞKolb 3,14.3; Sigv 5,3.3; 11,5.5; 12,1.5; 13,26.7; ÞjóðA 4,11.1; ESk 6,3.1, 26.7, 49.1; 12,6.3; 13,7.1

¹¹⁷ (E *hirð Áleifs vann harða*; andre til tredje posisjon i parentes) Sigv 2,14.1 (*Áleifs*); 7,2.1 (*þengill*); 12,6.7 (*Áleifs*), 22.7 (*Magnúss*); Arn 3,12.5 (*þundurt*), 19.1 (*skjöldungr*); ESk 6,3.5 (*þrifnuðr*), 6.7 (*skjöldungr*), 25.1 (*mønðuðr*), 51.7 (*Óláfs*), 61.5 (*Óláfs*)

desse versi som type D, som vilde gjeva berre éi tung senking (um me ser burt frá verbet i fjorde posisjon): $\acute{\_} | \acute{\_} \acute{\_} \times || \acute{\_} \times$. Det forklårar likevel ikkje at denne versfyllingi kjem upp nett samstundes med dei hine tunge senkingane; analysert som type D vert det ingi umframme tunge senkingar, då sidetrykk i tridje posisjon er regelen i denne typen (jf. ovanfor s. 105). Eg vel difor å rekna desse versi til type E i analogi med dei fyrre versfyllingane.

Denne versfyllingi finst òg med oppløysing i fyrste posisjon,¹¹⁸ og her er det døme på at verbet i fjorde posisjon ber frumhendingen. Atter er det Sigvatr som skil seg ut:

Sigv 11,7.1 *Føðvr Magnvs* let ek fregna = *Føður Magnúss létk fregna*
 Sigv 11,18.1 *Seyni olafs bið ek snýðar* = *Syni Áleifs biðk snúðar*

Ei heilt sereigi versfylling hev eit syntaktisk skil millom andre og tridje posisjon og tvo finitte verb i verset. Kvar posisjon er fylt av eit einskilt ord, d.e. versfylling E γ etter Sievers (1893, § 61, 8 e).¹¹⁹ Det siste verbet, i fjorde posisjon, ber då alltid stavrim, i motsetnad til dei hine dømi på verb i fjorde posisjon, som aldri ber stavrim. Nokre døme:

GSúrs 5.5 *hnetr læss en þreyr þygium* = *hnøtr less, en þreyr þessum*
 ÞKolb 4,7.1 *Þornz veik ek ber Byrne* > *Þorns veitk at berr Birni*
 Sigv 12,27.1 *Roms let ek ok hellt heima* = *Róms létk ok helt heima*
 Ótt 4,1.3 *var þat er ek man mæiri* > *ár vas þats mank meiri*

4.5.2 Type E med substantiv i fjorde posisjon

So langt hev me sét på versfyllingar med finitt verb i fjorde posisjon, der det kann vera noko uvisst um ein hev med type E å gjera. Når me kjem til vers med substantiv i same posisjon, kverv all tvil: Det er ingi døme på at eit substantiv som stend for seg sjølv, ikkje hev stavrim. Med andre ord må det samstundes bera hovudtrykk. Eg hev heller ikkje funne nokon sikre

¹¹⁸ (E med oppløysing i fyrste posisjon) **Sigv** 11,7.1, 18.1

¹¹⁹ (E γ *hnøtr less, en þreyr þessum*) **GSúrs** 5.5; **ÞKolb** 4,7.1; **Sigv** 12,27.1; **Ótt** 4,1.3; **Arn** 5,16.7, 21.5; **ÞjóðA** 3,7.1; **ESk** 2,2.7; 6,1.3, 18.1, 45.1; 12,10.1

døme på at substantivet i fjerde posisjon er noko anna enn bimoraisk (som *fé, fen*), men jf. nedanfor s. 116 um ordet *sýn* hjá Sigvatr.¹²⁰

Ei vanleg versfylling hev eit tvostava finitt verb i andre til tridje posisjon.¹²¹ Dette er versfylling E ð i klassifiseringi åt Sievers (1893, § 61, 8 e). Frumhendingen hev realtivt fri plassering, men fell sjeldan på same posisjon som stavrimet, d.e. på substantivet i fjerde posisjon. Her kann eg ikkje ganga inn på syntaksen i alle desse versi, men nokre hovudtypar skal nemnast:

I eitt avbrigde er ein nomenfrase kløyvd av eit finitt verb i andre til tridje posisjon; nominallekkane stend då i fyrste og fjerde posisjon. Denne ordfylgja minner um *hyperbaton* på gamalgrask. Nokre døme (talde med i note 121):

Bragi 2,4.1 ÞaN átta ec vin vierstan = Þann áttak vin verstan

Hornkl 1,5.3 rauð fnýsti bæn blóði = rauð fnýsti ben blóði

Korm 2,5.7 þat skyllða ek kyn kuenna = þat skyldak kyn kvinna

Denne kløyvingi – «getrennte Stellung» – vil Kuhn (1933, s. 74) tyda ut med sin *Satzpartikelgesetz*: «Steht ein Satzteil aus mehreren Wörtern an der Satzspitze, so müssen die Satzpartikeln, wenn sie nicht im Auftakt stehen, sich zwischen sie schieben, weil sie nicht erst hinter dem zweiten Worte oder noch weiter zurück stehen dürfen.» Dette finst det parallellar til i edda-diktingi òg, t.d. Vsp 3.7 *gap var ginnunga*. Her kunde ein leggja til at ei prosarekkjefylgd som t.d. *rauð ben fnýsti blóði* måtte gjeva ein ulagleg struktur, med ei tung senking i andre posisjon.

---

¹²⁰ Finnur Jónsson rettar Korm 2,58.3 «*við skulum dalkinn deila*» til *skuluma of dalk deila* «vi vil ikke strides om spændet ...» (*Skj.* A s. 90, B s. 83) og fær då eit langstava substantiv i fjerde posisjon. Handskriftlesemåten med den bundne formi *dalkinn* kann ikkje vera autentisk, i minsto ikkje um det skal vera Kormákr som hev gjort verset, men løysingi Finnur hev valt, kann heller ikkje vera rett med tanke på at det ikkje skal vera langstava substantiv i fjerde posisjon. Ei betre løysing vøre *skuluma dalki deila* med dativobjekt til verbet (jf. Fritzner 1886–96, s.v. *deila*), ein type A med oppløysing i fyrste heving som det finst parallellar til frå 900-talet, jf. ovanfor s. 84. Eg vel likevel å leggja handskriftlesemåten til grunn og tel verset til type A med oppløysing i fyrste senking.

¹²¹ (E ð *rauð fnýsti ben blóði*) **Bragi** 2,4.1; **Hornkl** 1,5.3; **Eg** 7,19.1, 21.3, 40.3; **Korm** 2,5.7, 21.7, 44.7; **GSúrs** 34.3; **Eskál** 3,15.7; **Hfr** 3,8.1, 13.3; **PKolb** 4,3.1; **Sigv** 1,2.5, 4.1, 8.5; 2,12.7; 3,4.3, 8.5, 10.1, 20.3; 9,3.3; 13,20.7, 31.7; **Porm** 1,3.5, 9.5, 10.1; 2,12.1; **Arn** 5,7.1, 19.3, 24.7; **ÞjóðA** 1,8.7; 3,16.1; **ESk** 1,2.7; 6,32.1, 33.3, 53.3, 70.7, 71.7; 11,5.5; 12,10.3; 13,5.7; **Rv** 12.1, 29.1

I andre vers er det ikkje *getrennte Stellung*, men inversjon – ein lekk som normalt stend lenger bak i setningi, vert flutt fram – som syter for at både fyrste og fjerde posisjon vert fylt av eit trykksterkt ord. Det vanlegaste er at eit adverbial er flutt fram; substantivet i fjerde posisjon kann vera både subjekt og objekt for verbet i midten. Nokre døme (talde med i note 121):

Eg 7,19.1 Sva skylldu goð giallda = Svá skyldi goð gjalda
 Eskál 3,15.7 þeim styra goð geira = (þeim stýra goð) geira
 Hfr 3,8.1 Vpp saugðu lóg lógbiss = Upp sǫgðu lög lagðisk

Endeleg finst det ein del vers som hev nærast prosarekkjefylgd på lekkane (subjekt – verbal – objekt – adverbial), i minsto so langt som dei er representerte innanfor lina. Her er substantivet i fjerde posisjon som regel (lut av) objektet. Nokre døme (talde med i note 121):

Sigv 1,4.1 EN *qvaþo gram guNar* = Enn kvóðu gram Gunnar
 Þorm 2,12.1 Þer fengut fe fleira > Ér fenguð fé færa¹²²
 ÞjóðA 1,8.7 herra náði gny gerva = herra náði gny gerva

Versfylling E ð finst òg med oppløysing i fyrste posisjon,¹²³ til dømes:

Hfr 1,9.1 Þaðan verþa fæt fyrða = Þaðan verða fót fyrða

Ei onnor, etter måten vanleg versfylling av type E med substantiv i fjerde posisjon hev eit einstava finitt verb i andre posisjon fylgt av ein preposisjon eller (i eitt tilfelle) konjunksjon. Dette svarar til versfylling E γ hjå Sievers (1893, § 61, 8 e).¹²⁴ I denne versfyllingi finst det òg eit par døme på *getrennte Stellung*, då millom lekken i fyrste posisjon og heile preposisjonsfrasen i tridje til fjerde posisjon:

¹²² Her legg me merke til at verbet *fenguð* ikkje er med i stavrimet (stavane er *fé* og *færa*), eit tydelegt prov på at tvostava finitte verb i denne posisjonen kann vera trykklette.

¹²³ (E ð med oppløysing i fyrste posisjon) Hfr 1,9.1; ÞjóðA 4,13.3; ESk 11,6.7

¹²⁴ (E γ *bann lét of sǫk sanna*, evt. langstava ord i fjerde posisjon i parentes) Eg 7,20.7; Korm 2,15.1, 38.3, 60.3; GSúrs 14.5; Eskál 3,34.3; Hfr 3,11.5, 14.3, 18.7; Sigv 5,1.3, 8.7; 12,10.3, 12.3, 23.5 (*sýn*); Þorm 1,9.1; 2,16.3; Ótt 2,3.1; Arn 3,3.5, 9.1; ÞjóðA 3,4.5; 4,5.5, 19.5, 20.7; ESk 10,2.7; 12,9.3

Arn 3,3.5 nott beid *ok* dag dróttíns = nótt beið ok dag dróttins

ÞjóðA 4,19.5 vestr reð or nið næsta = vestr réð ór Nið næsta

Inversjon er likevel vanlegare. Nokre dæmi (talde med i note 124):

Korm 2,15.1 Braut hvarf or sal sæta = Braut hvarf ór sal sæta

Sigv 5,1.3 bærð lét ec i fôr fyrða = bærð létk í fôr fyrða

Þorm 2,16.3 kendr er ek *við* styr stundum > kendr emk við styr stundum

Allra vanlegast er prosarekkjefylgd på lekkane (evt. med eit syntaktisk skil millom andre og tredje posisjon), jf. desse dømi (talde med i note 124):

Eg 7,20.7 vngr gat ek *ok* lé launa = ungr gatk ok læ launat

Hfr 3,11.5 haN let of sauk *sanna* = hann lét of sök sanna

Sigv 12,23.5 en hellzt þeim er syn seldi = enn helzk þeim 's *sýn* seldi

Det siste verset her er det einaste eg hev funne millom dei ujamne der fjorde posisjon er fylt av eit langstava substantiv. Det er vandt å koma utanum ordet *sýn*, som er sentralt i samanhengen:

... *þeim 's seldi sýn Valdamar í Gørðum* «... ham, som gav Valdamar i Garde synet» (*Skj.* B s. 244).

Kuhn (1937, s. 58) kommenterer: «Die Halbstrophe enthält große Schwierigkeiten. *sýn* 'Gesicht' ist nicht sicher; es gibt auch ein kurzes *syn*.»

Versfylling E *γ* finst òg med oppløysing i fyrste posisjon,¹²⁵ til dømes:

Eg 7,24.1 Kominn em ek af io ífa = Kominn emk á jó Ívu

Av andre versfyllingar finn me eitt vers med substantiv i fjorde posisjon som høver med versfylling E *β* hjå Sievers (1893, § 61, 8 e), d.e. med eit tvostava ord i fyrste til andre posisjon:¹²⁶

ÞKolb 4,3.1 Sextan var hugur hiona = Sextán vas hugr hjóna

¹²⁵ (E *γ* med oppløysing i fyrste posisjon) Eg 7,24.1; Korm 2,30.7; Sigv 12,10.7

¹²⁶ (E *β* *sextán vas hugr hjóna*) ÞKolb 4,3.1

4.5.3 Type E med pronomen i fjerde posisjon

I vers av type E med eit pronomen i fjerde posisjon er det ikkje som med substantivi at denne posisjonen alltid ber stavrim. Det finst likevel ein del døme på dette. Um me analyserer slike vers nøgje med umsyn til versfylling, kann det hjelpa oss med å slå fast typetilhøyrsla for tilsvarende vers der stavrimet ikkje fell på fjerde posisjon. Eg skal difor for kvar versfylling analysa dei eintydige versi med stavrim i fjerde posisjon fyrst.

Størsteparten av versi med pronomen i fjerde posisjon hev eit tvostava finitt verb eller adverb i andre til tredje posisjon, d.e. versfylling E ð etter Sievers (1893, § 61, 8 e). Eg skal sjå på desse fyrst. Nokre av deim hev det peikande pronomenet *sá* og *getrennte Stellung* (jf. ovanfor s. 114); tvo av desse versi hev stavrim på pronomenet:¹²⁷

Korm 2,35.7 *huess ok angrar su sessi > hvøss angrar sú, sessi*
ESk 6,20.3 *gramr vandiz sæ syndum = gramr vanðit sá synðum*

Med studnad i desse versi, og andre vers med *getrennte Stellung*, vel eg å analysa dilike vers der stavrimet ligg på fyrste posisjon, likeins, d.e. som type E.¹²⁸ Nokre døme:

GSúrs 35.3 *gerþr hafði su geyrþu = Gerðr hafði sú gerðu*
Eskál 3,30.7 *týr vildi sá týna = Týr vildi sá týna*
Arn 5,22.1 *Gramr munde sa gǫmlu = Gramr mundi sá gǫmlu*

Med oppløysing i fyrste posisjon:¹²⁹

Sigv 12,9.3 *iofurr kreisti sa æstan = (jofurr kreisti sá) austan*

I tri vers er pronomenet i fjerde posisjon lut av ein nomenfrase med kadensen.¹³⁰ Det hev då stavrim i dei tvo fyrste tilfelli:

---

¹²⁷ (E ð *hvøss angrar sú sessi*) Korm 2,35.7; ESk 6,20.3

¹²⁸ (E ð *Gerðr hafði sú gerðu*) GSúrs 35.3, Eskál 3,30.7; Arn 5,2.3, 22.1; ESk 6,6.3

¹²⁹ (E ð med oppløysing i fyrste posisjon) Sigv 12,9.3

¹³⁰ (E ð *þat mælti mín móðir*) Eg 7,1.1; Hfr 5,14.5; PKolb 4,7.3

Eg 7,1.1 Þat mælti min móðer = Þat mælti mín móðir
Hfr 5,14.5 stendr ei sa sendir > stendr eigi sá sendir
ÞKolb 4,7.3 neytur þykist sa nytur > neytr þykkisk sá nýtir

Ei stor gruppa vers med eit tvostava verb eller adverb i andre til tridje posisjon og eit pronomen i fjerde posisjon hev eit invertert predikativ (substantiv eller adjektiv), objekt, adverbial eller verbal i fyrste posisjon. Pronomenet er då subjekt for verbet. Nokre av desse versi hev stavrim i fjerde posisjon og stadfester tilhøyrsla til type E:¹³¹

Sigv 11,10.3 opt reynir þu þínom = (opt reynir þú) þínum
Þorm 2,20.3 ner vættir þu þeira = nær vættir þú þeira
Ótt 2,15.5 ungr sottir þu þrottar = ungr sóttir þú, Þróttar
Ótt 3,2.7 kunnt giorðir þu þenna = kunt gerðir þú þannig
Gmlkan 2,24.7 gëf reynduz þau þíofe = gæf reyndusk þau þjófi

Grunnen til denne inversjonen, som fører til ei umbyting av lekkane i fyrste og fjerde posisjon, synest å vera eit ynske um å få ein lettare lekk i fjerde posisjon. I versi med eit adverb i fyrste posisjon kunde ein tenkja seg at grunnen var å hevja fram denne setningslekk (topikalisering). Men då slike, «tyngre» adverb (som *opt*) aldri stend i fjerde posisjon, lyt uttydingi vera reint metrisk. Dette tyder at Craigies lov verkar vidare enn det Craigie påviste.

Størsteparten av versi med inversjon er utan stavrim i fjerde posisjon. Deim vil eg i analogi med versi ovanfor òg rekna til type E.¹³² Nokre døme:

Eyv 3,14.5 mest sellda ec mínar = mest selda ek mínar
Korm 2,2.3 oss hlægir þat eigi = oss hlægir þat eigi
GSúrs 7.1 Fellr eigi ek fullum = Fell eigi ek, fullum

I vers med oppløysing i fyrste posisjon er det upplagt metriske tilhøve som fremjar inversjonen.¹³³ Nokre døme:

¹³¹ (E ð *opt reynir þu þínom*) Sigv 11,10.3; Þorm 2,20.3; Ótt 2,15.5; 3,2.7; Gmlkan 2,24.7

¹³² (E ð *mest selda ek mínar*) Eyv 3,14.5; Korm 2,2.3, 24.5, 31.1, 50.5; GSúrs 7.1; Hfr 5,19.1; Sigv 7,8.1; 13,4.3, 30.1; Þorm 2,20.7; Ótt 3,1.7; ÞjóðA 1,4.1, 19.3, 20.7; Rv 4.5, 26.5, 28.1; Gmlkan 2,7.1, 18.1, 34.7, 37.5, 65.3

Eg 7,29.7 skapa verðum við skialldi > skapa verðum vit skjöldu
Sigv 7,8.7 haufud bárum þæ hæra > höfuð bórum vér hæra
Þorm 2,15.1 Hafa þóttvmc ec hátín = Hafa þóttumk ek, hättinn

Alle disse versi der eit subjektspronomen er flutt bak til fjerde posisjon, må reknast til type E. Denne umbytingi av lekkane er i seg sjølv eit teikn på at fjerde posisjon hev trykk til liks med fyrste posisjon. Når det er etter måten fåe vers der stavrimet fell på fjerde posisjon (fem vers), kann det koma av at setningslekkken i fyrste posisjon er både tyngre og viktugare i samanhengen.

Andre vers hev eit subjektspronomen i fjerde posisjon utan at det hev vorte flutt bak ved inversjon.¹³⁴ Det gjeld i tilfelle med setningsinitiale adverb, spyrjesetningar og imperativsetningar. Desse vil eg analysa som type E til liks med dei fyrre. Nokre døme:

Korm 2,10.5 þo varu ver þeiri = þó vórum vér þeiri
Korm 2,19.1 Hvern munder þu grundar = Hvern myndir þú Hrundar
GSúrs 16.1 Valld eigi þu valldi > Vald eigi þú vígi

I andre tilfelle der eit predikativ, objekt eller adverbial er flutt fram til fyrste posisjon, fylgjer det eit objekt i fjerde posisjon. Det er då ikkje flutt bak i høve til verbet i midten, og eg vel å handsama slike vers likt med deim som hev prosarekkjefylgd på lekkane. Eg held med andre ord plasseringi av fjerde posisjon i høve til verbet som avgjerande.

Nokre av versi med prosarekkjefylgd på lekkane hev eit pronomen i fjerde posisjon som ber stavrim.¹³⁵ Det er då objekt for verbet. Nokre døme:

Sigv 1,1.3 þioð ugði ser siþan = þjóð uggði sér síðan
Sigv 5,7.1 Knútr spurði mic metra = Knútr spurði mik, mætra
Arn 5,9.3 ungr olli þi þengill = ungr olli því þengill

---

¹³³ (E ð med oppløysing i fyrste posisjon) Eg 7,29.7, 31.2; Korm 2,34.1; Sigv 7,8.7; 11,18.7; 12,9.7; Þorm 2,15.1; Ótt 3,11.1; ÞjóðA 1,20.5; 4,1.5

¹³⁴ (E ð þó vórum vér þeiri) Korm 2,10.5, 19.1; GSúrs 16.1; Sigv 5,8.1; ÞKolb 4,5.1, 11.1

¹³⁵ (E ð þjóð uggði sér síðan) Sigv 1,1.3; 2,12.3; 5,7.1; 13,26.5; Arn 5,9.3; ESK 6,19.7, 62.7; Gmlkan 2,53.1

Ein påfallande stor lut av desse dømi finn me hjå Sigvatr og seinare skaldar (jf. note 135). Det er uventa at eit objektspronomen skal allitterera framfor eit fyrestelt nomen, som i *'Knútr spurði "mik, "mætra*. Sievers (1893, § 61, 6) nemner dette verset som døme på at «die alten regeln über das verhältnis der alliteration zu den verschiedenen wortkategorien stark verwischt [sind]». Truleg er desse versi på grensa av det som er godtakande. Det kann ha hjelpt at det i alle versi utanum eitt hjå Einarr Skúlason (6,62.7) er eit syntaktisk skil fyre kadensen, soleis at cæsuren her (um me skal fylgja Kuhn) gjer det lettare å hevja fram pronomenet.

Det er mange fleire døme på at eit pronomen stend i dilik versfylling utan stavrim. I analogi med dei fyrre versi vil eg rekna deim til type E.¹³⁶ Nokre døme:

Eg 1,1.7 *her suerium þess hyriar* = hér sverjum þess, hyrjar
 Eskál 4,3.7 *ver hyGiom þat viGia* = (víst hyggjum þat) viggjar
 ÞjóðA 4,25.3 *stercr olli því stillir* = sterkr olli því stillir

Det er lett å finna parallellar til versi med stavrim i fjerde posisjon. Serleg er likskapen millom Arn 5,9.3 *'ungr olli "því "þengill* og ÞjóðA 4,25.3 *"sterkr olli 'því "stillir* sláande. Desse versi hev heilt lik struktur (medrekna *getrennte Stellung* millom fyrste posisjon og kadensen), men ulik stavsetjing. Det er vandt å mæla for at desse versi skal skanderast ulikt.

Denne versfyllingi finst òg med oppløysing i fyrste posisjon,¹³⁷ til dømes:

Hfr 3,23.7 *geta þickiaz þes gotnar* = geta þykkjat mér gotnar

Den næst vanlegaste versfyllingi i type E med pronomen i fjerde posisjon hev i staden for eit tvostava finitt verb i andre til tredje posisjon eit einstava verb i andre posisjon og so ein preposisjon i tredje posisjon, evt. ein konjunksjon med eit syntaktisk skil fyre. Det gjev eit sjølvstendigt

¹³⁶ (E ð *hér sverjum þess hyrjar*) Eg 1,1.7; 7,42.5; Eyv 3,7.1; Korm 2,13.3, 19.3, 45.1, 47.3, 50.3, 53.7; GSúrs 19.3, 28.7, 32.5; Eskál 4,3.7; Hfr 5,23.7; Sigv 6,1.1; 11,10.1, 11.1; 12,2.5, 15.1; 13,8.5, 12.5, 14.1, 25.7, 26.1, 27.1; Ótt 3,2.1; 4,1.1; Arn 7,5.3 (= Sigv 13,25.7); ÞjóðA 1,3.3, 7.3; 3,2.3, 21.5; 4,3.1, 25.3; ESk 6,41.3; Rv 27.3; Gmlkan 2,42.1, 43.3, 51.3, 57.1, 61.3, 63.1

¹³⁷ (E ð med oppløysing i fyrste posisjon) Hfr 3,23.7; Arn 6,18.1; ÞjóðA 3,8.3, 13.3; ESk 6,69.7

ord i kvar posisjon, versfylling E γ etter Sievers (1893, § 61, 8 e). I nokre av desse versi ligg stavrimet på fjerde posisjon.¹³⁸ Nokre døme:

Eg 7,10.5 iorð grær en *ver* verðum = jorð grær, en vér verðum
Korm 2,51.3 gullz hlyck af þer þella = golls hlýkk af þér þella
Sigm 1,11.3 ungr comtu af því þingi > hrings komt af því þingi

I eitt av desse versi utgjer pronomenet ein nomenfrase i lag med kadensen (Sigm 1,11.3), og i dei med syntaktisk skil (t.d. Eg 7,10.5) er fjerde posisjon subjekt for verbet i kadensen.

I flestalle dømi på denne versfyllingi er det derimot ikkje stavrim på fjerde posisjon. Det er likevel ingen grunn til å skandera deim onnorleis.¹³⁹ Nokre døme:

Korm 2,30.3 mærd ber ek *firi* þig mina > mærd berk fyr þik mína
Hfr 3,5.7 mein hlvtv af því minir > (mein hlautk af því) mínir
Sigm 12,15.5 driúg varþ a því dögri = drjúg varð á því dægri

Denne versfyllingi finst òg med oppløysing i fyrste posisjon:¹⁴⁰

ESk 6,8.3 sigurdr hygg at þui snoGgum = Sigurðr hygg at því, snøggum

Ei minder vanleg versfylling hev ei samansetjing i dei tvo fyrste posisjonane og so eit finitt verb, mest former av verbet *vesa*, fyre pronomenet i fjerde posisjon, som ofte er flutt bak ved inversjon.¹⁴¹ Dette er versfylling E β etter Sievers (1893, § 61, 8 e). Her er det ingi døme på stavrim i fjerde posisjon, men det må vera ein slump. Dei mange dømi med inversjon kann snaudt lesast som anna enn type E, jf. at Sievers (1893, § 61, 8 g β) gjer det same. Nokre døme:

¹³⁸ (E γ golls hlýkk af þér þella) Eg 7,10.5; Korm 2,51.3; GSúrs 22.1; Sigm 1,11.3; 11,6.1; Þorm 2,21.1; ESk 6,38.1; 13,4.1

¹³⁹ (E γ mærd berk fyr þik mína) Korm 2,20.3; GSúrs 18.3; Eskál 3,22.7; Hfr 3,5.7, 18.3; Sigm 3,7.5, 19.1; 6,1.7; 12,15.5; Þorm 2,15.5; Ótt 3,2.5; ESk 6,2.7, 32.7, 51.3

¹⁴⁰ (E γ Sigurðr hygg at því snøggum) ESk 6,8.3

¹⁴¹ (E β helnauð es þat hylja) Eg 7,10.7; Korm 2,57.7; Sigm 1,13.7; 7,1.3; 11,11.3, 16.1; 13,4.1; Þorm 2,2.1; ÞjóðA 4,16.3; ESk 6,4.7, 24.3, 36.3

Eg 7,10.7 *helnauð er þat hylia* = (helnauð es þat) hylja
Sigr 1,13.7 *Geirfiðr hét sá gerva* = (Geirfiðr hét sá) gørva
ÞjóðA 4,16.3 *hornspón kved eg honum* = hornspón kveð ek hõnum

I eitt vers er det ikkje ei samansetjing, men eit simpleks i dei tvo fyrste posisjonane, og eit anna vers hev ei tvostava verbform same stad (talde med i note 141):

Korm 2,57.7 *styrðu ei amik steingerðr* > stýrat á mik, Steingerðr
Þorm 2,2.1 *Illa reð ek því at allar* > Illa réðk því's allar

Båe desse versi er retta på, ser me, og det kann vera at dei skulde vore normaliserte onnorleis.

Alternativt kann det vera tvo sjølvstendige nominallekkar i dei tvo fyrste posisjonane, d.e. versfyllingi E γ:¹⁴²

Korm 2,58.1 *Drengr vngr stal mik dalki* = Drengr ungr stal mik dalki
Sigr 13,31.3 *Guðs sán er þat þino* > (goðs lán es þat) þínu
ÞjóðA 4,4.7 *farvegr er mér fegri* = fár vegr es mér fegri

Med oppløysing i fyrste posisjon:¹⁴³

Sigr 1,11.7 *tala mint er þat telia* > tala minst es þat telja

4.5.4 Type E med adverb i fjerde posisjon

Den minste gruppa av type E hev eit adverb i fjerde posisjon. Dei fleste hev eit tvostava ord, oftast eit finitt verb, i andre til tredje posisjon, m.a.o. versfylling E δ. Her er det verre å slå fast inversjon, av di adverbialet i alle høve hev ei friare plassering enn andre setningslekkar, men i ein del tilfelle med eit adverb òg i fyrste posisjon, eller eit objekt/predikativ, er det tydelegt at eit setningsadverbial er flutt bak. Det hev då oftast stavrim.¹⁴⁴ Nokre døme:

¹⁴² (E γ *drengr ungr stal mik dalki*) Korm 2,58.1; Sigr 7,9.7; 13,31.3; ÞjóðA 4,4.7; ESk 6,59.7

¹⁴³ (E γ med oppløysing i fyrste posisjon) Sigr 1,11.7

¹⁴⁴ (E δ *betr unnum nú nýtri*) Hfr 5,3.7; Sigr 2,11.3; 3,3.7; 12,9.5; 13,5.7; Þorm 1,14.7; Gmlkan 2,7.3

Hfr 5,3.7 *betr vnnun* nu nytia = *betr unnum* nú nýtri
Sigm 2,11.3 *gert* hugða ec *sva snerto* = *gört* hugðak *svá, snertu*
Sigm 12,9.5 *gagn fengu því þegnar* = *gagn fengu því þegnar*

Det finst òg dilike vers utan stavrim i fjarde posisjon.¹⁴⁵ Nokre dømme:

GSúrs 3.1 *Betr hugða ek at brigði* > *Betr hugðak þá (brigði)*
GSúrs 20.1 *Raþs leitar nu ritar* = *Ráðs leitar nú ritar*
Sigm 3,7.7 *lítt reiði ec þo lýða* = *lítt reiðik þó lýða*

I versi der tvo adverb er umbytte, er motivasjonen tydeleg å få so lite kvantitet som råd i fjarde posisjon. Adverb som *nú, svá* og *þó* er halvlange og høver difor betre enn dei lange *betr, gört* og *hvast*. I versi der adverbet i fjarde posisjon hev skift plass med eit substantiv, er det i alle høve grunnen, då fjarde posisjon ikkje tillèt langstava substantiv. Det same gjeld i eit par vers med oppløysing i fyrste posisjon:¹⁴⁶

Korm 2,64.5 *bera knattu þa breiðar* = *bera knóttu þá breiðan*
ESk 6,9.3 *íon kollum sva allrar* = *Jóan kóllum svá, allrar*

I andre vers med denne versfyllingi er det prosarekkjefylgd på setningslekkane, d.e. subjekt – verbal – adverbial (– objekt). Mange av desse hev òg stavrim på adverbet.¹⁴⁷ Nokre dømme:

Eg 7,26.3 *hugr tiaðum miog maga* = *hugr tjóðum mjök mága*
Hfr 3,14.7 *sv gerðiz vel varði* = (*sú gerðisk vel*) *varða*
Þorm 1,8.5 *dyR hefndi dva sára* = *dýrr hefnði svá sára*

I Eg 7,26.3 heng fyrste posisjon i hop med kadensen og danar subjekt i lag med den.

Med oppløysing i fyrste posisjon:¹⁴⁸

¹⁴⁵ (E ð *betr hugðak þá brigði*) GSúrs 3.1, 20.1, 33.7; Sigm 3,7.7; ÞjóðA 3,15.5; 4,5.3; Gmlkan 2,39.5

¹⁴⁶ (E ð med oppløysing i fyrste posisjon) Korm 2,64.5; ESk 6,9.3

¹⁴⁷ (E ð *hugr tjóðum mjök mága*) Eg 7,26.3; Hfr 3,14.7; Sigm 1,15.5; 13,16.1; Þorm 1,8.5; 2,8.5, 16.7; ESk 6,63.3; Gmlkan 2,49.7

¹⁴⁸ (E ð med oppløysing i fyrste posisjon) Sigm 12,11.3

Sigv 12,11.3 *snarir funduz þar þrønda* = *snarir fundusk þar, Þrønda*

I andre vers med prosarekkjefylgd ligg stavrimet på subjektet i fyrste posisjon.¹⁴⁹ Nokre dømme:

Eg 7,43.3 *ek þottumz þa orka* = *ek þóttumk þá orka*

Korm 2,15.3 *huat merkir nu herkiss* = (*hvat merkir nú*) *herkis*

GSúrs 13.3 *eir voru þar aura* = *Eir vórum þar aura*

Med oppløysing i fyrste posisjon:¹⁵⁰

Sigv 7,1.7 *snarir borðuz þar sverðom* = *snarir bórðusk þar sverðum*

Andre versfyllingar er det mykje færre dømme på, og dei er heller ikkje so einskaplege reint syntaktisk. Eg hev berre funne sju vers med versfylling E γ (båe stavsetjingar).¹⁵¹ Nokre dømme:

Sigv 1,4.3 *dyrð fra ec þeim er vel varþiz* = *dýrð frák þeims vel varðisk*

Sigv 7,1.5 *sceið hans lá sva siþan* = *skeið hans lá svá (síðan)*

Ótt 3,7.7 *danskr her skaut þa daurum* = *danskr herr skaut þá dorrum*

Med oppløysing i fyrste posisjon:¹⁵²

ÞjóðA 1,19.7 *nefa Knutz var þa nytom* = *nefa Knúts vas þá nýtum*

Versfylling E β hev eg funne i tvo vers, båe hjå Sigvatr:¹⁵³

Sigv 7,9.1 *Erlingr var sva at iarla > Erlingr vas svá jarla*

Sigv 11,3.7 *olafr rieð sva iðfra* = (*Áleifr réð svá*) *jðfra*

¹⁴⁹ (E δ *ek þóttumk þá orka*) Eg 7,43.3; Korm 2,15.3; GSúrs 13.3; Hfr 5,28.1; Sigv 3,2.3; 8,1.7; 11,7.7; 12,5.7, 7.3

¹⁵⁰ (E δ med oppløysing i fyrste posisjon) Sigv 7,1.7, 7.3; 11,6.5; ÞjóðA 3,24.7; 4,24.1

¹⁵¹ (E γ *skeið hans lá svá síðan*) Sigv 1,4.3; 7,1.5; Ótt 3,7.7; ÞjóðA 3,9.7; Rv 30.5

¹⁵² (E γ med oppløysing i fyrste posisjon) ÞjóðA 1,19.7

¹⁵³ (E β *Erlingr vas svá jarla*) Sigv 7,9.1; 11,3.7

Me legg merke til at det i alle desse versi med adverb i fjerde posisjon berre er ei halvlang staving i denne posisjonen, t.d. *svá*, *þó*, *nú* og *þar*. Eg hev ikkje funne nokon undantak til dette. Med andre ord bryt heller ikkje adverbi i fjerde posisjon med Craigies lov. Jamvel um verbi gjeng utanum, spyrst det um ikkje denne lovi gjeld vidare enn det Craigie rekna med.

4.5.5 Type E med umfram staving

Heilt marginalt finst det hjå nokre 900-talsskaldar døme på oppløysing i fyrste trykklette posisjon i type E:¹⁵⁴

Eg 7,37.7 grepp *skolum* a veg vapp > grepp, skulum á veg vappa

Korm 1,5.1 Hróðr geri ec of mæg mæran = Hróðr gerik of mæg mæran

Korm 2,61.7 skiott segi ek til þess skautnum = skjótt (segik til þess skotnum)

Hfr 1,5.1 Rað lvkvz at sa siþan = Róð lukusk, at sá, síðan

Ingi av desse kann likevel segjast á vera sikre: I versi av Kormákr skal me truleg med Kuhn (1983, s. 68) setja inn dei eldre formene *ger'k* og *seg'k* (jf. Noreen 1923, § 532, 5–6). Likeins, som Kuhn peikar på (*loc.cit.*), kann *lukusk* i Hfr 1,5.1 bytast ut med *lauksk* i samsvar med ein handskriftvariant utan at det skjeplar meiningi i strofa (ein lyt samstundes brigda flt. *róð* til eint. *ráð*). I Eg 7,37.7 hev AM 453 4° (avskrift av Ketill Jörundarson) lesemåten «skalltü», som kunde motivera ei retting til *skalt*. I so fall lyt innskotet **skalt á veg vappa (vitt)* ‘du skal fara (eig. ‘ganga ustødt) vida’ vera mynta på Ármóðr skegg, og ikkje på Egill sjølv, jf. Finnur Jónsson: «jeg begiver mig nu på langfart» (*Skj.* B s. 51). Det høver med at resten av helmingen òg retter seg mot Ármóðr (med verbalet *munt*). Like etter at Egill hev kvede dette (*Egils saga*, kap. 72), skjèr han av Ármóðr skjegget og krøkjer fingeren i auga hans so det sprett ut på kinnet. Utsegni um at Ármóðr skal *vappa*, kann med andre ord tyda at han skal ganga ustødt av di han hev vorte blind på det eine auga.

¹⁵⁴ (E γ med oppløysing i andre posisjon) Eg 7,37.7; Korm 1,5.1; 2,61.7; Hfr 1,5.1; Gade (1995, s. 63) hev ved ein feil plassert verset Hfr 1,5.1 *róð lukusk at sá síðan* under «Resolution in positions 1 and 2», d.e. oppløysing i hevjing. Det gjeng fram at ho analyserer verset som type E, og då kann det ikkje vera hevjing i andre posisjon.

I nokre andre vers er det eit sjølvstendig (enklitisk) ord som skaper ei umfram staving i type E.¹⁵⁵ I tvo tilfelle er andre posisjon fylt av eit finitt verb attåt pronomenet *mér*:

Eg 7,32.7 *iafnt var mer i gny geira* > *jafn vas mér í gný geira*

Korm 2,49.7 *þui skal mer en tinteini* > *fúrs skal mér an Tinteini*

Her kunde det vera freistande å byta ut *vas mér* med *vprum* (jf. s. 135) og *skal mér* med *skulum*; i so fall vilde desse versi fylgja den fyrre typen (som eg ironisk nok hev freista å kvitta meg med). Kuhn (1983, s. 156) stytter derimot verbformi *vas* i det eine verset: *iafnt v's mér í gný geira*.

Denne postulerte formi hev eg avvist på s. 91.

I fire andre vers er partikkelen *of* kilt inn millom den trykksterke fyrste posisjonen (som ber stavrim) og eit finitt verb i andre til tredje posisjon:¹⁵⁶

Korm 2,48.7 *huat of kennum þat henni* = *hvat of kennum þat henni*

Hfr 2,2.3 *hvat vm dyldi þes hælþar* = *hvat of dylði þess hǫlðar*

Hfr 5,13.7 *ekki hefnda sua ockar* > *ek of hefnða svá okkar*

ESk 11,4.3 *vel of hrosa ec því visa* = (vel of hrósak því) *visa*

Her er det rimelegt å rekna med at partikkelen stend enklitisk til ordet framanfor og i lag med det danar fyrste posisjon med oppløysing (*hvat-of*). Strukturelt svarar då desse versi til type E med oppløysing i fyrste hevjing.

Endeleg finst det døme på ei umfram trykklett staving i eit vers med oppløysing i fyrste posisjon:¹⁵⁷

Sigv 12,22.1 *Sumir trúðu a guð gumnar* = *Sumir trúðu á goð gumnar*

Denne ovringi kjenner me frå type A og D (t.d. A* *inn vask Ilmi at finna*, D* *fésærandi at færa*).

---

¹⁵⁵ (E* *jafn vas mér í gný geira*) Eg 7,32.7; Korm 2,49.7

¹⁵⁶ (E* *hvat of kennum þat henni*) Korm 2,48.7; Hfr 2,2.3; 5,13.7; ESk 11,4.3

¹⁵⁷ (E* med oppløysing i fyrste posisjon) Sigv 12,22.1

4.6 Umetriske vers

Nokre vers hev eg gjeve upp å tyda ut innanfor den modellen eg arbeider ut ifrå:

Hornkl 3,1.7 *eigi* mvn enn við eckiv > eigi mun enn við ekkju

Eyv 3,2.3 *ver* getom bili at bolva = vér getum bili at bølva

Eyv 3,13.5 *vita* ef ak^r *mutur* iocla > vita, ef akrmurur jøkla

Korm 2,32.7 *siz þik fastnaði frægja* = siz þik fastnaði frægja

Korm 2,35.3 *varat virðar stæRri* > vasat ógn verka stœri

GSúrs 7.3 *roþit hefik margra manna* > ráðit hefr margra manna

Gmlkan 2,8.1 *Oflöskuan hóf[um?]* esku = oflökvan hōfum æsku

Gmlkan 2,20.1 *Skiölddunge erum skýlldir* = Skjöldungi erum skyldir

Desse versi lyt sjáast i samanheng:

Korm 2,55.3 *gulldut fe firi* biartrar / halsfang myils spangar

Finnur Jónsson rettar til *fýrr* (*Skj.* B s. 82), men det hjelper lite, for dei tvo stavane vert

liggjande i tridje og fjerde posisjon, og noko mynster $\times \times \acute{ } \acute{ } | \acute{ } \times$ er elles ikkje kjent. Me ser

at næste vers òg byrjar umetrisk, utan stavrim. Dette hev vorte retta på ved å snu um til *fāng*

hals, men det løyser ikkje vansken i det fyrste verset.

4.7 Uppsummering

Fundane i analysen av dei ujamne versi kann summerast upp med denne tabellen (berre absolutte tal, prosentar kjem i kap. 6:

Tab. 1. Dei ujamne versi i *dróttkvætt* skifte på ymse verstypar.¹⁵⁸

	Tal vers	A + uppl.	A 2k	A* + uppl.	A sml.	B	B*	B sml	C1	C3	C*	C sml.	D + uppl.	D*	D sml.	E + uppl.	E*	E sml.	R e s t
Bragi I	58	36+1		4		2			5	7	1		2						0
Bragi II	7	5		1												1			0
Bragi samla	65	41+1		5	46+1	2		2	5	7	1	13	2		2	1		1	0
Þjóð II	79	46	2	2		2	2		1	12			4			8			0
Þjóð IV	6	1+2				1				1						1			0
Þjóð samla	85	47+2	2	2	51+2	3	2	5	1	13		14	4		4	9		9	0
Hornkl I	32	23	1			1			3				1			2			0
Hornkl III	4	2							1										1
Hornkl sml.	36	25	1		26	1		1	4	1		5	1		1	2		2	1
Eg I	5	1									1		1			1+1			0
Eg V	4	3+1																	0
Eg VI	4	3											1						0
Eg VII	175	96+4		6		3	2		8	7	4		2			37+4	2		0
Eg samla	188	103+5		6	109+5	3	2	5	8	7	5	20	4		4	38+5	2	40+5	0
Eyv III	52	28+2	1	2	31+2				6	3	1	10	1		1	6		6	2
Korm I	16	6+1		1					1				2	1		3	1		0
Korm II	249	124+12	2	19+1		9	3		15	8	4		12	1		30+3	3		3
Korm samla	265	130+13	2	20+1	152+14	9	3	12	16	8	4	28	14	2	16	33+3	4	37+3	3
GSúrs	133	81+3		8	89+3	2		2	4	5	4	13	3		3	22		22	1
Eskál I	4	3							1										0
Eskál II	4	1		1						1						1			0
Eskál III	114	59+5		4					12	4	2		5			23			0
Eskál IV	12	6		2		1					1					2			0
Eskál samla	134	69+5		7	76+5	1		1	13	5	3	21	5		5	26		26	0
Hfr I	18	6		1					1		1		2			5+1	1		0
Hfr II	28	20														7	1		0
Hfr III	104	56+5	1	8		2	1		3	6	3		2			16+1			0
Hfr IV	1	1																	0
Hfr V	106	62		14		4	2		9	1	2		1			10	1		0
Hfr samla	257	145+5	1	23	169+5	6	3	9	13	7	6	26	5		5	38+2	3	41+2	0
ÞKolb I	10	7											1			2			0
ÞKolb II	4	4																	0
ÞKolb III	53	33	1	4		2	1		2	6						3+1			0
ÞKolb IV	40	17+3		2			1		6	1	1		1			8			0
ÞKolb sml.	107	61+3	1	6	68+3	2	2	4	8	7	1	16	2		2	13+1		13+1	0
Sigv I	58	39		2		2			1	2	1			1		9+1			0
Sigv II	50	32		4		3	1		1	3	1					5			0
Sigv III	84	56		7			3		3	2	1			1		11			0
Sigv IV	2	1														1			0

¹⁵⁸ Eg hev slege saman type A/B/C/E med oppløysing i senking og dei utvida typane A*, B*, C* og E* (her rubri-
sert som det siste); for type D finst berre den utvida typane D*). Det er same kva fåe døme, og dei tvo typane hev
det sams at dei baa rømer ei umfram trykklett staving.

Sigv V	30	15+1		8					1							4+1			0
Sigv VI	4	2														2			0
Sigv VII	40	22	1	1		2			1	1						9+3			0
Sigv VIII	4	1								1						2			0
Sigv IX	12	6		5												1			0
Sigv XI	70	37+3	1	3+1		2	3			1	1		1	1		11+5			0
Sigv XII	103	65		9		1			2	2			4			14+5	1		0
Sigv XIII	124	76+2	1	6		7	2		2	1	2					22+3			0
Sigv XIV	2	2																	0
Sigv samla	583	354+6	3	45+1	402+7	17	9	26	11	13	6	30	5	3	8	91+18	1	92+18	0
Þorm I	60	41		3		2			2		1					11			0
Þorm II	96	63+2		8+2			2			2	2		1			13+1			0
Þorm samla	156	104+2		11+2	115+4	2	2	4	2	2	3	7	1		1	24+1		24+1	0
Ótt II	72	49+1		4			1		1	5			1			10			0
Ótt III	40	27				1				2						9+1			0
Ótt IV	4	2														2			0
Ótt samla	116	78+1		4	82+1	1	1	2	1	7		8	1		1	21+1		21+1	0
Arn I	5	3				1										1			0
Arn III	68	51		2		1			1	1	3					8			0
Arn IV	1									1									0
Arn V	82	49+1		7			3		1	2	1					18			0
Arn VI	60	45	1	3		1				4	1		1			3+1			0
Arn VII	9	6		1												2			0
Arn samla	225	155+1	1	13	169+1	3	3	6	2	8	5	15	1		1	32+1		32+1	0
ÞjóðA I	91	62+1	1	6		5			2	1			2			9+2			0
ÞjóðA III	108	62+1	1	6+1		2			5	8	1		3	1		13+4			0
ÞjóðA IV	98	59+4	1	10+1		4			1	1			2+1			10+4			0
ÞjóðA sml.	297	183+6	3	22+2	208+8	11		11	8	10	1	19	7+1	1	8+1	32+10		32+10	0
ESk I	20	13+1		2		1				1						2			0
ESk II	8	6														2			0
ESk IV	6	3	1			2													0
ESk V	4	3+1																	0
ESk VI	266	144+9	6+1	25+3		11	2		1	8			10+1			36+9			0
ESk VIII	6	4														2			0
ESk IX	14	7		4		1	1		1										0
ESk X	8	4		2												2			0
ESk XI	31	14		4+1		1			1				2			6+1	1		0
ESk XII	36	16+2	1	2		3	1		1	2						7+1			0
ESk XIII	46	28+2	1	3+2						2			2			4+1			0
ESk samla	445	242+15	9+1	42+6	293+22	19	4	23	4	13	1	18	14+1		14+1	61+12	1	62+12	0
Rv	130	98+2	1	12+1	111+3	2		2			2	2	3		3	9		9	0
Gmlkan	252	147+2		27+3	174+5	7	1	8	15	1	1	17	10+4	2+1	12+5	27+2		27+2	2

5 Analyse av dei jamne versi i *dróttkvætt*

I dei jamne versi er det i klassisk *dróttkvætt* berre råd å ha tri av dei fem Sievers-typane: A, D og E. Det kjem av den faste plasseringi av hovudstaven og med di den fyrste trykktoppen i fyrste posisjon i den andre lina i versparet. Det finst likevel nokre undantak til dette hjå dei eldste skaldane, sjå nedanfor. Fyllingi av dei ymse typane syner stor likskap med dei ujamne versi, og eg kann difor visa mykje attende til det eg hev skrive um deim. Me tek gjennomgangen i ei litt onnor rekkjefylgd enn i dei ujamne versi og byrjar med dei stigande typane B og C. Dinæst tek me dei «normale» typane – A, D og E – i alfabetisk rekkjefylgd.

5.1 Gamle typar med upptakt (B og C)

I den eldste diktingi i *dróttkvætt* finst det ein del døme på at jamne linor hev upptakt og fylgjer Sievers' type B og C. Dette vert etter kvart forbode. Forutan frumskalden Bragi finn me mest alle dømi på dette hjå Egill og Kormákr. At me finn det hjå nett desse 900-talsskaldane, kann koma av at dei søkte eldre, minder regulerte ideal (jf. Kuhn 1983, s. 286 og 288 f.).

Med di dømi er so fåe, vel eg å lista upp alle. Fyrst vers av type B:¹⁵⁹

Bragi 2,3.4 *með fylli mer stillir* = *með fylli mér stillis*

Korm 2,20.6 *þottu .víj. vm dag fregnir* = *þótt sjau of dag fregnir*

Korm 2,56.2 *aðr ver til skips gangim* = *áðr vér til skips gangim*

Korm 2,56.4 *til suínadals mína* = *til Svínadals mína*

Korm 2,56.8 *en sialfvm mer halfu* = *an sjölfum mér hølfulu*

Korm 2,57.4 *i hattar stall miðian* = *í hattar stall miðjan*

Korm 2,57.8 *þottu steigurliga latir* > *þótt steigurla látir*

Korm 2,58.2 *þa er drack a mey racka* = *þás drakk á mey rakka*

Korm 2,58.4 *sem drengir tueir vngir* = *sem drengir tveir ungir*

Med oppløysing i fyrste posisjon:¹⁶⁰

Eg 7,38.2 *nema raða vel kunni* = *nema ráða vel kunni*

¹⁵⁹ (B *með fylli mér stillis*) Bragi 2,3.4; Korm 2,20.6, 56.2, 56.4, 56.8, 57.4, 57.8, 58.2, 58.4

¹⁶⁰ (B med oppløysing i fyrste posisjon) Eg 7,38.2, 38.4; Korm 2,17.4, 61.8

Eg 7,38.4 *er vm myrkuan staf villiz* = es of myrkvan staf villisk
Korm 2,17.4 *er mer varða gna borða* = es mér varða Gnó steina
Korm 2,61.8 *ef mer skrymir lið veitti* = ef mér Skrýmir lið veittit

Vers av type C1:¹⁶¹

Bragi 1,9.6 *sem orrosta letti* = sem orróstu letti
Bragi 1,9.8 *með algífris lifrv* = með algífris lifru
Eg 7,1.2 *at mer skyldi kaupa* = at mér skyldi kaupa
Eg 7,6.4 *i dalmiskunn fiska* = í dalmiskunn fiska
Korm 2,9.6 *en morauða sauði* = an mórauða sauði
Korm 2,61.2 *þa er fangremmi mætað* > þás fangremmi mættak
GSúrs 28.6 *i hiorregni þvegnar* = í hjórregni þvegnar

Vers av type C3, med stutt iktusstaving i tridje posisjon:¹⁶²

Bragi 1,1.2 *hve hreingroit steini* = hvé hreingróit steini
Bragi 1,18.2 *afangboða angli* = á fangboða ǫngli
Eg 7,7.2 *suaat mer benþiðuðr fylgdi* > mér benþiðurr fylgði¹⁶³
Eg 7,7.8 *i borghliðum sæfaz* = í borghliði sæfask
Eyv 3,14.6 *við mæ ǫrvum sævar* > við mævǫrum sævar
Korm 2,17.6 *er þeir ala meira* = es þeir ala meira
Korm 2,57.6 *a elliða stafní* = á elliða stafni
Korm 2,61.6 *i aunduegi drecka* = í ǫndvegi drekka

Endeleg er det eit par vers av type C3 som hev uppløysing i fyrste posisjon:¹⁶⁴

Korm 2,48.6 *er at vangroði gengum* = es at vangroði gǫngum
Korm 2,52.2 *er ið heim komit baðir* = es it heim komit báðir

¹⁶¹ (C1 *sem orróstu letti*) Bragi 1,9.6, 9.8; Eg 7,1.2, 6.4; Korm 2,9.6, 61.2; GSúrs 28.6

¹⁶² (C3 *hvé hreingróit steini*) Bragi 1,1.2, 18.2; Eg 7,7.2, 7.8; Eyv 3,14.6; Korm 2,17.6, 57.6, 61.6

¹⁶³ Her hev Finnur Jónsson, utan noko grunnlag i handskrifter, stroke konjunksjonen *svát*. Det gjer verset meir godtakande, og eg hev difor valt á fylgja honum i dette stykket.

¹⁶⁴ (C3 med uppløysing i fyrste posisjon) Korm 2,48.6, 52.2

5.2 Type A

Dei fleste dømi på type A er vandelause, med eintydigt trykklette ord eller stavingar i andre og fjorde posisjon.¹⁶⁵ Nokre døme frå dei eldste skaldane:

Bragi 1,3.2 iormvnrekr at vakna = Jormunrekr at vakna

Bragi 1,3.4 drávm isverþa flavmi = draum í sverða flaumi

Þjóð 2,2.4 glamma á fyr skommo = glamma ó- fyr -skommu¹⁶⁶

---

¹⁶⁵ (A *Jormunrekr at vakna*) **Bragi** 1,3.2, 3.4, 3.8, 4.2, 4.4, 4.8, 6.2, 7.2, 8.6, 9.2, 10.2, 10.8, 11.2, 13.6, 14.4, 15.2, 15.4, 16.2, 16.4, 17.2, 19.4, 20.2; 2,3.2; **Þjóð** 2,1.8, 2.2, 2.4, 2.8, 3.8, 6.2, 7.4, 7.8, 8.6, 10.6, 12.2, 12.4, 14.2, 14.6, 14.8, 15.2, 15.8, 18.4, 18.6, 18.8, 19.4, 20.6; 4,1.2, 2.8; **Hornkl** 1,4.6, 5.2; **Eg** 6,1.8; 7,1.6, 1.8, 3.2, 6.6, 9.4, 10.6, 11.2, 11.8, 12.4, 13.6, 16.6, 17.4, 18.6, 19.6, 21.8, 22.8, 24.8, 26.8, 28.8, 29.4, 29.8, 30.2, 30.4, 30.6, 31.8, 32.2, 33.4, 33.8, 34.2, 35.2, 35.8, 36.8, 37.4, 37.6, 39.2, 40.6, 42.2, 43.4, 43.8, 44.4, 47.2; **Eyv** 3,4.4, 6.4, 7.6, 8.2, 8.8, 9.6, 9.8, 10.4, 10.8, 12.4, 14.2; **Korm** 1,3.4, 4.4, 5.4, 6.6, 6.8, 7.4; 2,1.4, 3.2, 5.8, 6.2, 6.8, 7.2, 8.8, 14.4, 14.8, 15.6, 17.8, 18.4, 20.2, 20.8, 21.2, 21.6, 22.2, 22.4, 22.6, 23.4, 23.8, 25.8, 26.2, 26.4, 26.6, 29.2, 29.8, 30.4, 32.2, 32.6, 33.6, 34.2, 34.4, 34.6, 35.6, 39.8, 42.2, 42.6, 43.8, 45.2, 45.8, 46.4, 47.2, 47.8, 49.4, 50.2, 50.4, 50.6, 51.4, 53.6, 54.8, 58.6, 59.4, 59.8, 63.6, 64.2; **GSúrs** 2.4, 3.2, 3.8, 5.6, 7.4, 7.8, 8.6, 9.2, 12.6, 13.4, 14.8, 15.4, 15.8, 17.4, 17.8, 18.4, 18.8, 20.8, 21.4, 21.6, 23.2, 24.2, 26.8, 27.2, 28.8, 30.2, 33.6, 34.4, 36.4; **Eskál** 2,1.4, 2.4; 3,7.8, 8.2, 9.4, 12.6, 16.2, 17.2, 20.4, 22.4, 24.6, 24.8, 25.2, 26.6, 26.8, 29.6, 30.2, 31.2, 35.4, 36.4; 4,1.2, 1.8; **Hfr** 1,1.2, 2.2, 2.4, 6.4; 2,1.4, 1.6, 2.4, 6.2, 6.6, 9.4, 9.8; 3,2.2, 2.6, 2.8, 3.2, 3.4, 6.2, 8.4, 9.4, 10.2, 12.4, 13.8, 14.6, 16.4, 20.6, 24.2; 5,2.2, 3.8, 7.4, 7.8, 8.4, 9.4, 10.6, 10.8, 11.6, 14.2, 14.6, 14.8, 15.2, 15.6, 15.8, 16.2, 16.8, 17.4, 18.4, 19.2, 19.4, 20.4, 21.2, 22.2, 23.8, 24.6, 24.8, 25.4, 26.4, 26.6, 26.8, 27.8, 28.2, 28.6; **PKolb** 1,2.8; 3,1.6, 2.2, 4.6, 5.2, 6.2, 6.8, 7.6, 8.6, 11.2, 11.6, 12.4, 14.4; 4,2.2, 2.8, 3.6, 5.2, 5.4, 6.6, 6.8, 8.2, 8.4, 11.2, 12.8; **Sigv** 1,1.2, 1.6, 3.4, 4.4, 4.6, 5.2, 8.2, 9.4, 11.4, 13.8, 14.4, 15.8; 2,1.4, 1.6, 2.2, 2.8, 3.4, 4.4, 5.2, 5.8, 6.2, 7.4, 9.8, 10.6, 11.8, 14.2; 3,1.6, 2.4, 2.8, 3.2, 3.4, 5.2, 7.6, 7.8, 8.2, 8.8, 9.8, 10.8, 12.6, 13.2, 14.4, 15.4, 16.4, 16.8, 17.6, 19.2 (trykkst. *ek*), 19.6, 20.6, 21.8; 4,1.4; 5,1.2, 1.4, 3.6, 3.8, 7.2, 8.2, 8.4; 7,1.2, 1.4, 2.2, 2.4, 3.2, 6.4, 7.8, 10.2, 10.6, 10.8; 8,1.4, 1.6; 9,3.6; 11,1.2, 2.6, 3.8, 7.4, 7.6, 7.8, 10.2, 11.4, 12.6, 13.2, 13.4, 13.6, 16.4, 16.8, 17.2, 17.6; 12,5.8, 6.8, 8.2, 8.4, 9.2, 9.6, 10.4, 10.6, 13.4, 13.6, 14.2, 15.2, 16.6, 16.8, 17.2, 17.6, 19.6, 19.8, 20.2, 22.2, 23.2, 23.6, 24.2, 24.8, 26.2, 28.4; 13,1.4, 4.4, 5.6, 6.6, 9.8, 11.4, 12.2, 12.4, 13.8, 14.8, 15.6, 16.2, 16.6, 17.2, 20.2, 21.2, 21.4, 22.2, 23.8, 25.2, 25.6, 27.6, 27.8, 28.4, 30.2, 30.6, 31.6; 14,1.4; **Porm** 1,3.2, 4.6, 5.8, 8.6, 9.6, 13.4, 15.8; 2,2.6, 6.4, 8.2, 8.4, 9.2, 10.2, 12.8, 13.2, 13.6, 15.6, 18.8 (trykkst. *ek*), 21.6, 22.4, 22.6, 25.2, 25.6; **Ótt** 2,4.2, 8.4, 9.8, 10.8, 11.2, 12.4, 14.4, 16.4, 17.2, 18.8, 20.4; 3,1.8, 3.2, 7.8 (trykkst. *þú*), 8.2, 8.4, 10.2, 10.8; 4,1.6; **Arn** 3,1.4, 1.8, 3.2, 7.6, 11.2, 12.2, 13.4, 14.4, 14.6, 15.2; 5,8.2, 9.6, 10.2, 10.4, 10.6, 11.6, 12.2, 14.2, 15.8, 18.4, 19.2, 19.4, 19.8, 20.2, 20.4, 20.8, 21.8, 23.2, 24.4; 6,2.2, 7.4, 7.6, 10.8, 11.8, 12.8, 13.2, 13.4, 14.6, 15.4, 17.2, 17.6, 18.8, 19.2; **ÞjóðA** 1,1.2, 5.4, 6.6, 7.8, 8.2, 9.2, 9.4, 9.6, 9.8, 10.4, 10.6, 10.8, 14.4, 14.8, 16.6, 16.8, 17.6, 18.6, 18.8, 19.2, 19.6, 19.8, 21.2, 21.6, 22.6, 22.8, 24.2, 25.8; 3,2.6, 3.8, 4.8, 7.8, 8.6, 9.8, 10.4, 11.2, 13.8, 14.2, 14.8, 15.4, 18.6, 20.2, 21.2, 21.4, 22.2, 22.4, 24.4, 24.6, 29.2, 31.2, 32.2, 33.2; 4,2.2, 2.6, 3.2, 3.8, 4.8, 5.6, 7.8, 8.4, 13.4, 13.8, 14.4, 14.6, 15.4, 16.4, 18.6, 18.8, 19.6, 20.2, 20.4, 21.6, 21.8, 22.2, 22.8, 23.8, 24.2, 24.4, 26.2, 27.6; **ESk** 1,1.4, 2.4; 2,1.2; 4,1.8; 6,3.2, 3.6, 4.8, 5.2, 10.8, 11.6, 14.8, 15.2, 15.6, 15.8, 16.2, 23.6, 26.8, 27.2, 28.2, 28.8, 29.2, 29.6, 33.2, 34.2, 35.8, 38.2, 38.8, 40.6, 43.2, 44.2, 46.4, 46.8, 53.2, 54.2, 55.2, 57.2, 59.6, 60.6, 62.4, 63.6, 65.4, 70.8, 71.4; 8,2.4; 9,2.6, 2.8, 3.6; 10,1.4; 11,7.4, 9.2; 12,11.4, 13.2, 17.4; 13,1.6, 3.4, 3.8, 5.2, 5.6, 6.8, 7.2, 10.4; **Rv** 1.4, 1.6, 3.8, 4.2, 4.6, 5.4, 5.6, 7.2, 7.8, 8.4, 8.8, 11.8, 12.4, 12.8, 15.2, 15.8, 17.4, 17.6, 19.4, 20.8, 22.2, 22.6, 23.4, 26.2, 26.8, 27.2, 27.6, 31.4, 32.4, 32.6, 34.8; **Gmlkan** 2,5.4, 5.8, 6.4, 6.6, 7.4, 9.2, 11.8, 12.2, 12.8, 13.4, 14.2, 14.8, 15.2, 16.2, 16.4, 19.8, 20.2, 21.4, 22.8, 23.4, 23.6, 23.8, 25.4, 29.4, 30.4, 31.4, 31.6, 31.8, 32.4, 32.8, 33.4, 33.6, 34.2, 34.4, 34.6, 34.8, 35.4, 36.2, 36.4, 38.4, 38.8, 39.4, 39.6, 41.8, 42.8, 45.2, 46.4, 47.6, 50.4, 52.4, 53.8, 54.4, 56.2, 58.2, 58.4, 61.8, 62.2, 62.6

Som i dei ujamne versi er ikkje tunge senkingar vanlegt hjå dei eldste skaldane, men dømi vert fleire frå Sigvatr av, og når me kjem so langt som til Arnórr, synest dei å ha vorte godtekne. Det er flest døme på slike tunge senkingar i fjerde posisjon, og det heng venteleg saman med at ein lett kunde sleppa ei tung senking i andre posisjon ved å setja eit stuttstava ord i tridje til fjerde posisjon (type A2k). Dei eldste dømi finn me som i dei ujamne versi hjå Egill og Kormákr (det eine kjem rett nok til ved ei retting, jf. ovanfor s. 76):¹⁶⁷

Eg 7,3.8 aul þat er barðr of signði > ǫl þats Bárøðr signði

Eg 7,8.2 hrið firi iotlandz síðu = hrið fyr Jótlands síðu

Korm 2,3.6 síðan gullhrings friðar > síðan gollmens Friðar

Korm 2,3.8 hlínar óþurpt mína = Hlílar óþurpt mína

Tunge senkingar i andre posisjon finst ikkje uventa hjå nokre av dei same millom dei eldste skaldane.¹⁶⁸ Dei eldste dømi:

Korm 2,64.4 dreyrugt suerð a eyri = (dreyrugt sverð) á eyri

Hfr 5,28.4 sorglaust vissa ek borgít = sorglaust, vissak borgit

¹⁶⁶ Her hev me eit interessant døme på *tnesis*: Ordet *óskømmu* (bokstavleg ‘ulengt’) er kløyvt i tvo, og preposisjonen *fyr* er sett imillom. Når Þjóðólfr ikkje lagar verset **“glamma fyr ‘ó-’skømmu* i staden, må det koma av at han nytta denne typen berre i samband med personnamn (soleis Þjóð 2,1.4, 13.8=20.8).

¹⁶⁷ (A med tung senking i fjerde posisjon) **Eg** 7,3.8 (*Bárøðr*), 8.2 (*Jótlands*); **Korm** 2,3.6 (*gollmens*), 3.8 (*óþurpt*); **Hfr** 5,18.8 (*dýrligr*), 21.8 (*ábyrgð*); **PKolb** 3,7.4 (*Nóregs*); **Sigv** 5,3.4 (*Hókun*); 7,9.2 (*skjöldungr*); 11,13.8 (*búmenn*), 16.6 (*berverk*); 12,20.8 (*Áleifr*); **Porm** 1,9.8 (*Hávares*); 2,25.8 (*hættligt*); **Ótt** 3,9.4 (*Norðvík*); **Arn** 3,7.2 (*Danmørk*), 12.8 (*haustnótt*); 5,5.2 (*skelkvings*), 6.4 (*Dýrnes*), 7.8 (*þengils*), 9.2 (*Torfnes*), 9.8 (*Skotlands*), 11.2 (*þat dægr*), 12.4 (*dróttins*), 21.2 (*Péttlands-*), 21.6 (*saumfór*); 6,2.4 (*mannfall*), 2.6 (*allvalds*), 4.8 (*verðung*), 12.2 (*helming*), 15.8 (*liðsmenn*), 16.4 (*berskips*), 17.8 (*hvers grams*); **ÞjóðA** 1,3.4 (*Nóreg*), 7.6 (*Magnús*), 24.8 (*Skáney*), 25.2 (*Magnús*); 3,1.8 (*Áleif*), 6.6 (*bragning*), 9.4 (*Danmørk*); 4,2.4 (*lopt upp*); **ESk** 6,11.4 (*Norðmenn*), 36.4 (*Danmørk*), 39.4 (*heims byggð*); **Rv** 2.4 (*Grímsbø*), 11.2 (*Rognvalds*), 12.2 (*umbüð*), 27.4 (*Jórdön*), 28.4 (*Láfranz-*); **Gmlkan** 2,18.4 (*bérvist*), 22.6 (*goðs sonr*), 40.4 (*alt vit*), 54.2 (*minn hugr*), 59.8 (*yðvars*), 60.8 (*vårt líf*)

¹⁶⁸ (A med tung senking i andre posisjon) **Korm** 2,64.4 (*dreyrugt*); **Hfr** 5,28.4 (*sorglaust*); **Sigv** 1,13.6 (*Gunnvalds-borg*); 3,9.2 (*ordigt*); 11,3.2 (*Magnús*); 13,26.2 (*Nöreg*); **Porm** 1,12.8 (*erring*); **Ótt** 3,11.2 (*siklingr*); **Arn** 3,8.6 (*blóðugr*); 5,2.4 (*Rognvalds*), 17.2 (*mildingr*); 6,12.6 (*öflugr*); 7,5.8 (*vandligr*); **ÞjóðA** 1,24.4 (*Magnús*); 3,3.6 (*Ánars*), 8.2 (*ordigt*), 14.6 (*blóðugr*); 4,23.4 (*þengill*); **ESk** 6,22.2 (*döglings*), 39.2, 65.6 (*beilagr*); **Rv** 13.2 (*aldrænn*), 26.4 (*Auðun*), 30.6 (*þengils*); **Gmlkan** 2,29.8 (*skýstalls*), 53.2 (*minn goð*), 56.4 (*æligs*)

Det er etter måten fåe døme på at fyrste hevjing er oppløyst i type A i dei jamne versi, munaleg færre enn i dei ujamne versi.¹⁶⁹ Dei eldste dømi:

Þjóð 4,1.4 voruma þa til margir = vöruma þá til margir
Eg 7,39.6 erat þeir .xij. er skelui = esat þeir tolf, es skelfi
Korm 2,53.4 fnasi hann vesalstr manna = fnasi hann vesalstr manna

I Þjóð 4,1.4 reknar eg med at me hev ei eldre for av verbet, *vörum*, i staden for den vanlege *vórum*. Denne formi må vera laga på same vis som *gøfumk* hjå Bragi, d.e. *vas-um* = *vörum* (med rotasisme *s > r* og u-ljodbrigde *a > ø*), sjå ovanfor s. 85. I eit verb som *vesa* kann ein tenkja seg at ei slik stuttare form hev halde seg lenger enn elles òg (med grunn i trykklett bruk).

Det er noko fleire vers med oppløysing i fyrste senking enn i fyrste hevjing, men dømi er fåe jamført med dei mange ujamne versi av dette slaget.¹⁷⁰ Dei eldste dømi:

Eg 7,19.2 gramr reki lynd af lavndum > gram reki bønd af høndum¹⁷¹
Eyv 3,12.2 sva høfom inn sem fīnar = svá høfum inn sem Finnar
Korm 2,15.2 sunnz erum hugr a gunni = sunds erum hugr á Gunni

Hjá Rognvaldr jarl finst det eit serskilt vers med oppløysing både i fyrste hevjing og i fyrste senking (jf. ovanfor s. 87 for det tilsvarende ujamne verset):¹⁷²

Rv 10.2 atatata liggur i vatni = atatata – liggr í vatni

¹⁶⁹ (A med oppløysing i fyrste posisjon; evt. tung fjorde posisjon i parentes) Þjóð 4,1.4; Eg 7,39.6; Korm 2,53.4 (*vesalstr*), 58.8; GSúrs 18.6; Hfr 3,3.8, 21.2; Sigv 11,6.6; 13,27.2; Arn 5,7.2; ÞjóðA 1,15.2; Rv 31.2; Gmlkan 2,10.8

¹⁷⁰ (A med oppløysing i andre posisjon; evt. tung fjorde posisjon i parentes) Eg 7,19.2; Eyv 3,12.2; Korm 2,15.2; Hfr 3,24.4; 5,2.6, 24.4; ÞKolb 4,10.6; Sigv 3,13.6; 11,18.2 (*aptans*); 13,8.2, 26.4 (*Áleifr*); Þorm 1,4.8, 12.6; 2,12.6, 19.6; Arn 3,5.8 (*Danmørk*); ÞjóðA 1,5.6; 3,19.6; 4,1.6, 3.6; ESk 6,58.2; Rv 11.4, 21.2, 29.2, 32.8

¹⁷¹ Her er lesemåten ... *bønd af høndum* henta or handskrifti W (og til dels K). Her hev me eit døme på at ei endring i tradisjonen hev ført inn eit ureglementert stavrim i andreverset, og dessutan er aðalhendingen gjengen tapt (*lynd* - *londum*).

¹⁷² (A med oppløysing i fyrste og andre posisjon) Rv 10.2

Det finst endå færre døme på oppløysing i andre senking, d.e. fjerde posisjon, enn i fyrste senking.¹⁷³ Dei eldste dømi:

Eg 7,34.6 eirarlaust eða meira = eirarlaust, eða meiri

Eskál 3,18.2 ættom goðr nema froðe = ættum góðr, nema Fróði

Hfr 5,10.2 siðr at blot ero quiðiut = siðr, at blót eru kviðjuð

I nokre vers er den oppløyste posisjonen fylt av tvo einskildord (talde med i note 173):

Korm 2,37.8 sanna man ek ef ek vakna > sakna mank, es ek vakna

Hfr 3,27.4 mein þo at smatt se vnd einum = mein, þótt smátt sé und einum

Sigv 3,4.2 hurþ var aptr eN spurþumz = hurð vas aptr, en ek spurðumk

Attåt hev Finnur Jónsson fenge slik oppløysing i eit vers ved retting:

GSúrs 25.6 gullfit vitum sitia > grundar fit vitum sitja

Han hev ikkje studnad for denne rettingi i nokor handskrift; den einaste varianten (for *gollfit vitum*) er «goíns fitíar uill» i AM 556a. Eg vel difor ikkje å fylgja Finnur i dette stykket, men reknar verset for døme på type A2k.

Endeleg finst det eit døme på oppløysing i både fyrste og andre senking, i eit likelydande vers hjå Gísli og Þórmóðr:¹⁷⁴

GSúrs 12.2 þau eru orþ komin norþan = þau eru orð komin norðan

Þorm 1,13.6 þav erv orð komin norðan = þau eru orð komin norðan

Her er det vel trulegt at Þórmóðr hev «lånt» dette verset av Gísli, serleg med tanke på at den metriske strukturen er so sjeldsynt.

---

¹⁷³ (A med oppløysing i fjerde posisjon) Eg 7,34.6; Korm 2,37.8; Eskál 3,18.2; Hfr 3,27.4; 5,10.2; Sigv 3,4.2, 8.6; 7,5.6; 11,9.4; 13,1.2, 4.8; Þorm 2,6.6; ESk 9,2.4; Rv 29.4

¹⁷⁴ (A med oppløysing i andre og fjerde posisjon) GSúrs 12.2 = Þorm 1,13.6

Som i dei ujamne versi finst det nokre vers med umframme trykklette stavingar som ikkje kann gjerast greida for ved oppløysing. Dette er likevel på langt nær so vanlegt som i dei ujamne versi. Merkjande er det òg at ovringi her avgrensar seg til fjerde posisjon:¹⁷⁵

Eg 7,23.8 gandr yfir stal ok brandi > gandr of stáli ok brandi

Eg 7,40.2 en við ellifu tysvar = en við ellifu tysvar

Korm 2,39.2 traudr sæfara inn blauði = traudr sæfara, enn blauði

Hfr 5,4.4 hvar er ackeris fracki = hvar es Akkerisfrakki?

Ein svært vanleg undertype av A i dei jamne versi er A2k, med stutt staving i tredje posisjon etter ei staving med sidetrykk i andre posisjon, d.e. strukturen $\dot{\_} \dot{\_} | \dot{\_} \times || \dot{\_} \times$. Som regel er dei tvo fyrste posisjonane fylte av ei samansetjing,¹⁷⁶ som i desse dømi:

¹⁷⁵ (A* gandr of stáli ok brandi) Eg 7,23.8, 40.2; Korm 2,39.2; Hfr 5,4.4

¹⁷⁶ (A2k Randvís hofuðniðja) Bragi 1,3.6, 5.8, 6.8, 13.8, 17.4, 20.4; 2,1.4; Þjóð 2,3.2, 4.6, 6.4, 6.8, 9.4, 10.8, 12.6, 12.8, 16.6, 17.6, 19.6; 4,2.2, 2.6; Hornkl 1,1.2, 1.8, 2.6, 3.2, 8.2, 9.4; Eg 1,1.8, 2.2, 16.4, 18.8, 24.6, 26.2; 6,1.2; 7,2.8, 4.8, 10.2, 11.4, 11.6, 15.6, 18.4, 20.4, 20.8, 22.2, 23.4, 27.6, 31.4, 36.2, 37.2, 41.6; Eyv 3,1.2, 2.2, 2.6, 2.8, 5.4, 5.6, 6.2, 7.8, 9.2, 13.6, 13.8, 14.8; Korm 1,1.4, 3.2; 2,1.2, 6.6, 10.8, 13.4, 23.6, 27.2, 28.6, 29.6, 33.8, 35.2, 36.4, 36.8, 37.2, 38.6, 40.6, 43.6, 44.8, 51.8, 55.2, 55.4, 60.8, 62.6, 64.6; GSúrs 7.2, 7.6, 8.2, 8.4, 8.8, 15.2, 17.6, 19.2, 21.2, 22.2, 24.8, 25.4, 25.6, 26.2, 32.4, 33.2, 33.4, 34.8; Eskál 1,1.4; 3,7.2, 7.6, 11.8, 12.4, 13.2, 13.4, 20.6≈27.2, 21.2, 22.8, 23.6, 25.8, 29.4, 30.4, 34.4, 37.6, 37.8; Hfr 1,1.4, 5.2, 8.2, 8.4, 9.4; 2,1.2, 2.2, 4.6, 8.2, 8.6; 3,3.6, 5.2, 5.4, 6.6, 7.8, 11.4, 13.6, 15.6, 16.2, 17.4, 18.2, 19.4, 21.8, 22.4, 22.6, 23.6, 25.8; 5,1.2, 1.8, 3.2, 5.2, 5.4, 8.2, 12.4, 13.4, 13.8, 16.6, 17.6, 27.6; ÞKolb 1,1.2, 2.6; 2,1.6, 1.8; 3,1.8, 3.8, 4.2, 6.4, 8.8, 9.8, 10.6, 11.8, 12.6, 13.8; 4,3.8, 5.6, 6.4, 7.8, 9.8; Sigv 1,1.4, 2.8, 4.8, 7.2, 7.8, 9.2, 9.6, 10.2, 12.4; 2,1.2, 3.6, 7.8, 9.4, 12.4, 12.6; 3,1.2, 2.2, 4.4, 6.6, 11.2, 12.8, 15.2, 17.2, 17.4, 17.8, 18.4, 19.4, 20.2, 20.8, 21.2; 5,2.4, 4.2; 6,1.6; 7,2.6, 3.8, 4.2, 5.4, 6.2, 9.4; 9,1.2, 1.6, 1.8, 2.2, 2.6, 2.8, 3.8; 11,4.6, 4.8, 6.8, 8.6, 10.6, 12.8, 14.4, 15.4, 16.2; 12,1.2, 1.4, 1.6, 3.2, 3.6, 5.2, 8.8, 9.4, 10.8, 13.8, 15.4, 15.8, 17.8, 19.4, 20.6, 21.2, 22.4, 23.4; 13,2.6, 5.2, 5.4, 7.4, 8.6, 10.8, 11.8, 12.8, 13.4, 13.6, 14.2, 19.6, 21.8, 22.8, 29.2, 29.6; Þorm 1,1.4, 2.2, 2.8, 4.4, 6.2, 6.4, 10.2, 12.2, 14.8, 15.2; 2,3.4, 4.6, 8.6, 9.6, 13.4, 13.8, 14.6, 16.4, 16.8, 20.2, 20.6; Ótt 2,1.4, 3.2, 6.4, 7.8, 8.2, 12.2, 13.2; 3,2.2, 4.4, 6.2, 7.6; 4,1.8; Arn 1,1.4, 6.4; 3,1.6, 2.4, 3.4, 4.4, 4.8, 6.6, 8.2, 8.8, 9.2, 10.6, 11.4, 12.6, 15.8, 17.2, 17.6, 18.4, 18.6; 5,1.4, 3.2, 5.4, 6.2, 7.4, 8.8, 12.6, 13.2, 15.4, 16.8, 17.4, 18.2, 19.6, 22.4, 22.6; 6,2.8, 3.2, 3.4, 4.6, 13.6, 14.2; 7,3.2, 5.4; ÞjóðA 1,4.2, 6.8, 7.4, 8.4, 11.8, 12.4, 13.4, 14.2, 16.2, 18.4, 20.4, 22.2, 22.4, 23.8; 3,1.6, 2.4, 3.2, 7.4, 12.2, 13.2, 17.4, 17.6, 20.8, 21.8, 23.2, 24.2, 27.2, 27.4, 27.6, 30.8, 32.4, 34.2, 35.2; 4,1.8, 2.8, 3.4, 4.6, 8.6, 9.8, 11.4, 12.2, 12.4, 14.8, 15.6, 15.8, 23.2, 23.6, 25.4, 25.6, 27.4; ESk 1,2.8, 3.8; 2,1.8, 2.2, 2.6; 4,1.6, 2.4; 5,1.6, 1.8; 6,3.4, 5.8, 6.2, 6.6, 8.2, 10.4, 11.8, 12.2, 12.8, 13.2, 13.6, 16.6, 17.2, 17.4, 17.8, 19.8, 20.6, 24.4, 25.2, 25.8, 26.2, 26.4, 28.6, 30.4, 31.6, 31.8, 33.4, 35.4, 36.2, 37.6, 41.4, 44.8, 47.8, 48.4, 49.2, 49.6, 50.4, 51.4, 51.8, 52.8, 53.6, 55.6, 56.8, 57.6, 58.4, 58.8, 60.2, 60.4, 64.6, 66.4, 67.4, 69.2, 69.6, 70.2, 70.6, 71.2; 9,4.6; 10,1.6; 11,2.4, 5.2, 5.8, 8.4, 9.4, 10.4, 11.4; 12,2.2, 2.4, 5.2, 7.4, 9.2, 9.4, 12.2, 14.2, 16.4; 13,1.4, 1.8, 2.2, 7.4, 10.2; Rv 4.4, 6.2, 6.4, 6.8, 9.4, 9.6, 12.6, 13.4, 13.8, 17.2, 19.2, 19.8, 20.4, 20.6, 21.8, 22.4, 24.2, 25.4, 25.6, 34.4; Gmlkan 2,5.6, 6.8, 8.6, 9.8, 10.4, 12.4, 12.6, 15.4, 15.8, 17.8, 20.8, 22.2, 24.2, 24.6, 26.2, 27.2, 28.4, 28.8, 32.2, 35.6, 41.4, 44.2, 45.4, 46.2, 47.8, 50.8, 51.8, 53.6, 54.8, 56.6, 58.6, 60.2, 64.2, 65.4, 65.6

Bragi 1,3.6 randves hofvð niðia = Randvés hofuðniðja
 Þjóð 2,3.2 tal hrein meðal beina = tálhreinn meðal beina
 Hornkl 1,9.4 gnapstol haralldr sola = gnapstól, Haraldr, sólar
 Eg 1,1.8 hannbriotr konungmanni > (hrannbrjótr) konungmanni
 Eg 7,11.4 aðils blam naðri = Aðgils blóum naðri¹⁷⁷
 Eg 7,36.2 eykriðr beri tíðum = eykriðr beri tíðum

Som me ser, kann ordet som fyller tredje til fjerde posisjon, vera alt frå substantiv og adjektiv til adverb og (frå Egill av) finitt verb. Motsett i hovudtypen A hev det ikkje noko å segja um den andre stavingi i dette ordet er eit tungt avleidingsfeste (som *konungr*) eller ein redusert samansetjingslekk (som i namnet *Haraldr*), jf. Kuhn (1983, s. 104).

Attåt samansetjingar kann dei tvo fyrste posisjonane i type A2k vera fylte av eit substantiv eller adjektiv, sjeldnare pronomen, med eit avleidingsfeste i andre posisjon.¹⁷⁸ Nokre døme:

Bragi 1,10.6 þrottig heþins sotti = þróttig Heðin sóttu
 Þjóð 2,4.8 varnendr goða farnir = varnendr goða farnir
 Þjóð 2,8.8 mildings friðar biðia > miðjungs friðar biðja¹⁷⁹
 Hornkl 1,9.2 annar konunga > annarr konungmanna

¹⁷⁷ Finnur Jónsson (*Skj.* B s. 44) normaliserer namnet *Aðils* til *Aðjils* for at det ikkje skal verta stuttstava. Det er likevel ei umogeleg fonologisk form, og det er betre å halda seg, som Finnur gjer i *Lex.poet.* (s.v. **Aðils**), med ei rekonstruert form **Aðgils*, jf. at upphavet er germ. **ApagislaR*, i geng. *Eadgils* (de Vries 1962 s.v. **Aðils**). At me finn denne fullare formi i eit vers av Egill, er eit argument for høg alder.

¹⁷⁸ (A2k þróttig Heðin sóttu; dei tvo fyrste posisjonane i parentes) **Bragi** 1,10.6 (*þróttig*); **Þjóð** 2,4.8 (*varnendr*), 7.6 (*reimuð*), 8.8 (*miðjungs*), 9.6 (*Brísings*); **Hornkl** 1,9.2 (*annarr*); **Eg** 7,8.4 (*víkingr*), 15.8 (*reifendr*), 22.6 (*þrettán*), 26.4 (*møgnuðr*); **Eyv** 3,1.4 (*hefnendr*), 5.2 (*byggving*), 5.8 (*grönduðr*); **Korm** 2,27.8 (*Skofnuogr*), 29.4 (*hornungr*); **GSúrs** 24.6 (*isungs*), 31.4 (*huggendr*); **Eskál** 3,23.8 (*Nóreg*); **Hfr** 1,5.4 (*Ónars*); 3,4.4 (*brjótendr*), 13.4 (*verkendr*), 14.8 (*verðungs*), 29.6 (*gæðingr*); 5,5.8 (*skrautlig*), 7.2 (*Óðins*), 20.6 (*fagnendr*); **PKolb** 3,3.6 (*huggendr*), 4.4 (*leiðangr*), 11.4 (*Lundún*); 4,11.8 (*Hvítungs*); **Sigv** 1,15.2 (*Sauðungs*); 2,3.2 (*siklingr*); 3,10.4 (*öndurt*), 13.8 (*Nóregs*); 5,4.8 (*Hókun*); 11,1.8 (*verðung*), 4.4 (*Hókun*), 7.2 (*folgin*), 17.4 (*Magnús*); 12,4.8 (*refsing*), 6.6 (*Magnúss*), 25.4 (*Magnúss*); 13,1.6 (*öngul-*), 9.2 (*Ívarr*), 20.6 (*þengils*), 30.4 (*Magnús*); 14,1.2 (*verðung*); **Porm** 1,7.4 (*Hækils*); 2,1.4 (*siklings*), 5.8 (*nættings*), 11.8 (*gróðugs*); **Ótt** 2,14.8 (*niðjung*); 3,6.6 (*sunnarr*), 8.6 (*verðung*); 4,1.2 (*brönduðr*); **Arn** 5,16.4 (*verðung*), 24.8 (*gæðingr*); **Arn** 6,15.2 (*auðlig*); **ÞjóðA** 1,8.6 (*merkjendr*), 12.2 (*Magnús*); 3,7.6 (*bróðigr*), 13.4 (*bildings*), 18.8 (*þengils*), 20.4 (*fylking*), 30.2 (*bragningr*); 4,26.8 (*hefnendr*); **ESk** 6,2.8 (*förnuðr*), 6.4 (*máttigs*), 8.8 (*máttigt*), 9.8 (*heilagr*), 22.6 (*særendr*), 27.4 (*Magnúss*), 29.4 (*Magnús*), 46.6 (*lofðungs*), 51.6 (*innendr*), 63.4 (*siklingr*), 64.4 (*lofðungs*), 68.6 (*veljendr*); 8,1.4 (*máttigr*); 13,3.2 (*Einnarr*); **Rv** 7.4 (*ginnungs*); **Gmlkan** 2,19.4 (*bildingr*), 21.2 (*buðlungr*), 31.2 (*öðlingr*), 38.2 (*bildings*), 39.2 (*fleygiendr*), 44.4 (*sviptendr*), 48.2 (*Dávið*), 64.4 (*berðendr*)

¹⁷⁹ Rettingi av *mildings* til *miðjungs* (etter handskriftvariantar, jf. *Skj.* A s. 18) hev ingi fylgior for den metriske analysen, men er naudsynt for å få kjenningen *miðjungs mólunaut* 'talefelagen åt jotunen'. *Mildingr* er då òg eit meir frekvent ord i skaldediktingi, so brigdet er greidt á skyna.

Som me ser av dømi og av upplýsingane i noten, er det som regel tunge substantivavleiðingar som *-ing-*, *-ung-* og *-end-* som fyller dei tvo fyrste posisjonane. Meir sjeldsynte er lette avleiðingar som *-ig-* og *-ar-* (i pronomenet *annarr*).

I det siste avbrigdet av type A2k er dei tvo fyrste posisjonane fylte av kvar sitt einstava ord, helst tvo nominallekkar eller ein nominallekk attåt adverb. Nokre døme:¹⁸⁰

Bragi 1,8.4 *feðr veðr boða hvgði* > *feðr veðr boga hugði*
 Þjóð 2,11.8 *mey aptr loki* > *mey aptr, Loki, hapta*
 Þjóð 2,16.8 *vátr sin bana þatri* = *vátt, sinn bana þátti*
 Hornkl 1,2.2 *gnyþrottr ioRo drottat* > *gný drótt jøru Þróttar*
 Eg 7,19.4 *rán mins fiar hanum* > *røn míns féar hønnum*

Som me ser av Þjóð 2,16.8 og Eg 7,19.4, er det ikkje noko krav her at den fyrste lekken i ein nominalfrase skal bera hovudtrykket. Nokre fleire døme på det same:

Eyv 3,11.8 *látr minn faðir átti* = *látr minn faðir átti*
 GSúrs 2.2 *er bal mikít skala* = (es bál mikít) skála
 GSúrs 37.8 *sverþz minn faþir herþu* = *sverðs, minn faðir herði*

Sievers (1893, § 61, 8 a *α*) hevdar at proklitiske ord ikkje kann få sidetrykk og då heller ikkje føra til *verkürzung* av ei hevjing (d.e. stutt staving). Han held fram: «verse wie *bræ, þess konungs ævi* [...], *sá's míninn vili, þínu* [...] gehören deshalb als $\acute{\text{~}} | \acute{\text{~}} \grave{\text{~}} \times | \acute{\text{~}} \times$ zu D». Kuhn synest á vera av same meining; i alle fall hev han ført upp verset *røn míns féar hønnum* millom dømi på type D

¹⁸⁰ (A2k *feðr veðr boga hugði*) **Bragi** 1,8.4; **Þjóð** 2,8.4, 11.8, 16.8; **Hornkl** 1,2.2, 8.6; **Eg** 6,1.4; 7,3.4, 15.2, 16.2, 19.4, 36.4, 40.4, 45.6; **Eyv** 3,1.6, 3.2, 11.8; **Korm** 2,5.6, 10.4, 28.4, 30.8, 40.4, 41.4, 46.6, 56.6; **GSúrs** 2.2, 4.4, 4.6, 23.8, 25.2, 26.4, 27.8, 29.8, 37.8; **Eskál** 2,1.2; 3,1.2, 6.4, 10.2, 10.4, 11.4, 12.2, 12.8, 20.8, 33.4; 4,2.2, 3.8; **Hfr** 3,8.2, 11.2, 11.8, 18.6, 21.6; 5,9.2; **PKolb** 1,3.8; 3,2.8, 5.4, 7.8, 9.6, 13.2, 13.6, 14.2; 4,6.2, 7.2, 10.2, 10.8; **Sigv** 1,5.6, 11.8; 2,11.4, 13.4; 3,3.8, 6.8, 11.6; 5,6.2; 7,2.8, 3.6, 7.2; 11,1.4, 8.2, 9.6, 11.8; 12,3.8, 5.6, 7.4, 11.4, 16.2, 20.4, 24.6, 27.4; 13,2.4, 3.4, 8.4, 8.8, 9.6, 11.2, 11.6, 14.4, 15.2, 17.4, 20.8, 23.6, 28.2, 31.8; **Porm** 1,3.8, 5.4, 7.8, 11.2, 11.6; 2,3.8, 12.2, 15.4, 23.2, 24.2; **Ótt** 2,3.8, 9.2, 11.8, 17.6; 3,5.8, 8.8; 4,1.4; **Arn** 3,3.6, 10.8, 11.8, 19.4; 5,3.4, 11.4, 14.4; 6,10.4; 7,4.2; **ÞjóðA** 1,15.4, 21.4; 3,4.4, 10.6, 10.8, 15.8, 30.4, 30.6; 4,1.2, 6.4, 6.8, 9.2, 9.4, 24.8; **ESk** 4,1.2; 6,9.2, 9.6, 12.6, 13.4, 15.4, 19.4, 23.2, 24.2, 25.4, 32.2, 37.4, 37.8, 41.6, 61.8, 62.6, 63.2; 8,1.6; 9,3.4, 4.2, 4.4, 4.8; 11,3.8, 6.8, 7.2; 12,4.2, 8.2, 10.4, 16.2; 13,1.2, 4.2, 11.2, 12.6, 13.2, 13.6, 14.2, 14.4, 14.8; **Rv** 9.2, 15.4, 16.2, 20.2, 24.6; **Gmlkan** 2,2.6, 5.2, 6.2, 8.2, 8.8, 24.8, 27.8, 30.2, 36.8, 41.6, 48.6, 55.6, 60.6

(Kuhn 1983, s. 165). Men ei slik lesing måtte brjota med versfyllingsmynsteret for type D, som ikkje tillèt sjølvstendige ord i tridje til fjerde posisjon. Eg vil difor rekna slike vers til type A2k og halda trykksetjingi $\bar{\text{ }} | \text{ } \acute{\text{ }} \times \text{ }$ i nomenfrasar som *minn faðir* i desse versi for eitt av mange kunstige drag i *dróttkvætt*.¹⁸¹

Ei dilik kunstig trykksetjing hev me i dette verset av Sigvatr, der substantivet i andre posisjon er yverlekk for kadensen (*vǫrðr Hǫrða*):

Sigv 7,7.2 er vǫrðr drepinn hǫrða = es vǫrðr drepinn Hǫrða

Når nominalfrasen er samansett av tvo einstava ord, er han derimot plassert i dei tvo fyrste posisjonane, og den fyrste lekken fær då hovudtrykket (talde med i note 180):

Eg 6,1.4 þinn eiðr *konungr* minna > þinn lýðr, konungs mína
Korm 2,30.8 þinn hior *skaupum* vinna = (þinn hjǫrr) skǫpum vinna
GSúrs 29.8 faðmr þin roþinn minu = faðmr þinn roðinn mínu

Type A2k kann vera kombinert med oppløysing i fyrste hevjing.¹⁸² Dei fleste av desse versi hev ein sjølvstendig lekk i andre posisjon, men det finst òg døme på samansetjingar. Nokre døme:

Eg 1,1.4 haufuð baðner .íí. iofra = hǫfuðbaðmr þréa jǫfra
Korm 2,32.8 faðer þinn blota manni = faðir þinn blotamanni

Som i hovudtypen av A finst det i A2k vers med ein umfram posisjon like fyre kadensen, d.e. i fjerde posisjon. Det dreiar seg alltid um eit stutt (oftast stuttstava) grammatisk ord, t.d.

¹⁸¹ Sievers definerer i det heile for trøngt kva lekkar i andre posisjon som kann kvalifisera for *verkürzung* av hevjingi i tridje posisjon. Til dømes skriv han (1893, § 61, 8 a): «Verba finita an zweiter stelle des verses bringen keine verkürzung der folgenden hebung zu wege.» Det er ikkje rett, jf. GSúrs 27.8 (*blōð rauð*) *vala slóðar*, Hfr 5,9.2 *ffjorð letk ǫðul Njarðar*.

¹⁸² (A2k med oppløysing i fyrste posisjon) Eg 1,1.4; Korm 2,16.4, 32.8, 36.2, 48.2; Hfr 3,29.8; 5,5.6, 9.6, 19.6; PKolb 3,1.2; 4,2.6; 4,8.8; Sigv 11,3.4, 14.8; 12,1.8; Arn 6,6.2; ESk 6,14.4, 21.2, 23.4, 45.2, 59.8, 63.8, 66.2; 8,1.8; 13,14.6; Rv 2.2, 8.2, 31.8; Gmlkan 2,3.4, 37.6

infinitivsmerket *at*, preposisjonen *of* og konjunksjonen *ok*, og det fylgjer alltid etter ei trykklett bøygjingsending på vokal. Denne typen finst gjennom heile tradisjonen.¹⁸³ Nokre døme:

Eg 7,12.8 *geirueðrs lofi at meira* = *geirveðrs, lofi at meira*
Korm 2,63.2 *mer þinn konan suinna > maðr þinn, kona en svinna*
Hfr 5,23.6 *vppsátrs boði mata > uppsátrs boði (at láta)*
Sigv 11,18.8 *hárc ey lifa ok deyja* = *(haukey) lifa ok deyja*

Ein annan utvida type hev ei umfram staving i fyrste posisjon. Det gjeld desse versi:¹⁸⁴

ESk 6,18.2 *var hann mestr konungr flestra* = *vas hann mestr konungr flestar*
Rv 11.6 *var hann þeckr firum ekki* = *var hann þekkr firum ekki*

Her er det verbet *vas/var* som ber stavrimet, so det kann snautt vera redusert. Derimot kann pronomenet tenkjast å ha ei nedstytt form, *var'n* eller *var'an* (med oppløysing), som er vanleg i nynorske målføre.

5.3 Type D

Det einfeldaste avbrigdet av type D, men ikkje det vanlegaste, hev eit firestava substantiv eller adjektiv som fyller dei fire fyrste posisjonane.¹⁸⁵ Det er alltid ei samansetjing, samansett av eit einstava og eit tristava ord; den siste samansetjingslekken er som regel ei tung avleiing. Tridje posisjon, som hev sidetrykk, kann vera både lang og stutt. Det gjev mynsteret $\dot{\_} | \dot{\_} \ddot{\_} \times || \dot{\_} \times$. Frumhendingen kann liggja både på fyrste og andre posisjon. Nokre døme med skiftande kvantitet i tridje posisjon og ymis hendingssetjing:

¹⁸³ (A2k* *geirveðrs lofi at meira*) Eg 7,12.8; Korm 2,63.2; Hfr 5,23.6; Sigv 11,18.8; 13,29.8; Þorm 2,15.8; ÞjóðA 4,18.4; ESk 6,64.2; Gmlkan 2,2.8, 42.4

¹⁸⁴ (A2k* *vas hann mestr konungr flestar*) ESk 6,18.2; Rv 11.6

¹⁸⁵ (D *salpenningi kenna*) Bragi 1,12.2; 2,4.4; Þjóð 2,9.8, 19.2; Hornkl 1,1.6; Eg 7,5.2, 26.6, 27.2, 31.2, 33.6, 41.2, 42.6; Eyv 3,4.2, 8.6, 11.2, 13.4; Korm 2,26.8, 27.4, 30.6, 48.4; GSúrs 24.4; Eskál 3,29.2, 31.6, 35.2; Hfr 3,9.2; 5,12.2, 14.4, 18.6, 21.4, 23.2, 24.2; ÞKolb 3,1.4; Sigv 1,12.2; 2,8.4; 5,5.2; 12,4.4; 13,4.2, 14.6, 26.8, 28.8; Þorm 1,3.6, 5.6, 8.8; 2,14.4, 19.2, 24.6; Ótt 2,1.6, 4.6, 16.6, 19.2, 19.4; Arn 3,2.2, 11.6, 16.2; 6,7.2, 7.8, 18.6; ÞjóðA 3,7.2, 10.2, 18.4, 31.4; 4,12.8; ESk 2,1.6; 6,5.4, 10.6, 38.4, 41.2, 48.6, 60.8, 70.4; 11,3.4, 6.2; 12,1.2; 13,2.6; Rv 3.2, 13.6, 14.2, 33.2; Gmlkan 2,3.2, 42.2, 43.2, 54.6, 57.2, 65.2

Bragi 1,12.2 salpeNingi keNa = salpenningi kenna
 Þjóð 2,9.8 griot niþaðar siþan = grjót-Níðaðar síðan
 Eg 7,26.6 áttgöfðuðum háttar = attgöfðuðum hattar

Med oppløysing i fyrste posisjon:¹⁸⁶

Rv 2.6 meginNkatliga latvm = meginkátliga lótum

I den største gruppa av type D i dei jamne versi er dei fire fyrste posisjonane bytte på eit einstava attåt eit tristava ord.¹⁸⁷ Strukturen er med andre ord nokso lik den fyrre typen, med det undan-
 taket at den andre lekken her som regel er ei samansetjing. Nokre døme:

Bragi 1,2.2 giold bæg nafagdr vildi > gjöld baugnaðaðs vildi
 Þjóð 2,3.6 mar valkastar baro = mör valkastar bōru
 Þjóð 2,5.8 vp þior hlifi ora = upp þjórhloti fjóra

Denne versfyllingi finst òg med oppløysing i fyrste posisjon.¹⁸⁸ Nokre døme:

¹⁸⁶ (D med oppløysing i fyrste posisjon) Rv 2.6

¹⁸⁷ (D gjöld baugnaðaðs vildi) Bragi 1,2.2, 4.6, 5.4, 6.6, 8.8, 9.4, 13.2, 13.4, 18.4, 19.2; 2,1.2, 2.2; Þjóð 2,3.6, 5.8, 6.6, 7.2, 10.4, 11.2≈11.4, 13.2, 14.4, 16.4, 18.2, 19.8, 20.2; Hornkl 1,1.4, 2.8, 4.4, 4.8, 5.6, 7.4, 7.6, 7.8; Eg 5,1.6; 7,3.6, 5.6, 6.2, 6.8, 10.8, 12.6, 14.4, 14.8, 15.4, 17.8, 28.6, 33.2, 34.8, 37.8, 38.8, 40.8; Eyv 3,1.8, 8.4, 9.4, 14.4; Korm 1,5.2; 2,7.4, 7.8, 8.6, 10.6, 13.6, 14.2, 15.4, 15.8, 16.2, 18.2, 18.8, 19.2, 20.4, 21.4, 21.8, 31.4, 33.2, 35.8, 38.2, 38.4, 43.4, 44.6, 47.4, 49.8, 50.8, 52.6, 52.8, 53.8, 55.6, 62.2, 64.8, 65.2; GSúrs 4.8, 14.6, 16.2, 21.8, 22.4, 28.4, 30.4, 30.8, 36.6, 36.8; Eskál 1,1.6; 3,3.4, 8.6, 8.8, 15.2, 15.8, 16.4, 16.6, 17.4, 19.2, 23.4, 25.4, 26.4, 28.6, 28.8, 29.8, 32.8, 37.4; 4,1.4; Hfr 1,3.2; 2,3.4, 6.8, 7.2, 7.4; 3,1.2, 5.6, 5.8, 6.4, 14.4, 15.8, 16.8, 18.8, 24.8, 25.6, 26.4=28.4, 28.8; 5,15.4, 19.8, 22.8; PKolb 1,2.4; 3,10.4; 4,2.4, 7.6; Sigv 1,3.2, 3.6, 4.2, 5.4, 6.4, 8.6, 10.6, 10.8, 15.4; 2,2.4, 6.8, 9.2; 3,6.4, 7.4, 14.8, 15.6; 5,5.4, 6.4, 6.6; 6,1.2; 7,4.8, 9.6; 11,11.6; 12,2.8, 14.4, 18.2, 18.6, 23.8; 13,2.8, 6.2, 10.4, 16.4, 16.8, 19.8, 24.4, 29.4, 30.8; Þorm 1,1.8, 2.4, 3.4, 8.2, 10.8, 14.4, 15.4; 2,1.6, 2.4, 6.8, 7.4, 10.4, 11.4, 16.6, 22.8; Ótt 2,7.2, 9.4, 10.2, 11.6, 13.4, 13.6, 15.4, 15.6, 16.2, 17.4, 18.4, 20.2; 3,3.4, 5.6, 6.4, 9.2, 10.4; Arn 1,1.2; 3,2.6, 4.2, 13.2, 14.8, 17.8; 5,1.2, 6.8, 21.4; 6,3.6, 8.2, 12.4, 14.8, 16.2; 7,3.4; ÞjóðA 1,4.4, 8.8, 11.2, 14.6, 17.2, 17.8, 18.2, 20.8, 21.8, 25.6; 3,4.2, 6.4, 8.4, 14.4, 19.8, 26.4; 4,1.4, 6.6, 8.8, 9.6, 12.6, 14.2, 15.2, 16.2, 21.4, 22.4, 24.6, 26.4; ESk 1,1.2, 2.2, 2.6, 4.2, 4.8, 5.4, 5.6; 2,1.4; 4,2.2; 6,4.4, 7.8, 13.8, 16.4, 18.6, 20.4, 21.4, 22.4, 25.6, 30.2, 34.6, 35.2, 40.4, 40.8, 42.2, 42.4, 44.6, 47.4, 49.4, 49.8, 50.8, 52.4, 54.8, 56.6, 59.2, 59.4, 61.4, 61.6, 65.8, 66.6; 9,3.2; 10,2.8; 11,1.4, 2.2, 8.6; 12,1.4, 6.2, 6.4, 15.4; 13,2.8, 7.8, 9.2, 11.4, 11.6; Rv 4.8, 9.8, 17.8, 18.2, 18.8, 24.8, 27.8; Gmlkan 2,1.6, 1.8, 4.4, 9.6, 13.2, 15.6, 17.4, 18.8, 24.4, 26.6, 33.8, 35.2, 35.8, 38.6, 40.2, 46.6, 47.4, 49.6, 49.8, 50.2, 51.2, 51.4, 52.6, 57.6, 57.8, 58.8, 61.2, 61.6

¹⁸⁸ (D med oppløysing i fyrste posisjon) Hornkl 1,5.8; Eg 7,38.6; Korm 2,32.4; GSúrs 20.6, 30.6; Sigv 9,1.4; ESk 6,43.8, 53.4; 8,1.2; 13,5.8; Gmlkan 2,59.4

Hornkl 1,5.8 hnigu fioruanir sigri = hnigu fjorvanir (sigri)

Eg 7,38.6 tiu launstafi ristna = tíu launstafi ristna

Nokre av versi av type D hev ein annan struktur, då det ikkje er tridje, men fjorde posisjon som hev sidetrykk, d.e. $\acute{\_} | \acute{\_} \times \grave{\_} || \acute{\_} \times$.¹⁸⁹ Denne versfyllingi finst berre i dei jamne versi og vert kategorisert som D4 av Sievers (1893, § 61, 8 d ð). Den fjorde posisjonen er fylt av ei halvlang staving, som regelen er for substantiv. Dei fire posisjonane kann vera fylte av eitt einskilt ord eller av eit einstava ord attåt eit tristava, som i hovudtypen. Nokre dømme:

Bragi 1,14.2 sonr alda fǫðs vildi = sonr Aldafǫðrs vildi

Þjóð 2,20.4 ryðs heyli bǫlgoli = ryðs hœlibǫl gœli

Eg 7,35.4 þin kinnala minni = þinn, kinnaló minni

I Bragi 1,14.2 kann *-fǫðrs* sjå ut som eit undantak til Craigies lov. *Alda-fǫðr* er Óðins-heiti og tyder etter *Lex.poet.* (s.v.) «menneskenes fader»; *-fǫðr* vert då haldi for sideform til *faðir* ‘far’. Kuhn (1937, s. 57) tenkjer seg at formi *-fǫðr* hev kome upp gjennom samanblanding av *faðir* (akk. *fǫður*) med eit **faðr*, etymologisk identisk med got. *-fāþs* og gr. *παῖς* ‘herre, husbond’, og at Bragi i dette verset hadde nytta formi **-faðs* (stomn **fað-*). «Dann ist das Craigiesche Gesetz gewahrt», skriv han og peikar på at «far åt menneski» måtte vera ei merkeleg nemning på Óðinn; «herren åt menneski» er betre.

Denne typen finst òg med oppløysing i fyrste posisjon:¹⁹⁰

ÞjóðA 1,7.2 haraldz broðvr son stoðo = Haralds bróðurson stóðu

Som i dei ujamne versi finst det nokre vers som hev ei tristava finitt verbform i andre til fjorde posisjon.¹⁹¹ Det eldste dømet på dette finn me her so tidleg som i ei *lausavísa* av Hallfrøðr:

¹⁸⁹ (D4 *sonr Aldafǫðrs vildi*) Bragi 1,14.2; Þjóð 2,20.4; Eg 7,35.4; Korm 2,31.6; GSúrs 35.6; Eskál 3,2.4; Hfr 5,25.2; Sigv 2,7.2, 13.2, 14.4; 3,12.2, 15.8, 19.8; Þorm 2,9.4, 25.4; Ótt 3,5.2; ÞjóðA 1,6.2, 6.4; ESk 6,64.8; Gmlkan 2,53.4

¹⁹⁰ (D4 med oppløysing i fyrste posisjon) ÞjóðA 1,7.2

¹⁹¹ (D *vald hugnaðisk skaldi*) Hfr 5,7.6; ÞjóðA 3,25.4; ESk 6,2.4, 47.6

Hfr 5,7.6 valld hugnaðiz skalldi = vald hugnaðisk skalldi

Med oppløysing i fyrste posisjon:¹⁹²

ÞjóðA 3,21.6 logi þingaði hringum = logi þingaði Hringum

Det finst einstaka døme på at den andre hevjingi i D-vers kann sjå ut til å vera fylt av ei stutt staving, d.e. strukturen $\acute{\_} | \acute{\_} \acute{\_} \times || \acute{\_} \times$.¹⁹³ Dette er klassifisert som undertype D3 hjå Sievers (1893, § 61, 8 d γ). Eg hev funne berre fem vers av denne typen (ingi i dei ujamne versi):

Bragi 1,2.4 mægr sigvrþar hægna = mœgr Sigurðar Høgna

Korm 1,2.4 hjarl sigvrþi iarli = hjarls Sigurði jarli

Korm 2,13.8 tíkr erenði hafði = tíkr ørendi hafði

ÞKolb 1,1.4 brœðr Sigurðar øðre = brœðr Sigurðar, œðri

ESk 5,1.4 gagn sigurðar magni = (gagn) Sigurðar magni

Me ser at ordet med stutt fyrestaving i fire av versi er namnet *Sigurðr* i oblik kasus, og i det femte er det substantivet *ørendi*. Det sistnemnde skil seg ut ved at det hev eit tungt etterfeste som dessutan hev fullvokal (-*endi*). Her lyt me soleis rekna med både sidetrykk på etterfestet og ei fonologisk grensa millom dei tvo lekkane (*ør-* og *-endi*). Fyrekken bør då analyserast som langstava (*ør-*), jf. innleiingi s. 14 f. Det same gjeld i namnet *Sigurðr*, der skilet gjeng millom fyrekken *Sig-* og etterlekken *-urðr* (av *-vprðr*).¹⁹⁴ Dersom me reknar med ei fonologisk grensa, som gjer fyrekken metrisk lang, tarv me ikkje halda oss med nokon undertype «D3». Når slike ord er so pass marginale i *dróttkvætt*, kann det koma av at dei hev vore noko tvitydige, og at skaldane hev freista å lata vera å nytta deim.

¹⁹² (D med oppløysing i fyrste posisjon) ÞjóðA 3,21.6

¹⁹³ («D3» mœgr *Sigurðar Høgna*) Bragi 1,2.4; Korm 1,2.4; 2,13.8; ÞKolb 1,1.4; ESk 5,1.4

¹⁹⁴ I ÞjóðA 4,15.1 "*Sigurðr* 'eggjaði' 'sleggiu lyt namnet *Sigurðr* ha stutt fyrestaving og fylla ein trykksterk posisjon. Det tyder at det hev funnest variantar med og utan fonologisk grensa, eller i minsto at skaldane hev halde seg med slike variantar.

Ein regel i type D, både i ujamne og jamne vers, er at fjerde posisjon, so sant det ikkje stend nokon andre samansetjingslekk der (jf. ovanfor s. 143), er fylt av ei enklitisk bøygjings- eller avleidingsending (Kuhn 1983, s. 148). Eg hev funne tvo undantak til dette i dei jamne versi:¹⁹⁵

Korm 2,41.8 la ek anduan a banda = læk andvanr á banda

ÞKolb 3,10.2 end skiolldungum renndi = endr, skjöldungr, of rendi

Her er normaliseringi at Finnur Jónsson etter alt å døma rang. Det finst ikkje handskrift-variantar til desse versi.

Som i type A (og A2k) finst det ein del døme på vers med ei umframt trykklett ord fyre kadensen i type D, oftast infinitivsmerket *at*, ein preposisjon eller konjunksjon. Det er døme på denne utvida verstypen (her kalla D*) gjennom heile tradisjonen, og versfyllingi byter seg som elles i type D på um det er eit firestava ord i dei fire fyrste posisjonane eller eit einstava og eit tristava. Nokre døme på det fyrste slaget:¹⁹⁶

Eg 7,32.6 logbrotanda imoti = logbrjótanda í móti

Korm 2,54.6 hialmrækianda at sækia = hjalmrækjanda at sækja

Sigv 13,4.6 latr þverrandi af knerri = látrþverrandi, af knerri

Þorm 2,15.2 hapsóciandi ef tócir = happsækjandi, ef tækir

Vers av det andre slaget:¹⁹⁷

Þjóð 2,17.8 tíþr fiollama at bíða = tíðs fjollama at bíða

Eg 7,43.2 endr steinari or hendi = endr Steinari ór hendi

Eskál 3,19.4 sott Ragnfrøðe at mote = sótt Ragnfrøði at móti

Hfr 3,18.4 snot eiriki a moti = (snót) Eireki á móti

---

¹⁹⁵ (D *læk andvanr á banda*) Korm 2,41.8; ÞKolb 3,10.2

¹⁹⁶ (D* *atsitjanda at vitja*) Eg 7,24.4, 32.6; Korm 2,54.6; Eskál 3,8.4; Sigv 13,4.6; Þorm 2,15.2; Ótt 2,2.2; ÞjóðA 1,13.2; ESk 6,1.2; Gmlkan 2,7.2, 33.2

¹⁹⁷ (D* *tíðs fjollama at bíða*) Þjóð 2,17.8; Eg 7,28.4, 43.2; GSúrs 12.8; Eskál 3,19.4; Hfr 3,18.4; 5,4.2; ÞKolb 3,3.4; Sigv 7,6.8; 11,12.4; 12,21.8; Ótt 2,10.4, Arn 3,7.4; ÞjóðA 3,16.2; 4,7.4; ESk 6,47.2; Gmlkan 2,14.4

Derimot er det, interessant nok, ingi dæme på oppløysing i senking i type D. Det må koma av den strenge versfyllingi, som ikkje gjev rom for eit tvostava ord med stutt fyrestaving.

Endeleg finst det eitt vers som hev ei umfram staving i fyrste posisjon:¹⁹⁸

Arn 5,9.4 þat var manadag franar = (þat vas mánadag), fránar

5.4 Type E

Som i dei ujamne versi deler eg upp analysen av type E etter kva for ordklassa som fyller fjerde posisjon. Eg tek deim i same rekkjefylgd: finitt verb, substantiv, pronomen og adverb eller konjunksjon.

5.4.1 Type E med finitt verb i fjerde posisjon

Eit vanlegt avbrigde av type E òg i dei jamne versi er typen som ovanfor er karakterisert med dømet *ffjörspillir lét falla*: ei samansetjing av *ei* + tvo stavingar i dei tri fyrste posisjonane fylgd av eit finitt verb i fjerde posisjon.¹⁹⁹ Nokre dæme:

Bragi 1,11.4 for dæþa nam raþa = fordæða nam ráða

Hornkl 1,4.2 borð hálkuis rak norþan = borðhólkvi rak norðan

Eyv 3,4.6 sigr miNigr villt finna = sigrminnigr vilt finna

I eit vers hjá Þjóðólfr Arnórsson fyller genitiven *Sigurðar* dei tri fyrste posisjonane i denne typen (talt med i note 199):

ÞjóðA 3,29.4 sigvrþar kom norþan = Sigurðar kom norðan

---

¹⁹⁸ (D* þat vas mánadag fránar) Arn 5,9.4

¹⁹⁹ (E *α* fordæða nam ráða) Bragi 1,11.4; Hornkl 1,4.2, 6.6, 8.8; Eg 7,21.6; Eyv 3,4.6; Korm 2,2.6; GSúrs 17.2; Eskál 2,2.2; 3,6.2, 11.6, 22.2, 22.6, 27.6, 30.6, 31.4; Hfr 3,20.2, 28.2, 28.6; 5,6.2, 20.2, 25.8, 28.8; ÞKolb 3,2.6, 4.8, 8.2; Sigv 1,2.4, 3.8; 2,4.2; 3,9.4; 5,2.2; 12,6.2, 9.8, 14.6, 16.4; 13,28.6; Þorm 1,1.2, 8.4, 10.4, 11.8, 13.2; 2,11.2; Arn 3,5.4, 6.2, 12.4; 6,11.4; ÞjóðA 1,3.6; 3,2.8, 3.4, 5.2, 25.2, 29.4; ESk 1,1.8; 6,3.8, 5.6, 8.6, 10.2, 19.2, 19.6, 35.6, 43.4, 52.6; 11,8.2; 12,7.2, 17.6; Rv 1.2, 3.6, 21.4, 35.2; Gmlkan 2,28.6, 42.6, 44.6, 50.6

Med grunn i innrimet normaliserer Finnur Jónsson til *Sigorðar*. Etter di me ikkje kann vita sikkert kva kvalitet den trykklette vokalen *u/o* hadde på 1000-talet då Þjóðólfr gjorde dette verset, kann me ikkje slutta noko ut frá innrimet um etterlekken hadde fullvokal eller ikkje. Likevel tvingar metrikken oss til å rekna med ei fonologisk grensa millom fyrelekken *Sig-* og etterlekken *-orðar*, soleis at fyrelekken kann telja som metrisk lang (halvlang). Venteleg hadde etterlekken òg sidetrykk, jf. at namnet *Sigurðr* ofte ber tvo iktus i eddadiktingi, t.d. Gðr I,1.3–4 *er hon sat sorgfull / yfir Sigurði* (fleire dømme hjå Kuhn 1939, s. 199).

Denne versfyllingi finst med oppløysing i fyrste posisjon hjå Einarr Skúlason:²⁰⁰

ESk 6,4.6 megin fioldi reis holda = meginfjöldi reis hōlða

Som i dei ujamne versi finst det ein del vers som i staden for ei enklitisk bøygingss- eller avleidingsending hev eit sjølvstendigt ord i tridje posisjon.²⁰¹ I dei ujamne versi fanst berre partikkelen *of* i denne posisjonen, men i dei jamne versi er det òg dømme på konjunksjonar. Nokre dømme:

Eg 7,8.8 eyuindr of hliop skreyia = Eyvindr of hljóp skreyja
 Eyv 3,7.2 landvǫrðr er brast hǫrða = landvǫrðr, es brast, Hǫrða
 Korm 2,28.2 morðuonðr er ek hio randir > morðvǫnðr, es hjók, randar
 Eskál 3,13.6 folk skiðs ne man síðan = folkskiðs né mun síðan

Eitt slikt vers hev oppløysing i fyrste posisjon:²⁰²

Gmlkan 2,48.4 si[da] bót at tok skíota = siðabót at tók skjóta

Og eitt vers hev oppløysing i senking:²⁰³

²⁰⁰ (E *α* med oppløysing i fyrste posisjon) ESk 6,4.6; 11,1.2

²⁰¹ (E *β* Eyvindr of hljóp skreyja) Eg 5,1.2; 7,8.8; Eyv 3,6.6, 7.2; Korm 2,28.2; GSúrs 19.4; Eskál 3,13.6, 27.4; 4,3.6; Hfr 2,1.8, 9.6; 5,25.6; PKolb 3,12.2; Sigv 1,7.4, 14.2; 2,10.2; 6,1.8; 7,4.6, 5.8, 8.4; 11,4.2, 8.8, 15.2; 12,17.4, 25.6; 13,2.2, 22.6; Þorm 1,1.6, 14.6; Ótt 2,17.8; Arn 3,1.2, 5.2, 10.4; 5,10.8, 15.2, 16.2, 20.6, 25.2; 6,5.2, 9.2; ÞjóðA 1,12.6; ESk 1,1.6; 5,1.2; 6,46.2; 8,2.2; 13,6.4; Rv 5.8, 18.6, 21.6

²⁰² (E *β* med oppløysing i fyrste posisjon) Gmlkan 2,48.4

ESk 6,8.4 soknsterkr hueek *fer verka* = sóknsterkr, hvé ek *fer verka*²⁰⁴

Serskilt tydelegt er det at verbet *lyt* ha trykk i eit par vers der dei tvo fyrste posisjonane er fylte av eit ord som i alle høve ikkje kann bera tvo hovudtrykk (talde med i note 201):

Sigv 11,8.8 *Þu* en þu hetz *monnum* > *þunnur*, an hézt *mønnum*

Sigv 11,15.2 *noregs ok* gef *storvm* = Nóregs, ok gef *stórum*

ÞjóðA 1,12.6 þengill en óx fengi = þengill, en óx fengi

I staden for ei samansetjing eller eit tvostava simpleks kann det vera einskildord i dei tvo fyrste posisjonane, d.e. versfylling E γ .²⁰⁵ Her finst det dømme på at det er tvo finitte verb i verset. I alle høve er det eit syntaktisk skil millom andre og tredje posisjon. Nokre dømme:

Eg 7,17.6 *slik ræn er ek* gef *hánvm* > *slík rón ek* get *hónum*

Sigv 4,1.2 *lanz rétt þan er skal* standaz = lands rétt þanns skal standask

Arn 5,7.6 *stal beit enn rann sveiti* > *stál beit*, en rann sveiti

Endeleg hev nokre vers sjølvstendige nominallekkar på éin + tvo posisjonar i fyrste til tredje posisjon, d.e. versfylling E δ .²⁰⁶ Nokre dømme:

Eyv 3,10.6 *tveim scioldom lécc ec aldri* = *tveim skjöldum lékk aldri*

Korm 2,28.8 *slíðr byðv geck híði* > *slíðr balti gekk híði*

Hfr 3,27.2 *opt þverri stoð ek fieri* = *opt, þverri stóðk ferri*

Med oppløysing i fyrste posisjon.²⁰⁷

ÞjóðA 3,6.8 *gæto illa for stillir* = *gøtu illa fór stillir*

---

²⁰³ (E β med oppløysing i senking) ESk 6,8.4

²⁰⁴ Dette verset kunde rettast til *sóknsterkr, hvé ferk verka*, men då vilde det få tvo (potensielle) frumhendingar.

²⁰⁵ (E γ *slík rón ek get hónum*) Eg 7,17.6; Sigv 1,15.6; 4,1.2; 11,6.2; 12,27.6; Þorm 2,11.6; Arn 5,7.6; ÞjóðA 1,5.2; ESk 13,8.2

²⁰⁶ (E δ *tveim skjöldum lékk aldri*) Eyv 3,10.6; Korm 2,28.8; Hfr 3,27.2; Sigv 1,6.2; 3,14.6; 11,14.2; 13,22.4, 24.6; Þorm 2,1.8, 2.2, 10.8; Ótt 3,11.4; Arn 5,8.4; ESk 1,5.8; 6,2.2, 23.8, 38.6; 12,4.4; 13,12.2; Gmlkan 2,13.6

²⁰⁷ (E δ med oppløysing i fyrste posisjon) ÞjóðA 3,6.8; ESk 6,56.2; 12,18.4

5.4.2 Type E med substantiv i fjerde posisjon

I motsetnad til i dei ujamne versi, der dei som hev eit substantiv i fjerde posisjon, samstundes hev eit finitt verb, finst det i dei jamne versi ei versfylling utan finitt verb; ja, det er jamvel ei av dei vanlegaste versfyllingane med substantiv i fjerde posisjon. Dei tri fyrste posisjonane er fylte av ei samansetjing eller avleiding med einstava fyrelekk og tvostava etterlekk, med ei enklitisk bøyggjings- eller avleidingsending i tredje posisjon. Substantivet i fjerde posisjon er halvlangt (*fē*, *fēn*). Strukturen vert då som vanleg i type E: $\dot{\_} \dot{\_} \times | \dot{\_} || \dot{\_} \times$.²⁰⁸ Denne versfyllingi er her kalla E α etter ei innbolking hjå Sievers (1893, § 61, 8 e). Nokre døme:

Bragi 1,5.2 golf holqvis sa fylkir = golfhølkvis sá fylkis

Þjóð 2,15.4 ginnivnga ve hriNa > ginnunga vé brinna

Hornkl 3,1.4 lestvndir for þersa = lestundir fōr þessa

Med oppløysing i fyrste posisjon:²⁰⁹

ESk 12,17.2 himinglēfa þvt sævar = Himinglæva þyt sævar

Ei onnor vanleg fylling av vers av type E med substantiv i fjerde posisjon hev ei samansetjing eller avleiding i dei tvo fyrste posisjonane og so ein preposisjon eller partikkel i tredje posisjon, evt. òg finitt verb (her kalla E β etter Sievers 1893, § 61, 8 e).²¹⁰ Nokre døme:

²⁰⁸ (E α golfhølkvis sá fylkis) Bragi 1,5.2, 6.4; Þjóð 2,1.2, 4.4, 5.2, 5.4, 9.2, 15.4; Hornkl 3,1.4, 1.8; Eg 5,1.4; 7,5.8, 21.4, 24.2, 31.6, 41.4; Eyv 3,2.4, 3.4, 4.8; Korm 2,4.6, 7.6, 16.8, 22.8, 25.2, 34.8, 38.8, 40.8, 41.2, 51.6; GSúrs 4.2, 5.2, 9.8, 14.2, 16.8, 35.4; Eskál 3,1.4, 11.2, 16.8, 18.4, 27.8, 28.2, 28.4, 30.8, 32.6; 4,3.4; Hfr 2,5.4, 6.4, 9.2; 3,2.4, 6.8, 12.2, 23.2; 5,10.4, 21.6; ÞKolb 4,12.4; Sigv 1,6.8, 8.4, 10.4, 11.2, 13.4, 14.6; 2,10.4; 3,8.4, 13.4; 7,7.4; 9,2.4; 11,1.6, 2.2, 5.4, 11.2; 12,4.2, 6.4, 7.6, 14.8, 22.8, 28.2; 13,7.6, 12.6, 13.2, 18.4, 21.6, 23.4; Þorm 1,12.4, 14.2; 2,18.6; Ótt 2,5.4, 6.2, 6.8, 13.8; 3,1.6, 2.4; Arn 3,6.8, 8.4, 9.4, 17.4, 18.8; 5,2.2, 13.4, 17.6, 22.8, 25.4; 6,1.4, 5.4, 17.4; 7,2.2; ÞjóðA 1,3.8, 5.8, 12.8, 16.4, 20.6; 3,19.2, 19.4; 4,7.2, 13.6, 25.2; ESk 1,3.2, 3.6; 2,2.4; 6,1.8, 7.6, 9.4, 11.2, 18.4, 20.8, 28.4, 43.6, 54.6, 55.4, 55.8, 56.4, 67.8, 68.8; 10,2.4, 2.6; 11,6.4, 8.8; 12,8.4; Rv 8.6; Gmlkan 2,1.4, 14.6, 17.6, 18.2, 20.4, 62.8, 63.2, 64.6

²⁰⁹ (E α med oppløysing i fyrste posisjon) ESk 12,17.2

²¹⁰ (E β Ragnarr ok fjöl sagna; evt. langstava ord i fjerde posisjon i parentes) Bragi 1,7.4, 11.8; Þjóð 2,1.6, 8.2; 4,2.4; Hornkl 1,2.4, 3.4, 5.4, 6.2, 6.8, 8.4; Eg 7,4.4, 8.6, 9.6, 10.4, 19.8, 21.2, 23.2, 27.8; Korm 1,2.2; 2,2.4, 6.4, 12.2, 24.6, 25.6, 27.6, 42.4, 62.8; GSúrs 3.6, 13.2, 14.4, 29.6; Eskál 3,2.2, 15.6, 24.2, 24.4, 26.2, 31.8; 4,2.6, 3.2; Hfr 1,7.2; 2,3.2, 4.2, 8.8; 3,4.6, 7.6, 9.6, 13.2, 14.2, 16.6, 21.4, 23.4, 23.8, 24.6, 25.4; 5,16.4, 17.2 (*búr*), 17.8, 27.2;

Bragi 1,7.4 *ragnaR ok fiold sagna* = Ragnarr ok *fjöl sagna²¹¹
 Bragi 1,11.8 *ráðalfr of mar braþvm* > ráðalfrs af mar bróðum²¹²
 Þjóð 4,2.4 *Guðrøðr vm sia stóran* = Goðrøðr (of sæ stóran)
 Hornkl 1,2.4 *hlym ræks um trvð glymia* = hlymræks of trøð glymja

Med oppløysing i fyrste posisjon:²¹³

Eg 7,32.8 *gamanleikr við hal bleikan* = gamanleikr við hal bleikan

Av versfylling E β finst det òg nokre døme med oppløysing i senking. Det er då konjunksjonen *eða* eller adverbet *nema* som fyller tridje posisjon:²¹⁴

Hfr 3,17.6 *eíríkr eða hlut meira* = Eirekr eða hlut meira
 Þorm 2,23.6 *ialfaðs nema gram sialfan* = Jölfuðs nema gram sjalfan

Alternativt kann det i fyrste og andre posisjon i staden for eit tvostava substantiv standa anten tvo nominallekkar eller éin nominallekk attåt finitt verb (i bae rekkjefylgder), d.e. versfylling E

ÞKolb 1,3.4; 2,1.4; 3,2.4, 3.2, 9.2; 4,3.4, 8.6, 9.2 (*skeið*), 11.6; **Sigv** 1,1.8, 2.2, 11.6; 2,6.4, 6.6, 11.2, 12.8; 3,1.4, 1.8, 5.8, 10.2, 10.6, 12.4, 16.2; 5,2.6, 5.6; 7,1.6, 1.8, 3.4, 6.6; 11,5.6, 9.2; 12,27.2; 13,6.4, 10.6, 19.4, 20.4; **Þorm** 1,4.2, 6.8, 7.2, 7.6, 10.6, 11.4; 2,3.2, 5.4, 12.4 (*þerf*), 18.4, 20.4, 21.4; **Ótt** 2,2.4, 4.4, 5.2, 8.6, 9.6; 3,3.6; **Arn** 3,5.6, 14.2, 15.4, 19.2; 5,6.6, 8.6, 15.6; 6,3.8, 9.4, 15.6; **ÞjóðA** 1,10.2; 3,1.2, 9.2; 4,5.2, 6.2, 10.4, 19.8, 20.6, 21.2; **ESk** 1,4.4; 2,2.8; 6,4.2, 12.4, 14.2, 14.6, 18.8, 20.2, 29.8, 31.4, 32.8, 37.2, 45.4, 50.2, 54.4, 67.6, 68.2, 68.4, 71.6; 9,1.4; 10,1.2; 11,5.6, 10.2; 12,5.4, 10.2, 14.4, 17.8; 13,6.6; **Rv** 16.6, 22.8; **Gmlkan** 2,21.8, 22.4, 26.8, 28.2, 37.8, 43.4, 49.2, 52.2

²¹¹ Her hev handskriftene substantivet *fjölð* i fjorde posisjon, som er langstava. Finnur Jónsson fylgjer merkeleg nok denne lese måten i B-teksti, men det er berrsynt at det hev kome i staden for eit stuttstava *fjöl*, upphavleg inkjekyn av eit adjektiv *fjöl*, som elles finst berre i samansetjingar (*Lex.poe.* s.v. *fjöl*, jf. òg Kuhn 1937, s. 56; de Vries 1962 s.v.). Tydingi er 'mengd', som i abstraktavleidingi *fjölð* f. Dette ordet *fjöl* finst på same stad i vers av Einarr skálaglamm (3,20.2) og Hallfrøðr (3,7.6) og endeleg i Egils *Höfuðlausn*, der det rimar med *mjöl* (*Skj.* B s. 33).

²¹² Her hev eg (til liks med Kuhn 1933, s. 70) normalisert «*ráðalfr*» til *ráðalfr* 'alv som råder', d.e. 'konge', i staden for *ráðaralfr* 'skips-alv', d.e. 'sjøkrigar', som Finnur Jónsson gjeng inn for (*Lex.poe.* s.v.). Det gjev både ei metrisk korrekt form (det finst ikkje andre døme på oppløysing i heving hjå Bragi, og *ráðalfr* vilde fylla for lite) og eit fullrim for *bróðum* (/á/ og /ø/ var fullrim i skaldediktingi, sjå Benediktsson [1963], s. 102), som me skulde venta hjå Bragi i eit jamt vers som fylgjer etter eit ujamnt vers som òg hev aðalhending (*reiðr – skeiði*). Det finst ingi undantak til dette hierarkiske prinsippet i *Ragnarsdrápa*: Det jamne verset hev stødt like god hending som det ujamne verset som gjeng fyre, eller betre (d.e. ingen hending → ingen hending, skot- eller aðalhending; skothending → skot- eller aðalhending; aðalhending → aðalhending). Det er soleis ikkje noko argument at aðalhending i jamne vers «noch nicht mit Strenge durchgeführt ist» hjå Bragi (Marold 1983, s. 79).

²¹³ (E β med oppløysing i fyrste posisjon) **Eg** 7,32.8; **ESk** 6,65.2; **Rv** 23.8, 31.6

²¹⁴ (E β med oppløysing i senking) **Hfr** 3,17.6; **Þorm** 2,23.6; **ÞjóðA** 4,8.2; **Rv** 33.4

γ. Tridje posisjon rømer ein preposisjon eller partikkel som i den fyrre versfyllingi.²¹⁵ Nokre døme:

Þjóð 2,13.4 sveipr varð i favr greipar = (sveipr varð í fər) Greipar
Eg 1,1.2 fellr iorð vnd nið ellu = fellr jørð und nið Ellu
Korm 2,19.4 lios þer at ver kiosa = ljós, þer at ver kjósa?

Denne versfyllingi finst òg med oppløysing i fyrste posisjon:²¹⁶

Eg 7,28.2 forum holms a vit soruar = fōrum holms á vit sōrvar

Ei radt onnor versfylling hev eit tvostava ord i andre til tridje posisjon, d.e. E ð etter Sievers (1893, § 61, 8 e).²¹⁷ Desse posisjonane kann vera fylte av eit finitt verb, adverb og jamvel substantiv eller pronomen. Nokre døme:

Bragi 1,1.4 þiofs ilia blað leyfa = þjófs ilja blað leyfa
Hornkl 1,7.2 rymr knátto spior glymia = rymr, knóttu spjōr glymjja
Eg 7,34.4 gett ek alldri vín betra = getk aldri vin betra
Korm 2,41.6 hrafns ævi gnoð stafna = hrafns ævi Gnoð stafna²¹⁸

²¹⁵ (E γ *sveipr varð í fər Greipar*, evt. langstava ord i fjerde posisjon i parentes) Þjóð 2,13.4; Eg 1,1.2; 6,1.6; 7,7.6, 9.2, 14.6, 29.2; Eyv 3,6.8; Korm 1,4.2; 2,19.4, 24.4, 37.4, 39.6, 60.2, 63.8; GSúrs 2.8, 5.4, 9.6, 31.6, 32.6; Eskál 3,4.2, 5.4, 9.2, 15.4, 21.4, 36.2; Hfr 3,15.2, 19.2, 27.8, 29.4; 5,1.6, 9.8, 13.2, 13.6, 18.2; ÞKolb 3,6.6; 4,9.4 (*blýrn*); Sigv 1,2.6; 2,2.6, 8.8; 3,3.6, 21.4; 5,8.6; 11,10.4; 12,8.6, 19.2; 13,5.8; Þorm 1,13.8; 2,5.6; Ótt 2,3.6, 6.6; 3,2.8, 11.8; Arn 5,12.8, 24.2; 6,1.2, 11.2; ÞjóðA 1,2.4, 4.6; 3,17.2; 4,4.4, 18.2, 19.4, 27.2, 27.8; ESk 6,16.8, 22.8, 44.4; 10,1.8; 11,6.6; Rv 23.2, 28.2, 30.2; Gmlkan 2,20.6, 37.2, 43.6

²¹⁶ (E γ med oppløysing i fyrste posisjon, evt. langstava ord i fjerde posisjon i parentes) Eg 7,28.2, 30.8; GSúrs 2.6 (*þraut*); Sigv 2,5.6; 13,18.8; ÞjóðA 1,17.4; 3,8.8; ESk 13,12.4, 12.8; Gmlkan 2,65.8

²¹⁷ (E ð *þjófs ilja blað*, evt. langstava ord i fjerde posisjon i parentes) Bragi 1,1.4, 10.4; Þjóð 2,2.6, 13.6; Hornkl 1,7.2; Eg 7,20.6, 23.6, 34.4, 45.2; Eyv 3,11.4; Korm 1,6.4; 2,9.2, 17.2, 25.4, 31.2, 40.2, 41.6; GSúrs 20.2, 27.4, 29.2, 34.6, 37.4; Eskál 1,1.8; 3,7.4, 20.2, 32.2, 32.4; Hfr 3,7.4 (= Hornkl 1,7.2), 17.2; ÞKolb 1,2.2, 2.8; 3,8.4, 12.4, 12.8; 4,12.2; Sigv 1,5.8; 2,9.6; 3,2.6, 14.2, 21.6; 5,4.6; 11,2.8; 12,2.4 (*sverðs*), 15.6, 24.4, 22.6, 27.8; 13,9.4, 27.4, 32.4; Þorm 1,15.8; 2,7.8, 16.2, 24.8; Ótt 2,10.6, 14.2, 18.2; 3,3.8; Arn 3,4.6, 15.6, 18.2; 5,4.4, 11.8, 17.8; 6,10.2, 11.6, 18.4; ÞjóðA 1,20.2; 3,16.4, 17.8, 28.2, 34.4; ESk 4,1.4; 6,57.8, 58.6, 69.8; 10,2.2; 11,4.4 (*øx*); 12,15.2, 18.2; 13,13.4; Rv 23.6; Gmlkan 2,55.2

²¹⁸ Her normaliserer Finnur Jónsson til *Gnóð* i *Skj. B*, men i *Lex.poet.* (s.v.) segjer han at «[v]okalens længde er ikke fuldt ud sikret». IED (s.v.) fører upp «*Gnóð* or *Gnoð*», medan Jan de Vries (1962, s.v.) gjeng ut frå *Gnoð* når han set ordet i samband med *gnauð* f. «lärm, murren» og *gnyðja* «murren, knurren» (m.a.o. germ. **gnuð-*). Kuhn (1937,

Det kann synast noko urimelegt at ein tvostava nominallekk i andre til tridje posisjon berre hev sidetrykk, medan eit einstava, halvlangt substantiv i fjerde posisjon skal ha fulltrykk. Her tenkjer eg meg at eit yverordna balanseprinsipp som favoriserer fyrste og fjerde posisjon, yverstyrer den naturlege setningsaksenten.

Denne versfyllingi finst òg med oppløysing i fyrste posisjon.²¹⁹ Nokre dømme:

Eyv 3,7.4 buguz álmar geð fálma = (bugusk almar) geð falma
 Eskál 3,33.2 glaþar þengill her drengi = glaðar þengill her drengja
 Sigv 3,11.4 hofom litin dag slita = (hofum lítinn dag) slíta

Eit forvitnelegt avbrigde av type E i dei jamne versi hev ei tristava samansetjing i dei tri siste posisjonane. Det gjev ei tvikløyving av verslina i tvo jamstore bolkar: ' ' × | ' ' ×.²²⁰ Her kallar eg denne versfyllingi E ε etter Sievers (1893, § 61, 8 e). Nokre dømme:

Þjóð 2,13.8 bífleifi at þorleife > bífleif at Þórleifi (likeins v. 20.8)
 Eg 7,22.4 bauðmíldr ok gunnhíldar = bœðmíldr ok Gunnhíldar
 Eyv 3,13.2 lægsóta ver fótom = lōgsóta verfótum
 Korm 2,63.4 handfaugr a írlandi = handfōgr, á Írlandi

Med oppløysing i fyrste posisjon:²²¹

Korm 2,42.8 alin verði steingerði = alin verði Steingerði
 ESk 6,2.6 berazst madr vnd skyiadrí > berask mannr (und skýranni)

---

s. 57) er samd: «Es heißt nicht *gnóð*, sondern *gnōð*. Das Wort lebt in dieser Form noch in der neuisländischen Dichtersprache».

²¹⁹ (E ð med oppløysing i fyrste posisjon) Eyv 3,7.4; Eskál 3,33.2; 4,1.6; Sigv 2,3.8, 7.6; 3,9.6, 11.4; 12,25.2; Þorm 2,23.4; ÞjóðA 1,2.2, 4.8; 4,11.2; ESk 6,17.6, 61.2; 11,3.2; 13,11.8; Rv 14.6; Gmlkan 2,52.8

²²⁰ (E ε *raddkleif at Þorleifi*; evt. langstava appellativ i fjerde posisjon i parentes) Þjóð 2,1.4, 13.8=20.8; Eg 1,1.6; 7,2.2, 2.6, 5.4, 22.4, 32.4; Eyv 3,13.2; Korm 1,1.2; 2,2.8 (*þreskeldi*), 8.4, 9.8, 31.8, 54.4, 55.8, 63.4; GSúrs 3.4, 5.8, 9.4, 20.4; Eskál 3,34.2; 4,2.4; Hfr 1,4.2; 2,4.8, 5.2; 3,10.4, 17.8, 29.2; 5,3.4, 23.4; ÞKolb 2,1.2 (= Hfr 3,29.2); 4,11.4; Sigv 1,8.8, 9.8; 2,5.4; 5,3.2, 7.4 (= Hfr 3,29.2/ÞKolb 2,1.2); 7,9.8, 10.4; 9,3.4; 11,8.4; 12,7.2, 7.8, 13.2; Þorm 1,9.4; 2,4.8 (*skjaldborgu*), 19.8, 21.2, 22.2; Ótt 3,6.8; Arn 1,3.2; 3,2.8, 16.4; 4,1.2; 5,5.8, 23.4, 24.6; 6,4.2, 10.6, 18.2; ÞjóðA 1,2.8, 3.2, 24.6; 3,2.2, 13.6 (*manndáða*); 4,5.4; ESk 1,3.4; 6,1.6, 51.2, 62.8 (*jarðríki*), 67.2; 9,3.8; 13,6.2, 7.6 (*jarðríki*), 13.8 (*Þrymlinga*); Rv 1.8, 14.4, 14.8 (*hyggjandi*), 16.4, 16.8, 18.4, 24.4, 25.8, 30.4, 30.8; Gmlkan 2,8.4, 19.6 (*meinleti*), 44.8, 51.6 (*várkunnir*), 55.4, 57.4 (*réttleti*), 59.2, 64.8

²²¹ (E ε med oppløysing i fyrste posisjon) Korm 2,42.8; ESk 6,2.6; Gmlkan 2,37.4

Me ser at fyrelekken i samansetjingi fylgjer regelen i fjerde posisjon um at han skal vera halvlang (*ver-*, *ský-*) so lenge det er eit appellativ. Um ordet i fjerde til sette posisjon er eit proprium (person- eller stadnamn), kann fyrelekken godt vera langstava, t.d. *Þór-*, *Gunn-*, *Stein-* og *Ír-*. Det heng truleg saman med at namn gjerne vert nedstytte, soleis at dei upphavleg lange stavingane kann ha vore stutte då versi vart gjorde (t.d. *Þor-* og *Gun-*) eller i minsto kunde passera som stutte reint metrisk.

Etter kvart kjem det upp døme på lang staving òg i appellativ. I note 220 er slike tilfelle presiserte. Fram til utgangen av 1000-talet er desse dømi so fåe at dei lyt reknast for brot på versemålet. Det gjeld desse versi:

Korm 2,2.8 elldaz hia þresskelldi = (eldask) hjá þreskeldi
 Þorm 2,4.8 orms torg i skjalldborgv = (orms torg) í skjaldborgu
 ÞjóðA 3,13.6 raðandi maNdaða = ráðandi manndáða

På 1100-talet vert dømi av dette slaget fleire, og dessutan kjem det upp ein ny type ord i denne stoda: ord med tunge avleidingsfeste, jf. desse versi:

ESk 13,13.8 ödr er hringurinn þrimlinga = óðr es hringr Þrymlinga
 Rv 14.8 ordvandir fyrir hyggiandi = orðvandir fyrir hyggjandi

Dette er noko nytt. Det er forvitnelegt å sjå at denne utglidingi i bruket av lang fyrelekk (og tunge avleidingar) i denne verstypen gjeng parallelt med at det vert færre proprium og fleire appellativ. Hjå Sigvatr, til dømes, er ni av tolv ord i denne stoda proprium (6 gonger berre *Áleifi*), medan hjå Einarr Skúlason er tilhøvet motsett: Der er seks av ni ord appellativ. Og i Gamli kanókis *Harmsól* er alle åtte appellativ. Dette hev sjølvsagt noko med sjanger og stil å gjera (det vanlegaste ordet hjå Gamli er *miskunnar*), men det hindrar ikkje at denne dreiningi frå proprium til appellativ hev aktualisert ei liberalisering av regelen um stutt fyrelekk. Versfyllingstypen E ε illustrerer soleis både at skaldetradisjonen endra seg yver tid, og at ei endring i stil og sjanger kunde få fylgjor for metrikken.

Koss er det so med langstava substantiv i dei andre versfyllingane av type E, der substantivet stend for seg sjølv? Her er det faktisk færre brot på regelen, og det synest heller ikkje å verta «lov» mot slutten av 1100-talet, som i versfylling E ε. Eg hev funne i alt sju vers spreidt gjennom heile tradisjonen, men med eit tyngdepunkt kring år 1000 (versi er talde med i notane under den versfyllingi dei høyrer til):²²²

GSúrs 2.6 *faðir minn af þræt þinne* = *faðir minn, af þraut þinni*
Hfr 5,17.2 *hjalmsgrandr firi bur skalmaz* > *hjalmsgrands fyr búr skalmask*
ÞKolb 4,9.4 *raudopz þær er hlýrn skopud* > *ruðr óps, þærs hlýrn skópu*
Sigv 12,2.4 *huerr ueitir suerdz beita* = *hvers veitir, sverðs beitar*
Þorm 2,12.4 *męringz enn til vęri* > *męringr, an þęrf vęri*
ESk 11,4.4 *varn siavar avl barni* > *vęrn, sævar, øx (barni)*

Tvo av desse versi finst berre i éi handskrift: GSúrs 2.6 og ÞKolb 4,9.4. Og for fleire av dei hine (Hfr, Sigv og ESk) finst det ingi variantar. (I verset av Einarr Skúlason er «avl» retta til *øx* i *Skj.* B, men det gjer ikkje noko frå eller til.) I det einaste verset der det finst yverlevert variantar, Þorm 2,12.4, kunde ein velja handskrifti som er attgjevi i *Skj.* A og lesa preposisjonen (adverbialt) *til*. Det gjev likevel dålegare meining, og *þęrf* finst i tvo av handskriftene. Kuhn (1937, s. 57) vil tyda ut mange av desse undantaki til Craigies lov som korrupsjonar.

5.4.3 Type E med pronomen i fjorde posisjon

Ei stor gruppa av type E hev eit pronomen i fjorde posisjon. Som i versi med substantiv i denne posisjonen kann pronomenet fylgja etter ei tristava samansetjing eller avleiding (type E α) og hev då som regel ein syntaktisk fri funksjon i setningi (ofte umsynslekk).²²³ Nokre døme:

²²² I ÞKolb 4,9.2 hev Finnur Jónsson fenge til eit langstava substantiv (*skeið*) ved utfylling av ein lakune (*Skj.* A s. 219, B s. 209). Den er sjølvsagt ikkje relevant her.

²²³ (E α *hjalmsfaldinn því valda*) **Bragi** 1,5.6; **Þjóð** 2,3.4, 4.2; **Eg** 5,1.8; 7,2.4, 12.2, 13.2, 13.4, 13.8, 36.6, 39.8, 41.8, 45.4; **Eyv** 3,11.6; **Korm** 2,1.6, 14.6, 33.4, 35.4, 39.4, 44.2, 46.8, 61.4; **GSúrs** 13.6, 16.4, 22.8, 26.6, 28.2, 31.2, 32.2, 37.6; **Hfr** 2,8.4; 3,1.4; 5,1.4, 2.4, 2.8, 3.6, 11.2, 22.4, 26.2, 27.4; **ÞKolb** 4,10.4; **Sigv** 2,10.8; 7,8.6; 11,10.8; 12,18.8, 25.8; 13,1.8, 3.8, 25.8; **Þorm** 2,6.2, 21.8, 23.8; **Ótt** 2,3.4, 7.4; 3,1.4, 5.4, 7.4; **Arn** 6,13.8; **ÞjóðA** 1,25.4; 3,26.2; 4,5.8, 26.6; **ESk** 6,48.8, 69.4; 9,2.2; 11,5.4, 11.2; 13,4.4; **Rv** 6.6, 7.6, 15.6; **Gmlkan** 2,1.2, 4.8, 16.8, 17.2, 21.6, 29.6, 47.2, 59.6

Þjóð 2,3.4 hialm faldinn því valda = hjalmfaldinn því valda

Eyv 3,11.6 væliandi þer selia = veljandi, þér selja

Hfr 5,27.4 fiol errin miog þerra > fjolerrin sér þerra

I verset av Hallfrøðr ser me dōme pā at ein halvlang fyrelekk (*ffol-*) stend fyre ein etterlekk som byrjar pā vokal (jf. *Sigurðr* og *ørendi* ovanfor s. 144).

Denne versfylling i finst òg med oppløysing i fyrste posisjon:²²⁴

Gmlkan 2,49.4 himin Rikiss ser likna = himinríkis sér líkna

Ofte er pronomenet utfylling til ein preposisjon, og då er som regel dei tvo fyrste posisjonane fylte av ei samansetjing eller avleiding.²²⁵ Det svarar til versfylling E β hjā Sievers (1893, § 61, 8 e). Nokre dōme:

Bragi 1,8.2 oscan at þat siñ = ósk-Rōn at þat sínum

Þjóð 2,5.6 bragðviss at þat lagðe = bragðviss at þat lagði

Hornkl 1,6.4 goðvarðr und sic iorðo > (geðharðr) und sik jorðu

Med oppløysing i fyrste posisjon:²²⁶

ESk 13,2.4 gapamvnr vm þat kvNna = gapamunn of þat kunna

Likeins finst det eitt vers av dette slaget med oppløysing i senkingi i tridje posisjon (det finst parallellar til dette i versi med substantiv i fjerde posisjon, sjā ovanfor s. 150):²²⁷

²²⁴ (E α med oppløysing i fyrste posisjon) Gmlkan 2,49.4, 56.8

²²⁵ (E β bragðviss at þat lagði) Bragi 1,8.2; 2,4.2; Þjóð 2,5.6, 10.2; Hornkl 1,6.4; Eg 7,4.6, 9.8, 17.2, 18.2, 20.2, 39.4, 42.8; Korm 1,6.2, 7.2; 2,3.4, 4.4, 4.8, 5.2, 8.2, 10.2, 13.2, 18.6, 24.2, 24.8, 36.6, 37.6, 43.2, 44.4, 45.6, 49.2, 51.2, 52.4, 53.2, 59.2; GSúrs 12.4, 19.6, 25.8, 29.4, 34.2, 35.2, 36.2, 37.2; Eskál 3,3.2, 4.4, 14.4; 4,2.8; Hfr 1,3.4, 6.2, 7.4; 2,4.4; 3,7.2, 15.4, 22.2; 4,1.2; 5,11.8, 12.6, 12.8, 20.8, 22.6; PKolb 3,5.6, 9.4; 4,5.8, 7.4, 9.6; Sigv 3,4.8, 5.6, 6.2; 5,4.4; 7,8.2; 9,3.2; 11,3.6, 5.8, 18.6; 12,21.4; 13,18.6, 19.2, 24.8, 31.2, 32.2; Þorm 1,9.2; 2,2.8, 4.4, 7.2, 9.8, 10.6, 14.2, 18.2; Ótt 2,11.4, 15.2, 15.8, 18.6, 19.6, 19.8; 3,4.2; Arn 1,2.2; 3,7.8; 5,22.2; 6,14.4; ÞjóðA 1,19.4; 3,24.8; 4,19.2; ESk 6,26.6, 41.8, 71.8; 12,3.4; 13,5.4; Rv 35.4; Gmlkan 2,7.6, 7.8, 11.4, 11.6, 25.2, 27.4, 36.6, 39.8, 46.8, 60.4, 61.4, 63.4

²²⁶ (E β med oppløysing i fyrste posisjon) ESk 13,2.4; Gmlkan 2,3.8, 48.8

Þorm 2,14.8 hog græddr nema mer logi =hóggroeddr, nema mér lógi

I nokre vers er dei tvo fyrste posisjonane fylte av eit tvostava simpleks (talde med i note 225):

Korm 2,13.2 frettinn hue mer þætti = fréttinn, hvé mér þœtti

Þorm 2,18.2 iNey þæ er ver fiNom > inni þaus vér finnum

ESk 13,5.4 viti fyr þat gyrþa = viti fyr þat gyrða

Ein variant av versfylling E β hev kopulaverbet *vesa* (eller eit anna verb som tek predikativ) i tredje posisjon og eit invertert predikativ i dei tvo fyrste posisjonane.²²⁸ Nokre dømme:

Eg 7,16.8 eiðsott er þat greiða > eiðsært es þat, greiða

GSúrs 31.8 manz bot var þat fota = (mannsbót vas þat) fóta

Sigv 6,1.4 guðbrandr hét sa lændum = Goðbrandr hét sá (løndum)

Alternativt kann dei tvo fyrste posisjonane vera fylte av sjølvstendige ord, anten tvo nominallekkar eller eit finitt verb attåt ein nominallekk (båe rekkjefylgder finst).²²⁹ Dette svarar til versfylling E γ hjå Sievers (1893, § 61, 8 e). Nokre dømme:

Hornkl 3,1.2 horn gratz firi mer hlatr = Hørn gráts fyr mér látri

Eg 7,27.4 gamm veit vm sik þramma = gamm veit of sik þramma

Korm 2,2.2 biort lios a mik drosar = bjørt ljós á mik drósar

Med oppløysing i fyrste posisjon:²³⁰

Eyv 3,10.2 iofurr dyR eN þic fyRi = jøfurr dyrr an þik fyrri

---

²²⁷ (E β med oppløysing i senking) Þorm 2,14.8

²²⁸ (E β eiðsært es þat greiða) Eg 7,16.8, 44.2; GSúrs 31.8; Eskál 3,14.2, 25.6; Hfr 3,27.6; Sigv 2,8.2; 3,16.6, 18.6; 6,1.4; 8,1.8; 13,15.4; Þorm 1,2.6; Ótt 3,11.6; ÞjóðA 3,11.4; ESk 11,4.2; Rv 32.2; Gmlkan 2,2.2, 16.6

²²⁹ (E γ Hørn gráts fyr mér látri) Hornkl 3,1.2; Eg 7,27.4, 42.4; Korm 2,2.2, 9.4, 12.4, 49.6, 54.2, 57.2, 60.6; GSúrs 13.8, 16.6, 18.2, 22.6, 32.8, 35.8; Eskál 1,1.2; ÞKollb 3,10.8; Sigv 2,8.6; 3,4.6; 5,5.8; 8,1.2; 11,9.8, 12.2, 14.6; 13,25.4; Þorm 1,6.6; 2,8.8, 24.4; Ótt 2,4.8, 7.6, 14.6, 16.8; Arn 1,2.4; ÞjóðA 1,2.6, 23.2; 3,28.4; 4,20.8, 25.8; ESk 6,40.2

²³⁰ (E γ med oppløysing i fyrste posisjon) Eyv 3,10.2; Korm 2,16.6; Gmlkan 2,19.2

Eit serskilt avbrigde av versfylling E γ hev eit finitt verb i tridje posisjon, oftast kopulaverbet *vesa*, og pronomenet i fjerde posisjon er gjerne invertert, som i desse versi:²³¹

Sigv 5,8.8 gestr knutz var ek flestum = gestr Knúts vas ek, flestum
Sigv 7,8.8 hart mord var þat fordum = (hart mörð vas þat) forðum
Arn 7,2.4 hrafns goð er þat bloði = (hrafns góð es þat) blóði

Med oppløysing i fyrste posisjon:²³²

Arn 6,4.4 hugi miN var þat sinni = hugi minn es þat, sinni

Ei onnor versfylling hev eit tvostava ord i dei midtre posisjonane (den andre og tridje), d.e. versfyllingi E δ hjå Sievers (1893, § 61, 8 e). Vanlegast er eit finitt verb eller adverb, men det finst òg døme på nominallekkar.²³³ Nokre døme:

Þjóð 2,17.2 bænd ollv þvi randa = bænd ollu því – randa
Hornkl 3,1.6 let æva mik sævar = lét æva mik sævar
Eg 7,29.6 uán letka ek hanum = vón lætka ek hönnum
Korm 2,4.2 líðr hyriar þvi stríði > líðs (hyggju því stríði) (prosa: *því hyggju stríði*)

Med oppløysing i fyrste posisjon:²³⁴

Sigv 3,5.4 erom heiðnir ver reiði = (erum heiðin vér) reiði

²³¹ (E γ gestr Knúts vas ek flestum) Sigv 5,8.8; 7,8.8; 13,3.2; Ótt 3,10.6; Arn 7,2.4; ÞjóðA 3,12.4, 35.4; ESk 1,4.6; 6,32.4, 34.4

²³² (E γ med oppløysing i fyrste posisjon) Arn 6,4.4; ESk 6,34.8; 12,11.2; Gmlkan 2,19.2

²³³ (E δ bænd ollu því randa) Þjóð 2,17.2; Hornkl 3,1.6; Eg 7,29.6, 35.6, 45.8; Korm 2,4.2, 23.2, 30.2, 45.4, 47.6, 48.8, 62.4; GSúrs 6.2, 23.4, 23.6, 27.6, 33.8; Eskál 3,5.2; Hfr 1,9.2; 3,20.8, 26.2; ÞKolb 1,3.6; 4,3.2, 12.6; Sigv 3,7.2, 20.4; 5,6.8, 7.8; 7,4.4, 7.6; 12,21.6; 13,10.2, 23.2; Þorm 2,4.2, 5.2, 7.6; Ótt 2,1.8; 3,2.6; Arn 3,3.8; 5,4.2; 6,8.4; ÞjóðA 1,23.6; 3,9.6, 27.8; 4,4.2, 22.6; ESk 1,5.2; 6,1.4, 7.2, 57.4, 66.8; 11,3.6; Rv 5.2; Gmlkan 2,2.4, 3.6, 4.2, 4.6, 9.4, 10.6, 13.8, 26.4, 27.6, 55.8, 62.4, 63.6, 63.8

²³⁴ (E δ med oppløysing i fyrste posisjon) Sigv 3,5.4; 5,7.6; 13,24.2; ÞjóðA 3,23.4; 4,10.2; ESk 6,62.2; 13,3.6
Gmlkan 2,29.2

5.4.4 Type E med adverb eller konjunksjon i fjerde posisjon

Den minste gruppa av type E, um ein deler inn etter ordklassa i fjerde posisjon, hev eit adverb eller konjunksjon i denne posisjonen. Her finn me dei same typane versfylling som i gruppone med substantiv og pronomen. Fyrst versfylling E α , med ei samansetjing eller avleiding i dei tri fyrste posisjonane:²³⁵

Bragi 1,11.6 *hiarranda fram kyrrar* = *Hjarranda framm kyrrar*
Þjóð 2,15.6 *hogreiðar fram drogv* = *hógreiðar framm drógu*
Eskál 3,23.2 *mivc hurðom fram þurðo* = *mjúkhurðum framm þurðu*

Dinæst versfylling E β , med ein konjunksjon eller eit relativpronomen i tredje posisjon (av syntaktiske grunnar kann det ikkje standa ein preposisjon i denne posisjonen, fyre adverbet). Det er då gjerne eit syntaktisk skil millom andre og tredje posisjon i verset:²³⁶

Korm 2,1.8 *optarr en nu svarra* = *optarr an nú (svarra)*
Korm 2,5.4 *allhuit ok þo litið* = *allhvít, ok þó lítit*
GSúrs 19.8 *beiðendr ef ek nu reiðumz* > *beiðendr, ef nú reiðumk*

Denne versfyllingi finst òg med oppløysing i senking, nett som i gruppone med substantiv og pronomen i fjerde posisjon:²³⁷

Hfr 3,20.4 *dýrblics eþa þo kyqvan* = *dýrblics eða þó kvikvan*
Þorm 2,20.8 *viðruðr eþa her liGiom* = *viggruðr eða hér liggjum*

Heilt lik versfylling, men med finitt verb i tredje posisjon:²³⁸

---

²³⁵ (E α *Hjarranda framm kyrrar*) Bragi 1,11.6; Þjóð 2,15.6; Eskál 3,23.2, 37.2; Hfr 3,9.8; 5,6.4; Sigv 1,6.6; 5,2.8; 12,2.6; 13,18.2, 31.4; Ótt 2,8.8; 3,1.2, 7.2; Arn 3,10.2; 7,5.6; ESk 6,7.4, 50.6, 53.8; 9,1.2; 12,3.2; Rv 2.8, 19.6; Gmlkan 2,11.2, 23.2

²³⁶ (E β *optarr an nú svarra*) Korm 2,1.8, 5.4, 59.6; GSúrs 19.8; Sigv 7,5.2; 11,5.2; 13,6.8; Arn 5,5.6; ÞjóðA 1,23.4; 3,18.2; Gmlkan 2,43.8

²³⁷ (E β med oppløysing i senking) Hfr 3,20.4; Þorm 2,20.8

²³⁸ (E β *sverðjalmr óx þar verða*) Hfr 3,11.6; 5,11.4; Sigv 1,7.6; 12,10.2; Þorm 2,19.4; Arn 5,16.6; ÞjóðA 3,6.2; 4,17.2; ESk 6,48.2; Rv 25.2

Hfr 3,11.6 *sverð ialmr ox þar uerða* = sverðjalmr óx þar, verða

Hfr 5,11.4 *suerðott mun nu verða* = sverðótt mun nú verða

Av versfylling E γ , med eitt ord i kvar posisjon, finst det berre fåe dømme på i denne gruppa.²³⁹

Som i E β skifter dei seg på tvo avbrigde, det eine med konjunksjon eller relativpronomen i tredje posisjon, det andre med finitt verb i same posisjon. Dømme på kvar av typane:

Hfr 3,22.8 *mioc er ver en sva feri* = (mjok) 's verr an svá (ferri)

ÞjóðA 4,7.6 *menn Sveins þeir er nu reNa* = menn Sveins, þeir nú renna

Sigv 12,4.6 *her land scal sva væria* = her land skal svá verja

Sigv 12,12.4 *gnógr styR var þar fyRi* = (gnógr styrr vas þar) fyrri

Med oppløysing i fyrste posisjon:²⁴⁰

Sigv 2,11.6 *hafa drott þa er fram sóttið* = hafa drótt, þás framm sótti

ÞjóðA 3,15.6 *skipon oll var þa sniallum* = skipun oll, vas þá, snjollum

Endeleg finst det ein god del dømme på versfylling E δ , med eit tvostava ord i andre til tredje posisjon. Vanlegast er eit finitt verb, men det kann òg vera ein nominallekk.²⁴¹ Nokre dømme:

Þjóð 2,11.6 *reiðr mælti sva leiðar* = vreiðr mælti svá – leiðir

Þjóð 2,16.2 *berg solgnvm þar dolgi* = berg, solgnum þar dolgi

Denne versfyllingi finst òg med oppløysing i fyrste posisjon:²⁴²

Hfr 3,4.2 *liðv orvar fram giðrva* = liðu orvar framm gðrva

ÞKolb 3,7.2 *una licar vel slíco* = una líkar vel slíku

²³⁹ (E γ *gramr rēð en þá tēði*) Hfr 3,22.8; Sigv 12,4.6, 12.4; 13,26.6; ÞjóðA 3,20.6; 4,7.6, 13.2

²⁴⁰ (E γ med oppløysing i fyrste posisjon) Sigv 2,11.6; ÞjóðA 3,15.6

²⁴¹ (E δ *vreiðr mælti svá leiðir*) Þjóð 2,11.6, 16.2, 17.4; Eg 7,4.2, 14.2, 43.6; Eskál 3,13.8; Hfr 1,4.4; 3,4.8, 25.2; Sigv 1,14.8; 2,1.8; 3,11.8, 18.2; 11,2.4, 6.4, 18.4; 12,3.4, 5.4, 11.2, 12.2, 18.4; 13,7.2, 7.8, 15.8; Þorm 1,5.2; 2,1.2, 3.6; Arn 6,19.4; 7,5.2; ÞjóðA 3,1.4, 4.6, 15.2; ESk 6,52.2; Rv 3.4, 34.2, 34.6; Gmlkan 2,10.2, 41.2

²⁴² (E δ med oppløysing i fyrste posisjon) Hfr 3,4.2; ÞKolb 3,7.2; Sigv 13,3.6; ESk 6,6.8, 32.6; Gmlkan 2,32.6

5.4.5 Type E med umfram staving

Som i typane A (med A2k) og D finst det nokre vers med ei umfram trykklett staving i type E som ikkje kann gjerast greida for ved oppløysing. Etter di desse versi er so fåe, vel eg å handsama deim under eitt, utan umsyn til kva ordklassa som stend i fjerde posisjon.²⁴³

Dei fleste av desse versi hev ei staving for mykje i fyrste posisjon:

Korm 2,46.2 nu emk sottr *vm* giof dottur > nú emk sótt of giøf Þróttar

Sigv 1,13.2 þat var flotta bøl drottinn = (þat vas flótta bøl) dróttinn

Sigv 3,18.8 þar a halld und Rognvaldi = þar á hald und Røgnvaldi

ESk 6,31.2 gat hann rett vid þraum slettan = (gat hann rétt) við þrøm sléttan

Rv 26.6 þvi hefer alldar gud valldid = því hefr aldar goð valdit

I nokre av versi kunde det vera eit slag elisjon: *nú emk* > *nú'mk*, *gat hann* > *gat'(a)n* og *þvi hefr* > *þvi'fr*. Verbet *vas* i Sigv 1,13.2 er vandt å gjera noko med, men i Sigv 3,18.8 reknar Sievers (1893, § 37, 3) som me hev sét (s. 86), med «das hinüberziehen des consonanten zur folgesilbe (*þa-rá* statt *þar á* u. s. w.)».

Eitt vers hev ei staving for mykje i tridje posisjon:²⁴⁴

Sigv 12,2.1 os næista *ok* þar Ræisti = óss neista ok þar reisti

Denne ovringi kjenner me frå type A og D.

5.5 Umetriske vers

Som i dei ujamne versi finst det nokre vers som er lengre enn dei vanlege seks posisjonane og som ikkje kann tydst ut innanfor det metriske regelverket som er lagt til grunn. Det gjeld desse tvo versi hjå Egill, som hev det same tristava ordet i kadensen:

Eg 7,1.4 fara a brott með vikingum = fara á braut með víkingum

---

²⁴³ (E*) Korm 2,46.2; Sigv 1,13.2; 3,18.8; ESk 6,31.2; Rv 26.6

²⁴⁴ (E* óss neista ok þar reisti) Sigv 12,2.1

Eg 7,7.4 gangr var harðr ovikingum = gangr vas harð af víkingum

Finnur Jónsson (1886–88, s. 442) meiner visst at desse versi skal lesast som type E, med tvo trykk i *vík* || *ingum*. Då ser han heilt burt frá det som stend framanfyre; det er ikkje råd å skandera desse versi onnorleis enn som $\text{---} \times | \text{---} \times || \text{---} \times \times$, og det er inkje *dróttkvætt*-vers. Eg trur det er meiningi at desse versi skal vera umetriske. Det fyrste er lut av ei strofa skal Egill ha gjort etter å ha drepe ein eldre gut som sjuåring (*Egils saga*, kap. 40); ho hev ei etter måten einfeld form, både metrisk og syntaktisk. Det andre verset er or ei strofa som skal vera dikta etter at Egill hadde vorte vaksen, men umstendi ikring tilkoma av strofa er mistenkjelege: Det er svar på ei strofa som ei jarledotter i Halland kvad då Egill hadde teke sessen hennar i halli (*Egils saga*, kap. 48); strofa åt jarledotteri er «avgjort uægte» (Jónsson 1886–88, s. XXIX).

Dette verset av Kormákr er vanskeleg å gjera greida for:

Korm 2,60.4 mina *frama* at *vinna* = minna *frama*, at vinna

Her synest det vera oppløysing i tridje posisjon i type A – det einaste dømet eg hev funne på det i heile tilfanget. Det finst ikkje handskriftvariantar til dette verset.

5.6 Uppsummering

Fundane i analysen av dei jamne versi kann summerast upp med denne tabellen (berre absolutte tal, prosentar kjem i kap. 6):

Tab. 2. Dei jamne versi i *dróttkvætt* skifte på ymse verstypar.²⁴⁵

	Tal vers	A + uppl.	A2k + uppl.	A* + uppl.	A2k*	A samla	B	C/C3	D + uppl.	D*	D samla	E + uppl.	E*	E samla	Rest
Bragi I	57	22	8					4	13			10			0
Bragi II	7	1	1				1		3			1			0
Bragi samla	64	23	9			32	1	4	16		16	11		11	0
Þjóð II	80	22	18						16	1		23			0
Þjóð IV	6	2+1	2									1			0
Þjóð samla	86	24+1	20			44+1			16	1	17	24		24	0
Hornkl I	32	2	9						9+1			11			0
Hornkl III	4											4			0
Hornkl samla	36	2	9			11			9+1		9+1	15		15	0
Eg I	5		2+1									2			0
Eg V	4								1			3			0
Eg VI	4	1	2									1			0
Eg VII	175	43+1	31	4	1		2	4	24+1	4		55+3			2
Eg samla	188	44+1	35+1	4	1	84+2	2	4	25+1	4	29+1	61+3		61+3	2
Eyv III	52	11	18	1		30		1	8		8	12+1		12+1	0
Korm I	16	6	2						2			6			0
Korm II	249	59+2	33+4	3	1		10	7	39+1	1		85+2	1		1
Korm samla	265	65+2	35+4	3	1	104+6	10	7	41+1	1	42+1	91+2	1	92+2	1
GSúrs	133	29+1	29	1		59+1		1	12+2	1	13+2	56+1		56+1	0
Eskál I	4		1						1			2			0
Eskál II	4	2	1									1			0
Eskál III	114	18	27	1					20	2		45+1			0
Eskál IV	12	2	2						1			6+1			0
Eskál samla	134	22	31	1		54			22	2	24	54+2		54+2	0
Hfr I	18	4	6						1			7			0
Hfr II	28	7	5						4			12			0
Hfr III	104	15+2	26+1	2					14	1		40+1	2		0
Hfr IV	1											1			0
Hfr V	106	37	16+3	4	1				11	1		33			0
Hfr samla	257	63+2	53+4	6	1	123+6			30	2	32	93+1	2	95+1	0
ÞKolb I	10	1	3						2			4			0
ÞKolb II	4		2									2			0
ÞKolb III	53	13	20+1						3	1		14+1			0
ÞKolb IV	40	11	10+2	1					2			14			0
ÞKolb samla	107	25	35+3	1		61+3			7	1	8	34+1		34+1	0
Sigv I	58	13	12						10			22	1		0
Sigv II	50	14	9						8			16+3			0
Sigv III	84	24	20	3					7			26+3	1		0
Sigv IV	2	1										1			0
Sigv V	30	8	4						4			13+1			0
Sigv VI	4		1						1			2			0

²⁴⁵ Eg hev slege saman type A/E med oppløysing i senking og dei utvida typane A*/E* (her rubrisert som A* og E*; for type D er ikkje dette aktuelt av di det ikkje er oppløysing der). Det er same kva fåe døme, og dei tvo typane hev det sams at dei bae rømer ei umfram trykklett staving.

Sigv VII	40	11	9	1					2	1		16			0
Sigv VIII	4	2										2			0
Sigv IX	12	1	7						+1			3			0
Sigv XI	70	19+1	17+2	3	1				1	1		25			0
Sigv XII	103	27	29+1						6	1		37+1	1		0
Sigv XIII	124	28+1	34	4	1				13	1		40+2			0
Sigv XIV	2	1	1												0
Sigv samla	583	149+2	143+3	11	2	305+5			52+1	4	56+1	203+10	3	206+10	0
Þorm I	60	9	16	3					10			22			0
Þorm II	96	17	19	3	1				13	1		38+1	3		0
Þorm samla	156	26	35	6	1	68			23	1	24	60+1	3	63+1	0
Ótt II	71	11	12						17	2		29			0
Ótt III	40	9	8						6			17			0
Ótt IV	4	1	3												0
Ótt samla	115	21	23			44			23	2	25	46		46	0
Arn I	5		1						1			3			0
Arn III	68	13	22	+1					8	1		23			0
Arn IV	1											1			0
Arn V	82	30+1	20						3	1		27			0
Arn VI	61	22	8+1						8			21+1			0
Arn VII	9	1	3						1			4			0
Arn samla	226	66+1	54+1	+1		120+3			21	2	23	79+1		79+1	0
ÞjóðA I	91	33+1	18	1					12+1	1		21+3			0
ÞjóðA III	108	30	30	1					11+1	1		30+4			0
ÞjóðA IV	99	30	24	2	1				13	1		25+2	1		0
ÞjóðA samla	298	93+1	72	4	1	170+1			36+2	3	39+2	76+9	1	77+9	0
ESk I	20	2	2						7			9			0
ESk II	8	1	3						2			2			0
ESk IV	6	1	3						1			1			0
ESk V	4		2						1			1			0
ESk VI	266	45	84+7	1	2				40+2	2		71+10	2		0
ESk VIII	6	1	2+1						+1			1			0
ESk IX	14	3	5	1					1			4			0
ESk X	8	1	1						1			5			0
ESk XI	30	2	10						5			11+2			0
ESk XII	36	3	13						5			12+3			0
ESk XIII	46	8	15+1						6+1			10+5			0
ESk samla	444	67	140+9	2	2	211+9			69+4	2	71+4	127+20	2	129+20	0
Rv	130	40+1	26+3	5+1	1	72+5			11+1		11+1	36+3	2	38+3	0
Gmlkan II	252	67+1	56+2		2	125+3			35+1	3	38+1	73+12		73+12	0

6 Dryfting av hypotesar

Etter denne gjennomgangen av alle verstypene i tilfanget mitt høver det å ganga attende til hypotesane eg sette fram i innleidingi (s. 18):

1. Alle *dróttkvætt*-vers frå fyre 1200 kann gjerast greida for innanfor ein modell der kvart vers hev seks posisjonar.
2. Bruket av oppløysing i både hevjing og senking er avgrensa til visse posisjonar i verset, og det finst tendensar til å avgrensa denne ovringi endå trongare.
3. *Dróttkvætt*-versemålet er ikkje nytta likt til alle tider. Styrketilhøvet millom dei fem Sievers-typene skifter, og det same gjer versfyllingi innanfor kvar type. Det finst òg kronologiske skilnader i bruket av oppløysing og tunge senkingar.

Den fyrste hypotesen er i røyndi alt prøvd; gjennomgangen av dei 7052 versi i kap. 4 og 5 hev synt at det er berre eit lite fåtal (9 ujamne og 3 jamne vers) som ikkje kann gjerast greida for innanfor den modellen eg hev lagt til grunn.

Den andre hypotesen hev eg òg vore mykje inne på, men ikkje alltid like presist når det kjem til tendensane. For at eg skal kunna vurdera denne og den tredje hypotesen, lyt eg leggja fram ein del statistikk som syner frekvensen åt dei ymse Sievers-typene, bruket av oppløysing i både hevjing og senking og umfanget av tunge senkingar. Me tek til med typevariasjonen, gjeng so vidare til oppløysingi og dei tunge senkingane. Til slutt i kapitlet skal eg segja noko ålment um den yverordna metriske strukturen i *dróttkvætt*-versi.

6.1 Typevariasjon

På dei næste sidone hev eg nytta opplysningane frå tab. 1 og 2 framanfor (s. 128–129 og 162–163) til å talfesta bruket av dei ymse Sievers-typene. I motsetnad til dei fyrre tabellane inneheld desse berre samla tal for kvar skald og for kvar type, men dessutan prosentar som gjer det lettare å sjå tendensar i tilfanget. Eg hev ikkje røkt etter skilnader i bruket frå kvæde til kvæde hjå éin og same skald, endå det kunde vera ei oppgåva for framtidig forskning å sjå um det kann vera

skilnader i metrikken millom ulike typar kvæde, t.d. millom forseggjorde fyrstekvæde og dei meir spontane lausavisone.

6.1.1 *Dei ujamne versi*

Tab. 3. Dei ujamne versi i *dróttkvætt* skifte på Sievers' type A–E. Berre samla tal for kvar skald og for kvar type.

	Tal vers	A	B	C	D	E	Rest
Bragi	65	47 (72 %)	2 (3 %)	13 (20 %)	2 (3 %)	1 (2 %)	0
Þjóð	85	53 (62 %)	5 (6 %)	14 (16 %)	4 (5 %)	9 (11 %)	0
Hornkl	36	26 (72 %)	1 (3 %)	5 (14 %)	1 (3 %)	2 (6 %)	1
Eg	188	114 (60 %)	5 (3 %)	20 (11 %)	4 (2 %)	45 (24 %)	0
Eyv	52	33 (63 %)		10 (19 %)	1 (2 %)	6 (12 %)	2
Korm	265	166 (63 %)	12 (5 %)	28 (11 %)	16 (6 %)	40 (15 %)	3
GSúrs	133	92 (69 %)	2 (2 %)	13 (10 %)	3 (2 %)	22 (17 %)	1
Eskál	134	81 (60 %)	1 (>1 %)	21 (16 %)	5 (4 %)	26 (19 %)	0
Hfr	257	174 (68 %)	9 (4 %)	26 (10 %)	5 (2 %)	43 (17 %)	0
ÞKolb	107	71 (66 %)	4 (4 %)	16 (15 %)	2 (2 %)	14 (13 %)	0
Sigv	583	409 (70 %)	26 (4 %)	30 (5 %)	8 (1 %)	110 (19 %)	0
Þorm	156	119 (76 %)	4 (3 %)	7 (4 %)	1 (>1 %)	25 (16 %)	0
Ótt	116	83 (72 %)	2 (2 %)	8 (7 %)	1 (>1 %)	22 (19 %)	0
Arn	225	170 (76 %)	6 (3 %)	15 (7 %)	1 (>1 %)	33 (15 %)	0
ÞjóðA	297	216 (73 %)	11 (4 %)	19 (6 %)	9 (3 %)	42 (14 %)	0
ESk	445	315 (71 %)	23 (5 %)	18 (4 %)	15 (3 %)	74 (17 %)	0
Rv	130	114 (88 %)	2 (2 %)	2 (2 %)	3 (2 %)	9 (7 %)	0
Gmlkan	252	179 (71 %)	8 (3 %)	17 (7 %)	17 (7 %)	29 (12 %)	2
Samla	3526	2462 (70 %)	123 (3 %)	282 (8 %)	98 (3 %)	552 (16 %)	9

Type A er den heilt klårt vanlegaste typen i tilfanget, med 70 prosent av versi. Den typen som hev næst flest vers, type E, hev 16 prosent. So fylgjer type C med 8 prosent og endeleg typane B og D, bae med 3 prosent.

Den tydelegaste utviklingi ser me i type C, som gjeng frå ein topp på 20 prosent av versi hjå Bragi gamli til ein botn på 2 prosent hjå Rognvaldr jarl (Gamli kanóki hev her ein noko høgge prosent). Her er det ei heller jamn utvikling der typen vert meir og meir sjeldsynt etter kvart som tidi gjeng. Alle skaldane frå fyre år 1000 hev 10 prosent eller meir av denne typen, medan alle skaldane frå etter år 1000 (med Þórðr Kolbeinsson som konservativ yvergangsfigur) hev mindre enn 10 prosent.

Den andre typen med upptakt, type B, er derimot meir stabil og ligg på millom 0 og 6 prosent hjå alle skaldane, oftast 2 eller 3. Den som hev størst prosentlut av denne typen, er Þjóðólfr ór Hvini (6 pst.), Kormákr og Einarr Skúlason (båe 5 pst.). At Einarr hamnar i dette laget, kann koma av ein viss arkaiserande tendens.

Type D varierer òg lite – upp til 7 prosent –, men her kann me ana ei viss fallande–stigande kurva, med ein botn i fyrste helvti av 1000-talet med under 1 prosent hjå både Þórmóðr, Óttar og Arnórr (berre eitt døme kvar). Hjå seinare skaldar tek typen seg upp noko; den nye versfyllingi med finitt verb i andre til fjerde posisjon (*aur spornuðuð arnar*) må taka noko av æra for det. Forvitnelegt er det at Gamli kanóki hev so mykje av denne typen – mest av alle (7 pst.).

I den vanlegaste typen, type A, er utviklingi tydelegare. Typen syner ei nokso jamt stigande kurva, frå ein botn på 60 prosent hjå Egill og Einarr skálaglamm til ein fyrebils topp hjå Þórmóðr og Arnórr på 76 prosent, men flatar so ut noko fyrr me kjem til ein absolutt topp hjå Rognvaldr jarl med 88 prosent. Her skil dei gamle skaldane Bragi og Hornklofi seg ut, bae med 72 prosent A-vers, men det lyt helst tydst ut med det smálátne bruket av type E hjå desse skaldane. Gísli hev òg etter måten mykje A-vers (69 pst.), og sét i samanheng med at han hev noko mindre C-vers enn den kronologiske plasseringi skulde tilsegja (det same gjeld for so vidt både Egill og Kormákr), ligg det nære å tenkja seg at nokre av versi som er tilskrivne Gísli, er yngre enn frå andre helvti av 900-talet.

Type E er lite nytta hjá dei allra eldste skaldane, men når snøgt eit høgdepunkt hjá Egill og Einarr skálaglamm (24 og 19 pst.) – dei same skaldane som hadde etter måten lite type A –, fyrr han stabiliserer seg ein stad millom 15 og 20 prosent på 1000-talet. Dei seine skaldane Rognvaldr jarl og Gamli kanóki hev derimot munaleg mindre av denne typen: i same fylgd 7 og 12 prosent. Denne typen syner med andre ord ei stigande–fallande kurva.

Um me ikkje finn eintydige voksterlinor i alle typane i dei ujamne versi, syner dei i minsto visse tendensar, og i nokre typar er mynstret klárt nok: Type A vert jamt vanlegare, medan type C vert jamt meir sjeldsynt, og type E er lite nytta den fyrste tidi.

6.1.2 Dei jamne versi

Tab. 4. Dei jamne versi i *dróttkvætt* skifte på Sievers' type A–E. Berre samla tal for kvar skald og for kvar type.

	Tal vers	A	B	C	D	E	Rest
Bragi	64	32 (50 %)	1 (2 %)	4 (6 %)	16 (25 %)	11 (17 %)	0
Þjóð	86	45 (53 %)			17 (20 %)	24 (28 %)	0
Hornkl	36	11 (31 %)			10 (28 %)	15 (42 %)	0
Eg	188	86 (46 %)	2 (1 %)	4 (2 %)	30 (16 %)	64 (34 %)	2
Eyv	52	30 (58 %)		1 (2 %)	8 (15 %)	13 (25 %)	0
Korm	265	110 (42 %)	10 (4 %)	7 (3 %)	43 (16 %)	94 (35 %)	1
GSúrs	133	60 (45 %)		1 (>1 %)	15 (11 %)	57 (43 %)	0
Eskál	134	54 (40 %)			24 (18 %)	56 (42 %)	0
Hfr	257	129 (50 %)			32 (12 %)	96 (37 %)	0
ÞKolb	107	64 (60 %)			8 (7 %)	35 (33 %)	0
Sigv	583	310 (53 %)			57 (10 %)	216 (37 %)	0
Þorm	156	68 (43 %)			24 (15 %)	64 (41 %)	0
Ótt	115	44 (38 %)			25 (22 %)	46 (40 %)	0

Arn	226	123 (54 %)			23 (10 %)	80 (35 %)	0
ÞjóðA	298	171 (57 %)			41 (14 %)	86 (29 %)	0
ESk	444	220 (50 %)			75 (17 %)	149 (34 %)	0
Rv	130	77 (58 %)			12 (9 %)	41 (32 %)	0
Gmlkan	252	128 (51 %)			39 (15 %)	85 (34 %)	0
Samla	3526	1762 (50 %)	13 (>1 %)	17 (>1 %)	499 (14 %)	1232 (35 %)	3

Um me ser burt frá typane B og C, som er heilt marginale og berre i bruk hjå dei eldste skaldane, er det stort spenn i bruket av dei ymse typane. Størst er det i type A, som utgjer millom 31 og 60 prosent av dei jamne versi. Likeins ligg type D på millom 7 og 28 prosent. Mest stabil er type E. Um me ser burt frå dei gamle skaldane Bragi (17 pst.), Þjóðólfr (28 pst.) og Eyvindr (25 pst.), hev so godt som alle millom 32 og 43 prosent jamne vers av denne typen.

Det er vandt å finna nokon tydelege kronologiske mynster i dei jamne versi, men det synest klårt at lite type E er eit arkaisk drag. At prosenttalet for Hornklofi er so høgti denne typen, kann vera tilfellelegt og koma av at me hev fæe vers yverleverte av denne skalden. Motsett er mykje type D eit arkaisk drag: Hjå dei tri eldste skaldane er det 20 prosent eller meir av denne typen, medan dei lægste prosenttali (millom 7 og 10 prosent) finn me etter år 1000. I type A gjeng det noko upp og ned, men ein kann ana ei viss stigande–fallande–stigande kurva, med ein fyrste topp hjå Þórðr Kolbeinsson med 60 prosent, so ein botn hjå Óttar svartí på 38, fyrr han tek seg upp att og når ein ny topp hjå Rognvaldr jarl med 58 prosent.

6.2 *Uppløysing i hevjing*

Tab. 1 og 2 (s. 128–129 og 162–163) gjev tal for bruket av uppløysing, men det er ikkje rekna ut prosentar, so det er vandt med utgangspunkt i desse tabellane å dana seg eit inntrykk av umfanget av denne ovringi. Nedanfor skal eg difor leggja fram nokre nye tabellar som syner frekvensen av vers med uppløysing i høve til det samla talet på vers i kvar type som er aktuell.

Me tek til með upplýsingi í hevjing (tab. 5 og 6), som er avgrensa til den fyrste posisjonen i typane A, D og E. Av di det finst skilnader millom dei ujamne og jamne versi òg i dette stykket, hev eg laga eigne tabellar for desse tvo typane vers.

6.2.1 Dei ujamne versi

Tab. 5. Upplýsing i hevjing i dei ujamne versi i *dróttkvætt*.

	A samla	A m. uppl.	D samla	D m. uppl.	E samla	E m. uppl.	A/D/E samla	A/D/E m. uppl.
Bragi	47	1 (2 %)	2		1		50	1 (2 %)
Þjóð	53	2 (4 %)	4		9		66	2 (3 %)
Hornkl	26		1		2		29	–
Eg	114	5 (4 %)	4		45	5 (11 %)	163	10 (6 %)
Eyv	33	2 (6 %)	1		6		40	2 (5 %)
Korm	166	14 (8 %)	16		40	3 (7,5 %)	222	17 (8 %)
GSúrs	92	3 (3 %)	3		22		117	3 (3 %)
Eskál	81	5 (6 %)	5		26		112	5 (4 %)
Hfr	174	5 (3 %)	5		43	2 (5 %)	222	7 (3 %)
ÞKolb	71	3 (4 %)	2		14	1 (7 %)	87	4 (5 %)
Sigv	409	7 (2 %)	8		110	18 (16 %)	527	25 (5 %)
Þorm	119	4 (3 %)	1		25	1 (4 %)	144	5 (3 %)
Ótt	83	1 (1 %)	1		22	1 (5 %)	106	2 (2 %)
Arn	170	1 (>1 %)	1		33	1 (3 %)	204	2 (1 %)
ÞjóðA	216	8 (4 %)	9	1 (11 %)	42	10 (24 %)	267	19 (7 %)
ESk	315	22 (7 %)	15	1 (7 %)	74	12 (16 %)	404	35 (9 %)
Rv	114	3 (3 %)	3		9		126	3 (2 %)

Gmlkan	179	5 (3 %)	17	5 (29 %)	29	2 (7 %)	225	12 (5 %)
Samla	2462	91 (4 %)	98	7 (7 %)	552	56 (10 %)	3112	154 (5 %)

Me ser at det er i type A svingingane i bruket av oppløysing er minst – alle skaldane ligg ein stad millom 0 og 8 prosent, og for tilfanget samla er talet 4 prosent. Men so er det òg for type A at dei absolutte tali er størst og med di prosentane sikrast. Det finst døme på oppløysing i denne typen alt hjå dei eldste skaldane Bragi og Þjóðólfr. Me ser at det er mest bruk av oppløysing i type A hjå 900-talsskaldane Eyvindr, Kormákr og Einarr skálaglamm, og dessutan hjå 1100-tals-skalden Einarr Skúlason. Minst bruk finn me på 1000-talet hjå skaldane Sigvatr, Óttar og Arnórr – hjå den sistnemnde i berre 1 av 170 vers.

I typane D og E finst det ikkje døme på oppløysing hjå dei eldste skaldane; i type E fær me dei fyrste dømi hjå Egill og Kormákr, medan me for type D lyt venta heilt til midten av 1000-talet og Þjóðólfr Arnórsson. I bae typane vert det etter kvart tolleg vanlegt, og mykje bruk av oppløysing i desse typane må reknast for eit ungt drag. Noko uventa er det kann henda, at det er i type E ovingi er mest frekvent (10 prosent).

Um me ser alle typane under eitt, finn me ein nokolunde jamn vokster i bruket av oppløysing frå dei eldste skaldane og fram til og med Þórðr Kolbeinsson – Egill og Kormákr hev, ikkje uventa, meir oppløysing enn plassen deira i kronologien skulde tilsegja. So gjeng bruket gradvis nedetter på 1000-talet, med ein botn hjå Arnórr, som hev oppløysing i berre 2 vers av 204 mogelege, for so å taka seg upp att frå og med Þjóðólfr Arnórsson. Rognvaldr jarl skil seg ut millom dei seine skaldane med lite oppløysing (t.d. ingi døme i type D og E), men so er det òg han me hev færrest vers av.

6.2.2 *Dei jamne versi*

Tab. 6. Uppløyising i hevjing i dei jamne versi i *dróttkvætt*.

	A samla	A m. uppl.	D samla	D m. uppl.	E samla	E m. uppl.	Samla A/D/E	A/D/E m. uppl.
Bragi	32		16		11		59	–
Þjóð	45	1 (2 %)	17		24		86	1 (1 %)
Hornkl	11		10	1 (10 %)	15		36	1 (3 %)
Eg	86	2 (2 %)	30	1 (3 %)	64	3 (5 %)	180	6 (3 %)
Eyv	30		8		13	1 (8 %)	51	1 (2 %)
Korm	110	6 (5 %)	43	1 (2 %)	94	2 (2 %)	247	9 (4 %)
GSúrs	60	1 (2 %)	15	2 (13 %)	57	1 (2 %)	132	4 (3 %)
Eskál	54		24		56	2 (2 %)	134	2 (1 %)
Hfr	129	6 (5 %)	32		96	1 (1 %)	257	7 (3 %)
ÞKolb	64	3 (5 %)	8		35	1 (3 %)	107	4 (4 %)
Sigv	310	5 (2 %)	57	1 (2 %)	216	10 (5 %)	583	16 (3 %)
Þorm	68		24		64	1 (2 %)	156	1 (>1 %)
Ótt	44		25		46		115	–
Arn	123	3 (2 %)	23		80	1 (>1 %)	226	4 (2 %)
ÞjóðA	171	1 (>1 %)	41	2 (5 %)	86	9 (10 %)	298	12 (4 %)
ESk	220	9 (4 %)	75	4 (5 %)	149	20 (13 %)	444	33 (7 %)
Rv	77	5 (6 %)	12	1 (8 %)	41	3 (7 %)	130	9 (7 %)
Gmlkan	128	3 (2 %)	39	1 (3 %)	85	12 (14 %)	252	16 (6 %)
Samla	1762	45 (3 %)	499	14 (3 %)	1232	67 (5 %)	3493	126 (4 %)

Me ser mykje av det same som i dei ujamne versi: Det er minst oppløysing hjå dei eldste skaldane, men her hev me oppløysing i type D mykje tidlegare; i type E finn me det fyrste dømet hjå Egill, som i dei ujamne versi. Elles finn me mykje den same voksteren for typane samla, med ein botn på 1000-talet hjå skaldane Þormóðr, Óttar og Arnórr. Desidert mest bruk av oppløysing i dei jamne versi finn me hjå 1100-talsskaldane Einarr, Rognvaldr og Gamli. (Her skil ikkje Rognvaldr seg ut som i dei ujamne versi; han ser med andre ord ut til å ha tillate oppløysing lettare i jamne enn i ujamne vers.)

Den viktugaste skilnaden millom jamne og ujamne vers i bruket av oppløysing er at me finn munaleg mindre av det i dei jamne versi: Versi med oppløysing utgjer 3 prosent i type A og D og 5 prosent i type E, mot, i same fylgd, 4, 7 og 10 prosent i dei ujamne versi.

6.3 *Oppløysing i senking*

Tab. 7 og 8 nedanfor syner bruket av oppløysing i senking. I type A kann denne oppløysingi koma både i fyrste og andre senking; det er skilt ut i tabellane. I typane B og C er det berre upptakti som kann ha oppløysing, medan det i type E kann vera både andre og tredje posisjon; dette er likevel ikkje presisert då det er so fåe døme på oppløysing i type E.

I motsetnad til i tab. 1 og 2 ovanfor hev eg her halde meg strengt til det som er oppløysing, og late ute dei mange versi med ei umfram staving i senking som ikkje utan vidare kann gjerast greida for med tilvising til denne regelen (type A*, B* osb.). Det gjer at det ikkje vert nokon døme på oppløysing i senking i type D.

6.3.1 Dei ujamne versi

Tab. 7. Uppløysing i senking i dei ujamne versi i *dróttkvætt*.

	A samla	A m. uppl. i 1. senk.	A m. uppl. i 2. senk.	B samla	B m. uppl.	C samla	C m. uppl.	E samla	E m. uppl.	Samla	Samla m. uppl.
Bragi	47	5		2		13	1	1		63	6 (10 %)
Þjóð	53		2	5	2	14		9		81	4 (5 %)
Hornkl	26			1		5		2		34	–
Eg	114	5	1	5	2	20	2	45	1	184	11 (6 %)
Eyv	33	2				10	1	6		49	3 (6 %)
Korm	166	16	3	12	3	28	4	40	2	246	28 (11 %)
GSúrs	92	8	1	2		13	3	22		129	12 (9 %)
Eskál	81	3	2	1		21	2	26		129	7 (5 %)
Hfr	174	18	2	9	2	26	5	43	1	252	28 (11 %)
ÞKolb	71	6		4	2	16	2	14		105	10 (10 %)
Sigv	409	38	7	26	7	30	3	110		575	55 (10 %)
Þorm	119	12	1	4	1	7	2	25		155	16 (10 %)
Ótt	83	4		2		8		22		115	4 (3 %)
Arn	170	12		6	3	15	2	33		224	17 (8 %)
ÞjóðA	216	23	1	11		19	1	42		288	25 (9 %)
ESk	315	46	1	23	4	18		74		430	51 (12 %)
Rv	114	12	2	2		2	1	9		127	15 (12 %)
Gmlkan	179	27	3	8	1	17	1	29		233	32 (14 %)
Samla	2462	237 (10 %)	27 (1 %)	123	27 (22 %)	282	30 (11 %)	552	4 (>1 %)	3419	325 (10 %)

Me ser at det er flest dæmi på uppløysing i senking i upptakti i typane B og C, i same fylgd i 22 og 11 prosent av versi. Like stor prosentlut som type C hev type A (11 pst.), medan type E hev mindre enn 1 prosent. I type A er dei allra fleste dømi på uppløysing i fyrste senking, medan

uppløysing i andre senking er mest like maginalt som uppløysing i type E. Medan det finst dōme pā uppløysing i senking hjā mange ulike skaldar – frā dei eldste til dei yngste – i typane A, B og C, er ovringi heilt marginal i type E. Uppløysing i senking i type E finst berre hjā Egill, Kormākr og Hallfrōðr. At det ikkje finst uppløysing i senking i type D, og snaudt nok i type E, er ikkje so merkelegt med tanke pā strukturen deira: I bāe er det tvo lette posisjonar etter ein-annan (andre og tridje posisjon i type E og tridje og fjerde i type D), og det mātte vera minder laglegt ā lōysa upp ein av desse posisjonane og gjera strukturen uklār. Den optimale plasseringi av ei uppløyst senking er med andre ord fremst i type B og C og i fyrste lette posisjon i type A – i alle høvi i ein «isolert» trykklett posisjon, millom eller fyre trykksterke posisjonar.

Det er etter måten lite variasjon i bruket av uppløysing i senking millom dei ymse skaldane; alle som hev dōme pā det, ligg ein stad millom 4 og 15 prosent um me ser alle typane under eitt. Det ser likevel ut til at uppløysing i senking vert vanlegare med tidi: Forutan Kormākr og Hallfrōðr er dei einaste skaldane som hev uppløysing i meir enn 10 prosent av versi, dei tri 1100-talsskaldane med 12, 12 og 14 prosent.

6.3.2 *Dei jamne versi*

Tab. 8. Uppløysing i senking i dei jamne versi i *dróttkvætt*.

	A samla	A m. uppl. i 1. senk.	A m. uppl. i 2. senk.	B samla	B m. uppl.	C samla	C m. uppl.	E samla	E m. uppl.	Samla	Samla m. uppl.
Bragi	32			1		4		11		48	–
Þjóð	45							24		69	–
Hornkl	11							15		26	–
Eg	86	1	1	2	2	4		64		156	4 (3 %)
Eyv	30	1				1		13		44	1 (2 %)
Korm	110	1	1	10	2	7	2	94		221	6 (3 %)
GSúrs	60		1			1		57		118	1 (>1 %)
Eskál	54		1					56		110	1 (>1 %)

Hfr	129	3	2					96	2	225	7 (3 %)
ÞKolb	64	1						35		99	1 (1 %)
Sigv	310	5	6					216		526	11 (2 %)
Þorm	68	4	2					64	3	132	9 (7 %)
Ótt	44							46		90	–
Arn	123	1						80		203	1 (>1 %)
ÞjóðA	171	4						86	1	257	5 (2 %)
ESk	220	1	1					149	1	369	3 (>1 %)
Rv	77	4	2					41	1	118	7 (6 %)
Gmlkan	128							85		213	–
Samla	1762	26 (1 %)	17 (>1 %)	13	4 (31 %)	17	2 (12 %)	1232	8 (>1 %)	3024	57 (2 %)

Som i dei ujamne versi er det mykje oppløysing i senkingi i typane B og C, jamvel um tali her er småe og med di usikre. Oppløyst senking i type A er mykje meir sjeldsynt i dei jamne versi; berre 2 prosent av versi hev slik oppløysing, mot 11 prosent i dei ujamne versi, og her skifter versi med oppløysing seg jamnare på fyrste og andre hevjing. I type E er ovringi um lag like marginal i dei jamne som i dei ujamne vers, med den skilnaden at ho her snarare er eit ungt fenomen enn eit gamalt.

Her òg er det fåe døme på oppløysing hjå dei eldste skaldane. Dei fyrste dømi fær me, som so ofte elles, hjå Egill og Kormákr og dessutan Eyvindr. Det er endå mindre variasjon millom skaldane enn i dei ujamne versi: Alle ligg på ein stad millom 0 og 7 prosent når me ser alle typane under eitt. Gjennomsnittet er på 2 prosent, munaleg mindre enn i dei ujamne versi, der det var 10 prosent. Noko av denne skilnaden kjem av at typane B og C, der oppløysing i opp-takti er so vanleg, mest ikkje er representerte i dei jamne versi. Men det forklårar ikkje alt. Det er serleg type A som dreg i veg: I denne typen er det oppløysing i senking i 11 prosent av dei ujamne versi, men berre i 2 prosent av dei jamne versi. Denne skilnaden lyt koma av at struk-

turen på ujamne og jamne vers legg til rettes for oppløyste senkingar i ulik mun: Dei ujamne versi er orienterte attyver, soleis at dei siste posisjonane er dei mest regulerte (fjorde posisjon og kadensen), medan dei jamne versi er like mykje orienterte framyver, jf. at typane med upptakt (B og C) er so sjeldsynte og etter kvart kverv heilt burt. Dette heng saman med at versi er skipa i verspar, der posisjonane som stend på kvar sida av versskilet (femte og sette posisjon i dei ujamne og fyrste og andre posisjon i dei jamne), er dei mest regulerte.

I motsetnad til i dei ujamne versi, der oppløysing i senking synest å verta noko meir vanleg med tidi, er det ikkje råd å spora nokon slik vokster i dei jamne versi. Det heng venteleg saman med det som nyst er nemnt, som gjer at oppløysing i senking i type A alltid vert halde på eit minimum i dei jamne versi. Det er nokre skaldar som skil seg ut med større bruk, men dei høyrer til ulike tidbolkar (Þórmóðr og Rognvaldr).

6.4 *Tunge senkingar*

Me hev sét at tunge senkingar er noko som dei eldste skaldane freistar å sleppa undan, men som etter kvart trengjer seg fram i *dróttkvætt*-versi. Tabellen nedanfor gjev meir noggranne oppgåvor um bruket av tunge senkingar. Eg hev valt å avgrensa meg til type A i dei ujamne versi, der dømi er flest og lettast å påvisa. Eg deler senkingane inn i appellativ og proprium, og i appellativi skil eg millom lette avleidingar (t.d. *brímugr*, *hjalmaðs*), tunge avleidingar (*fylking*), samansetjingar (*herskip*) og separate ord (*flokk þinn*). Dei skaldane som ikkje er med i tabellen, hev ikkje døme på tunge senkingar.

Tab. 9. Tunge senkingar i ujamne vers av type A.

	Type A samla ²⁴⁶	A m. tung senking i andre posisjon					A m. tung senking i fjerde posisjon					A m. tung senking samla
		Appellativ				Proprium	Appellativ				Proprium	
		Lett avl.	Tung avl.	Sstj.	Separat ord		Lett avl.	Tung avl.	Sstj.	Separat ord		
Eg	114				1	1			1			3 (3 %)
Eyv	32							1		1		2 (6 %)
Korm	164			3	3		1		4			11 (7 %)
GSúrs	92								1		1	2 (2 %)
Eskál	81				1		1					2 (2 %)
Hfr	173								3	1		4 (2 %)
ÞKolb	70	3						1		1	1	6 (9 %)
Sigv	406	4	4	1		8	3	4	4	3	18	49 (12 %)
Þorm	119									1	6	7 (6 %)
Ótt	83		3	1			3		1		1	9 (11 %)
Arn	169	2	1	3		1	3	9	18	5	7	49 (29 %)
ÞjóðA	213	1	2				1	8	17	3	8	40 (19 %)
ESk	305	1	4			1	10	6	21	2	16	61 (20 %)
Rv	113			2		1	1		2	2	3	11 (10 %)
Gmlkan	179	4		3	2		9	3	5	3		29 (16 %)
Samla	2360	15	14	13	7	13	35	32	77	22	62	290 (12 %)

Tabellen stadfester klårt det inntrykket me hev fenge, at det vert meir bruk av tunge senkingar med kvart. I Kormáks tilfelle ligg det nære å tenkja på høvet for «uekte» strofor, men jf. ovanfor s. 83. Skilet gjeng ved Þórðr og Sigvatr, som bae hev munaleg meir tunge senkingar enn nokon av fyregangarane sine. Deira samtidige, Þórmóðr, synest derimot å ha vanda tunge senkingar med undantak for personnamn. Det er elles eit drag ved Sigvats bruk av tunge senkingar òg: 26 av 49 dømme er proprium. Det er fyrst hjå Arnórr at det tunge senkingar verkeleg vert vanlegt og vert nytta like fritt i alle ordtypar.

²⁴⁶ Her ser eg sjølvsagt burt frå undertype A2k, der ei tung senking i andre posisjon er påkravd. Det gjer at tali for type A samla her er noko lægre enn i tab. 3.

6.5 Den metriske strukturen i dróttkvætt

Eit einfelt uppset yver *dróttkvætt* i dei fem Sievers-typene kann sjå soleis ut:

A $\acute{\_} \times \mid \acute{\_} \times \parallel \acute{\_} \times$

B $\times \acute{\_} \mid \times \acute{\_} \parallel \acute{\_} \times$

C $\times \acute{\_} \mid \acute{\_} \times \parallel \acute{\_} \times$

D $\acute{\_} \mid \acute{\_} \times \times \parallel \acute{\_} \times$

E $\acute{\_} \times \times \mid \acute{\_} \parallel \acute{\_} \times$

Dette er hovudmynsteri. Me ser at alle typene hev seks posisjonar, tri tunge og tri lette. Um me ser burt frå den faste kadensen, finst alle matematisk mogelege plasseringar av dei tvo tunge og tvo lette innanfor dei fire fyrste posisjonane so nær som $\dagger \times \times \acute{\_} \mid \acute{\_} \mid \acute{\_} \times$. Ein slik struktur måtte verta for baktung, med ei opphoping av trykksterke posisjonar. Venteleg er ein slik struktur lite høveleg for det norrøne målet òg.

Gjennomgangen ovanfor hev synt at det finst mange variasjonar yver desse fem typene. Talet på posisjonar stend fast, men nokre av desse posisjonane kann vera fylte av meir enn éi staving ved bruk av oppløysing både i hevjing og senking ($\_ = \cup \times$), og ei stutt staving kann i visse høve standa i staden for ei lang i hevjing ($\acute{\_} = \acute{\cup}$). Dessutan er det døme på ei umfram staving, serleg i fjerde posisjon, i nokre av typene (serleg A og D). Det er mange restriksjonar til dette, og desse ovringane synest å vera meir godtakande i visse stodor enn andre. Eg skal her ved slutten summera upp desse reglane og tendensane og freista å laga eitt fullstendigt skjema for kvar type.

Fyrst type A: Her hev me sét at det kann vera oppløysing i både fyrste og andre senking (d.e. andre og fjerde posisjon), men berre i fyrste hevjing (d.e. fyrste posisjon). Dessutan kann tridje til fjerde posisjon vera fylt av eit ord med stutt fyrestaving so lenge andre posisjon er fylt av ei tung senking (type A2k); då kann det rimelegvis ikkje vera oppløysing i den same senkingi, men derimot ei umfram staving i fjerde posisjon, som i Sigv 11,18.8 (*haukey*) *lifa ok deyja*. Det same gjeld i andre posisjon: Det er rom for ei umfram staving, men ikkje oppløysing.

Skjematisk kann reglane for dei tvo hovudtypane framstellast soleis:²⁴⁷

A $\text{⌘} \times / \cup \times (\times) \mid \text{⌘} \times / \cup \times (\times) \parallel \text{⌘} \times$

A2k $\text{⌘} \text{⌘} (\times) \mid \text{⌘} \times (\times) \parallel \text{⌘} \times$

Desse skjemai er sams for ujamne og jamne vers. Me finn likevel noko motsette tendensar i bruket av deim i dei tvo versslagi. For det fyrste er det munaleg meir oppløysing i fyrste senking enn i andre senking i dei ujamne versi (10 mot 1 prosent), medan det ikkje er nokon slik skilnad i dei jamne versi; der er oppløysing like marginalt i baa høvi (1 prosent). For det andre er oppløysing i hevjing, som berre er mogeleg i fyrste posisjon, noko minder vanleg i jamne enn i ujamne vers (3 mot 4 prosent). Og for det tredje er type A2k mykje meir vanleg i dei jamne versi enn i dei ujamne versi (49 prosent mot 1 prosent av A-versi av kvart slag).

Eg trur alle desse tendensane kann gjevast éi og same uttyding: eit ynske um ei stramare metrisk form på kvar sida av skilet millom dei tvo versi som utgjer eit verspar i *dróttkvætt*. Den faste kadensen er det sterkaste dømet på det. Men i tillegg vilde ein altso streva etter ei dilik fylling av dei tvo posisjonane fyre og etter verspargrensa: ... $\text{⌘} \times \mid \text{⌘} \times \parallel \text{⌘} \times$ ... (her markererer $\parallel$ verspargrensa). Det forklårar at det ikkje finst døme på oppløysing i tredje posisjon, at det er so lite oppløysing i senkingane i fjerde posisjon i dei ujamne versi og i andre posisjon i dei jamne versi, at det er mindre oppløysing i fyrste hevjing i dei jamne versi enn i dei ujamne, og endeleg at det er so fåe døme på type A2k i dei ujamne versi – dei hev jo stutt staving i tredje posisjon.

Um me tek utgangspunkt i desse tendensane, kann me setja upp denne typiske metriske strukturen på vers av type A, på kvar sida av verspargrensa ($\parallel$):

'A $\text{⌘} \times / \cup \times (\times) \mid \text{⌘} \times \mid \text{⌘} \times \parallel \text{⌘} \text{⌘} \mid \text{⌘} \times / \cup \times (\times) \mid \text{⌘} \times$

Her stend ⌘ i andre posisjon i det jamne verset for anten trykklett staving ($\times$) eller lang staving med sidetrykk (⌘). «Stutt» (d.e. trykklett) staving i andre posisjon gjev lang staving i tredje

²⁴⁷ Her stend skråstrikane millom likeverdige fyllingar av dei trykklette posisjonane. $\times$ stend for einfeld trykklett staving, $\cup \times$ for oppløyst trykklett posisjon (stutt + lett), og $(\times)$ stend for ei umfram trykklett staving.

posisjon (type A), medan «lang» staving (d.e. sidetrykk) i andre posisjon gjev stutt staving i tredje posisjon (type A2k); eit slags balanseprinsipp, med andre ord.

Typane B og C fylgjer bae eit strengare metrisk skjema enn type A, og dessutan hev dei mange like drag, so eg skal dryfta deim i lag. Det er framfor alt upptakti, den fyrste trykklette posisjonen, dei tvo typane hev sams. Den gjer dei ubrukande i dei jamne versi tidleg i tradisjonen, so her kann me ikkje studera nokon variasjon millom ujamne og jamne vers. I upptakti kann det i tillegg til ei einfeld staving vera oppløysing. Upptakter på meir enn eitt ord, som finst i bae typane (t.d. Hfr 5,13.1 *svá hefk* "hermi-'la "harma, Eg 1,1.1 *nú hefr* "fald-'Gnáar "felda), skal etter alt å døma tydest ut som anten oppløysing (*nú'efr* = ∪×) eller avstyting (*nu'fk* = ×). Elles er den viktugaste variasjonen i type C at den andre hevjingi kann vera både lang og stutt (av di ho fylgjer like etter ei onnor hevjing). Utanum fyrste posisjon hev eg funne oppløysing i eitt vers i andre senking i type B, d.e. ESk 6,2.3 *ok* 'ljós meðan "vas "vísi. Det finst òg nokre vers med ei umfram staving i fjerde posisjon i type C (t.d. ESkál fyr "pr-'þeysi at "ausa). Endeleg kjem restriksjonen i fjerde posisjon i type B um at substantiv som skal fylla denne posisjonen, lyt vera halvlange, typen *fé, fén* (Craigies lov). Metrisk tel likevel desse stavingane som lang hevjing (┘).

Det gjev desse skjemai:

B   ×/∪× ┘ | ×/∪× ┘ || ┘ ×

C   ×/∪× ┘ | ┘ × (×) || ┘ ×

Typane B og C stadfester inntrykket av strengare regulering på bae sidor av versskilet. Berre det at desse typane vart utestengde frå dei jamne versi tidleg i tradisjonen, syner det. Motsett er det frie (og frekvente) bruket av oppløysing i fyrste posisjon i desse typane eit døme på at det ikkje var so fjarlegt kva som stod fremst i versparet: B er den Sievers-typen som hev mest oppløysing i senking, 22 prosent av dei ujamne versi, og type C hev like mykje som type A, d.e. 11 prosent. Andre drag som peikar i same leid, er den heilt marginale fyrekomsten av oppløysing i andre senking i type B, den kvantitative restriksjonen til substantiv i fjerde posisjon i type B og dei ytst fåe dømi på ei umfram trykklett senking i fjerde posisjon i type C.

Type D hev òg ein nokso fast struktur. Det skifter um sidetrykksstavingi i tredje posisjon er stutt eller lang, og det finst ein variant der sidetrykket ligg på fjerde i staden for tredje posisjon. Interessant nok er høvet for å ha ei umfram trykklett staving i fjerde posisjon i type D avgrensa til hovudtypen med sidetrykk på tredje posisjon. Der er det derimot sers vanlegt. Det styrkjer hypotesen um at maksimalt fråstand til siste trykk fremjar denne ovringi. Elles er det mogelegt som i type A å ha oppløysing i fyrste hevjing, men ikkje i den andre. Den kann heller ikkje vera stutt som i type C. Det gjev desse skjema:

$$\begin{array}{l} D \quad \text{---} | \text{---} \times (\times) || \text{---} \times \\ D4 \quad \text{---} | \text{---} \times \text{---} || \text{---} \times \end{array}$$

Um me ser burt frå kva posisjon som ber sidetrykk (tredje eller fjerde), kann me laga eitt mynster for type D:

$$D \quad \text{---} | \text{---} \times \times (\times) || \text{---} \times$$

Det er forvitnelegt at den andre hevjingi i type D er heilt fast; her er det aldri oppløysing, og det finst heller ikkje nokon variant der denne posisjonen er fylt av ei stutt staving, som skulde vera mogelegt ut frå den gamle regelen som gjer seg gjeldande i type C. (Vers som Bragi 1,2.4 *mogr Sigurðar Høgna* hev eg rekna til hovudtypen, sjå ovanfor s. 144.) Når me ikkje finn noko slikt, kann det vera av di den andre hevjingi i type D hev tvo trykklette posisjonar etter seg, og det vert då lettare å ganga i surr med lesemåten um det skulde standa ei stutt staving med eller utan kompensasjon (oppløysing) i denne posisjonen. Den same trongen til klårleik forklårar at det ikkje finst nokon døme på oppløysing i senking i type D.

Oppløysing i hevjing er altso løyvt i fyrste posisjon i både ujamne og jamne vers av type D, men det er ein tendens til å ganga utanum oppløysing i jamne vers: Medan det er oppløysing i 7 prosent av dei ujamne D-versi, er det tilsvarande prosenttalet i dei jamne versi berre 3. Her er det ynsket um ein fastare metrisk struktur ikring versskilet som gjer seg gjeldande att.

Type E hev mange ulike versfyllingar, og det er òg variasjonar i den metriske strukturen, um sume av deim er heller marginale. Som i dei andre typane med trykksterk fyrste posisjon (A og D) kann denne posisjonen løysast upp (i nokre marginale tilfelle med partikkelen *of* i dei ujamne versi, t.d. Korm 2,48.7 *'hvat of kennum 'þat "henni*). Det er ingi sikre døme på oppløysing i senking i dei ujamne versi (dei usikre dømi er alle i andre posisjon), men derimot nokre få sikre i tredje posisjon i dei jamne versi (typen Hfr 3,17.6 *"Eirekr eða 'blut 'meira*). Det er dessutan døme på umframme stavingar både i andre og tredje posisjon. Heilt fast er derimot fjerde, trykksterke posisjon, der det òg gjeld serskilte restriksjonar med umsyn til kvantiteten på substantiv (Craigies lov).

Med grunn i dei ulike reglane for oppløysing i senking vel eg å setja upp ulike skjema for ujamne og jamne vers soleis (|| stend for verspargrensa):

$$E' \quad \curvearrowright | \_ / \times \times \times (\times) | \_ ' | \_ ' \times || \curvearrowright | \_ ' \times / \cup \times (\times) | \_ ' | \_ ' \times$$

Her lyt det presiserast at dei versi som hev meir enn tvo stavingar i andre til tredje posisjon (andre fot i skjemaet ovanfor), er heilt marginale.

I bruket av oppløysing i hevjing finn me det same mynsteret som i dei hine typane: Det er færre døme på det i dei jamne versi enn i dei ujamne (5 mot 10 prosent).

7 Konklusjonar

Utfallet av etterrøknaden min i trykk- og kvantitetstilhøvi i *dróttkvætt* må segjast å vera godt, med di eg hev fenge styrkt alle hypotesane mine. Eg tek kvar hypotese for seg:

1. Alle *dróttkvætt*-vers frå fyre 1200 kann gjerast greida for innanfor ein modell der kvart vers hev seks posisjonar.

Som nemnt ovanfor (s. 165) er det berre nokre fåe vers (9 ujamne og 3 jamne vers) som ikkje kann analyserast innanfor den modellen eg hev lagt til grunn. Det er svært lite når heile tilfanget er på 7052 vers. Det er nokre ovringar som det ikkje er like lett å gjera greida for, m.a. upptakter som *nú hefr*, umframme enklitiske ord, serleg i fjerde posisjon (typen *atsitjanda at vitja*), og nokre vers med verbet *vas* (t.d. Hfr 3,27.1 "*ilt vas þats 'ulfa 'sultar*"), men dei trugar ikkje læra um seks posisjonar. Venteleg kann ein finna uttydingar til desse ovringane med dei verktyi me alt hev (uppløysing, elisjon osv.). Denne fyrste hypotesen er med andre ord styrkt. Framtidig forskning på *dróttkvætt*-versemålet lyt taka utgangspunkt i ein posisjonsanalyse.

2. Bruket av uppløysing i både hevjing og senking er avgrensa til visse posisjonar i verset, og det finst tendensar til å avgrensa denne ovringi endå trongare.

Analysen av *dróttkvætt*-versi (kap. 4 og 5) hev synt at uppløysing i hevjing er avgrensa til den fyrste posisjonen i verset. Det tyder at det ikkje er råd å ha denne typen uppløysing i Sievers' type B og C, der fyrste hevjing kjem i andre posisjon. Uppløysing i senking er ikkje like strengt avgrensa, men der òg finst det restriksjonar: I type B og C kann det berre vera slik uppløysing i fyrste posisjon (upptakti),²⁴⁸ i type D finst det ikkje uppløysing i senking, og i type E berre i tredje posisjon i jamne vers (andre posisjon i ujamne vers er usikker). Det er berre type A som kann ha uppløysing i både fyrste og andre senking, men der er det på si sida ein sterk tendens til

---

²⁴⁸ Verset ESk 6,2.3 ok *ljós meðan "vas "vísi*, med uppløysing i andre senking i type B, må reknast for eit undantak. Dette verset er frå midten av 1100-talet, og det kann tenkjast at reglane for uppløysing vart lempa på mot slutten av den tidbolken eg hev røkt etter, og ikkje minst når me kjem ut på 1200-talet. Det lyt seinare forskning svara på.

å lata vera å løysa upp den andre senkingi (fjorde posisjon). Denne tendensen er serskilt tydeleg i dei ujamne versi, der berre 1 prosent av versi av type A hev oppløysing i denne posisjonen, mot 10 prosent i den fyrste senkingi. Oppløysing i både hevjing og senking er med andre ord mest godtakande langt framme i verset, allra helst i fyrste posisjon (hevjing i A/D/E, senking i B/C), og i vers der ho ikkje trugar med å skjepla den den yverordna metriske strukturen; det siste må vera grunnen til at det ikkje er oppløysing i senking i type D og so sjeldan i type E, dei einaste typane der det fylgjer tvo senkingar etter einannan.

I hevjing kjem det endå ein tendens til: Der er oppløysing vanlegare i ujamne enn i jamne vers. Serleg merkande er dette i typane D (7 mot 3 pst.) og E (10 mot 5 pst.), noko minder i type A (4 mot 3 pst.). Sét i samanheng med at skaldane freistar å lata vera å løysa upp fjorde posisjon, vert det naturlegt å tyda ut dette med eit ynske um ein klårast mogeleg struktur på kvar sida av verspargrensa, der éin posisjon svarar til éi staving (t.d. ... ´ × | ´ × || ´ × ...).

3. *Dróttkvætt*-versemålet er ikkje nytta likt til alle tider. Styrketilhøvet millom dei fem Sievers-typane skifter, og det same gjer versfyllingi innanfor kvar type. Det finst òg kronologiske skilnader i bruket av oppløysing og tunge senkingar.

Denne hypotesen hev òg vorte styrkt. Dei viktugaste fundane når det gjeld bruket av dei ymse typane, er at typane B og C gjeng or bruk i dei jamne versi på 900-talet; type C gjeng òg smått um senn attende i dei ujamne versi (type B er meir stabilt låg). Derimot gjeng type A tydeleg fram i dei ujamne versi – til ein absolutt topp hjå Røgnvaldr jarl, som hev so mykje som 88 prosent type A i dei ujamne versi. Då er me på veg mot ein rein trokéisk rytme, og ein kann undrast på um ikkje dette er ein vokster som held fram på 1200-talet. Endeleg kann nemnast at type E synest å ha ei stigande–fallande kurva, serleg i dei ujamne versi; lite av type E kann soleis vera både eit gamalt og ungt drag.

Av versfyllingar er det serskilt tri som skil seg ut ved å vera nyovringar: Den eine er *brestr*-typen, som Kuhn (1969a) hev skrive detaljert um og datert til byrjingi av 1000-talet. Den andre er det avbrigdet av type D som hev eit tristava verb i andre til fjorde posisjon, som finst i ei

lausavísa av Hallfrøðr, men elles ikkje kjem upp fyrr med Þjóðólfr Arnórsson (typen *aur spornuðuð arnar*). Den tredje nye versfyllingi som skal nemnast, som er like mykje ei metrisk nyovring, er at det i dei tri siste posisjonane i type E på 1100-talet ikkje berre kann standa eit proprium (person- eller stadnamn) med lang fyrestaving (som *Þórleifi*, *Steingerði*), men òg eit appellativ av same struktur, t.d. *jarðríki*, og jamvel avleidingar som *byggjandi*.

Når det gjeld oppløysing, er det tydelegt at dette vert noko vanlegare med tidi, både i hevjing og i senking. Det er til dømes ikkje oppløysing i hevjing korkje i type D eller type E hjå dei eldste skaldane i dei ujamne versi og lite av det i dei jamne. Oppløysingi i hevjing syner elles ein klår fallande tendens mot midten av 1000-talet, men tek seg so upp att og vert meir vanleg på 1100-talet. Det siste gjeld òg i senking.

Den allra sterkaste kronologiske tendensen ser me likevel i bruket av tunge senkingar. I kvæde frå fyre år 1000 er det tydelegt at skaldane freistar å ganga utanum slike senkingar, og dei dømi som finst, er heilt marginale og i sume tilfelle usikre. Men so kjem eit vende fyrst på 1000-talet, og etter kvart vert tunge senkingar so vanlegt at det lyt ha vorte godteke – hjå Arnórr jarlaskáld hev so mykje som 29 prosent av dei ujamne A-versi tunge senkingar.

Alle dei tingi som her er nemnde, syner at bruket av *dróttkvætt*-versemålet endrar seg yver tid. Det tyder at metriske sermerke kann dragast inn i ein diskusjon um datering i av og autentisiteten åt dei yverleverte kvædi attved t.d. språklege, litterære og reale dateringskriterium. Men etter di flestalle fundane som her er lagde fram, syner tendensar og ikkje kann reduserast til absolutte reglar, er det vandt å nytta metriken til å datera einskildstrofor. Det kann berre ganga der strofa hev ei metrisk form som etter alt å døma ikkje var ein del av regelsetet på den tidi strofa skal ha vorte til. Derimot kann kronologiske tendensar i bruket av versemålet som me her hev sét døme på, nyttast til å segja noko um kor trulegt det er at større samlingar skaldestrofor, t.d. Bragis *Ragnarsdrápa* eller Kormáks *lausavísur*, er frå den tidi som dei vert tilskrivne. Etter di det måtte vera vanskelegt – ja, beint fram utenkjelegt – å manipulera so mange kryssande reglar og tendensar som det her er tale um, kann dei provi som metriken gjev, syna seg å vera nyttuge.

Litteraturlista

- Allen, W[illiam] Sidney. 1973. *Accent and Rhythm. Prosodic Features of Latin and Greek: a Study in Theory and Reconstruction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Árnason, Kristján. 1991. *The Rhythms of Dróttkvætt and other Old Icelandic Metres*. Reykjavík: Institute of Linguistics, University of Iceland.
- . 1998. [Melding av] Kari Ellen Gade: *The Structure of Old Norse Dróttkvætt Poetry*. Ithaca og London 1995. *Alvíssmál* 8, s. 98–109.
- Attridge, Derek. 1982. *The Rhythms of English Poetry*. London: Longman
- Benediktsson, Hreinn. [1963]. Phonemic Neutralization and Inaccurate Rhymes. *Acta philologica Scandinavica* 26, s. 1–18. (Prenta upp att í *Linguistic Studies, Historical and Comparative*, red. Guðrún Þórhallsdóttir m.fl., s. 92–104. Reykjavík: Institute of Linguistics 2002. [Sidetali mine viser dit.]
- . [1967–68]. Indirect Changes of Phonological Structure: Nordic Vowel Quantity. *Acta linguistica Hafniensia* 11, s. 31–65. (Prenta upp att í *Linguistic Studies, Historical and Comparative*, red. Guðrún Þórhallsdóttir m.fl., s. 164–189. Reykjavík: Institute of Linguistics 2002. [Sidetali mine viser dit.]
- . [1987]. Icel. *ýmiss*. *NOWELE* 9, s. 47–88 og 10, s. 3–40. (Prenta upp att í *Linguistic Studies, Historical and Comparative*, red. Guðrún Þórhallsdóttir m.fl., s. 374–412. Reykjavík: Institute of Linguistics 2002. [Sidetali mine viser dit.]
- Craigie, W[illiam] A. 1900. On some Points in Skaldic Metre. *Arkiv för nordisk filologi* 16, s. 341–384.
- Egils saga* → Jónsson (utg.) 1886–88.
- Encyclopædia Britannica*. 15. utg. Chicago: The University of Chicago 1990.
- Faulkes, Anthony (utg.). 1991. Snorri Sturluson: *Edda. Háttatal*. Oxford: Clarendon Press.
- Fidjestøl, Bjarne. 1999. *The Dating of Eddic Poetry. A Historical Survey and Methodological Investigation*. Utg. Odd Einar Haugen. (Bibliotheca Arnarnagana 41.) Copenhagen: C. A. Reitzels Forlag.
- Fritzner, Johan. 1886–96. *Ordbog over Det gamle norske Sprog*. I–III. Kristiania: Den norske Forlagsforening.
- Gade, Kari Ellen. 1989. Hans Kuhn's *Das Dróttkvætt*: Some Critical Considerations. *Journal of English and Germanic Philology* 88, s. 34–53.
- . 1993. [Melding av] Kristján Árnason: *The Rhythms of Dróttkvætt and other Old Icelandic Metres*. Reykjavík 1991. *Journal of English and Germanic Philology* 92, s. 273–279.
- . 1995. *The Structure of Old Norse Dróttkvætt Poetry*. (Islandica 49.) Ithaca og London: Cornell University Press.
- Gíslason, Konráð (utg.). 1892. *Udvalg af oldnordiske skjaldekvad med anmærkninger*. København: Gyldendalske Boghandel / S. L. Møllers Bogtrykkeri.

- Grundtvig, Svend. 1879. I *Beretning om forhandlingerne på det første nordiske filologmøde i København den 18.–21. juli 1876*, red. Ludv[ig] F. A. Wimmer, s. 146–147. København: Gyldendalske Boghandels Forlag.
- Heusler, Andreas. 1925. *Deutsche Versgeschichte mit Einschluss des altenglischen und altnordischen Stabreimverses*. Bd. 1. (Grundriss der germanischen Philologie 8:1.) Berlin og Leipzig: Walter de Gruyter.
- Hofforoy, Julius. 1889. *Eddastudien*. Berlin: Reimer.
- IED = *An Icelandic–English Dictionary*. Red. Richard Cleasby og Gudbrand Vigfusson. 2. utg. ved William A. Craigie. Oxford: Clarendon Press 1957.
- Jónsson, Finnur. 1901. *Det norsk-islandske skjaldesprog omtr. 800–1300*. København: S. L. Møllers Bogtrykkeri.
- . (utg.) 1886–88. *Egils saga Skallagrímssonar tilligemed Egils stórre kvad*. København: S. L. Møllers Bogtrykkeri.
- Kuhn, Hans. 1929a. *Das Füllwort of–um im Altwestnordischen. Eine Untersuchung zur Geschichte der germanischen Präfixe. Ein Beitrag zur altgermanischen Metrik*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- . 1929b. [Melding av] Konstantin Reichardt: *Studien zu den Skalden des neunten und zehnten Jahrhunderts*. Leipzig 1928. I *Göttingische gelehrte Anzeigen* 191, s. 193–202. (Prenta upp att i *Kleine Schriften*, bd. 1, s. 421–429. Berlin: Walter de Gruyter 1969.)
- . 1933. Zur Wortstellung und -betonung im Altgermanischen. I *Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur* 57, s. 1–109. (Prenta upp att i *Kleine Schriften*, bd. 1, s. 18–103. Berlin: Walter de Gruyter 1969.)
- . 1934. Die Skaldendichtung. I *Germanische Philologie. Ergebnisse und Aufgaben. Festschrift für Otto Behagel*, red. Alfred Goetze m.fl., s. 411–418. Heidelberg: Carl Winter. (Prenta upp att i *Kleine Schriften*, bd. 1, s. 439–446. Berlin: Walter de Gruyter 1969.)
- . 1937. Zum Vers- und Satzbau der Skalden. *Zeitschrift für deutsches Altertum und deutsche Literatur* 74, s. 49–63. (Prenta upp att i *Kleine Schriften*, bd. 1, s. 468–484. Berlin: Walter de Gruyter 1969.)
- . 1939. Westgermanisches in der altnordischen Verskunst. *Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur* 63, s. 178–236. (Prenta upp att i *Kleine Schriften*, bd. 1, s. 485–527. Berlin: Walter de Gruyter 1969.)
- . 1969a. Die Dróttkvættverse des Typs ‘brestr erfiði Austrá’. I *Afmælisrit Jóns Helgasonar 30. júní 1969*, red. Jakob Benediktsson m.fl., s. 403–417. Reykjavík: Heimskringla. (Prenta upp att i *Kleine Schriften*, bd. 4, s. 105–116. Berlin – New York: Walter de Gruyter 1978.)
- . 1969b. Von Bragi bis Snorri. Zur Geschichte des Dróttkvætt. I *Einarsbók. Afmælis-kveðja til Einars Ól. Sveinssonar 12. desember 1969*, red. Bjarni Guðnason m.fl., s. 211–232. Reykjavík: Útgefendur nokkrir vinir. (Prenta upp att i *Kleine Schriften*, bd. 4, s. 117–132. Berlin – New York: Walter de Gruyter 1978.)
- . 1983. *Das Dróttkvætt*. Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag.

- . (utg.) 1962. *Edda. Die Lieder des Codex Regius nebst verwandten Denkmälern*. 4. utg. Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag.
- Lex.poet.* = *Lexicon poeticum antiquæ linguæ septentrionalis. Ordbog over det norsk-islandske skjaldesprog*. Oprindelig forfattet af Sveinbjörn Egilsson. Forøget og påny udgivet for Det Kongelige Nordiske Oldskriftselskab ved Finnur Jónsson. 2. utg. København: I kommission hos Lyng & Søn 1931
- Maas, Paul. 1962. *Greek Metre*. Translated by Hugh Lloyd-Jones. Oxford: Clarendon Press.
- Magnússon, Ásgeir Blöndal. 1989. *Íslensk orðsifjabók*. [Reykjavík]: Órðabók Háskólans.
- Marold, Edith. 1983. *Kenningkunst. Ein Beitrag zu einer Poetik der Skaldendichtung*. (Quellen und Forschungen zur Sprach- und Kulturgeschichte der germanischen Völker. Neue Folge 80.) Berlin – New York: Walter de Gruyter.
- Myrvoll, Klaus Johan. 2008. Tradisjon og konstruksjon i Snorres *Háttatal*. I *Høvdingen. Om Snorre Sturlasons liv og virke*, red. John Ole Askedal og Klaus Johan Myrvoll, s. 143–166. Oslo: Vidarforlaget.
- NBL² = *Norsk biografisk leksikon*. 2. utg. Oslo: Kunnskapsforlaget 1999–2005.
- Noreen, Adolf. 1923. *Altgermanische grammatik*. I. *Altisländische und altnorwegische grammatik (laut- und flexionslehre) unter berücksichtigung des urnordischen*. (Sammlung kurzer Grammatiken germanischer Dialekte. Hauptreihe 4.) 4. uppl. Halle: Max Niemeyer.
- NorrO = Leiv Heggstad, Finn Hødnebo og Erik Simensen: *Norrøn ordbok*. 4. utg. Oslo: Det Norske Samlaget 1990.
- Ólsen, Björn Magnússon. (utg.) 1884. *Den tredje og fjerde grammatiske afhandling i Snorres Edda tilligemed de grammatiske afhandlingers prolog og to andre tillæg*. København: Fr. G. Knudtzons Bogtrykkeri.
- Pipping, Hugo. 1903. *Bidrag til eddametrikken*. (Skrifter utgifna af svenska litteratursällskapet i Finland 59.) Helsingfors: Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets Tryckeri.
- Rieger, Max. 1876. Die alt- und angelsächsische Verskunst. *Zeitschrift für deutsche Philologie* 7, s. 1–64.
- von See, Klaus. 1967. *Germanische Verskunst*. Stuttgart: J. B. Metzlersche Verlagsbuchhandlung.
- Sievers, Eduard. 1878. Beiträge zur Skaldenmetrik. *Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur* 5, s. 449–518.
- . 1885. Zur rhythmik des germanischen alliterationsverses. I: Die metrik des Beowulf. II: Sprachliche ergebnisse. *Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur* 10, s. 209–314 og 451–545.
- . 1893. *Altgermanische metrik*. (Sammlung kurzer Grammatiken germanischer Dialekte. Ergänzungsreihe 2.) Halle: Max Niemeyer.
- Skj. A/B* = *Den norsk-islandske skjaldedigtning*. Utg. Finnur Jónsson. 1. bind. A. *Tekst efter håndskrifterne*. B. *Rettet tekst*. København og Kristiania: Gyldendalske Boghandel / Nordisk Forlag 1912.

- Skomedal, Trygve. 1992. Strukturen i norrøn metrikk. Nokre tankar til etterprøving. I *Eyvindarbók. Festskrift til Eyvind Fjeld Halvorsen 4. mai 1992*, red. Finn Hødnebø m.fl., s. 291–301. Oslo: Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap, Universitetet i Oslo.
- Steinnes, Asgaut og Eirik Vandvik. 1958. *Latinsk ordbok*. Oslo: Det Norske Samlaget.
- Sverdrup, J[akob]. 1933–36. *Tysk-norsk ordbok*. 1–2. Oslo: Nasjonalforlaget.
- de Vries, Jan. 1962. *Altnordisches etymologisches Wörterbuch*. 2. utg. Leiden: E. J. Brill.
- West, M[artin] L. 1982: *Greek Metre*. Oxford: Clarendon Press.